

วารสาร

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ประจำปี 2568
Vol.27 No.1 (January-June) 2025

ISSN 3027-8724 (Print)
ISSN 3027-8732 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY

กำหนดเผยแพร่

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ISSN 3027 – 8724 (Print)

ISSN 3027 - 8732 (Online)

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน)

ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)

วัตถุประสงค์

ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

เงื่อนไขการตีพิมพ์

ทุกบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน (Three-Blind Peer Review) ทศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคราพร สุขทอง

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพัฒน์ ลาภจิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ทองปลิว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัณญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดชุมแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviews)

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองภายใน	
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุลรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา พิณศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จันทมัตตุการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพร สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิวัตร ศรีสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส อินทวิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ระโส	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ชัย กากแก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา จินดาศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ชื่นบาน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชนกฤษ ยอดสละ
 อาจารย์ ดร.ชาตรี เกษโพหนอง
 อาจารย์ ดร.จิรวรรณ อยู่เกษม
 อาจารย์ ดร.ธัญเทพ สิทธิเสื่อ
 อาจารย์ ดร.ศิวาพร พัยคณันท์
 อาจารย์ ดร.ประภาพร บุญปลอด
 อาจารย์ ดร.อรุณทัย อุ่นไธสง
 อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ อีระศาสตร์
 รองศาสตราจารย์ ดร.สมมนา มูลสาร
 รองศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง
 รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด
 รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
 รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์
 รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล
 รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร
 รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา
 รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์
 รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง
 รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ
 รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง
 รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สารณี วรรณตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ยวงเงิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ บุญยัง หมั่นดี

นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ชงชัย วงศ์เสนา

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คำยอด

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารุषยา เกียรติศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา คำพุกกะ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภารัตน์ หอมหวาน

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื่อไม้หอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงแก้ว ปะติตังโข

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัตน์ แจ่มใส

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยเสนาอ ตรีวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริศิริ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขุมวิทย์ ไสยโสภณ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อุตไพบูลย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศักดิ์ วรรณิตร

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บัตริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาดรี มหันตรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิต ศรีประดิษฐ์

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ภู่วัฒน์วิบูลย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนล สอนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤชุตา เทพยากุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมวณิชกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนุศักดิ์ เรืองเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาสนะ เชิดชู	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติวัชร ถ้วยงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิรณี ทักษะเทพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คำภีร์ภาพ อินทะนุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวรงค์ อุบาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษศิริ ทองเฉลิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิษ ธีระโคตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิทดเดช จินตนา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ละม้ายเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณธร หอมบุญมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ตูจันดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินนิตย์ ไสยโสณ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชินวงษ์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา รัตนธรรมเมธี	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป แชรรัมย์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัตร ภูระธีร์ราชต์	นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยพัชร ศรีเพ็ญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทัศน์ กองทรัพย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรขา อินทรกำแหง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา ชินนาค

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสถียร สีชื่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตรภณ สุนทร

อาจารย์ ดร.อนุรัตน์ อนันทนารถ

อาจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดขุมแสง

อาจารย์ ดร.ปรารภนา แซ่ฮี้

อาจารย์ ดร.ประพนธ์ วันนิจ

อาจารย์ ดร.นพพล ไชยสน

อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ กวงเพ็ง

อาจารย์ ดร.วินัย ทองภูบาล

อาจารย์ ดร.วิภาสทิธี หิรัญรัตน์

อาจารย์ ดร.พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู

อาจารย์ ดร.จิรศักดิ์ บางท่าไม้

อาจารย์ ดร.อิสระพงศ์ ถนัดคำ

อาจารย์ ดร.วิยะดา วรรณทวนิช

อาจารย์ ดร.ศศิธร อติศรเมธากุล

อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ วงษาวดี

อาจารย์ ดร.ดำเกิง โถทอง

อาจารย์ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์

นางสาวสุภาพร ลาภจิตร

นายมานอชฎ์ ลาภจิตร

นางลาวัญญ์ รับงาม

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

กศน.จังหวัดสุรินทร์

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอ

ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอ

เมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

เลขานุการ

นางปิยนุช ผอมพันธ์

ผู้ช่วยเลขานุการ

นายอุทัย กำจร และ นางสาวกตพร ศรีโกตะเพชร

ศิลปกรรม / ประชาสัมพันธ์

นายณัฐนันท์ แสงสว่าง, นางนุตสรา มิ่งมงคล และ นางสาวอุษณีย์ จະມັวดี

Fast-track Indexing System

อาจารย์วิเชียร พรหมแก้ว และ นายอนันต์ แสงมี

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38
ชั้น 1 เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssru@srru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

Periodicity

Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ISSN 3027 – 8724 (Print)

ISSN 3027 - 8732 (Online)

Two issues per year (January-June and July-December)

Objective

To promote and encourage lecturers, academicians, students and other interested people to have the opportunity to disseminate academic works and research works in humanities and social sciences and related fields including political science, public administration, law, sociology, economics, social development and education. In addition, the analytical studies presenting the problem solution to society.

Publishing Conditions

All published articles must be reviewed by at least three peer reviewers (Double-Blind Peer Review). The views and opinions of any articles in this journal are belonging to each author without responsibilities of editorial board.

Editorial Advisor

Assoc. Prof. Dr.Chalong Sukthong

Surindra Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Atchara Sukthong

Surindra Rajabhat University

Managing Editor

Asst. Prof. Dr.Siriphat Lapchit

Surindra Rajabhat University

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr.Jirayu Supsin

Surindra Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Aphichart Sangamporn

Surindra Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Wanchai Suktam

Surindra Rajabhat University

Dr.Wirot Thongplew

Surindra Rajabhat University

Dr.Wichitra Photisarn

Surindra Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr.Jinnawat Pakotang

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr.Sommart Phonkerd

Buriram Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom

Rajabhat Maha Sarakham University

Assoc. Prof. Sommai Chinnak

Independent Scholar

Asst. Prof. Dr.Kant Netklang

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Akkarapon Nuemaihom

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Wasan Panyagaew

Chiang Mai University

Asst. Prof. Dr.Thanwarut Jamsai

Sisaket Rajabhat University

Dr. Jaggapan Cadchumsang

Khon kaen University

Peer Reviewers

Internal Peer Reviewers :

Assoc.. Prof. Dr.Chalong Sukthong	Surindra Rajabhat University
Assoc.. Prof. Dr.Jirayu Supsin	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Santhana Goonrat	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kritsada Pinsri	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Urai Jantamattukarn	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Atchara Sukthong	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Aphichart Sangamporn	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Itthiwat Srisombat	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Peerawat Intawee	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kittisak Ruampattana	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Siam Raso	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Wasanchai Gargkeow	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Pana Jindasri	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Pradith Chuenbarn	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Suphatanagris Yordsala	Surindra Rajabhat University
Dr. Chatree Ketphonthong	Surindra Rajabhat University
Dr. Jirawan Yookasem	Surindra Rajabhat University
Dr. Thanthep Sitthisuea	Surindra Rajabhat University
Dr. siwaporn Payakkanan	Surindra Rajabhat University
Dr. Prapaporn Boonplod	Surindra Rajabhat University
Dr. Arunothai Ounthaisong	Surindra Rajabhat University
Dr.Wichitra Photisarn	Surindra Rajabhat University

External Peer Reviewers

Prof. Dr.Suwit Theerasasawat	Khon kaen University
Assoc. Prof. Dr.Summana Moolsam	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr.Jinnawat Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Sommart Phonkerd	Buriram Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom	Rajabhat Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr.Phakdee Phosing	Rajabhat Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr.Akeapong Wongkamjan	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Jitti Kittilertpaisan	Sakon Nakhon Rajabhat University,
Assoc. Prof. Dr.Chiya Pawabutra	Sakon Nakhon Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Rattana Panyapa	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Piya Sakcharoen	Ramkhamhaeng University
Assoc. Prof. Dr.Taweesak thongtip	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Sanya Sasong	Chiangmai Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Ratrhai Poencharoen	Silpakorn University
Assoc. Prof. Dr. Kriangsak Khiaomang	Burapha University
Assoc. Prof. Dr. Kittisak Ariyakuare	Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
Assoc. Prof. Dr.Saraphi Wantrong	Independent Scholar
Assoc. Prof. Dr.Nattaporn Yuang Ngoen	Phranakhon Rajabhat university
Assoc. Prof. Sommai Chinnak	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Boonyoung Munde	Independent Scholar
Assoc. Prof. Thongchai Wongsena	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Sunthorn Khamyod	Maejo University
Asst. Prof. Dr.Parussaya Kiatkheeree	Suratthani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Paweena Khampukka	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr.Sudarat Homhual	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr.Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kingkaew Patitungkho	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Thanwarut Jamsai	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sompong Suwannaphuma	Chaiyaphum Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Bunsanoe Triwiset	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kant Netklang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Patcharawit Jansirisi	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Ploenpit Thummarat	Sakon Nakhon Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sukhumwit Saiyasophon	Khon kaen University
Asst. Prof. Dr. Siripen Attapaiboon	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Peerasak Worachat	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Wasan Panyagaew	Chiang Mai University
Asst. Prof. Dr. Anuwat Krasung	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut	Rajamangala University of Technology Suvamnabhumi
Asst. Prof. Dr. Pramote Danpradit	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Weerachai Yossothorn	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Chot Bodeerat	Pibulsongkram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Thatri Mahantararat	Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Orthida Prasarn	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Panit Sripradit	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr. Thanarat Sa-ard-iam	Phranakhon Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Somkiat Phuphatwibul	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Anon Suanpradit	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Ruechuta Thepyakul	Prince of Songkla University
Asst. Prof. Dr. Chayakarn Ruangsuwan	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Vimonmas Phatomvanichakul	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Thaithat Mala	Valaya Alongkorn Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Manusak Ruangdet	UdonThani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Amporn Saengchaiya	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Asana Cherdchoo	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Kitiwat thauyngam	Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Winiranee thassanathep	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kampeeraphap Inthanu	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Chuwong Upali	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kessiri Thongchalem	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Suwit Thirakot	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Sataporn Wichairam	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sanitdech Jintana	Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Asst. Prof. Dr.Bussagorn Suksan	UdonThani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Seksan Sonwa	Roi Et Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kulvadee Lamaijeen	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Pannathorn Hombunma	Phranakon Si Ayuthaya Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Oraphan Toujinda	Nakhon Pathom Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Chatnarongsak Suthamdee	Chaiyaphum Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kanuengnit Saiyasophon	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Wiset Chinnawong	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Suwanna Ruttanathummatee	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Prateep Khaeram	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Theerawat Purateeranrath	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Saranpat Sripen	Independent Scholar
Asst. Prof. Suthat Kongsup	Independent Scholar
Asst. Prof. Rekha Intarakamhang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Kanjana Chinnak	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Sathian Seechuen	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Jittrapon Soontorn	Nakhon Pathom Rajabhat University
Dr. Anurat Anantanatorn	Burapha University
Dr. Jaggapan Cadchumsang	Khon kaen University
Dr. Prathana Sae-ung	Nakhon Pathom Rajabhat University

Dr. Pratoun wannit	Buriram Rajabhat University
Dr. Noppon Chaiyason	Maha Sarakham University
Dr. Siriwan Guangpeng	Maha Sarakham University
Dr. Winai Thongpuban	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Dr. Wiphasit Hirunrat	Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus
Dr. Pisutpong Endoo	Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus
Dr. Jirasak Bangtamai	UbonRatchathani Rajabhat University
Dr. Isarapong Thanadkha	Chaiyaphum Rajabhat University
Dr. Wiyada Waranonvanit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Dr. Sasithorn Adisornmethakul	UbonRatchathani Rajabhat University
Dr. Benchawan Wongsawadee	Independent Scholar
Dr. Damkeng Tothong	Independent Scholar
Mr. Surasak Chamaram	Roi Et Rajabhat University
Miss Supaporn Lapjit	Surin Provincial Office of The Non- Formal and Informal Education
Mr. manoch lapjit	Pak Chong District Learning Encouragement Center
Mrs. Lawan Rubngam	Mueang Surin District Learning Encouragement Center, Surin Province

Secretary

Mrs. Piyanut Phomphan

Assistant Secretary

Mr. Uthai Kumjon and Miss Phataphon Srigotapet

Journal Design and Artworks / Public Relations

Mr. Nattanan Saengsawang, Mrs. Nutsara Mingmongkol and Miss Utsanee Jamuadee

Fast-track Indexing System

Mr. Wichian Promkaew and Mr. Anan Sawaengmee

Office

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat
University Dean Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat
University Building 38 1 Floor, 186 Moo 1, Surin – Prasat Rd., Nok Mueang, Muang Surin,
Surin, Thailand 32000, Tel./Fax. (+66) 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@srnu.ac.th
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นวารสารทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณาคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index : TCI) โดยจัดกลุ่มคุณภาพวารสาร เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 และจะถูกคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ASEAN Citation Index (ACI) ต่อไป ซึ่งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 ทางกองบรรณาธิการได้ปรับปรุงแบบการนำเสนอบทความพร้อมกับข้อเสนอแนะสำหรับผู้พิมพ์มีคุณภาพและมาตรฐานที่เข้มข้นกว่าเดิมตามหลักเกณฑ์และข้อเสนอแนะของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทยในคราวประชุมเพื่อชี้แจงเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2561 ณ โรงแรมอวานี จังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านมา อาทิ การระบุวันรับ การแก้ไข และตอบรับบทความ การกำหนดนโยบาย จริยธรรม และเงื่อนไขของวารสารที่ชัดเจนมากกว่าเดิม เป็นต้น เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพวารสารและยกระดับขึ้นสู่ฐานข้อมูลสากล ทั้งนี้ช่องทางการนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่นั้น สามารถนำเสนอบทความออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru> ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ด้วยงานระบบ ThaiJo2.0

โดยบทความในวารสารฉบับนี้มีผู้พิมพ์มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้จัดส่งไปให้คณะกรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของแต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาเพื่อคุณสมบัติของบทความและมอบให้ผู้พิมพ์นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็นการเรียบร้อยแล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่ สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความรวม 18 บทความ โดยเป็นบทความวิจัย 17 บทความ และบทความวิชาการ 1 บทความ ซึ่งบทความโดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม การสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้พิมพ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	II
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	II
บทบรรณาธิการ (Editorial)	XV
บทความวิจัย (Research Articles)	
ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 Super Leadership of School Administrators Affecting Teachers' Competencies in The 21st Century under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2 เปมิกา มั่นทัพ, ชาญวิทย์ หาญรินทร์ และ ไพฑูรย์ พวงยอด Pemika Munthup, Chanwit Hanrintr and Paitoon Puangyod	1
สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 The Administrative Competency of School Administrators in Sisaket Primary Education Office 2 เอกสิทธิ์ แก้วสมุทร, สมฤทัย เต่าจันทร์ และ ชูชีพ ประทุมเวียง Ekkasit Kaewsamut, Somrutai Taochan and Chucheeep Pratumviang	21
แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 Operational Guidelines Safety Management in Educational Institutions under the Surin Primary Educational Service Area Office Area 3 กรวิษฐ์ ฤทธิเดช, อุดมพันธุ์ พิษณุประเสริฐ, และ พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ Kornrawit Rittided, Udompun Pitparsert and Pongsak Thongpanchang	39

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธรอำนาจเจริญ อุบลราชธานี) Guidelines for Developing Participation in Educational Institution Administration in the 21st Century of the Basic Education Commission under the Municipal Administration in Lower Northeastern Provinces Zone 2 (Sisaket, Yasothon, Amnat Charoen, Ubon Ratchathani) ปราณิน เทียมแสน, สุรศักดิ์ ศรีกระจ่าง และ ประภาศิต อานุภาพแสนยากกร Patanin Tiesmsan, Surasak Srikrachang and Pakasit Arnupharbsaenyakorn	55
การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 Decisions Making of School Administrators and the Effectiveness of School Administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 2 ชินวัชร พรรณโรจนศิริ, พิมล วิเศษสังข์ และ พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง chinnawach phunnarojjanasiri, Pimon Wisetsang and Pongsak Thongpanchang	75
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและการควบคุม การสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร Factors influencing the effectiveness of smoking prevention, problem solving and control system for secondary school students in Sakon Nakhon Province	89

สารบัญ (Content)

หน้า
(Page)

ดวงละพา กุดนอก, พิสดาร แสนชาติ, ชรินทร์ วะสินนท์ และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล Duanglapa Kudhork, Pissadarn Saenchat, Chanin Vaseenon and Jitti Kittilertpaisarn	
แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 Guidelines for Promoting Morale in the Performance of Teachers Institutions under the Jurisdiction of Sisaket Primary Educational Service Area Office 2	107
วรวิทย์ ศรีจักร์, จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์ และ พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง Worawit Srijuk, Jittimaporn Sihawong and Pongsak Thongpanchang สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการ บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง The School Administrators' Educational Management Competency in The Bani Era Affecting Academic Administration under Mukdahan Primary Educational Service Area Office	125
กิริตยา วังคะฮาด, ไพฑูรย์ พวงยอด และ ชาญวิทย์ หาญรินทร์ Kirattaya Wangkahat, Paitoon Puangyod and Chanwit Hanrin การศึกษา Business Model Canvas เพื่อการวิเคราะห์แผนธุรกิจร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ Business Model Canvas Study for analyzing the business plan of Chertom Restaurant, Surin Province	143
ติชิล่า พุทธชาติ และ นภาพรณ พัฒนฉัตรชัย Tichila Putthachat and Napapan Pattanachatchai	

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนา ผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน	159
Guideline for the development of community welfare management : a case study of a community enterprise group developing vegetable products Herbs and fruits, Ban Pa Puey, Ban Hong Sub-district, Ban Hong District, Lamphun Province	
ปวีณา งามประภาสม	
Paweenaa Ngamprapasom	
ผลกระทบของการควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย	175
The Effect of Supply Internal Control on Procurement Efficiency for Public Higher Education Institutions in Thailand	
เฉลิมชัย อุทการ	
chalermchai utakarn	
แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมือง ศรีสะเกษ	191
Guidelines for Developing Academic Administration of Educational institutions under the Jurisdiction of Sisaket Municipality	
ชวการ จันทร์สำโรง, ประกาศิต อานุภาพแสนยากร และ จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์	
Chawakarn Junsamrong, Pakasit Arnupharbsaenyakorn and Jittimaporn Sihawong	

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ภายใต้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต Conservation of Huai Nam Tho Community Forest, Ban Sai Yuan, under participatory management, Rawai Subdistrict, Mueang Phuket District, Phuket Province จารุณี คงกุล, ฤทธิรักษ์ สาลิกา, ทรงพล ศุภนาม, ธนาธิป สรรพาวุธ และ ชีระพงษ์ เทียมพัน Jarunee Khongkun, Ritthirak Salika, Songpon Supanam, Tanatip Sunpawut and Teerapong Tiamtan	209
การบูรณาการ AI เพื่อการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบวิพากษ์ในรายวิชารัฐศาสตร์ ประเทศไทยของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาผ่าน ChatGPT Integration of Artificial Intelligence to Enhance Critical Learning in Thai Geography Courses for Social Studies Students through ChatGPT วนมพร พาหะนิษฐ์ และ สุพัตรา วะยะลุน Wanomporn Phahanit and Suphttra Wayalun	227
บทบาทของการออกแบบและการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมในมุมมองของนักท่องเที่ยว : การวิเคราะห์เชิงคุณค่าด้วยวิธีการประเมินมูลค่า ตามสถานการณ์ (CVM) The Role of Landscape and Management in the Perspective of Tourists : A Value Analysis Using the Contingent Valuation Method ธงชัย ทองมา, ชีระ กุลสวัสดิ์, พรทิพย์ จตุพรมงคลชัย, ปวีณา สปิไลเลอร์ และ ธัญพิชชา สามารถ thongchai thongmar, Teera Kulsawat, Pornthip Jatupommongkolchai, Pawina Spiller and Thanpitcha Sarmart	243

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร Academic Leadership of School Administrators in Digital Age under the Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon สถิตย์ บุญตา, พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง และ สุรศักดิ์ ศรีกระจำง Sathit Boonta, Phongsak Thongphanchang and Surasak Srikrachang การพัฒนาการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบิน โดยใช้เกม The Development of Chinese Vocabulary Memory for Aviation Services by Using Games ณัฐจิตา โพชสาลี Nattida Podasalee	265

บทความวิชาการ (Academic Articles)

แนวความคิดที่ทำให้รัฐรับรองผลผูกพันของสัญญาที่เอกชนทำขึ้น Theoretical concepts for the state's recognition of the binding effect of private contracts อิสริย์ ดำรงค์สุนทรชัย ฌักค วุฒิวัฒนศา และ ภาคภูมิ ไตรศิริวานิชย์ Issari Damrongsoontorntai, Napark Wootvatansaand and Pakphum Traisiriwanich	299

ภาคผนวก (Appendix)

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	317
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	318

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ลงวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	341
ใบตอบรับการเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	342

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครู
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครพนม เขต 2

Super Leadership of School Administrators Affecting
Teachers' Competencies in The 21st Century under
Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2

เปมิกา มั่นทัพ¹ ชาญวิทย์ หาญรินทร์² และ ไพฑูรย์ พวงยอด³

Pemika Munthup¹ Chanwit Hanrintr² and Paitoon Puangyod³

Received : November 28, 2024; Revised : March 21, 2025; Accepted : June 12, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 2) ศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 และ 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนมเขต 2 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 349 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 57 คน ครู จำนวน 292 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม; Master Student of Education, Degree Administration and Development, Faculty of Educational, Nakhon Phanom University; e-mail : 666150110243@npu.ac.th

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม; Faculty of Education, Nakhon Phanom University; e-mail : hanrin.chanwit@gmail.com, Corresponding author; e-mail : dr.paitoon@npu.ac.th.

กลุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 2 ฉบับ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) ระหว่าง .60-1.00 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน 2) สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ 4) ตัวแปรภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 มี 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง ด้านการเสริมพลังอำนาจ ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน และด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 76

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21,

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

Abstract

Super leadership of school administrators is an important mechanism for enhancing school administration for efficiency and effectiveness. The purposes of this research were to 1) study and compare school administrators' super leadership classified by status and school size, 2) study and compare teachers' competencies in the 21st century classified by status and school size, 3) examine the relationship between school administrators' super leadership and teachers' competencies in the 21st century, and 4) examine the predictive power of school administrators' super leadership affecting teachers' competencies in the 21st century under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2. There were 349 samples including 57 school administrators and 292 teachers followed the percent criterion in the sample size specification, and they were selected by Stratified Random Sampling. The instruments used were 2 aspects of five-rating scale questionnaires

with an Index of Item Congruence (IC) between .60 - 1.00. The statistics employed were percentage, mean, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression stepwise analysis.

The results revealed that 1) the overall school administrators' super leadership was at the highest level. In comparison, the overall school administrators' super leadership classified by status revealed no difference. 2) The overall teachers' competencies in the 21st century was at the highest level. In comparison, the overall teachers' competencies in the 21st century classified by status revealed statistically significant difference at the .05 level, whereas the comparison which classified by school size was not different. 3) School administrators' super leadership and teachers' competencies in the 21st century revealed high significant positive correlation at the .01 level. 4) There were 4 variables of school administrators' super leadership affecting teachers' competencies in the 21st century : model self-leadership , empowerment , leadership in team building, being self-leader. They could be predicted up to 76 percent.

Keywords : Super Leadership, School Administrators, Competency of Teachers in the 21st Century, Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ (Introduction)

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกองค์กรได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งการดำเนินงานจะต้องมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่แยบยล โดยผู้นำหรือผู้บริหารถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการนำพาองค์กรให้เดินไปในทิศทางที่เหมาะสม ก้าวหน้าสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย (สมบุรณ์ ศิริสรธริรัญ, 2559) การศึกษาจึงเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติได้ ดังนั้นทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาอย่างมาก เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566– 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 คือ เน้นสมรรถนะให้ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติงาน

ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ มีสมรรถนะที่จำเป็น มีจรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อีกทั้งมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ผู้บริหารหรือผู้นำในศตวรรษที่ 21 นี้จึงต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่แตกต่างจากเดิม สามารถสร้างผู้นำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้ นั่นก็คือ การที่ผู้บริหารสามารถทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้นำด้วยตนเอง สามารถทำงานด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในสถานศึกษาได้ (ดาร์วอร์ธ ธิวิลการ, 2558) โดยภาวะผู้นำแบบนี้เรียกว่า “ผู้นำเหนือผู้นำ (Super leadership)” ซึ่งเป็นแนวคิดของ Manz and Sims (2001) ที่ได้เสนอว่าผู้นำเหนือผู้นำเป็นแนวคิดที่ลึกซึ้งกว่า การศึกษาผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง เนื่องจากตัวผู้นำเองจะช่วยให้ผู้ตามหรือสมาชิกในองค์กรใช้ความสามารถและมีอำนาจในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ

สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นผู้คิด วิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้นำได้ รู้จักการทำงานร่วมกัน รู้จักการประเมินผล มีการออกแบบหลักสูตร ใช้เทคนิคและเครื่องมือในการสอน เรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน อีกทั้งยังกำหนดจุดเน้นในการพัฒนา ส่งเสริม ภาวะผู้นำเหนือผู้นำให้เกิดกับผู้บริหารสถานศึกษา ให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถและศักยภาพของตนเองในการบริหารสถานศึกษา สร้างครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นผู้นำตามแบบอย่างที่ต้องการได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ รวมถึงความสัมพันธ์และการพยากรณ์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบสำคัญใดบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถพัฒนาครูและบุคลากรในองค์กรของตนให้มีสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำพาองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำหรือภาวะผู้นำที่เป็นเลิศ Super Leadership เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำที่มุ่งในการพัฒนาผู้ตาม เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำตนเอง แล้วจึงเปลี่ยนสภาพจากผู้ตามไปเป็นผู้นำให้กับผู้อื่น (Manz and Sims, 2001) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ หมายถึง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเองให้ผู้ตามสามารถเป็นผู้นำตนเองได้ โดยเปลี่ยนพฤติกรรมจากการตั้งเป้าหมายด้วยบุคคลอื่น การใช้สิ่งจูงใจภายนอก การวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลภายนอกและมอบหมายงานให้เป็นการตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จากการทบทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง 2) ด้านการสนับสนุนและเสริมแรงบุคลากร 3) ด้านการสร้างพลังเชิงบวก 4) ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง 5) ด้านการเสริมพลังอำนาจ 6) ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน และ 7) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง

สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 มีส่วนช่วยในการสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (วนิดา ภูขำนิ, 2564) ได้กล่าวว่า สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 เป็นคุณลักษณะของครูที่มีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร จากการทบทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี 4) ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม 5) ด้านการวัดและประเมินผล โดยมีขั้นตอนกระบวนการและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 2,313 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 181 คน และครู 2,132 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 349 คน จากจำนวนประชากร 2,313 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 57 คน และครู จำนวน 292 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น นำกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูไปจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ได้ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพและขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีข้อความถามทั้งหมด 42 ข้อ มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .42 - .93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98

ตอนที่ 3 สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีข้อความถามทั้งหมด 30 ข้อ มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .45 - .92 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .99

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม นำหนังสือพร้อมด้วยแบบสอบถามส่งถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยจัดส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Forms) เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม โดยจัดส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 349 ฉบับ ได้คืน 349 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง	4.53	.51	มากที่สุด
2. ด้านการสนับสนุนและเสริมแรงบุคลากร	4.52	.51	มากที่สุด
3. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก	4.51	.52	มากที่สุด
4. ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง	4.53	.49	มากที่สุด
5. ด้านการเสริมพลังอำนาจ	4.49	.53	มาก
6. ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน	4.57	.51	มากที่สุด
7. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง	4.60	.48	มากที่สุด
รวม	4.54	.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน ($\bar{X} = 4.57$) ด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเองและด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง ($\bar{X} = 4.53$) ด้านการสนับสนุนและเสริมแรงบุคลากร ($\bar{X} = 4.52$) ด้านการสร้างพลังเชิงบวก ($\bar{X} = 4.51$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเสริมพลังอำนาจ ($\bar{X} = 4.49$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและจำแนก
เป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	สถานภาพ				t	Sig.
	ผู้บริหาร		ครู			
	สถานศึกษา					
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง	4.55	.45	4.51	.55	.74	.46
2. ด้านการสนับสนุนและเสริมแรงบุคลากร	4.53	.44	4.51	.56	.36	.72
3. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก	4.53	.43	4.50	.60	.50	.61
4. ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง	4.60	.40	4.46	.56	2.72**	.01
5. ด้านการเสริมพลังอำนาจ	4.53	.42	4.46	.62	1.24	.22
6. ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน	4.61	.42	4.53	.58	1.52	.13
7. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง	4.60	.36	4.60	.57	.05	.96
รวม	4.56	.36	4.51	.53	1.12	.26

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง ด้านการสนับสนุนและเสริมแรงบุคลากร ด้านการสร้างพลังเชิงบวก ด้านการเสริมพลังอำนาจ ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน และด้านการสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา											
	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง	4.50	.49	มาก	4.58	.57	มากที่สุด	4.55	.48	มากที่สุด	4.53	.51	มากที่สุด
2. ด้านการสนับสนุนและเสริมแรงบุคลากร	4.51	.50	มากที่สุด	4.55	.54	มากที่สุด	4.54	.50	มากที่สุด	4.52	.51	มากที่สุด
3. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก	4.50	.50	มาก	4.53	.64	มากที่สุด	4.54	.46	มากที่สุด	4.51	.52	มากที่สุด
4. ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง	4.54	.47	มากที่สุด	4.51	.59	มากที่สุด	4.51	.43	มากที่สุด	4.53	.49	มากที่สุด
5. ด้านการเสริมพลังอำนาจ	4.49	.50	มาก	4.48	.67	มาก	4.51	.49	มากที่สุด	4.49	.53	มาก
6. ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน	4.58	.47	มากที่สุด	4.52	.65	มากที่สุด	4.58	.46	มากที่สุด	4.57	.51	มากที่สุด
7. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการดำเนินงาน	4.57	.45	มากที่สุด	4.63	.60	มากที่สุด	4.64	.41	มากที่สุด	4.60	.48	มากที่สุด
รวม	4.53	.43	มากที่สุด	4.54	.56	มากที่สุด	4.55	.41	มากที่สุด	4.54	.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับพฤติกรรมสมรรถนะครู
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2
โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.55	.44	มากที่สุด
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.55	.47	มากที่สุด
3. ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี	4.54	.48	มากที่สุด
4. ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.54	.48	มากที่สุด
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.58	.45	มากที่สุด
รวม	4.55	.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดประเมินผล
($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และด้านคุณธรรม
จริยธรรม ($\bar{X} = 4.55$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และด้านการ
ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.54$)

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21	สถานภาพ				t	Sig.
	ผู้บริหาร		ครู			
	สถานศึกษา					
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.61	.39	4.50	.49	2.26*	.02
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.58	.37	4.51	.55	1.43	.15
3. ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี	4.58	.40	4.50	.55	1.54	.12
4. ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.60	.37	4.49	.57	2.12*	.03
5. ด้านการวัดประเมินผล	4.61	.34	4.54	.53	1.43	.15
รวม	4.60	.33	4.51	.48	1.98*	.05

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และด้านการวัดประเมินผล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สมรรถนะครูใน ศตวรรษที่ 21	ขนาดสถานศึกษา										รวม	
	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ					
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$		S.D.
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.58	.42	มากที่สุด	4.54	.49	มากที่สุด	4.48	.46	มากที่สุด	4.55	.44	มากที่สุด
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.55	.42	มากที่สุด	4.55	.61	มากที่สุด	4.54	.44	มากที่สุด	4.55	.47	มากที่สุด
3. ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี	4.54	.45	มากที่สุด	4.50	.60	มากที่สุด	4.54	.48	มากที่สุด	4.54	.48	มากที่สุด
4. ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.55	.46	มากที่สุด	4.55	.58	มากที่สุด	4.50	.45	มากที่สุด	4.54	.48	มากที่สุด
5. ด้านการวัดประเมินผล	4.58	.43	มากที่สุด	4.63	.47	มากที่สุด	4.50	.48	มากที่สุด	4.58	.45	มากที่สุด
รวม	4.56	.39	มากที่สุด	4.55	.49	มากที่สุด	4.51	.41	มากที่สุด	4.55	.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = 0.82$) กับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในระดับสูง

4. ผลศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์หาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ตัวแปร	B	SE _B	Beta	t	Sig
ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง (X_4)	.26	.05	.31	5.52**	.00
ด้านการเสริมพลังอำนาจ (X_5)	.20	.04	.26	5.21**	.00
ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน (X_6)	.17	.04	.21	3.96**	.00
ด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง (X_1)	.14	.04	.17	3.80**	.00
R = .87 R ² = .76 R _{adj} = .75 SE _{est} = .21 F = 259.43 a = 1.06					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 สามารถเรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า B สูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง (X_4) ด้านการเสริมพลังอำนาจ (X_5) ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน (X_6) และด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง (X_1) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 76 ($R^2 = .76$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .74 - .82

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.06 + .26X_4 + .20X_5 + .17X_6 + .14X_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .31Z_4 + .26Z_5 + .21Z_6 + .17Z_1$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีแนวคิดในการบริหารที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีการแสดงออกในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถเป็นผู้นำตนเองและผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ พันธุ์พรหม (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียนในกลุ่มศรีเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้ รวมถึงมีทักษะการเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mappaenre (2013) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารที่มีผลต่อการจัดระเบียบวัฒนธรรมและความพึงพอใจในการทำงาน เพื่อพัฒนาการทำงานของครู (กรณีศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเมืองมากันซาร์) พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารมีนัยสำคัญที่ส่งผลต่อการทำงานของครู

1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาทุกแห่งมีขอบข่ายของการบริหารและการปฏิบัติงานรูปแบบเดียวกัน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร มีทักษะในการเป็นผู้นำสูง ขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชรินทร์ทิพย์ วงศ์ธรรม (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผลการศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการทำงาน มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพตนเอง รวมถึงมีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสร้อยทิพย์ แก้วตา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2.1 ผลการศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย พันธกิจ วิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อให้ครูมีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มากกว่าครูผู้ที่ต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริม จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มากกว่าครู สอดคล้องกับแนวคิดของกนกอร สมปราษฎ์ (2562) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อสมาชิก รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการสื่อสาร ชักจูง โน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้บริการเป้าหมาย ผู้บริหารสนับสนุนและมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นส่วนสำคัญของประสิทธิภาพโรงเรียน

2.2 ผลการศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาทุกขนาด

จึงต้องมีการส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 โดยต้องมีความรอบรู้ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sharon Kim, Mahjabeen Raza and Edward Seidman (2019) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 ทักษะ : ภายใต้อาจารย์ผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถที่เรียกว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 กำลังได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเป็นวิธีการปรับปรุงคุณภาพการสอนของครู โดยมุ่งเน้นไปที่ความจำเป็นในการวัดคุณภาพทางสังคมของกระบวนการสอนในลักษณะตามบริบทสามบริบทที่แตกต่างกัน : ยูกันดา (มัธยมศึกษา) อินเดีย (ประถมศึกษา) และกานา (โรงเรียนอนุบาล) ด้วยการตรวจสอบว่า เครื่องมือดังกล่าวสามารถใช้สำหรับความคิดเห็นของครู การฝึกฝนแบบไตร่ตรองและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องได้อย่างไร ความหวังคือการปูทางไปสู่ทักษะครูในศตวรรษที่ 21

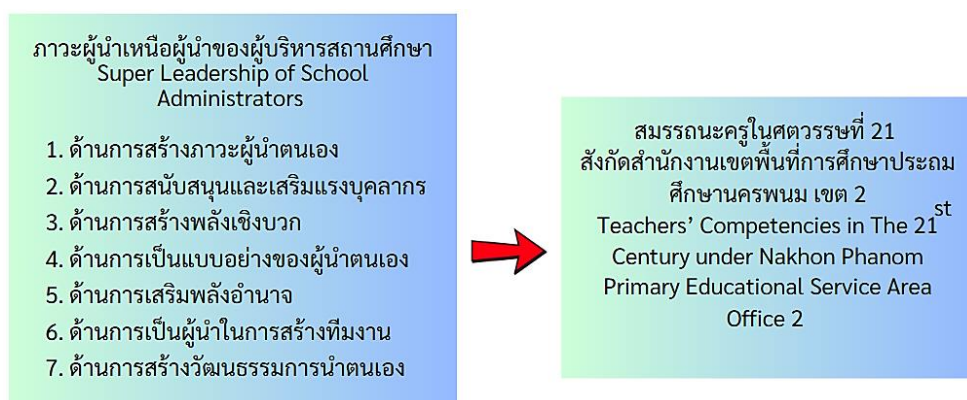
3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความเข้าใจและมีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาช่วยให้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ประสบผลสำเร็จและมีความสัมพันธ์กันทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิธิ จันภักดี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รามบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รามบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า มี 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง ด้านการเสริมพลังอำนาจ ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน และด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง .74-.82 โดยตัวแปรทั้ง 4 ด้าน ร่วมกันทำนายอธิบายความแปรปรวนสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ได้ร้อยละ 76

($R^2 = .76$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำเหนือผู้นำนั้น เป็นภาวะผู้นำที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการสร้างหรือพัฒนาผู้ตามให้สามารถเป็นผู้นำตนเองได้ นำไปสู่การพัฒนางานด้านการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดภาวะผู้นำในตนเองของบุคลากรตามมา การเริ่มจากการให้บุคลากรสามารถเป็นผู้นำตนเองได้ ทำให้การทำงานมีการพัฒนาเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและมีบรรยากาศของการทำงานที่มีความสุขนำไปสู่การเกิดวัฒนธรรมการทำงานที่เข้มแข็ง มีอำนาจตัดสินใจ นำไปสู่การพัฒนาและการปฏิบัติงานตามผลลัพธ์ที่ต้องการย่อมส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิญญ์ณัท มณีพันธุ์วงศ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง การกระตุ้นผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง และการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 55.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัยได้รูปแบบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ซึ่งมีตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะครูที่สำคัญ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน สามารถเขียนเชื่อมโยงแผนภาพได้ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเสริมพลังอำนาจ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีรูปแบบการบริหารงานใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความท้าทายและสนับสนุนให้ครูกำหนดจุดมุ่งหมายและกระบวนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง อีกทั้งกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงผลของการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการวางแผนกำหนดเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลการวิจัยสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเอง ใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานหรือวิธีการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียนให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนหรือต่างโรงเรียน

1.3 ผลการวิจัยภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ด้านที่ส่งผล คือ ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง ด้านการเสริมพลังอำนาจ ด้านการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน และด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านนี้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ในเขตพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง หรือในระดับอื่น ๆ เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร

2.2 ควรมีการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 และเขตอื่น ๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบริหารงานด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกอร สมปราษฎณ์. (2562). ภาวะผู้นำ : แนวคิด ทฤษฎีและการพัฒนา. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิตติศักดิ์ พันธุ์พรหม. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชรินทร์ทิพย์ วงศ์ธรรม. (2565). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดาวรรุณ ธิวิลการ. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). “ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ แบบภาวะผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21.” วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. 11(2) : 23-24.
- ธัญญ์ณภัส มณีพันธุ์วงศ์. (2564). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปณิณ จันท์กดี. (2565). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รามบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วนิดา ภูขำนิ. (2564, กันยายน-ธันวาคม). “การพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : กรณีโรงเรียนบ้านนาตาลคำข้า.” วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 11(3) : 155 -169.

- สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ. (2559, มกราคม-มิถุนายน). “ภาวะผู้นำของนักบริหารการศึกษามีอชีพ
ในศตวรรษที่ 21.” วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 1(1) :
30-44.
- สร้อยทิพย์ แก้วตา. (2565). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์.**
การค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (2567). “ข้อมูลสารสนเทศปี
การศึกษา 2567.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.nkp2.go.th/> สืบค้น 10
มิถุนายน 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.
2566 – 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.**
กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- Manz, C. C., and Sims, H. P. (2001). **The New Super Leadership Leading Other to
Lead Themselves.** San Francisco : Berreit-Koehler.
- Mappaenre, A. (2013). “Super leadership approach, organizational culture and
performance satisfaction to improve teachers’ performance (A case study
in the senior high school in the city of Makassar),” **International Research
in Education.** 2(1) : 93-106.
- Sharon, K., Mahjabeen, R. and Edward, S. (2019). “Improving 21st-century teaching
Skills : The key to effective 21st century learners,” **Research in
Comparative & International Education.** 14(1) : 99-117.

สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
The Administrative Competency of School Administrators
in Sisaket Primary Education Office 2

เอกสิทธิ์ แก้วสมุทร¹ สมฤทัย เต่าจันทร์² และ ชูชีพ ประทุมเวียง³
Ekkasit Kaewsamut¹ Somrutai Taochan² and Chucheepr Pratumviang³

Received : December 4, 2024; Revised : April 25, 2025; Accepted : June 12, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 2) เปรียบเทียบระดับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 179 โรงเรียน โดยแยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 167 คน ครู จำนวน 1,363 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,530 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 308 คน ซึ่งได้มาโดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่าง ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' กลุ่มเป้าหมายที่ใช้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Graduate Student, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail : ekkasit.kg65@ubru.ac.th

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail : somrutai.p@ubru.ac.th, Chucheepr138@hotmail.com

และครูที่ได้รางวัลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางการศึกษา จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมมีระดับสมรรถนะทางการบริหารในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ดังนี้ 3.1) ด้านการพัฒนาตนเอง งานประจำที่หนักและ มากเกินไป ควรจัดความสำคัญของงานและการพัฒนาตนเอง 3.2) ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมไม่เปิดโอกาสให้ทีมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เปิดกว้างและการมีส่วนร่วม 3.3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรจัดอบรมทักษะที่จำเป็นด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร 3.4) ด้านวิสัยทัศน์ ไม่มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน ควรจัดทำแผนกลยุทธ์ระยะยาวที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน และ 3.5) ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไม่มีแผนการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ควรจัดทำแผนการเปลี่ยนแปลงที่มีขั้นตอนชัดเจน

คำสำคัญ (Keywords) : สมรรถนะทางการบริหาร, สมรรถนะผู้บริหาร, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

Abstract

The objective of this study is to 1) Look into how skilled school leaders are in Sisaket Primary Educational Service Area 2. 2) Compare their skills based on position, work experience, and school size. 3) Identify problems and suggest ways to improve administrative skills. The population included 1,530 people. This count had 167 school administrators and 1,363 teachers from 179 schools. The sample consisted of 308 participants selected through stratified random sampling. The research used a five-point Likert scale questionnaire. It had a reliability score of .97. We analyzed the data using percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (ANOVA). We used Scheffé's method for post hoc analysis after finding significant differences. We interviewed four award-winning school administrators and teachers.

Researchers chose them through purposive sampling. Researchers analyzed qualitative data using content analysis.

The research findings were as follows : 1) School leaders in Sisaket Primary Educational Service Area 2 showed strong skills. Each reviewer assigned a high rating to each aspect during their individual examination. 2) There was a significant difference in competency levels among school administrators. It was at a .01 significance level. They based this difference on their position, work experience, and school size. 3) Challenges and Solutions (1) Self-Development: Heavy and excessive routine work hinders personal development. Rank tasks and set aside time for self-development. (2) Participation and Teamwork: Team members rarely get to join in decision-making. Encourage a work culture that is open and participatory. (3) Information and Communication Technology: Many people lack skills in using ICT. We should provide training programs to enhance essential ICT skills. We lack a vision and specific goals that are well defined. Develop a long-term strategic plan with a clear vision and objectives. (5) Change Leadership: There is no clear change management plan. Someone should plan a structured change plan with clear steps.

Keywords : Administrative Competency, Leadership Competency, Sisaket Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ (Introduction)

ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติ และทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมรรถนะและคุณลักษณะที่ดี สมวัยทุกด้านมีการปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ปรับบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกกระดับ และสร้างระบบการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มีกรอบทิศทางการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย พัฒนาให้คนไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบ

โจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต รวมทั้งนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่ได้กำหนดโดยสอดคล้องกับแผนระดับต่าง ๆ ของประเทศ ดังที่กล่าวมา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560 : 99)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2553 เพื่อให้การบริหารทรัพยากรบุคคลดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และข้าราชการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8(3) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ก.พ. จึงกำหนดมาตรฐานความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อให้ส่วนราชการใช้เป็นแนวทางดำเนินการกำหนดความรู้ความสามารถทักษะและสมรรถนะ ที่จำเป็นสำหรับการบริหารสถานศึกษา รวมถึงการกำหนดกรอบนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาที่จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะและแนวคิดที่สอดคล้องกับกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง จึงถือได้ว่าเป็นก้าวที่สำคัญซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับจะต้องระดมความคิดและปรับกระบวนการทัศนทางการศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการศึกษาและพัฒนาตนเองเพื่อที่จะทำให้เกิดกระบวนการของการพัฒนาสร้างเสริมสมรรถนะที่พึงประสงค์ สำหรับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอันเป็นแรงผลักดันที่ส่งผลให้สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งปัจจัยที่จะช่วยสร้างความสำเร็จให้แก่สถานศึกษานั้น ย่อมหนีไม่พ้นเรื่องของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา (Competency) หรือขีดระดับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา ในคุณลักษณะด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ลักษณะเฉพาะตัว (Attribute) พฤติกรรม (Behavior) ประกอบกันทำให้สามารถปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางไว้ (กรกต ขาวสะอาด, 2559 : 16) สมรรถนะ (competency) และการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นภาระกิจสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารองค์กร เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบบรรลุตรงตามความต้องการขององค์กร ปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้นำเอาสมรรถนะมาใช้ในการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างกว้างขวาง ทางด้านการสรรหา การพัฒนา การประเมิน และการรักษาบุคลากรในองค์กร ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร (พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ, 2562 : 92) ดังนั้นบุคลิกลักษณะของแต่ละคน ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ความสามารถและทัศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยของแต่ละบุคคล

มีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจากแรงผลักดัน อุปนิสัย ภาพลักษณ์ภายใน และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมที่แตกต่างกันออกไป (พิชามญช์ ลาวชัย, 2562 : 56)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีสภาพปัจจุบัน ความคิดเห็น และแนวทางพัฒนาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวนโรงเรียน 179 โรงเรียน โดยแยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 167 คน ครู จำนวน 1,363 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,530 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน ครู จำนวน 274 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 608) ได้ตัวอย่างจำนวน 308 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 และสุ่มหน่วยตัวอย่างของผู้บริหารและครูเพื่อตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ ดังนี้ ฉบับ 1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 50 ข้อ (3) แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) ด้านการพัฒนาตนเอง 2) ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 5) ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยใช้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยคัดเลือก จำนวน 4 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน และครู 2 คน เลือกด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 และแบบสัมภาษณ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

3. การเก็บรวบรวมเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งไปยังตัวอย่างและขอรับคืนด้วยตนเองในรูปแบบเอกสาร และรูปแบบออนไลน์ (Google Form) ผ่านระบบรับส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Office)

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจนครบตามจำนวน แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมรายด้าน และรายข้อ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างนำมาเปรียบเทียบกรณีรายคู่ของ Scheffe'

4.3 วิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาแบบการพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 308 คน สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา โดยส่วนมากตำแหน่งครู คิดเป็นร้อยละ 88.97 รองลงมา คือ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.03 ตามลำดับ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยส่วนมากตั้งแต่ 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.56 ต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.99 และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.45 ตามลำดับ ขนาดสถานศึกษา โดยส่วนมากขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.97 ขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 42.21 และขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 6.82

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการพัฒนาตนเอง	3.99	.48	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม	3.83	.54	มาก
3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3.91	.50	มาก
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.90	.52	มาก
5. ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.85	.52	มาก
รวม	3.90	.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวม มีระดับสมรรถนะทางการบริหารในระดับมาก ($\bar{x}=3.90$)

2. การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตาม
ตำแหน่ง

สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู		ผู้บริหาร		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาตนเอง	3.93	.45	4.24	.64	-2.44*	.02
2. ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม	3.78	.48	4.30	.74	-3.98**	.00
3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3.89	.45	4.09	.78	-1.43	.16
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.86	.46	4.26	.80	-2.84**	.01
5. ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.80	.46	4.22	.80	-2.97**	.01
รวม	3.86	.31	4.22	.72	-2.87**	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น
สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษเขต 2 มีระดับสมรรถนะทางการบริหาร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับ
สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
รวม					
ระหว่างกลุ่ม	2	14.48	7.24	41.80**	.00
ภายในกลุ่ม	305	52.83	.17		
รวม	307	67.31			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีระดับสมรรถนะทางการบริหาร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับ สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ความแปรปรวน		df	SS	MS	F	p
รวม						
ระหว่างกลุ่ม		2	3.07	1.53	7.30**	.00
ภายในกลุ่ม		305	64.24	.21		
รวม		307	67.31			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ปฏิบัติงานที่ในสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีระดับสมรรถนะทางการบริหาร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาตนเอง

ปัญหาด้านการพัฒนาตนเองเกิดจากขาดแรงจูงใจ ความกลัวการเปลี่ยนแปลง และความ ไม่มั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ยังรวมถึงการขาดเวลา การสนับสนุนจากคนรอบข้าง และการเข้าถึง แหล่งข้อมูลที่เหมาะสม

การแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาตนเองเริ่มจากการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและเหมาะสม กับความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งหาวิธีเพิ่มแรงจูงใจ นอกจากนี้ ควรฝึกการจัดการอารมณ์และ ความเครียด รวมถึงหมั่นหาความรู้และเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการพัฒนาตนเองอย่าง

ต่อเนื่อง ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า “การพัฒนาตนเองยังมีปัญหาเรื่องการขาดทรัพยากรสำหรับการฝึกอบรมและการเข้าร่วมสัมมนา” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567 “อุปสรรคที่พบเจอมากที่สุดคือการขาดเวลา เนื่องจากภาระหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลามากพอสำหรับการพัฒนาตนเอง” คนที่ 2 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2567 “แก้ไขด้วยการหาข้อมูลและทรัพยากรที่มีค่าใช้จ่ายต่ำหรือไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น การเรียนรู้จากแหล่งออนไลน์ฟรี และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม

ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเกิดจากการขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกทีม ความไม่ชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ รวมถึงการขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งทั้งหมดนี้อาจนำไปสู่ความรู้สึกไม่พอใจและลดประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน

การแก้ไขปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเริ่มจากการปรับปรุงการสื่อสารภายในทีมให้ชัดเจนและเปิดกว้าง นอกจากนี้ควรส่งเสริมการสร้าง ความไว้วางใจและความเคารพซึ่งกันและกัน รวมถึงการรับฟังและยอมรับความแตกต่างทางความคิด เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการตัดสินใจและการทำงานร่วมกัน ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า “การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมยังไม่ทำงานตามหน้าที่เท่าที่ควร” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567 “ขาดการกระตุ้นให้บุคลากรทำงานเป็นทีม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น” คนที่ 2 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2567 “แก้ไขด้วยการเปิดโอกาสกับครูในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษา” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567

3.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเกิดจากการขาดทักษะหรือความรู้ในการใช้เทคโนโลยี การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่ไม่เพียงพอ การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานและการตัดสินใจในองค์กร

การแก้ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเริ่มจากการให้การฝึกอบรมและเพิ่มทักษะการใช้งานเทคโนโลยีแก่บุคลากร เพื่อให้พวกเขาสามารถใช้งานระบบและอุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารภายในองค์กรก็ควรได้รับการปรับปรุงให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า “เนื่องจากบุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพน้อยมาก” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567 “สถานศึกษายังขาดรูปแบบระบบสารสนเทศ ผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” คนที่ 2 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2567 “ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านการ

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567

3.4 ด้านการมีวิสัยทัศน์

ปัญหาด้านการมีวิสัยทัศน์เกิดจากการขาดความชัดเจนและแนวทางที่แน่นอน ในการกำหนดทิศทางอนาคตขององค์กรหรือบุคคล ซึ่งอาจนำไปสู่ความสับสนในการตัดสินใจและการดำเนินงาน ไม่สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพให้กับทีมงาน

การแก้ปัญหาด้านการมีวิสัยทัศน์เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้อง กับเป้าหมายระยะยาวขององค์กรหรือบุคคล เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและกระตุ้นแรงจูงใจ ดังบท สัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า “บุคลากรอาจรู้สึกว่าคุณเองไม่มีบทบาทหรือการสนับสนุนในการดำเนินการ ตามวิสัยทัศน์” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567 “วิสัยทัศน์องค์กรอาจไม่ได้ถูกสื่อสาร อย่างชัดเจนแก่บุคลากร ทำให้เกิดความเข้าใจผิดหรือการขาดแรงจูงใจ” คนที่ 2 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2567 “สร้างระบบการตรวจสอบและการประเมินผลเพื่อประเมินความก้าวหน้าและ ความสำเร็จในการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ ปรับปรุงให้เข้ากับกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567

3.5 ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ปัญหาด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการขาดความชัดเจนในวิสัยทัศน์หรือ กลยุทธ์ในการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการสื่อสารและโน้มน้าวให้สมาชิกทีมเห็นความสำคัญของ การเปลี่ยนแปลง การไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเสี่ยงและการขาดการสนับสนุนที่ เพียงพอจากผู้บริหารระดับสูง

การแก้ปัญหาด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์และ กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งสื่อสารอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สมาชิกทีมเข้าใจและเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง สร้างความร่วมมือจากผู้บริหาร ระดับสูงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความเชื่อมั่นในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ดังบทสัมภาษณ์ตอน หนึ่งว่า “บุคลากรอาจไม่เห็นด้วยการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากความเคยชินหรือกลัวการเปลี่ยนแปลงกับ สิ่งใหม่” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567 “ขาดทักษะหรือประสบการณ์ในการบริหาร การเปลี่ยนแปลง” คนที่ 2 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2567 “ผู้บริหารต้องสื่อสารถึงเหตุผลและ ประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนและ ดำเนินการเปลี่ยนแปลง” คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2567

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากสรุปผลการวิจัย สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 5 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาตนเอง 2) ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 5) ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีระดับสมรรถนะทางการบริหารภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะว่าสมรรถนะทางการบริหารถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาซึ่งสมรรถนะทางการบริหารที่ดีจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560 : 110) ศึกษาเรื่องสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่เท่ากันมีระดับสมรรถนะทางการบริหารในระดับมาก โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจากตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีพื้นฐานความเข้าใจ มุมมอง ทักษะในกระบวนการของสมรรถนะทางการบริหารมากกว่าตำแหน่งครู จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความคิดเห็นสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรัชชา คงประดิษฐ์ (2565 : 1386-1399) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสงขลา จำแนกตามตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพและด้านการบริหารสถานศึกษาพบว่า ครูที่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นลูกจ้างเหมาบริการมีความแตกต่างกับครูที่มีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีระดับสมรรถนะทางการบริหารโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันผู้ที่มีการประสบการณ์การทำงานมากย่อมมี มุมมอง ทักษะกระบวนการสมรรถนะทางการบริหาร แตกต่างจากคนที่มีการประสบการณ์การทำงานน้อย เช่น ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านผู้นำ การเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชนี ราชวงษ์ และอานวยทองโปรง (2565 : 46-65) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการศึกษาพบว่าประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน ทำให้ความต้องการสมรรถนะทางการบริหารเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความต้องการสมรรถนะทางการบริหารมากกว่าสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลรัตน์ ศรีสำอางค์ (2557 : 80-89) ศึกษาเรื่องสมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการเสริมสร้างสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกเป็นรายดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาตนเอง ปัญหาด้านการพัฒนาตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษามีงานประจำที่หนักและมากมายทำให้ผู้บริหารไม่มีเวลาพอในการพัฒนาตนเอง และการปรับตัวกับเทคโนโลยีและเครื่องมือใหม่ ๆ ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดลำดับความสำคัญของงานและการพัฒนาตนเองให้เหมาะสม และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในงานประจำ

สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร ช่อชิต (2559 : 3-6) ศึกษาเรื่องสมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะผู้บริหารด้านการพัฒนาตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม การสื่อสารที่ไม่ชัดเจนระหว่างผู้บริหารและบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทุกคนได้รับข้อมูลและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของดารารัตน์ จันทร์กาย (2559 : 68) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558- 2567) ด้านการทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยพบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปัญหาด้านด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความรู้หรือทักษะเพียงพอในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งอาจทำให้การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการหรือการเรียนการสอนไม่ได้ผล ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาจัดอบรมและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับผู้บริหาร โดยเน้นทักษะที่จำเป็นต่อการบริหารงานในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์สินี โภชนกุล (2564 : 43) ศึกษาเรื่องสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECO) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการสื่อสารของสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

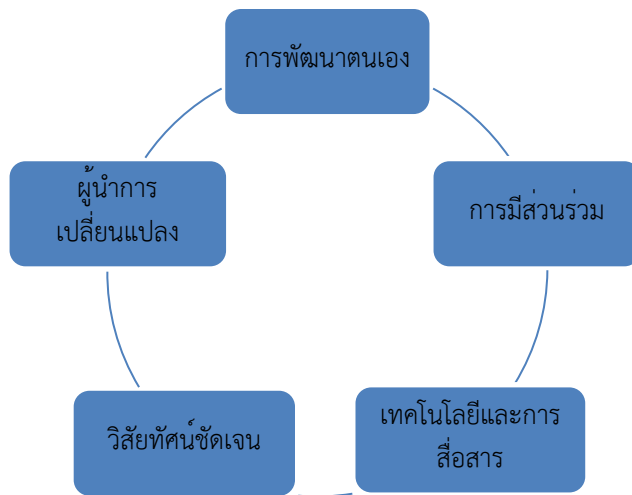
3.4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ปัญหาด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับสถานศึกษา ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนกลยุทธ์ระยะยาวที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนภา ฉิมเฉย (2558 : 135) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3.5 ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัญหาด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนหรือแผนการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุม ทำให้การเปลี่ยนแปลงไม่สามารถ

ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวของสถานศึกษา และจัดทำแผนการเปลี่ยนแปลงที่มีขั้นตอนชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของภิกษาพัชญ์ โทนา (2562 : 43) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 พบว่า สมรรถนะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัยสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงาน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาตนเอง มีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจผ่านการติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา 2) ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารที่ชัดเจนและเปิดกว้าง เพื่อให้สมาชิกเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ควบคู่กับการสร้างความไว้วางใจและความเคารพซึ่งกันและกัน รวมถึงการรับฟังและยอมรับความแตกต่างทางความคิดเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการตัดสินใจ 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการฝึกอบรมและเพิ่มทักษะให้บุคลากรเพื่อให้สามารถใช้งานระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยข้อมูลที่เข้มงวดเพื่อลดความเสี่ยงในการละเมิดข้อมูล ปรับปรุงการสื่อสารภายในองค์กรให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิผลสูงสุด 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวขององค์กรหรือบุคคล การเปิดโอกาสให้ทุกระดับในองค์กรมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์จะช่วยเสริมสร้างความผูกพันและความมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และ 5) ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ชัดเจน พร้อมสื่อสารอย่างโปร่งใสเพื่อให้ทีมงานเข้าใจและเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ควรจัดการกับความต้านทานโดยรับฟังข้อกังวลและให้การสนับสนุนที่เหมาะสม รวมถึงสร้างความร่วมมือจากผู้บริหารระดับสูงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความเชื่อมั่นในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้สามารถเขียนความเชื่อมโยง ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงาน

ที่มา : เอกสิทธิ์ แก้วสมุทร สมฤทัย เต่าจันทร์ และ ชูชีพ ประทุมเวียง (2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม และด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับต่ำกว่าทุกด้าน จึงควรมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างบรรยากาศสถานศึกษา การทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร และมีเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการวางแผนและดำเนินการเปลี่ยนแปลง และสื่อสารอย่างชัดเจนถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน
3. สำนักงานเขตพื้นที่หรือหน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายการบริหารจัดการแบบภาคีเครือข่าย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบในเชิงลึกเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรกต ขาวสะอาด. (2559). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตาม มาตรฐาน วิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล. (2560). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ดาร์รัตน์ จันทร์กาย. (2559). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานีในศตวรรษหน้า (พ.ศ.2558-2567). วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นิรัชชา คงประดิษฐ์. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปาริฉัตร ช่อจิต. (2559). สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2562). สมรรถนะและการจัดการเชิงกลยุทธ์. มหาสารคาม : ตักศิลาการพิมพ์.
- พัชนียา ราวงษ์ และอานวย ทองโปร่ง. (2565). “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1.” *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(6) : 47-65.
- พิชญ์สินี โกชนกุล. (2564). “การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียน ที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม*. 15(3) : 109-130.
- พิชามญช์ ลาวชัย. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภิกษาพัชญ์ โหนะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

วิมลรัตน์ ศรีสำออง. (2558). สมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.

ศรีนภา นิเมญ. (2558). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน : คู่มือสมรรถนะหลัก. นนทบุรี : บริษัทประชุมช่าง จำกัด.

Krejcie, R.V. & Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities." *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.

แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

Operational Guidelines Safety Management in Educational Institutions under the Surin Primary Educational Service Area Office Area 3

กรวิชัย ฤทธิเดช¹ อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ² พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์³

Kornrawit Rittided¹ Udompun Pitparsert² and Pongsak Thongpanchang³

Received : February 3, 2025; Revised : April 18, 2025; Accepted : June 12, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 2) เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน จากประชากร 2,974 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 341 คน จากนั้นใช้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและกำหนดจำนวนตามสัดส่วนขนาดของสถานศึกษา และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัด 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีแบบอิสระและการทดสอบค่าเอฟ

^{1,2,3} นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ; Master of Education, Degree Educational Administration, Sisaket Rajabhat University;
e-mail : stu6530117122@sskru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม ด้านการป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติและด้านการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า ตำแหน่ง วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ในด้านการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษาควรมีการวางแผนให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ หรือการบาดเจ็บที่คาดไม่ถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย ด้านการป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ ควรมีแนวทางการป้องกันและจัดอบรมความรู้ให้กับนักเรียนทุกคนเกี่ยวกับภัยพิบัติ ด้านการป้องกันปัญหาทางสังคม ควรมีการดำเนินงานในการดูแล ตรวจจับ เฝ้าระวัง การวางแผนให้ปลอดภัยจากบุคคล จัดกิจกรรมเสริมทักษะการดูแลป้องกันภัยตัวเองให้ปลอดภัยและสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคมและด้านการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน ควรมีมาตรการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็ก

คำสำคัญ (Keywords) : การดำเนินงาน, การบริหารจัดการ, ด้านความปลอดภัย, การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย

Abstract

This research has the objective To study the level of safety management operations in educational institutions. Under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3 and compare the level of safety management operations in educational institutions. Under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3, classified by position, educational background, work experience, and size of

educational institution and study operational guidelines for safety management in educational institutions Under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3. The sample group used in this study included school administrators and teachers in educational institutions. Under the jurisdiction of the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3, there are 341 people and select the sample using a simple random sampling. The instrument used to collect data was a questionnaire. The confidence value for the whole version is equal to 0.99. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent t-test and F-test.

The result findings were as follows :

1. The overall safety management operations in educational institutions under the Office of the Surin Primary Educational Service Area 3 showed high opinions. When considering each aspect, it was found that all aspects had high opinions, ranked from highest to lowest as follows: accident prevention in educational institutions, prevention and resolution of social problems, prevention of natural disasters, and prevention of student health and hygiene.

2. Comparative results of operational guidelines for safety management in educational institutions. Under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3, classified by position, educational background, work experience, and size of educational institution. It was found that the position, educational background, work experience, and size of the educational institution Overall and each aspect are different. Statistically significant at the 0.01 level.

3. Guidelines for operating safety management in educational institutions Under the jurisdiction of Surin Primary Educational Service Area Office 3 in the area of accident prevention in educational institutions. There should be guidelines for setting rules to ensure safety from unexpected accidents or injuries. The environment is arranged to be safe. Natural disaster prevention There should be guidelines for prevention and training to provide knowledge to all students about disasters. Preventing social problems There should be operations to supervise, inspect, watch

out, and set rules to keep people safe. Organize activities to enhance skills in taking care of yourself to be safe and create guidelines for solving social problems and Protecting the health of students There should be measures to take care of children's health.

Keywords : Operations, Management, Security, Safety Management

บทนำ (Introduction)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 : 2570) มีการวางแนวทางเพื่อบริหารจัดการหรือป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุและหลังจากเกิดเหตุจนครบกระบวนการ แม้กระนั้นก็ตามการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติของหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงมีอุปสรรคและความท้าทาย หลายมิติโดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถในการจัดการกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่มีความรุนแรงสูงยังค่อนข้างจำกัดและแม้ว่าภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นภัยซึ่งคาดการณ์ล่วงหน้าได้ แต่หน่วยงานให้ความสำคัญกับมาตรการเชิงรับในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและการฟื้นฟูตามบทบาทภารกิจ ภายใต้งบประมาณที่หน่วยงานได้รับการจัดสรรงบประมาณของภาครัฐยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับมาตรการในการจัดการเชิงรุก อาทิ การเตรียมความพร้อม การป้องกันและลดผลกระทบล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดภัยธรรมชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566 : 114 – 115)

การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับพนักงานในองค์กรและสังคมโดยรวม โดยเฉพาะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการทำงานหลายครั้ง ถึงแม้จะมีพัฒนาการด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างสูงแล้วก็ตาม สาเหตุสำคัญของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนั้นเป็นที่รับรู้กันว่ามีมาจากพฤติกรรมมนุษย์ด้วยแผนแม่บทความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พุทธศักราช 2560–2564) ของประเทศไทย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566 : 114 – 115) ที่มุ่งเน้นในเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมเชิงป้องกัน เพื่อให้แรงงานเกิดความปลอดภัยและมีสุขภาพอนามัยที่ดี เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป การป้องกันอุบัติเหตุทางกฎหมายการลดอุบัติเหตุหรือโรคจากการทำงานในสถานประกอบการ การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นการพัฒนางานด้านความปลอดภัยทั้งอุบัติเหตุและความรุนแรง เพื่อที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยลดพฤติกรรมเสี่ยง

ในระดับบุคคลและกลุ่มโดยส่งผลการบาดเจ็บของนักเรียนให้มีจำนวนลดลง (ชญาพร สุขสิริวรรณ, 2560 : 4 – 24)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ได้กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษา 3 ส คือ 1ส : สะอาด 2ส : สนับสนุน 3ส : ส่งเสริม โดยนํานโยบายสู่การปฏิบัติ ดังนี้

ด้านที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ตามมาตรฐานหลักสูตร มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต มีผลงานตามจุดเด่นของตนเอง ด้านที่ 2 คุณภาพวิชาการ ครูมีความรู้เรื่องหลักสูตร จัดการเรียนรู้คู่คุณธรรม ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning วัดผลประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนและประเมินตามสภาพจริง (AAL /AFL/AOL) จัดสภาพบริบทให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน พัฒนานตนเองในเรื่องความรู้ความสามารถด้านภาษาไทย ด้านภาษาอังกฤษและมีผลงาน ตามหลักคิดคุณภาพครูสู่คุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เป็นผู้บริหารมีอาชีพและเน้นการนิเทศภายในตามหลักคิดคุณภาพอยู่ที่ห้องเรียนโรงเรียนมีจุดเด่น มีเอกลักษณ์ มีหนึ่งผลงานหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม ด้านที่ 3 คุณภาพชีวิต โรงเรียนมีความสะอาด ปลอดภัย เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี บริหารอย่างมีอาชีพครูเป็นผู้ที่จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีจิตใจสะอาด มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้มีทักษะความรู้ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3, 2565 : 47 – 48)

จากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยในสถานศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบภายในสถานศึกษา ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ เส้นทางการสัญจรยากลำบากมีความเสี่ยงในการเดินทางตามเส้นทางธรรมชาติ ไป – กลับ อีกทั้งจากรายงานการประชุมประจำปีของงานบริหารกิจการนักเรียนพบว่า นักเรียนเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน อันเนื่องจากความไม่ปลอดภัยในอาคารสถานที่ และอุบัติเหตุจากการเดินทางไป - กลับ โรงเรียน ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 นำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 233 คน และครู 2,741 คน รวม 2,974 คน จาก 233 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา จากประชากร 2,974 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 341 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครู จำนวน 314 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา ด้านการป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ ด้านการป้องกันปัญหาทางสังคมและด้านการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

ตอนที่ 3 สอบถามแนวทางการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็น ข้อคำถามปลายเปิด

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้าน ความปลอดภัยในสถานศึกษา กำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความ สมบูรณ์ ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป อยู่ระหว่าง 0.60–1.00

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 3 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ได้ค่า Try-Out เท่ากับ 0.99

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐาน ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา ด้านการป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมและด้านการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ที่จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t – test Independent) และสถิติการทดสอบค่าเอฟ (F – test) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103 – 117)

4. การวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยรวบรวมแนวทางการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปผลตามประเด็นที่ศึกษาแล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	027	007.90
ครู	314	092.10
รวม	341	100.00
2. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	220	064.50
สูงกว่าปริญญาตรี	121	035.50
รวม	341	100.00
3. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	097	028.50
ระหว่าง 10 – 20 ปี	159	046.60
มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป	085	024.90
รวม	341	100.00
4. ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 119 คน ลงไป)	249	073.10
ขนาดกลาง (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 - 719 คน)	071	020.80
ขนาดใหญ่ (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 720 – 1,679 คน)	012	003.50
ขนาดใหญ่พิเศษ (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คน ขึ้นไป)	009	002.60
รวม	341	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 341 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครู จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 92.10 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 และมีขนาดของสถานศึกษาเป็นขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 119 คน ลงไป) จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 73.10

2. ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวม

การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา	4.41	0.64	มาก
2. การป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ	4.33	0.66	มาก
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม	4.36	0.64	มาก
4. การป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน	4.26	0.64	มาก
เฉลี่ย	4.34	0.56	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34 : S.D. = 0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.41 : S.D. = 0.64$) รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม ($\bar{X} = 4.36 : S.D. = 0.64$) ด้านการป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.33 : S.D. = 0.66$) และด้านการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน ($\bar{X} = 4.26 : S.D. = 0.64$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนก
ตามตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t	P – Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา	4.87	0.12	4.37	0.65	11.619**	0.00
2. การป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ	4.77	0.10	4.29	0.67	11.135**	0.00
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคม	4.75	0.08	4.32	0.66	10.782**	0.00
4. การป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน	4.83	0.13	4.21	0.65	13.992**	0.00
เฉลี่ย	4.81	0.69	4.30	0.57	14.629**	0.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า การป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา การป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคมและการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตาม
วุฒิการศึกษา

รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	P-Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา	4.38	0.62	4.47	0.66	1.330	0.72
2. การป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ	4.26	0.68	4.46	0.60	2.907**	0.00
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคม	4.34	0.61	4.39	0.70	0.759	0.08
4. การป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน	4.14	0.62	4.47	0.64	4.672	0.96
เฉลี่ย	4.28	0.54	4.45	0.58	2.731	0.47

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า การป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคมและการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

รายการ	แหล่ง ความแปรผัน	SS	df	MS	F	P – value
1. การป้องกันอุบัติเหตุใน สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	7.089	2	3.544	9.204**	0.000
	ภายในกลุ่ม	130.136	338	0.385		
	รวม	137.224	340			
2. การป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	7.623	2	3.811	9.236**	0.000
	ภายในกลุ่ม	139.487	338	0.413		
	รวม	141.110	340			
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้าน ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	5.905	2	2.952	7.436**	0.000
	ภายในกลุ่ม	134.197	338	0.397		
	รวม	140.102	340			
4. การป้องกันสุขภาพอนามัย ของนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	7.622	2	3.811	9.704**	0.000
	ภายในกลุ่ม	132.742	338	0.393		
	รวม	140.365	340			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5.260	2	2.630	8.749**	0.000
	ภายในกลุ่ม	101.610	338	0.301		
	รวม	106.871	340			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

รายการ	แหล่ง ความแปรผัน	SS	df	MS	F	P – value
1. การป้องกันอุบัติเหตุใน สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	27.309	3	9.103	27.910**	0.000
	ภายในกลุ่ม	109.915	337	0.326		
	รวม	137.224	340			
2. การป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	22.561	3	7.520	20.349**	0.000
	ภายในกลุ่ม	124.548	337	0.370		
	รวม	147.110	340			
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้าน ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	21.381	3	7.127	20.231**	0.000
	ภายในกลุ่ม	118.720	337	0.352		
	รวม	140.102	340			
4. การป้องกันสุขภาพอนามัยของ นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	44.129	3	14.710	51.510**	0.000
	ภายในกลุ่ม	96.236	337	0.286		
	รวม	140.365	340			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	28.172	3	9.391	40.212**	0.000
	ภายในกลุ่ม	78.699	337	0.234		
	รวม	106.871	340			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จากแบบสอบถามตอนที่ 3 มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ในแต่ละด้านได้ดังนี้ (1) ด้านการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา ควรมีแนวทางการวางกฎเกณฑ์ให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บที่คาดไม่ถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย การจัดการที่ส่งเสริมความปลอดภัยให้ความรู้ด้านความปลอดภัย มีการจัดการจราจรและป้ายบ่งชี้จราจรอย่างเห็นได้ชัด

(2) ด้านการป้องกันอุบัติเหตุธรรมชาติ สถานศึกษาควรมีแนวทางการป้องกัน และจัดอบรมความรู้ให้กับนักเรียนทุกคนเกี่ยวกับภัยพิบัติจากไฟไหม้ มีมาตรการในการป้องกันภัยพิบัติ มีการจัดอบรมการดำเนินการเมื่อเกิดภัยพิบัติธรรมชาติ ให้ความรู้ในการป้องกันดูแลตนเองก่อนและหลังเกิดเหตุ

(3) ด้านการป้องกันปัญหาทางสังคม สถานศึกษาควรมีแนวทางการป้องกันโดยครูและผู้ปกครองจะต้องมีส่วนร่วมด้วยกัน โดยการดูแลเอาใจใส่นักเรียนและคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนให้นักเรียนช่วยกันสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนและควรมีการดำเนินงานในการดูแล ตรวจตราเฝ้าระวังการวางกฎเกณฑ์ให้ปลอดภัย และ(4) ด้านการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน สถานศึกษาควรมีมาตรการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็ก ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี สถานศึกษามีการร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขหรือหน่วยงานโรงพยาบาลในการดูแลสุขภาพของนักเรียน

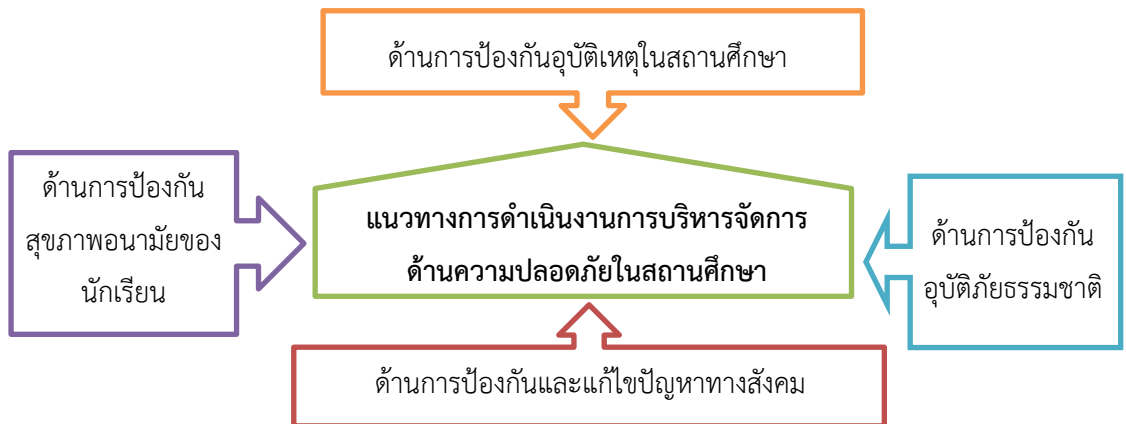
อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีนโยบาย มาตรการด้านการบริหาร และจัดระบบความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พนิดา พักโต (2565 : 1) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและความรู้ด้านความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน พบว่า นักเรียนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่รถจักรยานยนต์ นักเรียนส่วนมากมีพฤติกรรมในการเดินทางเป็นไปอย่างถูกต้องและจากการวิเคราะห์ผลจากแบบทดสอบประเมินความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินทางพบว่า เด็กนักเรียนมีความรู้เรื่องป้ายสัญลักษณ์เป็นสัดส่วนมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ ไวกูณฐ์ เหมือนทอง (2565 : 1) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของโรงเรียนอนุบาลสวี (บ้านนาโพธิ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า การประเมินสภาพแวดล้อมของโครงการสถานศึกษาปลอดภัย การประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการสถานศึกษาปลอดภัย การประเมินกระบวนการของโครงการสถานศึกษาปลอดภัย และการประเมินผลผลิตของโครงการสถานศึกษาปลอดภัยและการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและครู ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัย อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า ด้านตำแหน่งด้านประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กนกอร อุ่นสถานนท์ (2563 : 1 – 2) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารด้านความปลอดภัยแตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้านทุกด้านได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย ด้านการให้บริการความปลอดภัยด้านการจัดสวัสดิศึกษาและด้านสุขภาพอนามัย และสอดคล้องกับการศึกษาของ ดุษฎี ไชยมาตย์ (2565 : 67) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง มาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจราจร โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนเสนางคนิคม อำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ด้านกฎหมายจราจร และพฤติกรรมหรือปัจจัยเสี่ยงในการขับขี่ที่เกิดจากมนุษย์มากกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะการวิจัยการนำมาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนไปใช้นั้น ควรศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาในพื้นที่ เนื่องจากบริบทของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันซึ่งเป็นปัจจัยของความสำเร็จ

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา ด้านการป้องกันอุบัติเหตุภัยธรรมชาติ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมและด้านการป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน ให้มีคุณภาพที่เป็นหลักในการดำเนินงานเพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษา สามารถเขียนความเชื่อมโยงแผนภาพได้ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การป้องกันอุบัติเหตุ สถานศึกษาควรมีแนวทางการวางแผนกฏเกณฑ์ให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บที่คาดไม่ถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย การจัดการที่ส่งเสริมความปลอดภัยให้ความรู้ด้านความปลอดภัย
2. การป้องกันอุบัติภัยธรรมชาติ สถานศึกษาควรมีแนวทางการป้องกันและจัดอบรมความรู้ให้กับนักเรียนทุกคนเกี่ยวกับภัยพิบัติจากไฟไหม้ มีมาตรการในการป้องกันภัยพิบัติ มีการจัดอบรมการดำเนินการเมื่อเกิดภัยพิบัติธรรมชาติ ให้ความรู้ในการป้องกันดูแลตนเองก่อนและหลังเกิดเหตุ
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม สถานศึกษาควรมีแนวทางการป้องกันโดยครูและผู้ปกครองจะต้องมีส่วนร่วมมือกัน โดยการดูแลเอาใจใส่นักเรียนและคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ให้นักเรียนช่วยกันสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนและดำเนินงานในการดูแลตรวจตรา ฝ้าระวัง
4. การป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียน สถานศึกษาควรมีมาตรการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็ก ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี สถานศึกษามีการร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขหรือหน่วยงานโรงพยาบาลในการดูแลสุขภาพของนักเรียน มีการอบรมให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคภัยต่างๆ และการดูแลตนเองเบื้องต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาด้านการสร้างภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการดำเนินงานการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงานการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร อุ่นสถานนท์. (2563). **การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชฎาพร สุขสิริวรรณ. (2560). **คู่มือโรงเรียนปลอดภัย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- ดุขฎิ ไชยมาตย์. (2565, เมษายน – มิถุนายน). “มาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจราจร โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนเสนางคณคม อำเภอเสนางคณคม จังหวัดอำนาจเจริญ.” **วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน**. 8(2) : 67.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พนิดา พักโต. (2565). “การศึกษาพฤติกรรมและความรู้ด้านความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน.” ใน **การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 27 วันที่ 24-26 สิงหาคม 2565**. หน้า 1-5. เชียงราย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ไวภูณัฐ เหมือนทอง. (2565). “การประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของโรงเรียนอนุบาลสวี (บ้านนาโพธิ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2.” **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช**. 9(11) : 1-2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (2565). **นโยบายแผนและยุทธศาสตร์การศึกษา พ.ศ. 2565**. สุรินทร์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Krejcie & Morgan. (1970). “Determination sample size for research activities.” **Education and Psychology Measurement**. 30(3) : 60-610.

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี)
Guidelines for Developing Participation in Educational Institution
Administration in the 21st Century of the Basic Education
Commission under the Municipal Administration in Lower
Northeastern Provinces Zone 2 (Sisaket, Yasothon, Amnat Charoen,
Ubon Ratchathani)

ปธานิน เทียมแสน¹ สุรศักดิ์ ศรีกระจำง² และ ประกาศิต อานุภาพแสนยากร³
Patanin Tiemsan¹ Surasak Srikrachang² and Pakasit Arnupharbsaenyakorn³

Received : February 4, 2025; Revised : April 17, 2025; Accepted : June 12, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ตำแหน่ง คือ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 107 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.989 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ ส่วนการวิจัย

^{1,2,3} ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ; Master of Education, Degree Educational Administration, Sisaket Rajabhat University; e-mail : stu6530117111@sskru.ac.th

เชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ตัวแทนครู องค์กรชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับรางวัลด้านใดด้านหนึ่งในระดับประเทศหรือได้รับรางวัลการบริหารสถานศึกษาดีเด่น รวมทั้งสิ้น 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ $= 0.978$ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาแบบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีระดับความคิดเห็นมาก รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) จำแนกตามตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำโครงการในการพัฒนาวิชาการหรือเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาไปนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า สถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาและประเมินประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทในการร่วมดำเนินงาน 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุม

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม, การบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

Abstract

This research aimed to 1) study the level of participation in the management of 21st century educational institutions, 2) compare the participation in the management of 21st century educational institutions, and 3) study the guidelines for developing the participation in the management of 21st century educational institutions of the Basic Education Commission under the municipality in the lower northeastern provinces group 2 (Sisaket, Yasothon, Amnat Charoen, Ubon Ratchathani). Quantitative: 107 representatives of the Basic Education Commission in 3 positions: teacher representatives, community organization representatives, and qualified persons, were selected by purposive sampling. The data collection instrument was a questionnaire with a reliability of 0.989 for the whole questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. Qualitative: 12 representatives of teachers, community organizations, and qualified persons who received awards in any field at the national level or received awards for outstanding educational institution management, were selected by purposive sampling. The data collection instrument was an interview with a reliability of 0.978 for the whole questionnaire. The content analysis was an essay.

The research results found that :

1. Participation in the management of 21st century educational institutions by the committee of basic education institutions under municipalities in the lower northeastern provinces group 2 (Sisaket, Yasothon, Amnat Charoen, Ubon Ratchathani) in all 4 aspects, overall, had high opinions. When considering each aspect, it was found that academic administration had high opinions, followed by general administration, personnel administration, and budget administration, respectively.

2. The results of comparing the participation of the committee of basic education institutions under municipalities in the lower northeastern provinces group 2 (Sisaket, Yasothon, Amnat Charoen, Ubon Ratchathani) classified by the position of the committee of basic education institutions found that different positions, education levels, and experiences as committee members of basic education institutions were significant. The participation of the

committee of basic education institutions under municipalities in the lower northeastern provinces group 2, overall and in each aspect, was significantly different at the 0.01 level.

3. Guidelines for developing participation in the management of 21st century educational institutions by the committee of basic education institutions under municipalities In the lower northeastern provinces group 2 (Sisaket, Yasothon, Amnat Charoen, Ubon Ratchathani) as follows: 1) Academic administration: It was found that educational institutions should create projects to develop academics or disseminate and publicize the academic operations of educational institutions to present at the meetings of the Basic Education Commission on a regular basis. 2) Budget administration: It was found that educational institutions allowed the Basic Education Commission to participate in monitoring and inspecting the budget expenditure of educational institutions and evaluating the efficiency of budget expenditure. 3) Personnel administration: It was found that educational institutions allowed the Basic Education Commission to participate in the operations. 4) General administration: It was found that educational institutions should create an annual operational plan for educational institutions to be efficient and effective. The Basic Education Commission should be invited to attend meetings.

Keywords : Participation, 21st century educational institution management, Basic Education Commission, Lower Northeastern Provinces Group 2

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสมและต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ

และมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่นและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อำตอนกลอย, 2556 : 6)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา พบว่า มีการดำเนินการในสถานศึกษาไม่มากเท่าที่ควรอาจเป็นเพราะราชการไม่เอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละคนมีภาระกิจของตนเองอยู่แล้ว ไม่มีเวลาพอที่จะทุ่มเทต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับความไม่ชัดเจนของบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ค่อยมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากคณะกรรมการบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสภาพความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาของสังคมไทย ส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำมาหากิน ไม่มีเวลาพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเท่าที่ควรและอาจเนื่องมาจากกฎหมายการกระจายอำนาจในปัจจุบันยังมีการกระจายอำนาจให้คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนยังมีปัญหา เนื่องจากผู้ปกครองไม่ทราบว่าจะไปมีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้อย่างไร แต่ยังมีความต้องการช่วยเหลือลูก ๆ ในเรื่องการเรียน บางรายติดภาระด้านการงานจึงไม่ได้เข้าร่วมประชุมส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง เป็นเพียงการรับทราบนโยบายของทางสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนบริจาคทรัพย์สินเท่านั้นแต่ยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลอย่างจริงจัง เป็นสาเหตุให้การดำเนินการของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง (ทองม้วน ศรีเจริญ, 2562 : 68 – 70)

จากเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อที่จะได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับใด มีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงานสำหรับสร้างคุณภาพการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศโดยกระบวนการมีส่วนร่วมมีการสนับสนุน กำกับ ติดตามที่จะนำไปสู่เป้าหมายปลายทาง เพื่อนำเสนอผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี)
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) จำแนกตามตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ในตำแหน่งของผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ตำแหน่ง คือ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 107 คน และกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ คือ ตัวแทนครู องค์กรชุมชนและ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลด้านใดด้านหนึ่งในระดับประเทศหรือได้รับรางวัลการบริหารสถานศึกษาดีเด่น รวมทั้งสิ้น 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ตัวแทนครู องค์กรชุมชนและ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลด้านใดด้านหนึ่งในระดับประเทศหรือได้รับรางวัลการบริหารสถานศึกษาดีเด่น รวม 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนเทศบาล 2 “รัชมังคลาานุสรณ์” จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 3 คน โรงเรียนเทศบาล 1 สุขวิทยากรตั้งตรงจิตร 15 จังหวัดยโสธร จำนวน 3 คน โรงเรียนเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ (พุทธอุทยาน) จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 3 คน และโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองตาโพน

มิตรภาพที่ 5 จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เชิงปริมาณ : แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ ลีเคิร์ท

เชิงคุณภาพ : แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แยกออกเป็น การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา การทดสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป อยู่ระหว่าง 0.60–1.00

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ได้ค่า Try-Out เท่ากับ 0.989

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

เชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง โดยการใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และ แปลผล

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบอิสระ (t – test Independent) และสถิติทดสอบค่าเอฟ (F – test)

เชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน (n=107)	ร้อยละ
1. ตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		
ผู้แทนครู	19	17.76
ผู้แทนองค์กรชุมชน	19	17.76
ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ	69	64.48

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

2. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	16.82
ปริญญาตรี	68	63.55
สูงกว่าปริญญาตรี	21	19.63
3. ประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		
ไม่เกิน 4 ปี	23	21.50
มากกว่า 4 ปี	84	78.50
รวม	107	100.00

จากตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 107 คน จำแนกตาม ตำแหน่ง ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนมากเป็นผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ คิดเป็นร้อยละ 64.48 รองลงมา คือ ผู้แทนครูและผู้แทนองค์กรชุมชน คิดเป็นร้อยละ 17.76 มีระดับการศึกษา ส่วนมากเป็นระดับปริญญา ตรี คิดเป็นร้อยละ 63.55 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.63 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 6.82 และมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนมาก มีประสบการณ์มากกว่า 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 78.50 รองลงมาคือ ไม่เกิน 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.50 ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.44	0.36	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.32	0.47	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.36	0.39	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.38	0.41	มาก
รวม	4.38	0.27	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

(ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.36) ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.41) ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.39) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

3. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จำแนกตามตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จำแนกตามตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งความผันแปร	SS	df	MS	F	P
1. การบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.068	2	0.034	0.293	0.004
	ภายในกลุ่ม	12.038	104	0.116		
	รวม	12.106	106			
2. การบริหารงานงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	0.002	2	0.001	0.007	0.000
	ภายในกลุ่ม	18.415	104	0.177		
	รวม	18.417	106			
3. การบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.058	2	0.029	0.251	0.001
	ภายในกลุ่ม	12.067	104	0.116		
	รวม	12.125	106			
4. การบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.040	2	0.020	0.168	0.001
	ภายในกลุ่ม	12.382	104	0.119		
	รวม	12.422	106			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.012	2	0.006	0.062	0.000
	ภายในกลุ่ม	10.190	104	0.098		
	รวม	10.202	106			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความแปรปรวนเพื่อการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จำแนกตามตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	แหล่งความ ผันแปร	SS	df	MS	F	P
1. การบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.034	2	0.017	0.148	0.003
	ภายในกลุ่ม	12.071	104	0.116		
	รวม	12.106	106			
2. การบริหารงานงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	0.107	2	0.053	0.303	0.001
	ภายในกลุ่ม	18.310	104	0.176		
	รวม	18.417	106			
การบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.056	2	0.028	0.243	0.000
	ภายในกลุ่ม	12.069	104	0.116		
	รวม	12.125	106			
การบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.004	2	0.002	0.018	0.000
	ภายในกลุ่ม	12.418	104	0.119		
	รวม	12.422	106			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.020	2	0.010	0.100	0.000
	ภายในกลุ่ม	10.183	104	0.098		
	รวม	10.202	106			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความแปรปรวนเพื่อการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

(ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ไม่เกิน 4 ปี		มากกว่า 4 ปี		t	P - Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.48	0.36	4.44	0.34	0.518	0.000
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.37	0.36	4.33	0.43	0.380	0.000
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.37	0.38	4.36	0.33	0.081	0.000
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.43	0.35	4.44	0.34	0.065	0.000
รวมเฉลี่ย	4.41	0.32	4.39	0.31	0.073	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปเนื้อหาและประเด็นสำคัญ ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรจัดทำโครงการในการพัฒนาวิชาการหรือเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รายงาน การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาไปนำเสนอในที่ประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อชี้แจงกิจกรรม ความจำเป็น ความขาดแคลนที่ต้องการของความช่วยเหลือจากการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้พัฒนางานวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ

ด้านการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาจัดทำแผนงาน โครงการที่ระบุถึงการใช้จ่าย งบประมาณ เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนดำเนินการใช้งบประมาณและเสนอ ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนดำเนินการให้รับทราบและขอความเห็นชอบ อนุมัติ ให้สามารถดำเนินการใช้จ่ายได้ตามแผนงานที่วางไว้และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณอย่าง ละเอียดเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น มีการรายงานผลการดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นประจำทั้งก่อนการดำเนินงาน

ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาได้จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเปิดโอกาสให้ทางคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แสดงความคิดเห็น เข้ามาร่วมวางแผน เพื่อกำหนดตำแหน่งบุคลากรตามความขาดแคลน การเห็นชอบการขอย้ายบุคลากรและการงาน แผนอัตรากำลังล่วงหน้า เพื่อสรรหาบุคคลเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกับความต้องการของ สถานศึกษาและสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาท ในการร่วมดำเนินงานกับทางสถานศึกษาและร่วมประเมินผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสถานศึกษา

ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษามีการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้า ร่วมประชุม เพื่อวิเคราะห์บริบท ความต้องการ ความจำเป็นและความเป็นไปได้ของสถานศึกษาและ ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และอนุมัติให้ความ เห็นชอบต่อไป สถานศึกษามีการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุมก่อนการ จัดกิจกรรมและร่วมในกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาที่จัดขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการ บริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคลและ

ด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ค่อยเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและส่วนใหญ่สถานศึกษาจะเสนอผลงานต่าง ๆ ให้ทราบ โดยมีบุคลากรเป็นผู้ดำเนินการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่ได้เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในกาติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา เนื่องด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะให้อิสระในการดำเนินงานของบุคลากรจึงไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้านการบริหารบุคคลในทุกกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนิยม โม लागาม (2564 : 49 – 63) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนพร รัตนสุวรรณ (2564 : 1-2) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ วรุฒิ ต๊ะคำวรณ์ (2565 : 72 – 73) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมืองในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ดังนี้

- 1) จำแนกตามตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่งผลให้ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนองค์กรชุมชนแตกต่างกัน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วนิดา หรีกประโคน (2563 : 83 – 85) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและผู้แทนชุมชนที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน พบว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นแตกต่างกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็น

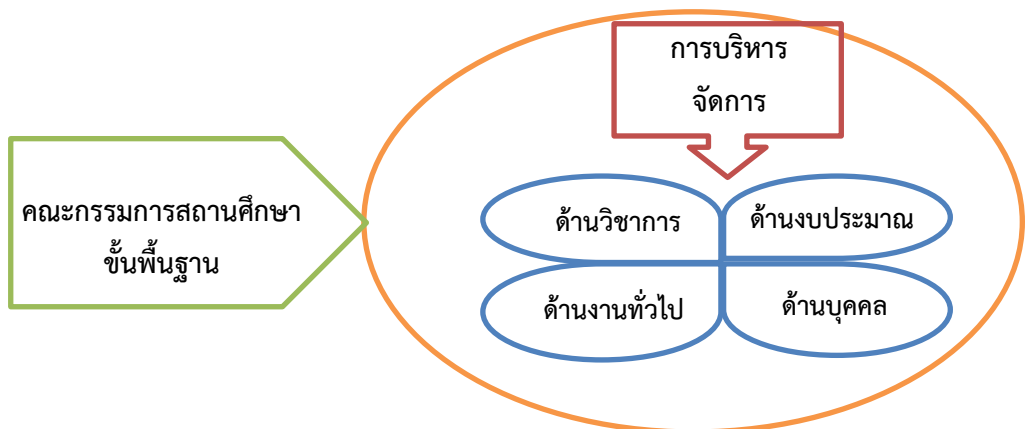
เพราะว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่งผลให้ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับการศึกษาปริญญาตรีแตกต่างกัน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วนิดา หริกประโคน (2563 : 83 – 85) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและผู้แทนชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนาพร รัตนสุวรรณ (2564 : 1-2) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมือง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำโครงการในการพัฒนาวิชาการหรือเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รายงาน การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาไปนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อชี้แจงกิจกรรม ความจำเป็น ความขาดแคลนที่ต้องการของความช่วยเหลือจากการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชน องค์กรและหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรวิทย์ ต๊ะคำวรรณ (2565 : 72–73) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารวิชาการ สถานศึกษาควรจัดประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจและควรนำคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดการศึกษาดูงานสถานศึกษาอื่น จัดทำคู่มือบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่คณะกรรมการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและควรแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรรมการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาและควรมีข้อมูลประกอบการพิจารณาครอบคลุมทุกประเด็นตามวาระการประชุม 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำแผนงาน โครงการที่ระบุถึงการใช

จ่ายงบประมาณ เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนดำเนินการใช้งบประมาณและเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนดำเนินงานให้รับทราบและขอความเห็นชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจิตรา ประจิมูล (2563 : 86 – 87) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานงบประมาณ ร่วมกำหนดแนวทางปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนและกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยคณะกรรมการจะต้องมีส่วนร่วมในการรับทราบ แนะนำ เสนอแนวทางการบริหารงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทั้งบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการและการบริหารงานทั่วไป สร้างขวัญกำลังใจครูและบุคลากรวางแผนระดมทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและช่วยเหลือในการประสานงานต่าง ๆ ให้กับสถานศึกษา 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า สถานศึกษาได้จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเปิดโอกาสให้ทางคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แสดงความคิดเห็น เข้ามาร่วมวางแผนเพื่อกำหนดตำแหน่งบุคลากรตามความขาดแคลน การเห็นชอบการขอย้ายบุคลากรและการงานแผนอัตรากำลังล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Goin (1992 : 378) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูและ ครูใหญ่ในการบริหารงานโรงเรียน ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารบุคคลเป็นกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย วางแผนกำลังคน การสรรหาและเลือกสรร การธำรงรักษาบุคลากร การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้า การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้พ้นจากงานโดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้คนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า สถานศึกษามีการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์บริบท ความต้องการ ความจำเป็นและความเป็นไปได้ของสถานศึกษาและร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และอนุมัติให้ความเห็นชอบต่อไปและมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรวิทย์ ต๊ะคำวรรณ (2565 : 72 – 73) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมสถานศึกษา ควรจัดประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจและควรนำคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดการศึกษาดูงานสถานศึกษาอื่น จัดทำคู่มือบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป ให้มีคุณภาพที่เป็นหลักในการดำเนินงานเพื่อสร้างคุณภาพของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา สนับสนุน คอยช่วยเหลือ ตลอดทั้งกำกับ ติดตาม เพื่อที่นำไปสู่เป้าหมายปลายทาง คือ การพัฒนาสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้า และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในยุคปัจจุบันได้

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในลำดับมาก ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและมีการกำกับการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาและมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาระบบการวัดผลประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในลำดับมาก ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงให้ความสำคัญแก่การคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ในการกำกับ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาครอบคลุมเป้าหมายอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดและส่งเสริมการพัฒนาระบบการรับนักเรียน การจัดทำสำมะโนผู้เรียน โดยใช้ระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ค้นพบมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสังกัดอื่น

3. ควรมีการศึกษาเชิงลึกในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ทองม้วน ศรีเจริญ. (2562). การศึกษาปัญหาและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทัศนีย์ โมलगาม. (2564). “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี.” *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(1): 49–63.
- รัตนพร รัตนสุวรรณ. (2564). “แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2.” *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน*. 6(3): 1-2.

- วนิดา หริกประโคน. (2563). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วรวิมล ต๊ะคำวรรณ. (2565). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สมหมาย อ่าดองกลอย. (2556, มกราคม-มิถุนายน). “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.” วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 7(1) : 1-6.
- สุจิตรา ประจกุล. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Goin. (1992). Teacher and Principal Involvement in Managing Site – based Elementary School Improvements. McGraw – Hill.

การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
Decisions Making of School Administrators and the
Effectiveness of School Administrators under Sisaket Primary
Educational Service Area Office 2

ชินวัชร พรณโรจนศิริ¹ พิมล วิเศษสังข์² และ พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง³

Chinnawach Phunnarojjanasiri¹ Pimon Wisetsang² and Pongsak Thongpanchang³

Received : February 4, 2025; Revised : April 18, 2025; Accepted : June 12, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิภาพของสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน จากประชากร 2,105 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 327 คน จากนั้นใช้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและกำหนดจำนวนตามสัดส่วนขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าด้านการตัดสินใจเลือก มีระดับมากที่สุด
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู อยู่ในระดับมากที่สุด

^{1,2,3} คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ;

Master of Education, Degree Educational Administration, Sisaket Rajabhat University;

e-mail : stu6530117106@sskru.ac.th

3. การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน 0.343 , 0.331, 0.588, 0.528 และ 0.614 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ (Keywords) : การตัดสินใจ, การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study the decision-making level of school administrators, 2) study the effectiveness of the school, and 3) study the relationship between the decision-making of school administrators and the effectiveness of the school under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Sisaket. The sample group used in this study was school administrators and teachers in the school. The sample size was determined using the Krejci and Morgan table. From a population of 2,105 people, the sample size was 327 people. The stratified random sampling was used and the number was determined according to the size of the school. The instrument used for data collection was a questionnaire with a reliability value of 0.99 for the entire questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. The result findings were as follows :

1. The decision-making of educational institution administrators in all 5 aspects was at the highest level. It was found that the decision-making aspect was at the highest level.

2. The effectiveness of educational institutions in all 4 aspects was at the highest level. It was found that the ability to use media, innovation and technology of teachers was at the highest level.

3. The decision-making of educational institution administrators in general was significantly related to the effectiveness of educational institutions at the 0.01 level, with the Pearson correlation coefficient of 0.343, 0.331, 0.588, 0.528 and 0.614, respectively, at the 0.01 level of significance.

Keywords : Decision, Decisions of educational institution administrators, Effectiveness of the educational institution

บทนำ (Introduction)

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่กิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังผู้เดียว แต่ยังมีเพื่อนร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นสำเร็จ ซึ่งการบริหารการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น (ปรียาพร วงศ์อนันต์โรจน์, 2554 : 8)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตัดสินใจในระดับสูงของสถานศึกษา ดังนั้นการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมาก เพราะการตัดสินใจจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพของโรงเรียนเกิดจากโรงเรียนที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สมยศ นาวิการ, 2546 : 71 – 72)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา มีการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การปฏิบัติงานในโรงเรียนนั้นได้นำนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการมาพัฒนาองค์กรหรือสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้นสังกัดได้กำหนดไว้ แม้จะนำนโยบายมาปฏิบัติเหมือนกันแต่วิธีการที่จะก้าวเดินไปสู่ความสำเร็จนั้นแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบกับครูด้านขวัญและกำลังใจโดยตรงอย่างไรก็ตามการบริหารงานในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ย่อมขึ้นกับบุคคลากรดังกล่าวเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู หากครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีก็จะให้ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการปฏิบัติงาน มีความเสียสละ เต็มใจ มีความคิดริเริ่มในการพัฒนา และส่งเสริมให้กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จเจริญก้าวหน้า บรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด (เสถียร เหลืองอร่าม, 2557 : 55)

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

ศึกษาว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานอยู่ในระดับใด และประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับใด รวมทั้งการตัดสินใจกับประสิทธิภาพนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นแนวคิดที่บ่งบอกถึงผลสำเร็จของงานได้อย่างครอบคลุมและมองเห็นภาพให้ชัดเจนและเข้าใจได้ถึงผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในโรงเรียนตรงกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่งและมีความเป็นรูปธรรมสามารถอธิบายผลการดำเนินได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้นและประสิทธิผลประสบผลสำเร็จอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน และครูผู้สอน 1,926 คน รวม 2,105 คน จาก 179 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแทนของประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970 : 608) จากประชากร 2,105 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 327 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครูผู้สอน จำนวน 299 คน และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ 2) ด้านการหาทางเลือก 3) ด้านการประเมินทางเลือก 4) ด้านการตัดสินใจเลือก และ 5) ด้านการประเมินผลการตัดสินใจ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู 3) ด้านการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม และ 4) ด้านการบริหารทรัพยากร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา กำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่นๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป อยู่ระหว่าง 0.60–1.00

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.990

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ 2) ด้านการหาทางเลือก 3) ด้านการประเมินทางเลือก 4) ด้านการตัดสินใจเลือก และ 5) ด้านการประเมินผลการตัดสินใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู 3) ด้านการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม และ 4) ด้านการบริหารทรัพยากร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103 – 117)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 144)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	28	8.56
ครู	299	91.44
รวม	327	100.00
2. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	214	65.44
สูงกว่าปริญญาตรี	113	34.56
รวม	327	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	108	33.03
ระหว่าง 5 – 10 ปี	132	40.37
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	87	26.61
รวม	327	100.00
4. ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 119 คน ลงไป)	210	64.22
ขนาดกลาง (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 - 719 คน)	113	34.56
ขนาดใหญ่ (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 720 – 1,679 คน)	4	1.22
รวม	327	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง ส่วนมากเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 91.44 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.44 มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.37 และสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 64.22ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2 ภาพรวม

การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์	4.62	0.56	มากที่สุด
2. ด้านการหาทางเลือก	4.57	0.51	มากที่สุด
3. ด้านการประเมินทางเลือก	4.51	0.35	มากที่สุด
4. ด้านการตัดสินใจเลือก	4.71	0.41	มากที่สุด
5. ด้านการประเมินผลการตัดสินใจ	4.65	0.43	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.61	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการตัดสินใจเลือก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.43) ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.56) ด้านการหาทางเลือก ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.51) และด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.35) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ภาพรวม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.54	0.44	มากที่สุด
ด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู	4.55	0.41	มากที่สุด
ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม	4.52	0.44	มากที่สุด
ด้านการบริหารทรัพยากร	4.51	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.53	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการตัดสินใจเลือก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.43) ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.56) ด้านการหาทางเลือก ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.51) และด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.35) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

การตัดสินใจ ของผู้บริหารสถานศึกษา	X1	X2	X3	X4	X5	X	Y
X1	1	.930**	.588**	.382**	.630**	.911**	.343**
X2		1	.516**	.329**	.603**	.878**	.331**
X3			1	.461**	.658**	.772**	.588**
X4				1	.405**	.616**	.528**
X5					1	.813**	.614**
X						1	.572**
Y							1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการ วิเคราะห์สถานการณ์ (X1) ด้านการหาทางเลือก (X2) ด้านการประเมินทางเลือก (X3) ด้านการตัดสินใจเลือก (X4) และด้านการประเมินผลการตัดสินใจ (X5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 (Y) ด้วยค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน 0.343, 0.331, 0.588, 0.528 และ 0.614 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริขวัญ ศรีอินทร์สุทธิ (2562 : 88 – 91) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

2 ด้าน คือ การประเมินทางเลือกและตระหนักถึงและกำหนดสถานการณ์การตัดสินใจอยู่ระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ การติดตามและประเมินผลลัพธ์ ขั้นการเลือกทางเลือก การระบุทางเลือกและการปฏิบัติตามทางเลือก และสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑามาศ ดีแป้น (2563 : 68 – 71) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน โดยเรียงจากค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ การกำหนดปัญหา การตัดสินใจ การปฏิบัติตามการตัดสินใจและการประเมินผลลัพธ์และให้ข้อมูลย้อนกลับ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ดังนี้ การค้นหาทางเลือกและการประเมินทางเลือก ตามลำดับ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Mailoo (2020 : 105 – 107) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อความมุ่งมั่นในองค์กรและบรรยากาศของโรงเรียนที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาอาชีวศึกษาตามการรับรู้ของครู พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ความมุ่งมั่นขององค์กรและบรรยากาศของโรงเรียน ส่งผลในเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพของครูอาชีวศึกษาทั้งบางส่วนและพร้อมกัน

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑามาศ ดีแป้น (2563 : 68 – 71) ได้ศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้าน โดยเรียงจากค่าจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความพึงพอใจในการทำงาน ผลสัมฤทธิ์ คุณภาพโดยทั่วไป การปฏิบัติงานและอัตราการมาเรียนตามลำดับ และสอดคล้องกับการศึกษาของ วิมาลย์ ลีทอง (2563 : 96 – 99) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร พบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ Merley (2003 : 267 – 271) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมปลาย พบว่า การใช้แรงบันดาลใจให้มี

วิสัยทัศน์ร่วมกันอาจจะเป็นพื้นฐานของความสำเร็จได้ด้วยข้อมูลบ่งชี้ว่าการทำให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติได้หรือการใช้อำนาจและการมอบอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโรงเรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑามาศ ดีแป้น (2563 : 68 – 71) ได้ศึกษา การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในลักษณะคล้ายคลึงกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ วิมาลย์ ลีทอง (2563 : 96 – 99) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนโดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากจะส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการตัดสินใจ เพราะการตัดสินใจจะมีผลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างสูง

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเลือกทางเลือกที่สามารถแก้ปัญหาที่มีความหลากหลาย โดยระบบความคิดเห็นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ โดยระบุความเป็นไปได้และคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพการทำงานที่เป็นอยู่จริงและผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินความคาดหวังและผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจอย่างครอบคลุม

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการส่งเสริมให้ครูใช้แบบเรียนสำเร็จรูปในการสอน เป็นการเพิ่มเติมความรู้และช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินการใช้สื่อและนวัตกรรมของครูเป็นประจำ จะทำให้ครูได้นำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ ดีแป้น. (2563). การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2554). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริขวัญ ศรีอินทร์สุทธิ. (2562). การตัดสินใจของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมยศ นาวิการ. (2546). การบริหารโดยวัตถุประสงค์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2557). มนุษยสัมพันธ์ในองค์กร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). "Determining sample size for research activities." *Educational and Measurement*. (1) : 607 – 610.
- Mailoo. (2020). The relationship between life affirming constructs and teachers' coping with job related stress and job satisfaction. Paper presented at the Society of Behavioral Medicine Scientific Session. Washington, DC. Retrieved from ERIC database.
- Merley. (2003). The basic guide to supervision and instruction leadership. The United States of America : Pearson.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและการ
ควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร
Factors influencing the effectiveness of smoking prevention,
problem solving and control system for secondary school
students in Sakon Nakhon Province

ดวงละพา กุดนอก¹ พิศดาร แสนชาติ^{2*} ชนินทร์ วะสีนนท์³ และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล⁴

Duanglapa Kudnork¹ Pissadarn Saenchat^{2*} Chanin Vaseenon³

and Jitti Kittilertpaisarn⁴

Received : March 29, 2025; Revised : June 23, 2025; Accepted : June 24, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มีประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบงานป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เทศบาลนครสกลนคร จำนวน 2,749 คนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร;
Ph.D. student of Public and Private Sector Management, Sakon Nakhon Rajabhat University; e-mail :
tocktack3717@gmail.com

^{2*,3,4} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ; Faculty of Management Science,
Sakon Nakhon Rajabhat University; *Corresponding author; e-mail : pissadarn@snru.ac.th,
Chanin@snru.ac.th, jitti@snru.ac.th

ประกอบด้วย การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร การมีส่วนร่วมของเครือข่าย และการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพได้ร้อยละ 59.90 ผลการวิจัยสามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการ ป้องกันและควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนได้

คำสำคัญ (Keywords) : ระบบการป้องกัน แก๊ส และควบคุมการสูบบุหรี่, การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร, การมีส่วนร่วมของเครือข่าย, การจัดการเชิงกลยุทธ์

Abstract

The main objective of this research was to study the factors influencing the effectiveness of the smoking prevention, problem solving and control system for secondary school students in Sakon Nakhon Province. This is a quantitative research with a research population of school administrators and teachers who are responsible for smoking prevention of secondary school students under the Sakon Nakhon Secondary Education Area Office, Sakon Nakhon Provincial Administrative Organization, and Sakon Nakhon Municipality, totaling 2,749 people. The sample group of 350 people was selected using Taro Yamane's calculation formula using stratified random sampling method. Data were collected using questionnaires and analyzed using percentage, mean, standard deviation, Pearson's Correlation Coefficient, and multiple regression analysis. The research results found that the factors that influenced the effectiveness of the prevention, problem solving, and control system for smoking among secondary school students in Sakon Nakhon Province included communication technology management, network participation, and strategic management, which could jointly predict the effectiveness at 59.90 percent. The research results can be applied to prevent and control of students smoking.

Keywords : Smoking prevention, problem solving and control system, Communication Technology Management, Network participation, Strategic Management

บทนำ (Introduction)

บุหรี่เป็นสารเสพติดที่ส่งผลให้เกิดโรคทางเดินหายใจ โรคหัวใจและหลอดเลือดและมะเร็ง การสูบบุหรี่ยังเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตของคนไทยประมาณร้อยละ 11.2 ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด (กระทรวงสาธารณสุข, 2564 : 17) โดยทำให้มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง ร้อยละ 38 ของการเสียชีวิตจากบุหรี่ทั้งหมด รองลงมาคือเสียชีวิตด้วยโรคหัวใจ ร้อยละ 26 และโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง ร้อยละ 26 เกิดจากความสูญเสียทางเศรษฐศาสตร์จากค่าใช้จ่ายในการรักษากว่า 74,884 ล้านบาท (กระทรวงสาธารณสุข, 2564 : 21) องค์การอนามัยโลกระบุว่าทั่วโลกมีผู้สูบบุหรี่ประมาณ 1,100 ล้านคน เสียชีวิตจากโรคที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ประมาณ 6 ล้านคนต่อปี โดยคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 8 ล้านคน ภายในปี

พ.ศ. 2573 และผู้ที่ไม่ได้สูบบุหรี่ แต่เสียชีวิตจากการสูดควันบุหรี่มือสองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และคาดว่าบุหรี่เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตของประชากร 100 ล้านคน และอาจเพิ่มสูงขึ้นเป็น 1,000 ล้านคนใน ค.ศ. 2001-2100 (World Health Organization, 1992) โดยในปี พ.ศ. 2564 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปในประเทศไทยจำนวน 55.9 ล้านคน สูบบุหรี่จำนวน 10.7 ล้านคน (ร้อยละ 19.1) โดยกลุ่มอายุ 25- 44 ปี มีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด (ร้อยละ 21.9) รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 45 – 59 ปี (ร้อยละ 19.1) และ 20 – 24 ปี (ร้อยละ 20.7) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564 : 33) นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราการสูบบุหรี่ของเยาวชนมีอัตราเพิ่มขึ้นในปี 2564 ร้อยละ 9.7 และอายุเฉลี่ยของคนที่เริ่มสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลงจาก 18.5 ปี เป็น 18 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564 : 36)

จังหวัดสกลนครมีอัตราการสูบบุหรี่ของประชาชนที่สูงกว่าอัตราการสูบบุหรี่ของประเทศและในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 8 โดยในปี พ.ศ. 2564 การสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 19.30 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร, 2564 : 7) ต่อมาในปี 2565 พบว่า กลุ่มอายุที่สูบบุหรี่สูงสุด คือ 30-34 ปี (ร้อยละ 14.32) รองลงมา คือ 45-49 ปี (ร้อยละ 11.17) และ 55-59 ปี ร้อยละ (11.04) ตามลำดับ และยังพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาอายุ 13-18 ปี สูบบุหรี่ร้อยละ 5.40 รวมถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ที่เข้าถึงเยาวชนเพิ่มขึ้นในพื้นที่ จังหวัดสกลนคร (ที่ทำการปกครองจังหวัดสกลนคร, 2566 : 7) คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดสกลนคร จึงให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ในเยาวชนและดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตาม 4 ยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญ ได้แก่ 1) สร้างเสริมความเข้มแข็ง และพัฒนาขีดความสามารถในการควบคุมยาสูบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันนักสูบบุหรี่ใหม่ ในการขับเคลื่อนงานเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม 2) ป้องกันมิให้เกิดผู้เสพยาสูบรายใหม่และเฝ้าระวังธุรกิจยาสูบ โดยสถานศึกษาทุกระดับดำเนินงานโรงเรียนปลอดบุหรี่ 3) การช่วยผู้เสพให้เลิกใช้ยาสูบ ให้สถานศึกษา คัดกรองและส่งต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และ 4) สร้างสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่ โดยภาคีเครือข่ายครูเฝ้าระวังและบังคับใช้กฎหมายในร้านค้ารอบสถานศึกษา (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร, 2565 : 8) แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจังหวัดสกลนครจะมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 ยังพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาอายุ 13-18 ปี มีแนวโน้มการสูบบุหรี่สูงขึ้นในปี 2563 ร้อยละ 4.53 ปี 2564 ร้อยละ 5.08 และปี 2565 ร้อยละ 5.40 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร, 2565 : 5) อีกทั้งยังพบปัญหาการละเมิดกฎหมายของร้านค้า การดำเนินงานด้านการบำบัดรักษายังไม่เป็นรูปธรรม การเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษายังขาดความต่อเนื่องและขาดแรงจูงใจในการเลิกสูบบุหรี่ การสอดแทรกความรู้ในการเรียนการสอนยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร, 2565 : 17) การเข้าถึงระบบฐานข้อมูลการคัดกรองยังไม่ครอบคลุม ระบบการเฝ้าระวังร้านค้ารอบสถานศึกษาโดยภาคีเครือข่ายยังขาดความต่อเนื่อง ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงานการป้องกันแก้ไขการสูบบุหรี่ของ

สถานศึกษา (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร, 2566 : 3) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ในเยาวชน ทั้งนี้การดำเนินงานต้องมีความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (อุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์ และรัชยา รัตนถาวร, 2565 : 11) และในการป้องกันการสูบบุหรี่ในวัยรุ่นควรมีการบูรณาการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการสร้างกิจกรรมการป้องกัน จึงจะสามารถสร้างการป้องกันการสูบบุหรี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับกลุ่มวัยรุ่น

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมอัตราการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนครอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง จึงควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้ และการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งประสิทธิภาพระบบดังกล่าว มีตัวชี้วัดประกอบด้วย การคัดกรองนักเรียน มีความครอบคลุมทุกชั้นเรียน การให้คำปรึกษาช่วยเหลือบุหรืครอบคลุมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ระบบการเฝ้าระวังดูแลนักเรียนมีความสอดคล้องกับวิถีชุมชน ระบบการช่วยเหลือบุหรืในนักเรียนมีความต่อเนื่อง อัตราสำเร็จการเลิกสูบบุหรืของนักเรียนกลุ่มสูบบ่อยมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรืในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบการวางแผน สนับสนุน ปรับปรุง แก้ไขปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูบบุหรืของนักเรียนในจังหวัดสกลนคร เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการสูบบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรืในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของระบบ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้ และการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร

(ธฤชวรรณ ศิริพรหม และทิพย์พาพร มหาสินไพศาล, 2568 : 14-28; พัชรพร พนมเขต และคณะ, 2565 : 76-87; กรมควบคุมโรค, 2565 : 16) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของเครือข่าย หมายถึง ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการประเมินผลและมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในการพัฒนาระบบการป้องกันการแก้ไขปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

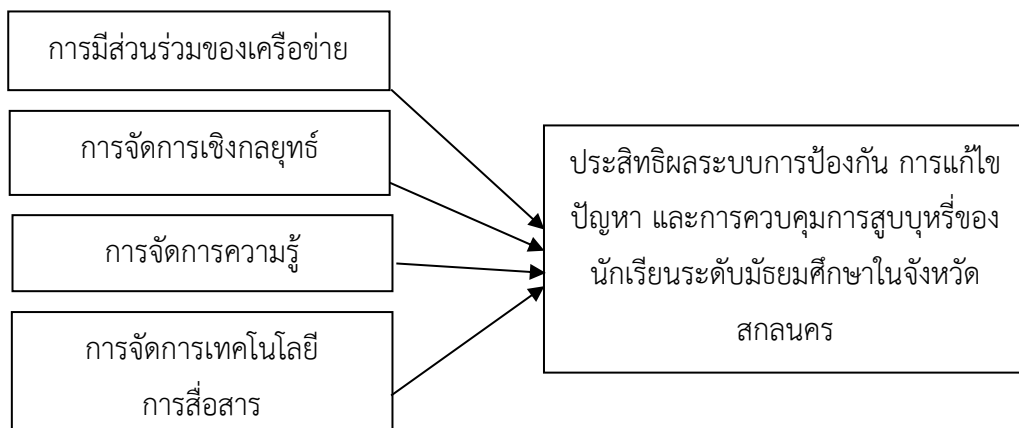
2. การจัดการเชิงกลยุทธ์ หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร และสำนักงานเทศบาลนครสกลนคร ร่วมกันกำหนด กลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปดำเนินการ และร่วมประเมินผลสัมฤทธิ์แผนงานป้องกัน แก้ไข และควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

3. การจัดการความรู้ หมายถึง โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ สร้างทีมจัดการความรู้ในการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร และเทศบาลนครสกลนคร

4. การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร หมายถึง โรงเรียนมีสื่อในการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ โรงเรียนมีการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศแบบ Online โรงเรียนมีการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศเรื่องการป้องกันการแก้ไขปัญหาและควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานอื่นใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

5. ประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง ผลการดำเนินการตามตัวชี้วัดในการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ คือ การคัดกรองนักเรียนมีความครอบคลุมทุกชั้นเรียน มีการให้คำปรึกษาช่วยเหลือบุหรืครอบคูลม นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีระบบการเฝ้าระวังดูแลนักเรียนมีความสอดคล้องกับวิถีชุมชน ระบบการช่วยเหลือบุหรืในนักเรียนมีความต่อเนื่อง และความสำเร็จการเลิกสูบบุหรืของนักเรียนกลุ่มสูบบากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา (กรมควบคุมโรค, 2565 : 16)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 2) ครูที่รับผิดชอบงานป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 3) ครูและบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เทศบาลนครสกลนคร ข้อมูลในปี 2565 จำนวน 2,749 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร, 2565 : 18-22) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน โดยใช้สูตรการคำนวณ Taro Yamane (บวรวิทย์ โรจสุวรรณ และพฤติพงศ์ อภิวัฒน์กุล, 2568 : 14) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ทั้งปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้ การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร และประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่าตามแบบ Likert Scale 5 ระดับ ได้แก่ 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย

มาก 3 คะแนน เห็นด้วยปานกลาง 2 คะแนน เห็นด้วยน้อย และ 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด (Koo,M., & Yang. S., 2025)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร เป็นคำถามปลายเปิด

แบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. การประเมินความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ด้วยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.97

2. การประเมินค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่ประเมินความเที่ยงตรงไปทดสอบใช้กับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และครูและบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม จำนวน 30 คน นำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1951) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.972

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประชุมชี้แจงกลุ่มตัวอย่างทั้งระบบ Onsite และแบบ Online โดยระบบ Onsite เป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ส่วนครูและบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา รับฟังคำชี้แจงแบบ Online และเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลผ่าน Google form ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้ การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร และประสิทธิภาพระบบ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาจัดเป็น 5 ระดับ ที่มีช่วงห่างเท่า ๆ กันโดยสูตร การหาความกว้างของอันตรภาคชั้น คือ (ละเอียด ศิลาน้อย และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ, 2562 : 112-126)

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{5} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

กำหนดเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.57 อายุโดยเฉลี่ย 39.08 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 50.29 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.57 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูและบุคลากรในสถานศึกษา ร้อยละ 53.15 มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 75.14 ระยะเวลาการทำงานโดยเฉลี่ย 4.91 ปี ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง ร้อยละ 38.57 และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ร้อยละ 89.14 โดยมีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.19 โดยปัจจัยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย คะแนนเฉลี่ย 4.22 สูงที่สุด รองลงมา คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ คะแนนเฉลี่ย 4.21 การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร และการจัดการความรู้ คะแนนเฉลี่ย 4.15 เท่ากัน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การมีส่วนร่วมของเครือข่าย	4.22	.55	มากที่สุด
การจัดการเชิงกลยุทธ์	4.21	.67	มากที่สุด
การจัดการความรู้	4.15	.68	มาก
การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร	4.15	.72	มาก
รวม	4.18	.84	มาก

2. ประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.19 โดยองค์ประกอบเรื่อง มีการให้คำปรึกษาช่วยเหลือบุหรืครอบคลุมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง คะแนนเฉลี่ย 4.26 สูงที่สุด รองลงมาคือ มีระบบการช่วยเหลือบุหรืในนักเรียนมีความต่อเนื่อง คะแนนเฉลี่ย 4.20 มีระบบการเฝ้าระวังดูแลนักเรียนมีความสอดคล้องกับวิถีชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.20 มีการคัดกรองนักเรียนมีความครอบคลุมทุกชั้นเรียน และการเลิกสูบบุหรืในนักเรียนกลุ่มสูบบุหรี่ คะแนนเฉลี่ย 4.17 และนักเรียนกลุ่มสูบบุหรี่มีอัตราเลิกสำเร็จมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา คะแนนเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

องค์ประกอบของประสิทธิผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
มีการคัดกรองนักเรียนมีความครอบคลุมทุกชั้นเรียน	4.17	.83	มาก
มีการให้คำปรึกษาช่วยเหลือบุหรืครอบคลุมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	4.26	.79	มากที่สุด
มีระบบการช่วยเหลือบุหรืในนักเรียนมีความต่อเนื่อง	4.20	.79	มาก
มีระบบการเฝ้าระวังดูแลนักเรียนมีความสอดคล้องกับวิถีชุมชน	4.20	.78	มาก
มีอัตราสำเร็จการเลิกสูบบุหรืของนักเรียนกลุ่มสูบบุหรี่มากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา	4.10	.84	มาก
รวม	4.19	.69	มาก

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้ และการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียง 3 ปัจจัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ และการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย (X1) การจัดการเชิงกลยุทธ์ (X2) การจัดการความรู้ (X3) และการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร (X4) กับประสิทธิภาพระบบการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร (Y) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ และการจัดการความรู้ กับการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร กับประสิทธิผลระบบการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

VAR	X1	X2	X3	X4	Y
การมีส่วนร่วมของเครือข่าย (X1)	1				
การจัดการเชิงกลยุทธ์ (X2)	.704*	1			
การจัดการความรู้ (X3)	.693*	.701*	1		
การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร(X4)	.667*	.702*	.774*	1	
ประสิทธิผล (Y)	.670*	.674*	.638*	.716*	1

*Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed)

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้ และการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไข ปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง .638 - .674 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ดีสามารถนำไปทดสอบหาอิทธิพลของตัวแปรต้นต่อตัวแปรตามได้ต่อไป

4.2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย (X1) การจัดการเชิงกลยุทธ์ (X2) การจัดการความรู้ (X3) และการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร (X4) กับประสิทธิผลระบบการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร (Y) โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

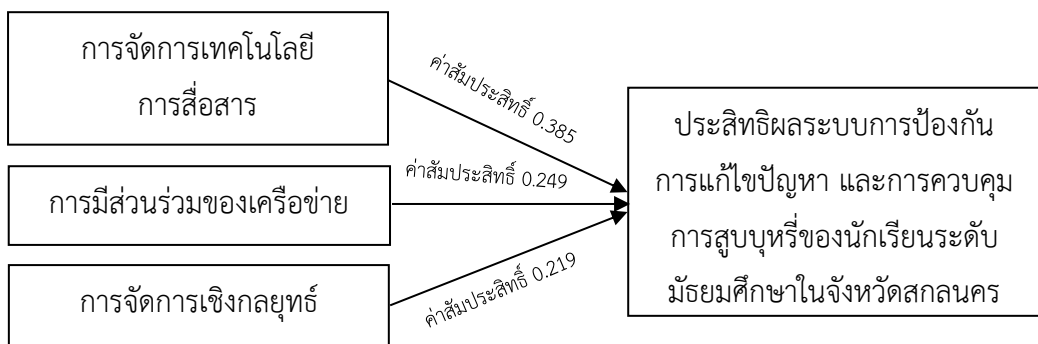
Independent Variables	β	Std Error	t	Sig	Tolerance	VIF
Constant	0.327	0.184	1.777	0.077		
การมีส่วนร่วมของเครือข่าย (X1)	0.249*	0.066	4.709	0.000	0.415	2.410
การจัดการเชิงกลยุทธ์ (X2)	0.219*	0.057	3.999	0.000	0.388	2.577
การจัดการความรู้ (X3)	0.014*	0.061	0.235	0.814	0.328	3.052
การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร (X4)	0.385*	0.056	6.600	0.000	0.342	2.926
Dependent Variable : ประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร						
Constant(a) = .327, R = .774, R ² = .599, Adjusted R ² = .594, F = .000						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ และการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลระบบได้ร้อยละ 59.90 ($R^2 = .599$) และมีอำนาจพยากรณ์ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ดีที่สุดคือ การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร ($\beta=0.385$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ($\beta=0.249$) และการจัดการเชิงกลยุทธ์ ($\beta=0.219$) และตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์อยู่ที่ ± 0.327 สรุปเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$\text{ประสิทธิผลระบบฯ} = 0.327 + 0.385 (\text{การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร}) + \\ 0.249 (\text{การมีส่วนร่วมของเครือข่าย}) + 0.219 (\text{การจัดการเชิงกลยุทธ์})$$

สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนครมากที่สุด ซึ่งการจัดโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีการสื่อสาร การพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีการสื่อสาร การจัดหาอุปกรณ์ การจัดหาสื่อเทคโนโลยี และพัฒนาระบบการสื่อสาร online เป็นช่องทางสำคัญในการเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่น สอดคล้องกับการศึกษาของอุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์ และรัชยา รัตนถาวร (2565 : 11) ที่พบว่า การใช้สื่อ

สังคมออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการสร้างกิจกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ในวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแต่งตั้งบุคลากรในสถานศึกษาให้รายงาน ตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยและบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานอื่นจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ระบบการป้องกัน การแก้ไข ปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนครเกิดประสิทธิผล นอกจากนี้การจัดการเทคโนโลยียังสนับสนุนให้เกิดการตรวจสอบประเมิน รายงานผลการดำเนินงาน ปรับปรุงพัฒนารูปแบบการดำเนินงานผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็วกับสมาชิก ครอบครัวและชุมชน ส่งผลให้เกิดระบบการเฝ้าระวังพฤติกรรมนักเรียนที่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของพิสมัย ราชชมภู และคณะ (2563 : 83-87) ที่พบว่ากลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการในชั้นเรียน คือ การพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศทางการศึกษา

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายเป็นปัจจัยหนึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไข ปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร โดยผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ร่วมในการตัดสินใจเลือกกิจกรรม ร่วมทำ กิจกรรมตามแผนงาน ร่วมกำกับติดตามแผนงานและประเมินผล โดยให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวิถี ความเป็นอยู่ของชุมชนจะส่งผลให้การป้องกัน การแก้ไข ปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนครมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของยุพา จิ๋วพัฒนกุล และคณะ (2559 : 50-59) ที่พบว่าแนวทางการป้องกันการสูบบุหรี่ในเยาวชน คือ การเฝ้าระวังของครอบครัว การเป็น แบบอย่างที่ดี การสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้ครอบครัวอบอุ่น การให้ความรู้แนวทางการลดการสูบบุหรี่ ส่งเสริมการออกกำลังกาย และการสร้างกฎเกี่ยวกับบุหรี่ในชุมชนโดยอาจจะมีการทำโทษด้วย ทั้งนี้การ สนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายมีบทบาทในการเสนอโครงการในแผนงบประมาณจะกระตุ้นให้เกิดการดำเนินการ แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของวัชร ประไพศรี และปิยดา เปี่ยมพิชนะ (2565 : 152-164) ที่พบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ นำไปสู่เป้าหมายองค์กร ภายใต้การกำหนดข้อตกลง สร้างความเข้าใจ บูรณา การกิจกรรมการประเมิน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เพื่อปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อป้องกัน การแก้ไข ปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียน การมีส่วนร่วมในการประเมิน โครงการโดยสร้างโอกาสให้กับสมาชิกในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อการ ดำเนินกิจกรรม รวมถึงการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ทิศทางในการดำเนินงาน บรรลุเป้าหมาย

ในการวิจัยพบว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบ การป้องกัน การแก้ไข ปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร

และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์โดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กร แล้วนำมาจัดทำแผนกลยุทธ์ ดำเนินการตามแผนอย่างต่อเนื่อง และร่วมประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงานป้องกัน แก้ไข ควบคุมการสูบบุหรี่ในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาปลอดบุหรี่ให้ครอบคลุม สอดคล้องกับกริชนาฏ สมพงษ์ และสมใจ สืบเสาะ (2565 : 165-170) ที่พบว่าการพัฒนาแนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ ตามลำดับ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณภาพการป้องกัน แก้ไขปัญหาและการควบคุมการสูบบุหรี่ในเยาวชนอย่างได้ต่อเนื่อง สอดคล้องกับอรอุษา ปุณยบุรณะ (2561 : 28) ที่พบว่า การวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีของโรงเรียนทำให้ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิตมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

อนึ่ง จากผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร และการจัดการความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง .638 - .674 นับเป็นระดับความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าทุกปัจจัยล้วนมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบดังกล่าว ซึ่งหากมีการพัฒนาและส่งเสริมปัจจัยทั้ง 4 ด้าน อย่างสมดุลและเชื่อมโยงกัน จะช่วยยกระดับประสิทธิภาพของระบบการป้องกันและควบคุมการสูบบุหรี่ในนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสำหรับอิทธิพลของตัวแปรอิสระ 3 ตัว คือ การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร การมีส่วนร่วมของเครือข่าย และการจัดการเชิงกลยุทธ์ ที่มีอำนาจในการพยากรณ์ประสิทธิภาพของระบบฯ ในทิศทางบวกนั้นแสดงให้เห็นว่าระบบดังกล่าวต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสารมาเป็นลำดับแรก เนื่องจากในยุคปัจจุบันนักเรียนมีการใช้โทรศัพท์มือถือและสื่อดิจิทัลเป็นประจำในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และการจัดการเชิงกลยุทธ์ก็มีความสำคัญในด้านการบริหารและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร การมีส่วนร่วมของเครือข่าย และการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพรูปแบบระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ดังนั้นจึงต้องมีการบูรณาการปัจจัยสำคัญ 3 ประการนี้

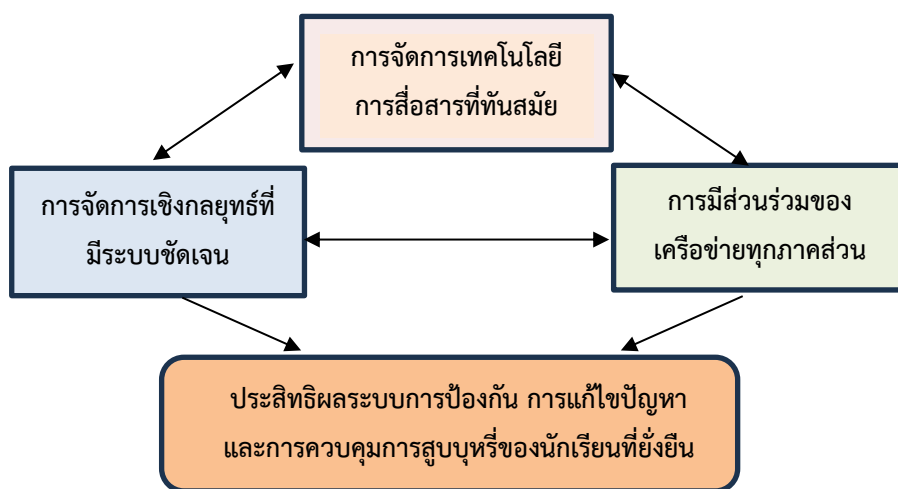
โดยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยให้ตรงกลุ่มเป้าหมายทั้งในการป้องกัน แก้ไข ควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียน รวมถึงใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกภาคส่วนในสังคม และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่มีระบบต่อเนื่องถึงการปฏิบัติตามแผน การติดตามตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างประสิทธิผลของระบบโดยรวมและส่งผลต่อการลดพฤติกรรมเสี่ยงในการสูบบุหรี่ของนักเรียนได้อย่างยั่งยืน กล่าวคือ

การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยในยุคดิจิทัล มีบทบาทสำคัญต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน และเป็นตัวแปรสำคัญที่สุดที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของระบบควบคุมการสูบบุหรี่ในกลุ่มนักเรียนได้ดีที่สุด โดยเฉพาะในยุคที่เยาวชนเข้าถึงสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียเป็นประจำ การสื่อสารผ่านช่องทางที่เหมาะสมและมีเนื้อหาที่มีพลังในการโน้มน้าวจึงเป็นกลไกในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การมีส่วนร่วมของเครือข่าย เป็นหัวใจของการสร้างระบบควบคุมพฤติกรรมแบบยั่งยืน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้เทคโนโลยีจะมีบทบาทนำ แต่การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ยังคงมีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อพฤติกรรมปลอดบุหรี่ ซึ่งเป็นมิติทางสังคมที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้อย่างสมบูรณ์

ระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูบบุหรี่ของนักเรียนควรออกแบบโดยใช้หลักการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งการมีวิสัยทัศน์ แผนงาน และการบริหารที่มีเป้าหมายชัดเจน นั้นเป็นพื้นฐานของการจัดการระบบที่มีประสิทธิภาพ

สรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ของการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
การจัดการเชิงกลยุทธ์ และการเสริมสร้างประสิทธิผลของระบบ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า การมีส่วนร่วมของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีภายนอก เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เชิญชวนผู้ประกอบการ ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์หรือจัดกิจกรรมป้องกัน ควบคุมการสูญบุหรื อีกทั้งสนับสนุนให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายด้านบุหรืทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อจัดกิจกรรมรณรงค์ กระตุ้นให้ทำหน้าที่ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง การให้คำปรึกษานักเรียน จัดทำฐานข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยความร่วมมือของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สร้างระบบติดตามและประเมินผลร่วมกันกับเครือข่าย รวมถึงมีส่วนร่วมในการออกแบบแผนช่วยเหลือเฉพาะรายให้เกิดความอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร และการจัดการความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ดังนั้นโรงเรียนควรกำหนดกลยุทธ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเป็นแกนกลาง เพื่อสร้างระบบสนับสนุนที่เข้มแข็ง เพื่อป้องกัน ควบคุมการสูญบุหรืในนักเรียนได้อย่างยั่งยืน และควรมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงแนวทางให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนควรประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการแบบองค์รวมที่เน้นการบูรณาการภาคีเครือข่าย การวางแผนกลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและการจัดการความรู้ เพื่อสร้างระบบควบคุมการสูญบุหรืที่มีประสิทธิภาพยั่งยืน และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ อีกทั้งโรงเรียนควรมีการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย โดยใช้สื่อดิจิทัล ที่เข้าถึงกลุ่มนักเรียนและผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ การป้องกันปัญหาการเสริมทักษะการปฏิเสธบุหรืผ่านระบบ Online โดยเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในรูปแบบที่เรียบง่าย และมีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งใช้สื่อดิจิทัลในการเชื่อมประสานภาคีเครือข่าย เพื่อวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่มีการกำหนดเป้าหมายการดูแลนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มติดบุหรื ที่ชัดเจน สนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกำหนดมาตรการในการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการควบคุมการสูญบุหรืในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพระบบการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและการควบคุมการสูญบุหรืของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยที่มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ การจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้นโรงเรียนควรพัฒนาช่องทางการสื่อสาร และสนับสนุนให้มีการใช้สื่อดิจิทัลเกี่ยวกับโทษของการสูญบุหรื โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อส่งเสริมการจัดตั้งชมรมเยาวชนดิจิทัลเพื่อโรงเรียนปลอดบุหรืให้เข้าถึงและตรงกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการสร้างแพลตฟอร์มสื่อสารภายในโรงเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องบุหรืผ่านเทคโนโลยี อีกทั้งควรเสริมสร้างศักยภาพครูและนักเรียนในการใช้เทคโนโลยี เพื่อเชื่อมต่อกับเครือข่ายภายนอกผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย การกระจายข้อมูลให้ครอบคลุม เพื่อสร้างพลังการเรียนรู้และป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในนักเรียนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบเครือข่ายผู้ปกครองในการป้องกัน ควบคุมบุหรืไฟฟ้าในชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการควบคุมพฤติกรรมการสูญบุหรืไฟฟ้าของนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนารูปแบบการป้องกัน หรือการบำบัดช่วยเหลือบุหรืไฟฟ้า ที่เหมาะสมกับเยาวชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงสาธารณสุข. (2564). สรุปการประชุมคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2564 วันที่ 1 เมษายน 2564. หน้า 17-21. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- กริชนาฏ สมพงษ์ และสมใจ สืบเสาะ. (2565). “การจัดการเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบึงขันธ์.” วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 6(3) : 165-170.
- กรมควบคุมโรค. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่สาม พ.ศ. 2565-2570. กรุงเทพฯ : กลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางานองค์กร กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- บวรวิทย์ ไรจงวรรณ และพุดผิงค์ อภิวัฒน์กุล. (2568). “ปัจจัยสู่ความสำเร็จด้านมาตรฐานความปลอดภัยสมาคมผู้ค้าปลีกของสหราชอาณาจักรและการจัดการโลจิสติกส์ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์.” วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. 13(1) : 1-16.

- ที่ทำการปกครองจังหวัดสกลนคร. (2566). **สรุปการประชุมคณะกรรมการจัดระเบียบสังคม จังหวัดสกลนคร ครั้งที่ 1/2566 วันที่ 17 พฤษภาคม 2566**. หน้า 1-7. สกลนคร : ที่ทำการปกครองจังหวัดสกลนคร.
- ธฤชวรรณ ศิริพรหม และทิพย์พาพร มหาสินไพศาล. (2568). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1.” **วารสารปัญญาลิขิต**. 4(1) : 14-28.
- พัชรา พรพณมเขต, วจี ปัญญาไส และพิมผกา ธรรมสิทธิ์. (2565). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารการศึกษาตามอัยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรดิตถ์.” **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 6(7) : 76-87.
- พิสมัย ราชขมภู, ไชยา ภาวะบุตร และสุรัตน์ ดวงชาทม. (2563). “กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด.” **วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. 10(2) : 83-87.
- ยุพา จีวพัฒนกุล และนางนุช เพ็ชรร่วง. (2559). “การป้องกันการสูบบุหรี่ในเยาวชน : มุมมองของครอบครัว.” **วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 24(2) : 50-59.
- ละเอียด ศิลาน้อย และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2562). “การใช้มาตรฐานค่าในการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การโรงแรมและการท่องเที่ยว.” **วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. 8(15) : 112-126.
- วัชร ประไพศรี และปิยดา เปี่ยมพิชนะ. (2565). “การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น.” **วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. 14(3) : 152-164.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร. (2565). **สรุปผลการดำเนินงานปี 2565**. สกลนคร : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). **โครงการสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุรา พ.ศ. 2557,2563 และ 2564**. กรุงเทพฯ : กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร. (2564). **สรุปการประชุมคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ จังหวัดสกลนคร ครั้งที่ 1/2564 วันที่ 7 เมษายน 2564.** หน้า 1-12. สกลนคร : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร.

_____. (2565). **สรุปการประชุมคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดสกลนคร ครั้งที่ 2/2565 วันที่ 23 ธันวาคม 2565.** หน้า 1-13. สกลนคร : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร.

_____. (2566). **สรุปการประชุมคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดสกลนคร ครั้งที่ 1/2566 วันที่ 2 สิงหาคม 2566.** หน้า 1-12. สกลนคร : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร.

อุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์ และรัชยา รัตนถาวร. (2565). “การสูบบุหรี่ในวัยรุ่น : แนวทางสร้างการป้องกันการสูบบุหรี่ในวัยรุ่น.” **วารสารพยาบาลทหารบกคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.** 23(1) : 11.

อรอุษา ปุณยบุรณะ. (2561). **การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.**

Cronbach, L. J. (1951). “Coefficient alpha and the internal structure of tests.” **Psychometrika.** 16(3) : 297-334.

Gibson, J.H., John, M.I. and James H.D. (2006). **Orgionizations : Behavior tructure and Processes.** 4th ed. Austin, TX : Business Publications.

Koo, M., & Yang, S. W. (2025). Questionnaire Use and Development in Health Research. **Encyclopedia.** 5(2) : 65.

Steers, R.M. (1997). “Antecedents and Outcomes of Organizational Commitment.” **Administrative Science Quarterly.** 22(1) : 44-56.

World Health Organization. (1992). “Tobacco.” [Online]. Available : <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs339/en/> Retrieved April 6, 2025.

Yamane, T. Z. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis.** 3rd ed. New York : Harper and Row Publication.

**แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2**
**Guidelines for Promoting Morale in the Performance of Teachers
Institutions under the Jurisdiction of Sisaket Primary Educational
Service Area Office 2**

วรวิทย์ ศรีจักร¹ จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์² และ พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง³
Worawit Srijuk¹ Jittimaporn Sihawong² and Pongsak Thongpanchang³

Received : February 26, 2025; Revised : June 23, 2025; Accepted : June 24, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงานของครูและ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา จำนวน 2,105 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา ทำการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานฝ่ายบุคคล จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพที่เป็นปัจจุบันในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยด้าน

^{1,2,3} ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ; Master of Education, Degree Educational Administration, Sisaket Rajabhat University; e-mail : stu6530117112@sskru.ac.th

ที่มากที่สุด คือ ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ

2. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นคือ ด้านสภาพแวดล้อมและด้านการยอมรับนับถือ มีการเปิดโอกาสให้ครูได้นำเสนอผลงานของตนเองต่อหน้าสาธารณชน ยกย่อง ชมเชย เมื่อครูประสบผลสำเร็จต่อสาธารณชนและแสดงความยินดีและชื่นชมครู

3. แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านสภาพแวดล้อม ควรมีการวางระบบดูแลสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีอยู่ตลอดเวลา มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควรเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงานของครูและประเมินตามผลงานดีเด่นหรือสร้างชื่อเสียงให้องค์กร ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ควรเลื่อนเงินเดือนให้ครู โดยพิจารณาตามความเหมาะสมอย่างเป็นธรรม ด้านการยอมรับนับถือ ควรเปิดโอกาสให้ครูได้นำเสนอผลงานของตนเองต่อหน้าสาธารณชน ยกย่อง ชมเชยครูต่อสาธารณชนและแสดงความยินดีและชื่นชมครู สร้างแรงบันดาลใจให้ครูสร้างผลงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเอง เป็นต้นแบบในการพัฒนาที่ดี

คำสำคัญ ((Keywords)) : แนวทางการส่งเสริม, ขวัญและกำลังใจ, ครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

Abstract

This research aimed to 1) study the current and desirable conditions for promoting teachers' morale and motivation in their work, 2) study the needs for promoting teachers' morale and motivation in their work, and 3) study the guidelines for promoting teachers' morale and motivation in their work in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Sri Saket. The research was conducted using a mixed-method quantitative and qualitative method. The population in the research was 2,105 school administrators and teachers. The sample size was determined using Yamane's formula. The sample size was 336 people. The sample was stratified and proportional to the size of the educational institution. Interviews were conducted with 6 school administrators and teachers in charge of human resources work. The research instruments were questionnaires and

interview forms developed by the researcher. The statistics used were mean, standard deviation, and the need value.

The results of the research found that :

1. The current conditions for promoting teachers' morale and motivation in their work in educational institutions, overall, showed a high level of opinions on promoting teachers' morale and motivation in their work in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, with the highest level being salary and compensation. The highest level of opinions on the desired conditions for promoting teachers' morale and motivation in their work in educational institutions, overall, showed the highest level of opinions on respect.

2. The need to promote morale and motivation in the work of teachers in educational institutions found that the order of the need is in the aspect of environment and respect. There should be an opportunity for teachers to present their work in front of the public, praise and compliment teachers when they achieve success in public and congratulate and admire teachers.

3. Guidelines for promoting morale and motivation in the work of teachers in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area, Sisaket Area 2 In terms of environment, there should be a system to take care of the environment to be in good condition at all times. There should be sufficient materials, equipment, tools and appliances that are ready for use. In terms of interpersonal relationships, there should be an opportunity for teachers to show their abilities in their work and evaluate them according to outstanding work or creating a reputation for the organization. In terms of salary and compensation, teachers should be given a salary increase based on fair consideration. In terms of respect Teachers should be given the opportunity to present their work to the public, praise and compliment teachers in public, and congratulate and admire teachers. Inspire teachers to create work. In terms of the nature of the work performed, teachers should be encouraged and given the opportunity to develop themselves and be a good development model.

Keywords : Promotion guidelines, Morale and encouragement, Teachers, Sisaket Primary Educational Service

Area Office 2

บทนำ (Introduction)

การศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ ในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และรวดเร็ว ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการศึกษาให้หลากหลายเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาประเทศทำได้สะดวกรวดเร็วได้ผลเป็นที่แน่นอน วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาก็เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2560 : 14)

ครูเป็นบุคลากรและหัวใจสำคัญของการผลักดันให้ผู้เรียนและสถานศึกษามีประสิทธิภาพ เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถบรรลุถึงพันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติงานได้อย่างขยันขันแข็ง มุ่งทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพและดึงศักยภาพของตนมาใช้ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคน ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ ระบบโครงสร้าง วิธีการ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและบุคลากร ในการปฏิบัติงานนั้นย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยการที่จะสามารถทราบถึงกลไกของพฤติกรรมและวิธีการจูงใจย่อมเท่ากับทำให้ผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้นำสามารถชักจูง กำกับหรือผลักดันให้พฤติกรรมในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด(กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : 113)

ขวัญและกำลังใจเป็นการแสดงออกทางภาวะจิตใฝ่ความรู้สึกรักหรือเจตคติของคนในหน่วยงานที่มีต่อบุคคลหรือเพื่อนร่วมงานในองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่ต่อวัตถุประสงค์และความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยขวัญกำลังใจที่ดีจะทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน ส่งผลให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เกิดความกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียว สามารถสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในองค์กร ขวัญและกำลังใจจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานและการปฏิบัติงานในองค์กร (ชัยรัตน์ ขาญวิรัตน์, 2556 : 21) มีลักษณะเป็นนามธรรมมองไม่เห็น แต่สามารถจะสังเกตได้จากการแสดงออกไม่ว่าจะเป็นโดยบุคคลหรือกลุ่ม หากหน่วยงานใดที่ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจดีก็จะแสดงออกมาในลักษณะที่ผู้ปฏิบัติมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานและพยายามสร้างผลงานออกมาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับองค์กรอย่างสม่ำเสมอ ทำนองเดียวกันถ้าหน่วยงานใดผู้ปฏิบัติมีขวัญและกำลังใจที่ไม่ดีก็จะแสดงออกในรูปของการทำงานที่เฉื่อยชางานมักบกพร่อง ล่าช้า พนักงานขาดการเอาใจใส่ต่องานและผลที่เกิดกับองค์กร ดังนั้นผู้บริหารที่ดีจึงไม่ควรมองข้ามการบำรุงขวัญและกำลังใจให้กับพนักงาน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ขวัญและกำลังใจนั้นมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมากโดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานในองค์กรที่เป็นข้าราชการ ซึ่งถ้าข้าราชการมีขวัญและ

กำลังใจที่ไม่ดีแล้วก็ย่อมจะนำมาซึ่งความเสื่อมและหย่อยสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่อันจะส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นอย่างมากที่สุด (ไอยรัตน์ คงทัพ, 2564 : 49 – 50)

จากเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างขวัญและกำลังใจของครู ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับใด มีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาที่เหมาะสม โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

เชิงปริมาณ

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 2,105 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งได้จากการกำหนดจากสูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 727 – 728) ความเชื่อมั่นที่ 95% และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา จำนวน 336 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน 4) ด้านการยอมรับนับถือ และ 5) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงานของครู กำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านโครงสร้างและเนื้อหา ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม ด้านการใช้ภาษาและด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป อยู่ระหว่าง 0.60–1.00

3. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.993

เชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานฝ่ายบุคคล โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกสถานศึกษาได้แก่ 1) สถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนในทุกด้าน 2) สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 3) สถานศึกษามีอัตราการย้ายของครูและบุคลากรต่อน้อย และ 4) สถานศึกษามีการบริหารจัดการสถานศึกษาดีเด่นและได้รับรางวัลการบริหารสถานศึกษาดีเด่นในระดับประเทศ ระดับเขต ระดับจังหวัด รวม 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหาตามที่กำหนด
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากแบบสอบถามการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา มาสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน 4) ด้านการยอมรับนับถือ และ 5) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.989

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน 4) ด้านการยอมรับนับถือ และ 5) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา ต่างกัน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103 – 117)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เชิงเนื้อหาที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากข้อมูลที่เป็นลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จัดเป็นประเด็นข้อคิดเห็นประเด็นเดียวกัน โดยนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไป

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	028	008.30
ครู	308	091.70
2. เพศ		
ชาย	123	036.60
หญิง	213	063.40
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	158	047.00
สูงกว่าปริญญาตรี	178	053.00
4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	050	014.90
ระหว่าง 5 – 10 ปี	222	066.10
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	064	019.00
5. ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 119 คน ลงไป)	209	062.20
ขนาดกลาง (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 – 179 คน)	117	034.80
ขนาดใหญ่ (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 720 – 1,679 คน)	010	003.00
รวม	336	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 367 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครู คิดเป็นร้อยละ 91.70 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.40 มีระดับการศึกษาส่วนมากสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 53.00 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.10 และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 62.20 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาข้อมูลสภาพที่เป็นปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ภาพรวม

การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา	สภาพที่เป็นปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสภาพแวดล้อม	4.32	0.58	มาก	4.60	0.42	มากที่สุด
2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.46	0.54	มาก	4.61	0.47	มากที่สุด
3. ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน	4.47	0.46	มาก	4.51	0.52	มากที่สุด
4. ด้านการยอมรับนับถือ	4.37	0.42	มาก	4.64	0.48	มากที่สุด
5. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.27	0.42	มาก	4.50	0.47	มาก
เฉลี่ย	4.38	0.31	มาก	4.52	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพที่เป็นปัจจุบันในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการยอมรับนับถือ ด้านสภาพแวดล้อมและด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ

สภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนและด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (D) ค่าดัชนี

ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) ของการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา	$\bar{X}$		
	I	D	PNI
1. ด้านสภาพแวดล้อม	4.32	4.60	0.06
2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.46	4.61	0.03
3. ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน	4.47	4.51	0.01
4. ด้านการยอมรับนับถือ	4.37	4.64	0.06
5. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.27	4.50	0.05
เฉลี่ย	4.38	4.50	0.03

จากตารางที่ 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นสภาพที่เป็นปัจจุบันในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมและด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน

1) ด้านสภาพแวดล้อม

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดระเบียบให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมและมีบรรยากาศ ที่ดี เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน จัดห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอต่อนักเรียน จัดสภาพห้องเรียน ไม่แออัด มีการวางระบบสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในสถานศึกษาให้มีความร่มรื่นและมีการวางระบบดูแลสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีอยู่ตลอดเวลา มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปรับปรุงภูมิทัศน์เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดระเบียบให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน จัดห้องเรียนที่เหมาะสม มีโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอต่อนักเรียน จัดสภาพห้องเรียนไม่แออัดและมีระบบการดูแลความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของครู” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, 2567 : สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในสถานศึกษาให้มีความร่มรื่นและมีการวางระบบดูแลสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีอยู่ตลอดเวลา มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปรับปรุงภูมิทัศน์เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีการจัดห้องเรียนที่เหมาะสม มีโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอต่อนักเรียน มีสื่อ อุปกรณ์เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และได้รับความร่วมมือ สนับสนุนและส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอนกับเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน

2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถ ส่งผลดีต่อองค์กรและมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและมีบทบาทหน้าที่ในการประเมินความดีความชอบให้หัวหน้างานที่เป็นผู้รู้เห็นการปฏิบัติงานครูโดยตรง ตามผลงานดีเด่นหรือสร้างชื่อเสียงให้องค์กร” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอโครงการกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ แล้วผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการควรพิจารณาความดีความชอบจากผลงานที่ครูปฏิบัติด้วยความยุติธรรม มอบหมายงานให้ครูตามความสามารถและเปิดโอกาสให้ครูทำงานตามความถนัดหรือตามความชอบ”(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารควรบริหารงานภายใต้ระบบครอบครัว เน้นการมีส่วนร่วม ดูแล ช่วยเหลือ ให้อภัยกัน ให้อิสระในการทำงานเต็มที่ ให้กำลังใจอย่างต่อเนื่องและกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การให้คำปรึกษา การช่วยกันแก้ไขปัญหา”(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, 2567 : สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถและมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ครูควรมอบบทบาทในการประเมินความดีความชอบให้หัวหน้างานที่เป็นผู้รู้เห็นการปฏิบัติงานครูโดยตรงตามผลงานดีเด่นหรือสร้างชื่อเสียงให้องค์กรและมีการมอบหมายงานให้ครูตามความสามารถและเปิดโอกาสให้ครูทำงานตามความถนัดหรือตามความชอบและเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

3) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพิจารณาเงินเดือนครูให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และมีสวัสดิการให้กู้ยืมเมื่อจำเป็น มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ค่าช่วยเหลือบุตร”(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาตามหลักเกณฑ์แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูตามผลงานและพิจารณาจากประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู”(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพิจารณาเงินเดือนครูให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ตามผลงานและแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอย่างเป็นธรรม”(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, 2567 : สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเลื่อนเงินเดือนให้ครู โดยพิจารณาตามความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ และควรพิจารณาจากประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูและพิจารณาตามหลักเกณฑ์แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาตามผลงานและแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอย่างเป็นธรรม

4) ด้านการยอมรับนับถือ

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงบันดาลใจให้ครูสร้างผลงาน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูท่านอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมในการผลักดันเพื่อนร่วมงานให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน”(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้นำเสนอผลงานของตนเองต่อหน้าสาธารณชน ยกย่อง ชมเชย เมื่อครูประสบผลสำเร็จต่อสาธารณชนและแสดงความยินดีและชื่นชมครู เมื่อประสบผลสำเร็จในการพัฒนาตนเอง” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถของครูและครูควรได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี สร้างแรงบันดาลใจให้ครูสร้างผลงาน” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, 2567 : สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้นำเสนอผลงานของตนเองต่อหน้าสาธารณชน ยกย่อง ชมเชย เมื่อครูประสบผลสำเร็จต่อสาธารณชนและแสดงความยินดีและชื่นชมครู เมื่อประสบผลสำเร็จในการพัฒนาตนเอง สร้างแรงบันดาลใจให้ครูสร้างผลงาน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูท่านอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการผลักดันเพื่อนร่วมงานให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานและให้ความสำคัญกับครู คอยให้กำลังใจ ชื่นชม ให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

5) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการบริหารงบประมาณให้เหมาะสมตามความจำเป็นและตามแผนโครงการ อีกทั้งจัดหางบประมาณจากภายนอกมาสนับสนุน เพื่อใช้สำหรับการจัดสรรทรัพยากร สถานที่ทำงาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความจำเป็นการใช้งานของครู” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเอง เป็นต้นแบบในการพัฒนาที่ดี ส่งเสริมครูให้บริการกับชุมชน มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชน สร้างความเชื่อใจและเป็นที่รักระหว่างครูกับชุมชน” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, 2567 : สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถและพัฒนาให้กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานนั้นๆ จัดหางบประมาณจากภายนอกมาสนับสนุนให้เพียงพอต่อความจำเป็นการใช้งานของครู” (ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, 2567 : สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ให้เพียงพอต่อความต้องการของครูและจัดการบริหารงบประมาณให้เหมาะสมตามความจำเป็นและตามแผนโครงการ อีกทั้งจัดหางบประมาณจากภายนอกมาสนับสนุน เพื่อใช้สำหรับการจัดสรรทรัพยากร สถานที่ทำงาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความจำเป็นการใช้งานของครูและอำนวยความสะดวกจัดหาระบบอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพให้ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. สภาพที่เป็นปัจจุบันในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพที่เป็นปัจจุบันในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ปี ซึ่งมีกลุ่มงานส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติครู ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้นและยกย่อง เชิดชูเกียรติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วลัยพร ศิริภิมย์ (2563 : 77 – 82) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมขวัญและกำลังใจของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่พึงประสงค์สูงที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและด้านการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชาริณี พานจำนงค์ (2564 : 114 – 115) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการยอมรับ ชมเชยให้รางวัล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความมั่นคง ความปลอดภัยในการทำงาน ด้านเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน และด้านก่อสร้างบรรยากาศที่ดีในสถานที่ทำงาน

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงานอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบงานในหน้าที่อย่างเต็มกำลัง ความสามารถในการปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งยังมีความพึงพอใจ ความภูมิใจในผลงานที่ทำและมีความสุขในการทำงานอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประกิจ ขอบรู้ (2562 : 102 – 104) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพคาดหวังระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน

ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านสภาพแวดล้อมบรรยากาศในการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านนโยบายต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานและด้านการปกครองบังคับบัญชา และสอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งทิวา วิบูลพันธ์ (2562 : 104) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยรวมมีสภาพที่เป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา มีโครงการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติครูรอง มีขอบเขตของการดำเนินงานคือ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรมและยกย่องเชิดชูเกียรติครูในหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ วลัยพร ศิริภิมย์ (2563 : 77 – 82) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และสอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ มาตกุล (2564 : 77) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ด้านการออกจากราชการ 2) ด้านการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ด้านการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 4) ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง และ 5) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

4. แนวทางในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า 1) ด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในสถานศึกษาให้มีความร่มรื่นและมีการวางระบบดูแลสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีอยู่ตลอดเวลา 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถและมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ครูควรมอบบทบาทในการประเมินความดีความชอบให้หัวหน้างานที่เป็นผู้เห็นการปฏิบัติงานครูโดยตรงตามผลงานดีเด่นหรือสร้างชื่อเสียงให้องค์กร 3) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเลื่อนเงินเดือนให้ครู โดยพิจารณาตามความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ และควรพิจารณาจากประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู 4) ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้

นำเสนอผลงานของตนเองต่อหน้าสาธารณชน ยกย่อง ชมเชย เมื่อครูประสบผลสำเร็จต่อสาธารณชน และแสดงความยินดีและชื่นชมครู และ 5) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหา อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ให้เพียงพอต่อความต้องการของครูและจัดการบริหารงบประมาณให้เหมาะสมตามความจำเป็นและตามแผนโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชาริณี พานจำนงค์ (2564 : 114 – 115) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา พบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศที่ดีในสถานที่ทำงาน ควรมีการจัดสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอกห้องเรียนให้สวยงาม น่าอยู่ ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อการใช้งาน ผู้บริหารควรมีแนวทางในการติดตามการปฏิบัติงานเชิงบวก และสอดคล้องกับการศึกษาของ อิศรพล ปิ่นขจร (2565 : 87 – 91) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ คือ จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่ จัดระบบเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศ แต่งตั้งให้ร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศ ติดตามตรวจสอบประเมินผล ปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษา จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันจัดเวลาประชุมในช่วงเวลาที่เหมาะสมจัดศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับการศึกษาของ อาภาวรรณ สำเนียง (2565 : 65 – 66) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในด้านความสำเร็จของงานอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ตามสภาพที่เป็นปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงและส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ภาพที่ 1 แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม สถานศึกษา มีนโยบายในการสร้างความปลอดภัยในการคมนาคม สะดวก รวดเร็วในการเดินทาง ให้กับครูมีสภาพแวดล้อมที่สะอาดเอื้อต่อการเรียนการสอน จัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสอน
2. การส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานศึกษา มีการวางแผนการปกครองด้วยระบบคุณธรรม มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและได้รับความร่วมมือช่วยเหลือด้วยความจริงใจต่อการปฏิบัติงาน
3. การส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ จึงทำให้ครูได้รับเงินเดือนที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ได้รับความสะดวกในการรับบริการด้านสวัสดิการของรัฐเป็นอย่างดี
4. การส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการยอมรับครูในความสำเร็จของงาน ผู้บริหารสถานศึกษารู้สึกชื่นชม ยกย่องได้รับความเชื่อถือในความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย
5. การส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและมอบหมายงานท้าทายความสามารถ ให้ครูได้ปฏิบัติ ซึ่งครูมีความพึงพอใจในการได้ทำงานประจำและงานพิเศษที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการวางแผนด้านการยอมรับนับถือของครูเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ มาตกุล. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชัยรัตน์ ชาววิรัตน์. (2556). การศึกษาขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชาธิณี พานจำนงค์. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประกิจ ขอบรู้. (2562). การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต.

- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2560). **ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งทิวา วิบูลพันธ์. (2562). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วลัยพร ศิริภิรมย์ และอารีรัตน์ ศรีชมพู. (2563). **ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจของโรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภาวรรณ สำเนียง. (2565) **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อิสรพล ปิ่นขจร. (2565). **การศึกษาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ไอยรัตน์ คงทัพ. (2564). **ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics an introductory analysis**. Harper & Row.

สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชุมพวง

The School Administrators' Educational Management Competency
in The Bani Era Affecting Academic Administration under Mukdahan
Primary Educational Service Area Office.

กิริตยา วังคะฮาท¹ ไพฑูรย์ พวงยอด² และ ชาญวิทย์ หาญรินทร์³
Kiratatya Wangkahat¹ Paitoon Puangyod² and Chanwit Hanrin³

Received : March 13, 2025; Revised : May 30, 2025; Accepted : June 19, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 69 คน และครู จำนวน 272 คน รวมทั้งสิ้น 341 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม; Master Student of Education, Degree Administration and Development, Faculty of Educational, Nakhon Phanom University; e-mail : kirattaya.p@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม; Faculty of Educational, Nakhon Phanom University

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับ มาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ พบว่าโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 4) อำนาจพยากรณ์สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร มี 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการทำงาน ร่วมกัน (X_4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (X_5) ด้านการสื่อสารและสร้างแรงจูงใจ (X_3) ด้านการ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและความยืดหยุ่น (X_2) ด้านการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1) สามารถพยากรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 93 ($R^2=.86$) และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .21 + .48X_4 + .18X_3 + .13X_5 + .12X_2 + .06X_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .65Z_4 + .26Z_3 + .22Z_5 + .16Z_2 + .09Z_1$$

คำสำคัญ (Keywords) : สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคพลิกผัน, การบริหารงาน วิชาการ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

Abstract

The purposes of this research were 1) to study and compare the school administrators' educational management competency in the Bani, 2) to study and compare academic administration in school classified by status and school size, 3) to study the relationship between academic administration in school and academic administration in school, and 4) to study the predictive power for the school administrators' educational management competency in the Bani era and academic administration. The study involved a total sample of 341 participants, comprising 69 school administrators and 272 teachers. The sample was determined using stratified random sampling. The instruments used were 2 aspects of five-

rating scale questionnaires. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), one-way analysis of variance, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression stepwise analysis.

The research findings revealed that : 1) the school administrators' educational management competency in the Bani era was rated at a high level overall. The comparison classified by status showed no significant differences overall. The comparison classified by school size revealed statistically significant differences overall at the .05 level. 2) Academic administration was rated at a high level overall. The comparison classified by status showed no significant differences overall. The comparison classified by school size showed significant differences overall at the .05 level. 3) the school administrators' educational management competency in the Bani era and academic administration had a high positive correlation, which was statistically significant at the .01 level. 4) The variables of school administrators' educational management competency in the Bani era that affected academic administration under the Mukdahan Primary Educational Service Area Office consisted of 5 variables: Collaborative Working (X_4), Morality, Ethics, and Professional Ethics (X_5), Communication and motivation (X_3) Adaptability to change and flexibility (X_2) and Results-oriented management (X_1). These predictive variables were statistically significant at the .01 level and collectively predicted 93 percentages of the variance ($R^2=.86$). The predictive equations can be expressed in both raw scores and standardized scores as follows :

Forecasting equation in raw scores

$$Y' = .21 + .48X_4 + .18X_3 + .13X_5 + .12X_2 + .06X_1$$

Forecasting equation in standard scores

$$Zy' = .65Z_4 + .26Z_3 + .22Z_5 + .16Z_2 + .09Z_1$$

Keywords : The School Administrators' Educational Management Competency, Bani Era, Academic Administration, Mukdahan Primary Educational Service Area Office

บทนำ (Introduction)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรให้สามารถก้าวข้ามอุปสรรคและความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ ผู้บริหารต้องมีความสามารถที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้สอดคล้องกับบริบทใหม่และสร้างศักยภาพในการแข่งขันในระยะยาว (Hrynychak Nataliia, 2023 : 289-305) ในยุคพลิกผัน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ การเข้าใจและจัดการกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นสมรรถนะในการสื่อสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่คาดคิด มีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลและการมองภาพรวมอย่างเป็นระบบ สมรรถนะของผู้บริหารในยุคพลิกผันเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากยุคสมัยนี้เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคมหรือเศรษฐกิจ การคิดวิเคราะห์และวิพากษ์เป็นสมรรถนะสำคัญในการตัดสินใจ ผู้บริหารต้องสามารถประเมินสถานการณ์และตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่ชัดเจนและตรงประเด็นช่วยให้ทีมงานเข้าใจเป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น ความเป็นผู้นำที่เปิดกว้าง ความสามารถในการประเมินและจัดการความเสี่ยงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารไม่สามารถมองข้ามได้ การวางแผนและการจัดการความเสี่ยงช่วยลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง การนำทางด้วยนวัตกรรม การส่งเสริมนวัตกรรมและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นสิ่งที่ช่วยให้องค์กรก้าวผ่านยุคพลิกผันได้อย่างมั่นคง การสร้างความสัมพันธ์และเครือข่าย (ณัฐพันธุ์ ศุภกา, 2567 : 1)

การบริหารงานวิชาการในยุคพลิกผันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง การบริหารงานวิชาการจึงต้องเผชิญกับความท้าทายที่เกิดจากการพลิกผันในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการก้าวกระโดดทางเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางสังคม และความต้องการที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจากตลาดแรงงาน ผู้บริหารทางการศึกษาจึงต้องปรับตัวและพัฒนารูปแบบการบริหารที่สามารถตอบสนองต่อความไม่แน่นอนเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการวางแผนเชิงระบบ เช่น การพัฒนาแผนงานวิชาการอย่างต่อเนื่องการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์และการปฏิบัติ มีการเสนอแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรการแนะแนวการศึกษา และการประเมินผลที่เป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา การสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วน ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและส่งเสริมการทำงานร่วมกันในทีม เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารงานวิชาการ (เกื้อกุล สถาพรวงษา, 2563 : 41-48)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2567 เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน 5 ด้าน (5 Q Model) ซึ่งประกอบด้วย ด้านห้องเรียนคุณภาพ ด้านครูคุณภาพด้านผู้บริหารคุณภาพ ด้านสถานศึกษาคุณภาพ และ ด้านผู้เรียนคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยต่อผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทท้องถิ่นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนศักยภาพผู้เรียนให้มีโอกาสเท่าเทียม เสมอภาค ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ การพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนศักยภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดการเรียนการสอนครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามหลักธรรมาภิบาล การจัดระบบการประกันคุณภาพ การศึกษานิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญและความสามารถในการปรับตัว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2567)

จากที่มาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัย สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันที่ส่งต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นองค์ความรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาให้เป็นประโยชน์และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการ บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง จำนวน 246 โรงเรียน มีประชากร 2,307 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 216 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน และครู 2,091 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 341 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 69 คน และครู 272 คน ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 40)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพและขนาดสถานศึกษาเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบบสอบถามจำแนกเป็น 2 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 อำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .29-.98 ความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98 (2) แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ ความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .32-.99 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์และ ประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามการเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาเพื่อแจก

ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 341 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 341 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยเลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ(Check List) โดยการหาค่าความถี่และร้อยละและนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์และเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในส่วนที่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในส่วนที่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product-Moment Coefficient of Correlation)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์หาอำนาจการพยากรณ์สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 ครูจำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 79.8 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 สถานศึกษา ขนาดกลาง จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 รวมทั้งหมด 341 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2. ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคคลิทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สมรรถนะการบริหารสถานศึกษา ในยุคคลิทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.19	.43	มาก
2. ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และความยืดหยุ่น	4.16	.36	มาก
3. ด้านการสื่อสารและสร้างแรงจูงใจ	4.23	.40	มาก
4. ด้านการทำงานร่วมกัน	4.26	.36	มาก
5. ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ	4.25	.47	มาก
โดยภาพรวม	4.22	.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคคลิทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ด้านการสื่อสารและสร้างแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.19$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.16$)

3. ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนและกำหนดเป้าหมายงานวิชาการและด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนและกำหนดเป้าหมายงานวิชาการ	4.27	.31	มาก
2. ด้านการบริหารแบบกระจายอำนาจ	4.23	.31	มาก
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.20	.32	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้	4.23	.31	มาก
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.22	.32	มาก
6. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ	4.27	.29	มาก
7. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.24	.35	มาก
8. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	4.26	.29	มาก
รวม	4.24	.26	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนและกำหนดเป้าหมายงาน วิชาการและด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ ด้านการใช้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.24$) ด้าน การบริหารแบบกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการวัด และประเมินผล ($\bar{X} = 4.22$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.20$)

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหาร สถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยภาพรวม สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิง บวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .85$) กับการบริหารงานวิชาการระดับสูง

5. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผัน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน ด้าน พบว่า มีจำนวน 5 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ได้แก่ ด้านการทำงานร่วมกัน (X_4) ด้านการสื่อสารและสร้างแรงจูงใจ (X_3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (X_5) ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและความยืดหยุ่น (X_2)

ด้านการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 93 ($R^2 = .86$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มุกดาหาร

ตัวแปร	B	SE _b	Beta	t	Sig
ด้านการทำงานร่วมกัน (X_4)	.48	.02	.65	30.10**	.00
ด้านการสื่อสารและสร้างแรงจูงใจ (X_3)	.18	.02	.26	9.11**	.00
ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (X_5)	.13	.02	.22	7.47**	.00
ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและความยืดหยุ่น (X_2)	.12	.02	.16	7.51**	.00
ด้านการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1)	.06	.01	.09	4.27**	.00
$R = .93$ $R^2 = .86$ $R_{adj} = .87$ $SE_{est} = .09$ $F = 18.31$ $a = .21$					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับ สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการจัดการและพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวและบริหารจัดการให้สถานศึกษาสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังต้องสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์และผลปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีสมรรถนะสำคัญในการบริหารเพื่อรับมือกับความท้าทาย ได้แก่ การสื่อสารที่เปิดเผยและซื่อสัตย์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับทีมงาน ความสามารถในการปรับตัว เพื่อนำพาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ความกล้าหาญในการตัดสินใจ อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในช่วงวิกฤต สอดคล้อง

กับงานวิจัยของเสาวนีย์ สนใจ (2567 : 181-194) ที่ได้ทำการวิจัย สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารงานท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และครูที่มีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อร่วมขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยผู้บริหารและครูมีบทบาทสำคัญในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ในขณะที่ครูต้องมีความพร้อมในการพัฒนาแนวทางการสอนให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสนับสนุนทั้งการบริหารจัดการและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โครงสร้างการบริหารที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม จะช่วยทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครูในทุกระดับ (2567 : 1030-1047) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิวัฒน์ชัย รัชต์ธวัช (2565 : 111 - 122) ที่ได้ทำการวิจัย สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องการพัฒนาตนเอง การบริการที่ดี การวิเคราะห์และสังเคราะห์ และการมีวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 85.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยนำพันธกิจและแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนมาใช้เป็นกรอบในการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย แสนด้วง (2565 : 97-100) ที่ได้ทำการวิจัย สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีสมรรถนะนี้จะมุ่งมั่นในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง จําแนกตามสถานภาพตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน การบริหารแบบกระจายอำนาจช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการตัดสินใจ โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอุมา นาชัยพูล (2566 : 71-82) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาวิถีนใหม่ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาวิถีนใหม่ตามการรับรู้ของครู เมื่อจําแนกตามสถานภาพและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาวิถีนใหม่ในโรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง จําแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานศึกษามีขนาดต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะด้านการปรับตัวและความยืดหยุ่น ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถคาดเดาได้ในยุคปัจจุบัน การปรับกระบวนการทำงาน การบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รินดา พงศ์ณะภา (2564 : 210) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาระดับ การบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ พร้อมทั้งวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน และจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวนันท์ สืบสำราญ (2566 : 121-129) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความ

เป็นเลิศในกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและในทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพสูงในการบริหารงานวิชาการ โดยด้านที่ได้รับการประเมินในระดับสูงสุดคือ ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียน รองลงมาคือการพัฒนากระบวนการวิชาการและภาวะผู้นำทางวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารในการขับเคลื่อนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการศึกษาบริบทของสถานศึกษาเพื่อทำความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตร การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน การนำหลักสูตรไปปฏิบัติในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งฤดี คำปัน (2565 : 135-145) ที่ได้ทำการวิจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามสถานภาพตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการดำเนินงานด้านวิชาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาโดยมีการจัดทำแผนงานที่ชัดเจนและครอบคลุม พร้อมจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายงานวิชาการเพื่อดูแลและกำกับการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประธานพล พลเรือง (2562 : 37-39) ที่ได้ทำการวิจัย การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนและกำหนดเป้าหมายงานวิชาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการบริหารจัดการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการดำเนินงานวิชาการคล้ายคลึงกัน ถ้าหากสถานศึกษามีการบริหารงานวิชาการโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเริ่มจากการวางแผนงาน มีการปรับปรุงแผนงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และจัดทำปฏิทินกำหนดการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นารี พรารณาม (2566 : 49 - 53) ที่ได้ทำการวิจัย การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหารโดยภาพรวม สมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .85$) กับการบริหารงานวิชาการระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเข้าใจ และมีความคิดเห็นว่สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ดังนั้นการเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นให้แก่ผู้บริหาร จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคพลิกผันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย ปิยธิดา ลอเอี่ยม (2567 : 73-82) ที่ได้ทำการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการตามการรับรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหารที่นำมาวิเคราะห์ จำนวนด้าน พบว่า มีจำนวน 5 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการทำงานร่วมกัน (X_4) ด้านการสื่อสารและสร้างแรงจูงใจ (X_3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (X_5) ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและความยืดหยุ่น (X_2) ด้านการบริหาร

แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 93 ($R^2 = .86$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ความสำเร็จของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะที่หลากหลาย เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายอย่างยั่งยืน สมรรถนะที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหาร ได้แก่ การสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจ ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง การบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การทำงานร่วมกัน และการยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างผลลัพธ์ที่เป็นเลิศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองดี คณะศรี (2566 : 313-325) ที่ได้ทำการวิจัย สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีทั้งหมด 5 ด้าน ซึ่งทำหน้าที่ร่วมกันในการพยากรณ์และยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการ โดยมุ่งเน้นด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การทำงานเป็นทีม บุคลิกภาพ และการพัฒนาตนเองได้ร้อยละ 87.6 มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหาร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ดังนั้น ผู้บริหารควรเป็นผู้นำที่โปร่งใส ซื่อสัตย์และส่งเสริมคุณธรรมในองค์กรผ่านกิจกรรมและระบบตรวจสอบที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยบูรณาการคุณธรรมในการสอนและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมร่วมกัน

2. ผลจากการวิจัยการบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารแบบกระจายอำนาจ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร เช่น การวางแผนงานร่วมกัน จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ มอบหมายงานอย่างชัดเจน และติดตามผล นอกจากนี้ ควรพัฒนาทักษะบุคลากรผ่านการอบรมหรือศึกษาดูงาน และครูมีการร่วมวางแผน เสนอความคิดเห็น และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

3. ผลจากการวิจัยสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านที่ส่งผล คือ ด้านการวางแผนและกำหนดเป้าหมายงานวิชาการ ด้านการวัด และประเมินผล ด้านการบริหารแบบกระจายอำนาจ ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ และด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงและเขตอื่น ๆ ที่มีรูปแบบการจัดการศึกษามีลักษณะเช่นเดียวกัน

3. ควรมีการวิจัยสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงาน ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกื้อกุล สถาพรวงษา และสรสรเสริญ หุ่นแสน. (2563). “การบริหารงานวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2.” วารสารราชชนก. 19(2) : 46-48.
- ณัฐพันธุ์ ศุภกา. (2567). “ผู้นำกับการทำงานโลกยุคใหม่ Thai Health Official.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://partnership.thaihealth.or.th/ผู้นำกับการทำงานโลกยุค.> สืบค้น 10 เมษายน 2567.
- ทองดี คณะศรี. (2566). “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2.” วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 7(2) : 313-325.

- ธวัชชัย แสนด้วง. (2565). **สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธีรุตม์ณัฏช์ ชัยภัทรโธวัด. (2565). “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม.” **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 10(2) : 111–122.
- นารี ปรารณาม. (2566). **การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประธานพล พลเรือง. (2562). “การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.” **วารสารวิทยาศาสตร์สังคม นวัตกรรมราชธานี.** 3(2) : 37-39.
- ปิยธิดา ลอเอี่ยม. (2567). “ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการตามการรับรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.” **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.** 21(40) : 73-82.
- รินดา พงศ์นะภา. (2564). **สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา.
- รุ่งฤดี คำปัน. (2565). “การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3.” **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย.** 6(1) : 135-145.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. (2567). “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://mdh.go.th/view.php?article_id=9917 สืบค้น 20 พฤษภาคม 2567.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.

สุนันท์ สืบสำราญ. (2566). “การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศใน
กลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2.”

วารสาร BTU-DEEP มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 3(1) : 121-129.

เสาวนีย์ สนใจ. (2567). “สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร.” **วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร.** 7(2) : 181-194.

อรอุมา นาชัยพล. (2566). “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ตามการรับรู้ของครู
ในโรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา.** 34(2) : 71-82.

Hrynychak, N & Motuzka, O. (2023). “The key administrative competencies of managers
Required for company development in the BANI world. Economics.”

Innovative and Economics Research Journal. 11(1) : 289-305.

การศึกษา Business Model Canvas เพื่อการวิเคราะห์แผนธุรกิจ
ร้านอาหาร เฌอหม จังหวัดสุรินทร์
Business Model Canvas Study for analyzing the business plan of
Chertom Restaurant, Surin Province

ติชิล่า พุทธชาติ¹ และ นภาพรณ พัฒนฉัตรชัย²
Tichila Putthachat¹ and Napapan Pattanachatchai²

Received : January 25, 2025; Revised : June 27, 2025; Accepted : June 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคร้านอาหารเฌอหม จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของธุรกิจร้านอาหารเฌอหม จังหวัดสุรินทร์ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงานธุรกิจร้านอาหารเฌอหม จังหวัดสุรินทร์อย่างมีประสิทธิภาพ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 50 คน ได้กำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.841 เป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่และผู้ประสานงานหลักของธุรกิจ จำนวน 2 คน โดยใช้การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลจนได้ประเด็นที่ครบตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้บริการร้านอาหารเฌอหมส่วนใหญ่มีการใช้บริการเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26 มีช่วงเวลาในการใช้บริการคือวันหยุดประจำเดือนและวันหยุดจากการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 26 มีเหตุผลในการใช้บริการร้านเพราะมีอาหารที่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 26 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง 101-150 บาท คิดเป็นร้อยละ 24 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการเพื่อนและแฟน คิดเป็นร้อยละ 22 สภาพการดำเนินงานด้านการตลาดของร้านอาหารเฌอหม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนแนวทางในการบริหารงานธุรกิจ

^{1,2} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University; email : 64225470128@srur.ac.th, napapan@srur.ac.th

ร้านอาหารเหมอมให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การออกแบบร้านให้มีเอกลักษณ์ ออกแบบพื้นที่สำหรับเด็ก และการพัฒนาพนักงานให้มีความพร้อมให้บริการ จากผลการวิจัยนี้จะช่วยสร้างภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจร้านอาหาร เหมอม จังหวัดสุรินทร์ ด้วย Business Model Canvas ช่วยให้เราสามารถคาดคะเนความเป็นไปได้ในธุรกิจได้อย่างถูกต้อง และแผนธุรกิจช่วยให้มีการวางแผนและดำเนินธุรกิจอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : การวิเคราะห์แผนธุรกิจ, ร้านอาหาร, แผนธุรกิจแบบแผนภาพ

Abstract

This research the had three objectives. 1) Study the consumers behavior and demands of Cher Thom Restaurant, Surin Province. 2) Study the operating conditions of the Cherthom restaurant business, Surin Province. 3) Study guidelines for effective business management of the Cherthom Restaurant, Surin Province. Researcher collected quantitative data from Cher Thom restaurant customers, 50 people using a simple random sampling. Set a confidence value of 95%. Researcher used questionnaire with a confidence value of 0.841 was as the instrument. Analyzed quantitative data by frequency values, Percentage (%), mean (Mean), and standard deviation (S.D.). Researcher collected qualitative data from two major shareholders and main coordinators of the business by interviews. Analyzed data by content analysis.

The research results found that behaviors and demands of most Cherthom restaurant customers use the service once a month (26%), used the service during monthly holidays and vacations (26%), The reason for using the restaurant was there was a variety of food (26%), average cost per time 101 to 150 baht (24%), influence to use services were friends and girlfriend (22%). Marketing operations conditions of Cherthom Restaurant Surin Province found that products, sales promotion, distribution channels, prices, personnel, physical characteristics and process were at an average level at a high level in every aspect. Guidelines for managing the Chertom restaurant business efficiently include designing the restaurant with a unique identity, creating an area for children, and developing staff ready to provide services. The results of this research will help create an overall picture related to the Cher Thom restaurant business in Surin Province using the Business Model Canvas. It helps to accurately predict the business

feasibility and the business plan helps to plan and operate the business systematically and efficiently.

Keywords : Business Plan Analysis, Restaurant, Business Model Canvas

บทนำ (Introduction)

อาหารและโภชนาการเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญ โดยทุกช่วงวัยของมนุษย์ควรได้รับสารอาหารที่มีความปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการ ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน ที่มีวิถีชีวิตที่เร่งรีบ ไม่มีเวลาในการเลือกกินอาหาร ตัวเลือกอาหารส่วนใหญ่จึงเป็นอาหารจานด่วน เบเกอรี่ หรือแม้แต่การข้ามมื้ออาหารนั้น ๆ ไป ในระยะหลังคนวัยทำงานเริ่มหันมาสนใจดูแลสุขภาพของตัวเองมากยิ่งขึ้น การเสริมผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจึงเป็นตัวเลือกแรกๆ ในการเริ่มดูแลตนเอง การเสริม วิตามินเอง อาจเกิดผลเสียต่อร่างกายในระยะยาวได้หากกินไม่ถูกวิธี (คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ, 2562) ซึ่งในความเป็นจริงนั้นคนวัยทำงานที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป ต้องการสารอาหารในปริมาณสูง เพื่อนำไปใช้ในการทำกิจกรรมในแต่ละวัน แต่ด้วยภาระงาน รวมทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว รวมถึงการรอบข้างทำให้การใช้ชีวิตที่เร่งรีบ ทำให้ผู้บริโภคละเลยคุณค่าทางโภชนาการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นเลือกทานอาหารในมือเย็นเป็นปริมาณมาก ซึ่งเป็นพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้อง จนอาจกลายเป็นนิสัยถาวรและอาจทำให้ส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายในระยะยาว (ปวีณภัทร นิธิตันติวัฒน์ และวรางคณา อุดมทรัพย์, 2563)

ปัจจุบันการแข่งขันในตลาดด้านธุรกิจร้านอาหารมีความรุนแรงมากขึ้น และจำนวนธุรกิจร้านอาหารใหม่ ๆ ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการกระจายตัวของลูกค้าและส่วนแบ่งในตลาด อย่างไรก็ตามทิศทางการของธุรกิจร้านอาหารจานเดียว คาดว่ายังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องเนื่องจาก พฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไป และการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้กับธุรกิจร้านอาหาร สนับสนุนให้ธุรกิจนี้เติบโตและมีประสิทธิภาพในการบริหารธุรกิจมากยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ ช่วยผู้ประกอบการลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจและเข้าถึงฐานลูกค้าได้กว้างขวางและ เฉพาะเจาะจงมากขึ้นโดยเฉพาะธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) เริ่มหันมาให้บริการร้านอาหารผ่านสื่อออนไลน์และแอปพลิเคชันช่วยลดต้นทุนในการลงทุนเช่าร้านหรือจ้างพนักงาน อีกทั้งตลาดบริการจัดส่งอาหารที่ช่วยเพิ่มช่องทางและความรวดเร็วในการขายมีการขยายตัวอย่างชัดเจนในปี 2562 (กองข้อมูลธุรกิจ, 2563)

ผู้ประกอบการกิจการร้านอาหารจึงจำเป็นต้องมีการคิดค้นและวิเคราะห์หากลยุทธ์ในรูปแบบใหม่ ๆ สำหรับการขยายตัวของธุรกิจร้านอาหาร โดยคำนึงถึงพฤติกรรมผู้บริโภคของคนไทยซึ่งจะขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจว่าเป็นปัจจัยหลักหรือไม่ ที่จะมีผลกระทบต่อความถี่หรือระยะทางในการเดินทางท่องเที่ยว ขณะที่จุดหมายปลายทางมักจะขึ้นอยู่กับกระแสสังคมในแต่ละช่วงเวลาโดยมีสื่อสังคมออนไลน์ และ Social Network เป็นตัวแทนในการขับเคลื่อนสำคัญ ขณะเดียวกันสื่อสังคมที่แปรเปลี่ยนเป็นระบบออนไลน์ที่ทันสมัยทำให้เราสามารถเห็น โลกในมุมมองที่กว้างขึ้น เมื่อผนวกเทรนด์การบริโภคร้านอาหารยอดนิยมอยู่เสมอสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ที่แสวงหาการสร้างไลฟ์สไตล์ความเป็นอยู่และอัตลักษณ์ของตัวเอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562)

ร้านอาหารเมอทมเป็นร้านอาหารไทย ที่ให้บริการอาหารไทยที่หลากหลายเมนู เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 11.00 น. – 23.00 น. มีขนาดพื้นที่สำหรับบริการรวมทั้งสิ้น 1 ไร่ ให้บริการรองรับลูกค้าได้สูงสุด จำนวน 30 โต๊ะ หรือประมาณ 120 ที่นั่ง ให้บริการอาหารไทย-อีสาน ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีการตกแต่งโดยมีต้นไม้เป็นจำนวนมากที่ให้ความร่มรื่น เหมาะกับการทานข้าวทั้งในลักษณะเป็นครอบครัวสังสรรค์ และการจัดเลี้ยง โดยสภาพแวดล้อมใกล้เคียงร้านอาหารเมอทมจะมีสถาบันการศึกษาทุกระดับอยู่ในเขตชุมชน หอพัก และใกล้เคียงห้างสรรพสินค้า ทำให้บริเวณดังกล่าวมีการให้บริการร้านอาหารที่มีความหลากหลายประเภทเพื่อรองรับประชากรที่มีจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่นิยมรับประทานอาหารนอกบ้าน เนื่องจากมีรายการอาหารที่หลากหลาย ทั้งอาหารคาวหวาน มีเครื่องดื่มที่สนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทั่วถึง ทำให้เกิดความสะดวกสบาย ส่งผลให้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและผู้ประกอบการบางรายได้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการเปิดร้านอาหารเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในปัจจุบันจึงเกิดการแข่งขันกันสูง และทำให้ร้านอาหารเกิดขึ้นใหม่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ร้านเดิมที่มีอยู่ต้องพัฒนาและปรับปรุงการตลาด (เมทีนี มีพันธ์, 2561) ดังนั้น แผนธุรกิจจึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการพัฒนาธุรกิจร้านอาหาร เพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอาจเกิดผลกระทบกับธุรกิจโดยไม่คาดคิดมาก่อน ผู้ประกอบการจึงต้องมีการวิเคราะห์อุปสงค์ที่อาจเปลี่ยนแปลงความยืดหยุ่น อันเนื่องมาจากปัจจัยภายนอก เช่น มีสินค้าทดแทนเกิดขึ้น รสนิยม พฤติกรรมการบริโภคของลูกค้า ซึ่งจะต้องทำการวิจัยหาความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า เพื่อสร้างธุรกิจที่มีความน่าเชื่อถือและมีโอกาสประสบความสำเร็จในตลาดต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิเคราะห์แผนธุรกิจร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ ด้วย Business Model Canvas เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการ

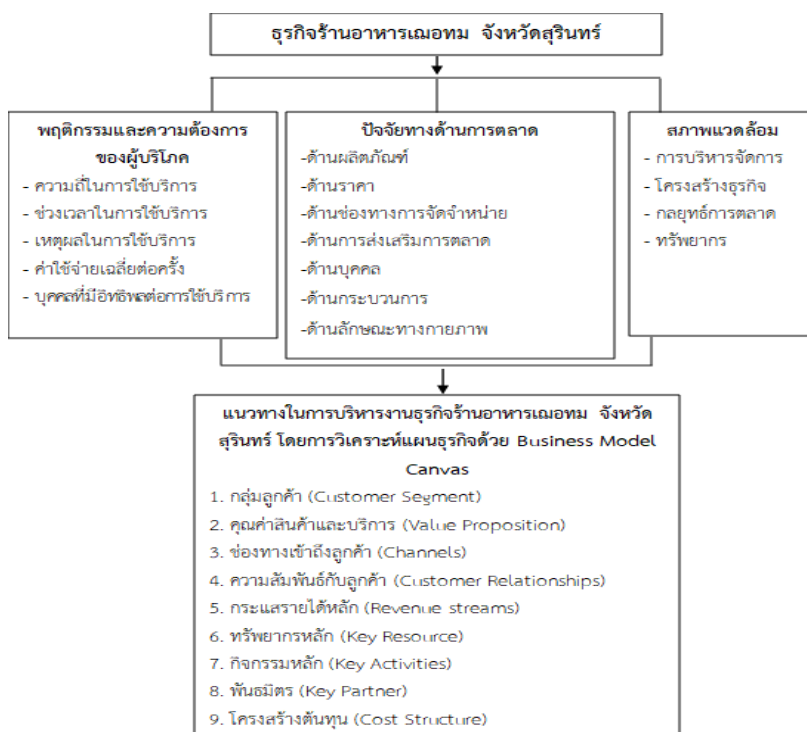
ของลูกค้า โอกาสในตลาด และโอกาสในอนาคต ช่วยให้ผู้สามารถคาดคะเนความเป็นไปได้ในธุรกิจอย่างถูกต้อง และเป็นการวางแผนและดำเนินธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของธุรกิจร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงานธุรกิจร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แผนธุรกิจ ร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ ด้วย Business Model Canvas ผู้วิจัยได้มีการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบไปด้วยการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคและในสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาย่างมีประสิทธิภาพ และนำแนวคิด Business Model Canvas มาใช้ในการวิเคราะห์กำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาหรือประเด็นการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 50 คน โดยเลือกประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดสุรินทร์หรือจังหวัดใกล้เคียง

กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการร้านอาหารเมอทมจังหวัดสุรินทร์โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 50 คน โดยเลือกประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดสุรินทร์หรือจังหวัดใกล้เคียง เนื่องจากร้านอาหารเมอทมจังหวัดสุรินทร์เป็นร้านอาหารที่จำหน่ายดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นผู้ใช้บริการจำนวนน้อย และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนครบ 50 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่และผู้ประสานงานหลักของธุรกิจ จำนวน 2 ราย

จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าที่มาใช้บริการ ณ ร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ โดยลูกค้าทุกคนมีโอกาสเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเมอทม ในจังหวัดสุรินทร์ โดยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลักษณะคำถามปลายปิด ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ขนาดครอบครัวและลักษณะที่พักอาศัย โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกคำตอบได้เพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารเมอทมในจังหวัดสุรินทร์

ส่วนที่ 3 การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเมอทมจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการด้านพนักงานให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงคะแนน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัดตามแนวคิดของ เบสท์ (Best, 1993 : 267-268) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์

2. ข้อคำถามผู้ถือหุ้นรายใหญ่และผู้ประสานงานหลักของธุรกิจ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิธีการสร้างผังกำถามและสร้างเป็นแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบเนื้อหาความเที่ยงตรง และความเหมาะสม

4. เมื่อผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาแล้ว ทำการพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้คัดเลือกไว้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.841 หลังจากนั้นจึงได้ทำการพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายที่มีกลุ่มตัวอย่าง 50 คน โดยผู้วิจัย ออกสำรวจเก็บข้อมูลโดยให้ผู้ใช้ลูกค้าร้านอาหารเมอทม

จังหวัดสุรินทร์ กรอกแบบสอบถามทั้ง 4 ส่วน ดังกล่าวและแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์เพื่อที่จะได้ข้อมูลและประเด็นสำหรับใช้ในการออกแบบและพัฒนาแบบจำลองธุรกิจ Business Model Canvas

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
1.	ชาย	18	36.00
2.	หญิง	32	64.00
อายุ			
1.	ต่ำกว่า 20 ปี	9	18.00
2.	21-30 ปี	14	28.00
3.	31-40 ปี	18	36.00
4.	40 ปีขึ้นไป	9	18.00
ระดับการศึกษา			
1.	ประถมศึกษา	11	22.00
2.	มัธยมศึกษาตอนต้น	19	38.00
3.	มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	10.00
4.	ปริญญาตรี	6	12.00
5.	ปริญญาโท	6	12.00
6.	ปริญญาเอก	3	6.00

ตารางที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ที่	อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	ธุรกิจส่วนตัว	9	18.00
2.	พนักงานบริษัท	9	18.00
3.	ค้าขาย	10	20.00
4.	เกษตรกร	3	6.00
5.	รับราชการ	12	24.00
6.	นักเรียน/นักศึกษา	7	14.00
รวม		50	100.00

จากตารางที่ 1 ปัจจัยประชากรศาสตร์ ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.40 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.00 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 38.00 มีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 24.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.00

ตารางที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้บริการร้านอาหารของกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ความถี่ในการใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	มากกว่าหนึ่งครั้งต่อเดือน	7	14.00
2.	เดือนละครั้ง	13	26.00
3.	สองเดือนต่อครั้ง	11	22.00
4.	สามเดือนต่อครั้ง	7	14.00
5.	มากกว่าสามเดือนต่อครั้ง	12	24.00
ช่วงเวลาในการใช้บริการ			
1.	ตามความสะดวกโปรตระกูล	12	24.00
2.	หลังเลิกงาน	12	24.00
3.	วันหยุดประจำเดือน	13	26.00
4.	วันหยุดจากการทำงาน	13	26.00

ตารางที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้บริการร้านอาหารของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ที่	เหตุผลในการใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	ได้รับคำแนะนำมา	12	24.00
2.	ลักษณะของร้านมีความสะอาดตา	10	20.00
3.	ชื่อเสียงของร้าน	9	18.00
4.	ร้านมีอาหารที่หลากหลาย	13	26.00
5.	เข้ามาใช้บริการกับเพื่อนหรือคนรู้จัก	6	12.00
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง			
1.	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 89 บาท	4	8.00
2.	89-100 บาท	10	20.00
3.	101-150 บาท	12	24.00
4.	151- 200 บาท	7	14.00
5.	201-250 บาท	9	18.00
6.	มากกว่า 250 บาทขึ้นไป	8	16.00
บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการ			
1.	ตนเอง	10	20.00
2.	เพื่อน	11	22.00
3.	ผู้ปกครอง	8	16.00
4.	แฟน	11	22.00
5.	ญาติ/พี่น้อง	10	20.00
รวม	50	100.00	รวม

จากตารางที่ 2 พฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้บริการร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ ด้านความถี่ในการใช้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการใช้บริการเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.00 ด้านช่วงเวลาในการใช้บริการพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีช่วงเวลาในการใช้บริการ วันหยุดประจำเดือนและวันหยุดจากการทำงานคิดเป็นร้อยละ 26.00 ด้านเหตุผลในการใช้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเหตุผลในการใช้บริการร้านมีอาหารที่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 26.00 ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง 101-150 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.00 และด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการเพื่อนกับแฟน คิดเป็นร้อยละ 22.00

ตารางที่ 3 ข้อมูลปัจจัยทางด้านการตลาดของผู้ใช้บริการร้านอาหาร เณทม จังหวัดสุรินทร์

n = 50

ปัจจัยทางด้านการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.33	0.60	มาก
2. ด้านการส่งเสริมการขาย	4.39	0.64	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.30	0.58	มาก
4. ด้านราคา	4.32	0.60	มาก
5. ด้านบุคลากร	4.34	0.60	มาก
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.27	0.68	มาก
7. ด้านกระบวนการ	4.35	0.64	มาก
รวม	4.33	0.62	มาก

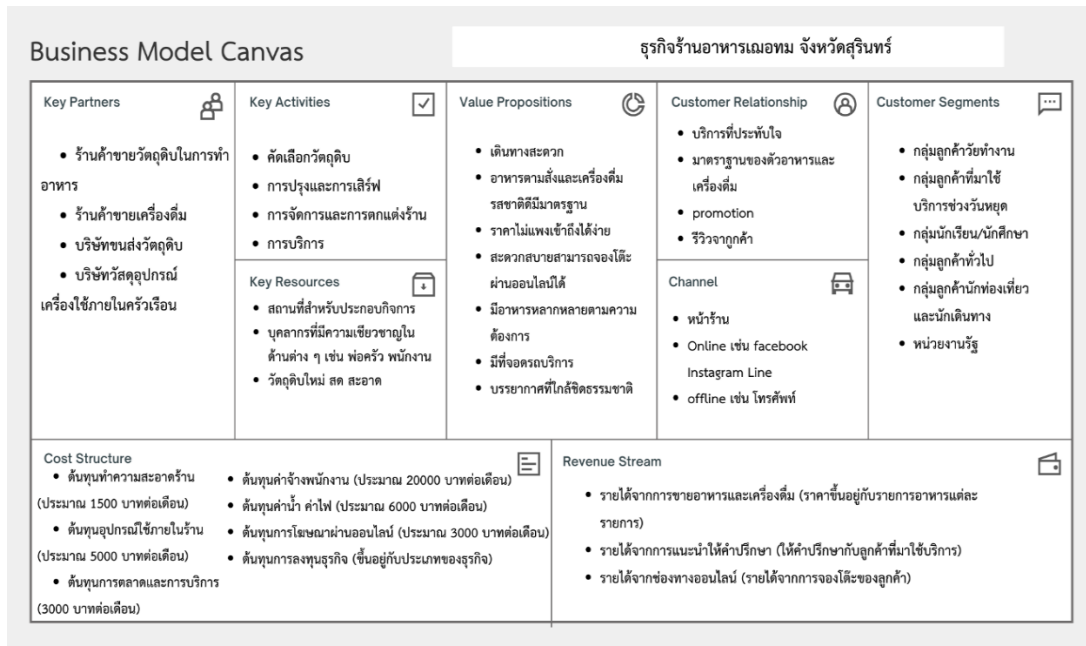
จากตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านการตลาดของผู้ใช้บริการร้านอาหารเณทมจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.33 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมการขาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.35 ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านราคามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.30 และด้านลักษณะทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ SWOT ของร้านอาหารเณทม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

- 1) มีจุดแข็ง คือ มีการให้บริการที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ ทั้งดนตรีและอาหาร
- 2) มีจุดอ่อน คือ ที่จอดรถมีจำกัด
- 3) มีโอกาสคือ มีการเดินทางสะดวก และมีแหล่งเศรษฐกิจ ชุมชนอยู่ใกล้
- 4) มีอุปสรรค คือ การมีร้านคู่แข่งในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และการเพิ่มขึ้นของราคาวัตถุดิบ

ในบางช่วงเวลา

5. แนวทางการพัฒนาการบริการ มีแนวทางในการพัฒนาการบริการของธุรกิจร้านอาหารเณทม จังหวัดสุรินทร์ โดยการวิเคราะห์แผนธุรกิจจากการนำข้อมูลจากธุรกิจร้านอาหารเณทม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อปรับปรุงธุรกิจเดิมและวิเคราะห์การดำเนินงานผ่าน Business Model Canvas (BMC) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การรักษากลุ่มลูกค้าเดิมซึ่งเป็นวัยนักศึกษาไปจนถึงวัยทำงาน (อายุ 18 - 60) โดยให้บริการให้เหมาะสมกับช่วงวัย เช่น การเลือกเพลง การจัดการเมนูอาหาร เป็นต้น และนำความคิดเห็นจากลูกค้ามาปรับปรุงเมนูบริการหรือบรรยากาศร้าน จัดกิจกรรมในร้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาลูกค้าเก่าและดึงดูดลูกค้าใหม่

2) การรักษาคุณค่าของสินค้าบริการ โดยการรักษาคุณภาพและรสชาติของอาหารให้มีความมาตรฐานคงเดิม ราคาไม่แพง และการคิดค้นรายการอาหารใหม่ที่เหมาะสมกับร้าน รวมถึงการดูแลที่จอดรถให้ลูกค้าสามารถเดินทางมาได้สะดวก

3) การพัฒนาช่องทางการเข้าถึงลูกค้า โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของร้านผ่านโซเชียลมีเดียเช่น facebook, Instagram เพื่อโปรโมทร้านอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ และให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ กับลูกค้าที่ช่วยประชาสัมพันธ์ร้านผ่านช่องทางต่าง ๆ

4) การรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้า โดยมีการฝึกพนักงานให้มีทักษะในการบริการและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการให้สิทธิพิเศษกับลูกค้าเก่าที่มีการมาใช้บริการบ่อยครั้ง เช่น การสะสมแต้มรับมิกเซอร์ฟรี เป็นต้น

5) การรักษารายรับของร้านโดยการรักษาลูกค้าเดิมให้มาใช้บริการซ้ำ การฝึกทักษะพนักงานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถพัฒนารายรับของร้านจากการทำสื่อผ่านโซเชียลมีเดียและรับลงโฆษณา

6) การควบคุมรายจ่าย ต้นทุน โดยการคัดสรรพนักงานที่มีความสามารถ มีความรอบคอบไม่ทำของในร้านเสียหาย รวมถึงการแสวงหาแหล่งวัตถุดิบราคาถูก และการซื้อเครื่องติดกับผู้ผลิตโดยตรง เพื่อลดต้นทุนให้ได้มากที่สุดแต่คุณภาพคงเดิม

7) การควบคุมทรัพยากรหลัก โดยการจัดสรรวัตถุดิบอาหารและเครื่องดื่มให้มีคุณภาพคงเดิม และการแสวงหาร้านค้าพันธมิตรให้สามารถส่งวัตถุดิบได้อย่างต่อเนื่องแม้มีช่วงสินค้าขาดตลาด

8) การรักษากิจกรรมหลักของร้าน โดยการรักษามาตรฐานการให้บริการลูกค้า จัดตกแต่งร้านตามเทศกาลอยู่เสมอ การใช้วัตถุดิบที่ดีในการมาทำอาหารให้ครบทุกเมนู และการประชาสัมพันธ์ร้านผ่านโซเชียลมีเดียอย่างต่อเนื่อง

9) การรักษาผู้ร่วมงานหลัก โดยการสร้างเครือข่ายกับร้านส่งวัตถุดิบอาหารและเครื่องดื่มให้เหนียวแน่น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารของประชาชนในเขตเมืองสุรินทร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.40 มีอายุระหว่าง 31 -40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.60 อาชีพ รับราชการคิดเป็นร้อยละ 24.00 เนื่องจาก อยู่ใกล้สถานศึกษาหลายแห่ง ใกล้สำนักงานต่าง ๆ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.00 ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะประชากรของแต่ละบุคคล เพศ อายุ อาชีพหรือรายได้ ล้วนเป็นตัวแปรสำคัญในการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อภินิษฐ์ เขยคำดี (2560) ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหาร ต้มยำ อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า อายุ การบริการ สถานภาพสมรส สถานที่จัดจำหน่าย บุคลากรและบริการ รายได้ มีการตัดสินใจกับการเลือกผลิตภัณฑ์และราคา เป็นต้น

2. ผลการศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ จำแนกตามพฤติกรรมการใช้บริการของผู้บริโภค พบว่า ด้านความถี่ ส่วนใหญ่มีการใช้บริการเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.00 เนื่องจากวันหยุดราชการ ด้านช่วงเวลาในการใช้บริการ วันหยุดประจำเดือนและวันหยุดจากการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 26.00 ด้านเหตุผลในการใช้บริการ มีเหตุผลการใช้บริการร้านอาหารที่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 26.00 ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง 101 – 150 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.00 และด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการ พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการ เพื่อนกับแฟน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมของผู้บริโภคนั้นย่อมอิงกับสิ่งแวดล้อมและความชื่นชอบส่วนตัวหรือวิถีการใช้ชีวิตของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริ ชุณหะวัณ (2564)

การตัดสินใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านอาหารรางวัลมิชลินสตาร์ในประเทศไทย พบว่า การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารรางวัลมิชลินสตาร์ของผู้บริโภคในประเทศไทย พบว่า โดยส่วนใหญ่ ผู้บริโภคจะเลือกใช้บริการร้านอาหารรางวัลมิชลินสตาร์ระดับ 2 ดาว มากกว่าระดับ 1 ดาว และมีความถี่ในการใช้บริการร้านอาหารรางวัลมิชลินสตาร์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้งต่อเดือน รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการร้านอาหารรางวัลมิชลินสตาร์เฉลี่ยต่อคนต่อครั้ง มากกว่าหรือเท่ากับ 2,001 บาทขึ้นไป ช่วงวันหรือเวลาที่ผู้บริโภคเลือกใช้บริการร้านอาหารรางวัลมิชลินสตาร์บ่อยที่สุด ได้แก่ ช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และจะไปใช้บริการคู่กับคนรักมากที่สุด

3. ผลการศึกษาการบริหารงานธุรกิจร้านอาหารเมอทมตามแบบจำลองธุรกิจ Business Model Canvas พบว่า 1) การรักษากลุ่มลูกค้าเดิมซึ่งเป็นวัยนักศึกษาไปจนถึงวัยทำงาน (อายุ 18 - 60) โดยการให้บริการให้เหมาะสมกับช่วงวัย 2) การรักษาคุณค่าของสินค้าบริการ โดยการรักษาคุณภาพและรสชาติของอาหารให้มีมาตรฐาน 3) พัฒนาช่องทางการเข้าถึงลูกค้า 4) การรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้า 5) การรักษารายรับของร้านโดยการรักษากลุ่มลูกค้าเดิมให้มาใช้บริการซ้ำ 6) การควบคุมรายจ่าย ต้นทุน โดยการคัดสรรพนักงานที่มีความสามารถ 7) การควบคุมทรัพยากรหลักโดยการจัดสรรวัตถุดิบอาหารและเครื่องดื่มให้มีคุณภาพ 8) การรักษากิจกรรมหลักของร้าน โดยการรักษามาตรฐานการให้บริการลูกค้า จัดตกแต่งร้านตามเทศกาลอยู่เสมอ และ 9) การรักษาผู้ร่วมงานหลัก โดยการสร้างเครือข่ายกับร้านส่งวัตถุดิบอาหารและเครื่องดื่มให้เหนียวแน่น ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ หัตถ์ชนก วัฒนเลิศสุวัตร (2566) ที่ศึกษาเรื่อง การนำ Business Model Canvas มาประยุกต์ใช้ในธุรกิจร้านกาแฟ และพบว่า 1) รักษาเป้าหมายกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน 2) การเพิ่มคุณค่าของธุรกิจสามารถทำได้ด้วยการนำเข้าวัตถุดิบของกาแฟที่มีคุณภาพที่ดีมีเอกลักษณ์ 3) ช่องทางธุรกิจมีการเข้าถึงใช้สื่อสังคม 4) ส่วนความสัมพันธ์กับลูกค้าควรมีการรักษากลุ่มลูกค้าเดิม 5) แหล่งรายได้ธุรกิจมาจากการจำหน่ายเครื่องดื่มและควรมีกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การออกงานนอกสถานที่เพื่อมีแหล่งรายได้เพิ่มขึ้น 6) กิจกรรมหลักคือการทำเครื่องดื่มกาแฟเพื่อส่งถึงกลุ่มเป้าหมาย 7) ทรัพยากรหลักคือเมล็ดกาแฟ และวัตถุดิบอื่น ๆ 8) พันธมิตรหลัก ได้แก่ บริษัทเมล็ดกาแฟ บริษัทบรรจุภัณฑ์ บริษัทขนส่งสินค้า และบริษัทขนส่งอาหาร 9) โครงสร้างต้นทุนคือ ด้านวัตถุดิบ ด้านบรรจุภัณฑ์อุปกรณ์ต่าง ๆ ด้านสาธารณูปโภค และเงินสำรองกรณีฉุกเฉิน เพื่อให้ร้านสามารถดำเนินการได้อย่างประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 พฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้าส่วนใหญ่ จะมาร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ แค่เดือนละครั้ง ดังนั้น จึงควรมีโปรโมชั่นส่งเสริมการขายกลางเดือนให้ลูกค้ามาร้านเพิ่มขึ้น เช่น แถมอาหารฟรี 1 เมนูเมื่อสั่งอาหารครบ 1,000 บาทในทุกวันที่ 16 ของเดือน

1.2 ร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ ควรวางแผนการพัฒนาการให้บริการอาหารเมนูใหม่ ๆ และหลากหลาย เพื่อดึงดูดลูกค้ามากยิ่งขึ้น หรือการนำเสนอเมนูที่ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น เพราะลูกค้าชื่นชอบที่ร้านมีเมนูหลากหลาย

1.3 ร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ ควรจัดสรรเงินลงทุนปรับปรุงร้านให้ทันสมัยและ สะดวกสำหรับลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความพึงพอใจเกี่ยวกับด้านกายภาพมีระดับต่ำกว่าด้านอื่น

1.4 ร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ ควรส่งเสริมให้พนักงานใช้โซเชียลมีเดีย เช่น facebook, Instagram เพื่อโปรโมตร้าน และสร้างรายได้จากการรับลงโฆษณา

1.5 ร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ ควรจัดกิจกรรมในรัฐอย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษา ลูกค้าเก่าและดึงดูดลูกค้าใหม่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูล ผู้ใช้บริการ และผู้ประกอบการของร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ เท่านั้น การศึกษาในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษา และ เก็บข้อมูลโดยวิธีอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เช่น การสนทนากลุ่มหรือการ สังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และได้ผลการวิจัยที่มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะร้านอาหารเมอทม จังหวัดสุรินทร์ เท่านั้นซึ่งในงานวิจัยครั้งต่อไปควรมีศึกษาผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้ทราบถึงความต้องการใน การใช้บริการของผู้ใช้บริการในพื้นที่อื่น ๆ ครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำ ข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์แผนการให้บริการในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองข้อมูลธุรกิจ. (2563). “วิเคราะห์แนวโน้มธุรกิจการแข่งขันของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/kasikorn-food-delivery> สืบค้น 20 มีนาคม 2567.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). “แผนปฏิบัติการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำปีงบประมาณ 2562.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://api.tat.or.th/upload/annual_report.pdf สืบค้น 20 มีนาคม 2567.
- เกอ ช่ง. (2559). คุณภาพอาหาร คุณภาพการบริการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและความใส่ใจในสุขภาพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีนในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ. (2562). แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562-2566. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- จรรุชา เหมไพบูลย์. (2562). การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารยกยอริมคลองจังหวัดสมุทรสาคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปวีณภัทร นิธิตันติวัฒน์ และวรางคณา อุดมทรัพย์. (2560). “พฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นไทย ผลกระทบและแนวทางแก้ไข.” วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี. 28(1) : 122 - 128.
- ภุรี ชุณหะวัณ. (2564). “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านอาหารรางวัลมิชลินสตาร์ในประเทศไทย.” วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 1(2) : 145 – 160.
- เมทินี มีพันธ์. (2561). “การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารประเภทบุฟเฟต์ในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์.” วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 2(2) : 21-28.
- หัตถ์ชนก วัฒนเลิศสุวัตร. (2566). การนำ Business Model Canvas มาประยุกต์ใช้ในธุรกิจร้านกาแฟ. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- อกนิษฐ์ เขยคำดี. (2560). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารริมลำน้ำ อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- Best and Kahn James V. (1993). **Research in Education**. 7 th ed. Boston : Allyn and Bacon

แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชน
กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก
สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน
Guideline for the development of community welfare
management: a case study of a community enterprise group
developing vegetable products Herbs and fruits, Ban Pa Puey,
Ban Hong Sub-district, Ban Hong District, Lamphun Province

ปวีณา งามประภาส¹
Paweena Ngamprapasom¹

Received : February 9, 2025; Revised : June 28, 2025; Accepted : June 29, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์และวิเคราะห์ปัญหาในการจัดสวัสดิการ รวมถึงหาแนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์ พืชผักสมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประธานกลุ่ม รองประธาน คณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง อีกทั้งการสนทนากลุ่มของสมาชิกกลุ่ม จำนวน 15 คน และการจัดเวทีระดมความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกกลุ่มและกลุ่มลูกจ้าง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่มและแบบบันทึกข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจฯ เป็นลักษณะเงินออม โดยทุกคนต้องออมเงินคนละ 100 บาทต่อเดือน ไว้เป็นเงินออมและกั๊ยมดอกเบี้ยต่ำ ได้รับคืนเมื่อลาออก ซึ่งการจัดสวัสดิการมีความแตกต่างกัน ดังนี้ 1) สวัสดิการของคณะกรรมการและสมาชิก คือ การถือหุ้น ค่านอนโรงพยาบาล ประกันชีวิตกับเงินออมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตรวจสอบสุขภาพฟรี ศึกษาดูงานฟรี

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง; Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University; e-mail : paweena@g.lpru.ac.th

และทุนการศึกษาบุตร ยกเว้นสมาชิก 2) ลูกจ้าง มีเพียงสวัสดิการเงินออมและสิทธิการลา อีกทั้งกลุ่มวิสาหกิจได้นำเงินเป็นสวัสดิการแก่ชุมชน ได้แก่ ทุนการศึกษา ทำบุญประเพณีและพัฒนาฝ่ายชุมชน

ปัญหาการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจฯ คือ ความเหลื่อมล้ำในการจัดสวัสดิการของลูกจ้างที่น้อยกว่าคณะกรรมการและสมาชิก รวมถึงเงินกู้ยืมที่มีจำนวนน้อยเกินไป

แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการ ได้แก่ 1) ขยายสิทธิการดูแลสุขภาพและรักษาพยาบาล 2) เพิ่มสวัสดิการด้านการศึกษาแก่บุตรของสมาชิกและลูกจ้าง 3) เพิ่มสวัสดิการด้านนันทนาการ 4) เพิ่มสวัสดิการด้านพัฒนาอาชีพ 5) การมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการต่าง ๆ และ 6) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords) : สวัสดิการชุมชน, วิสาหกิจชุมชน, ผลกระทบชุมชน

Abstract

This research aims to study the situation and analyze problems in welfare provision. Including finding ways to develop the welfare of a community enterprise group developing vegetable products Herbs and fruits, Ban Pa Puey, Ban Hong Sub-district, Ban Hong District, Lamphun Province. Data were collected from the target group through in-depth interviews with of 5 executives from the group president, vice president, and group committee members. This involved purposive sampling, there was a focus group of 15 group members and a forum to brainstorm overall opinions of group members and employee groups. The data collection instrument was an interview form, focus group and data recording form. Researchers analyzed qualitative data using content analysis.

The results showed that Providing welfare of enterprise groups It is a form of savings. Received back Everyone must save 100 baht per month as savings and low-interest loans. when resigning The welfare arrangements are different as follows : 1) Welfare for the committee and members includes shareholding, hospital stays. Life insurance and savings from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Free health check, Free study tour and child scholarships, except for members 2) Employees have only savings benefits and leave rights. In addition, the enterprise group The money was used as welfare for the community, including scholarships, traditional merit making, and development of community weirs.

The problem of welfare provision for enterprise groups is the inequality in welfare provision for employees that is less than that of the committee and members. Including loans that are too small.

Guidelines for developing welfare include 1) expanding rights to health care and medical treatment 2) increasing educational benefits for children of members and employees 3) increasing recreational benefits 4) increasing career development benefits 5) participation in decision-making regarding with various welfare arrangements 6) Government agencies should support various activities more relevant.

Keywords : Community welfare, Community enterprise, Community products

บทนำ (Introduction)

การจัดสวัสดิการชุมชนภายใต้รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เป็นการประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนนำมาสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง โดยทุนของชุมชน ไม่เพียงแต่มองในรูปของตัวเงิน แต่หมายรวมถึงความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากร ผลผลิต วัฒนธรรมของชุมชนที่ดำเนินการโดยคนในชุมชน โดยวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ในปี พ.ศ. 2548 เรื่อยมาจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2562 มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัตินี้เพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ให้มากขึ้น โดยมีหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2566 มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการในกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้น 13,600 กลุ่ม (จากรายงานสรุปประเภทกิจการของวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว ระดับประเทศทั้งหมด ข้อมูล ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566) โดยจังหวัดลำพูนมีวิสาหกิจชุมชน จำนวน 630 กลุ่ม และมีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 เครือข่าย (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

สวัสดิการชุมชนเป็นการสร้างหลักประกันในด้านความมั่นคงของคนในชุมชน โดยเฉพาะการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการช่วยเหลือเผื่อแผ่เกื้อกูลกัน การมีน้ำใจให้แกกัน การมอบสิ่งของ เครื่องใช้ หรือเงิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ภายใต้หลักคิด “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” ไม่สร้างความแตกแยก สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เชื่อมโยงกับกิจกรรมหรือกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ใน

ชุมชน ภาพของสวัสดิการชุมชนเริ่มกลับมามีบทบาทสำคัญต่อชุมชนอีกครั้งเมื่อสังคมไทยประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ที่กลุ่มผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้านที่หันมาพูดคุย ปกป้องร่วมกัน ฟันฝ่าระบบทุนทางสังคมที่มีอยู่เดิมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะของการจัดสวัสดิการจาก ฐานทุนหรือทรัพยากรด้านต่าง ๆ เช่น สวัสดิการชุมชนบนฐานองค์กรการเงินชุมชน กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน รวมถึงการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแนวคิดและหลักการของการจัดสวัสดิการนั้นไม่ได้มุ่งเป้าหมายไปที่ตัวเงินเป็น หลักแต่มุ่งใช้ทุนในชุมชนเป็นพื้นฐานในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเท่าเทียม ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก รวมถึงการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงกับกลุ่มองค์กรอื่นๆ ในรูปแบบของ “ชุมชนท้องถิ่น จัดการตนเอง” ที่มีความสอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่น ภายใต้หลักของ “การให้อย่างมีคุณค่าและรับอย่างมีศักดิ์ศรี” (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน), 2560)

อีกทั้งแนวคิดของวิสาหกิจชุมชนหรือ community enterprise ที่มีการนิยามความหมาย ตามหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 นั้น วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า “กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น รูปนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของ ครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ประกาศกำหนด” ได้แก่ 1. ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ 2. ผลผลิตมาจากกระบวนการ ในชุมชน 3. ทรัพยากรหรือวัตถุดิบมาจากชุมชนหรือจากภายนอก 4. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม ของชุมชน 5. มีฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล 6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็น หัวใจ และ 7. มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมายในชุมชนรวมตัวกันเพื่อประกอบ ธุรกิจในระดับรากหญ้าอยู่มางมาย ซึ่งเป็นธุรกิจที่ยังมี ขนาดไม่ถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม หรือสหกรณ์ แต่เป็นธุรกิจที่สามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจของประเทศได้ในระดับหนึ่งซึ่งบทบาท หน้าที่ของวิสาหกิจชุมชน คือ 1. ผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค อย่างแท้จริง 2. จำหน่ายสินค้าและบริการที่มีคุณภาพต่อชุมชนและสังคม 3. จำหน่ายสินค้าและ บริการที่มีมาตรฐานความปลอดภัยเพียงพอ และพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อ ความเสียหายอันเกิดจาก ความบกพร่องของสินค้า หรือบริการนั้น และ 4. รับผิดชอบต่อสินค้าที่บกพร่องโดยทันที เพราะการ กระทำเช่นนี้ คือการรักษามาตรฐานคุณภาพ และประสิทธิภาพในการบริการ อันจะนำมาซึ่งความ เชื่อถือในตราการค้าและธุรกิจชุมชนในอนาคต (พรชัย พันธุ์ธาดาพร, 2565)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผักสมุนไพร และผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน เป็นลักษณะของการจัดสวัสดิการตามฐานวิสาหกิจชุมชนที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรที่หลากหลาย ภายใต้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มตามลักษณะของสวัสดิการชุมชนที่สมาชิกมีการบริหารจัดการตามข้อตกลงหรือระเบียบร่วมกัน อีกทั้งยังมีการจัดสวัสดิการให้แก่บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่มอีกด้วย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงาน และเป็นหลักประกันความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มให้มีคุณภาพอย่างน้อยในระดับพื้นฐานตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิตในรูปแบบของกองทุนและการให้เปล่า อาทิ สวัสดิการเมื่อเจ็บป่วย หรือเสียชีวิต รวมถึงสวัสดิการอายุครบเกษียณ เป็นต้น ซึ่งทำให้คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มบางส่วนมีความรู้สึกผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มมากขึ้น แต่ถึงกระนั้นการจัดสวัสดิการของกลุ่มยังประสบปัญหาในประเด็นของการกระจายระบบการจัดสวัสดิการที่ยังคงไม่ทั่วถึงและไม่ครอบคลุมสำหรับบุคคลบางกลุ่ม ทำให้เกิดผลกระทบต่อขวัญกำลังใจและแรงจูงใจต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มฯ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพการณ์ในการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานวิสาหกิจชุมชน ปัญหาของการจัดสวัสดิการของกลุ่มฯ รวมถึงหาแนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจฯ เพื่อให้คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มได้รับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ในการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาของการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผักสมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน
3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการ สมาชิกและลูกจ้างของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผักสมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน จำนวน 46 คน

กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประธานกลุ่ม รองประธาน คณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวมถึงสมาชิกกลุ่มและกลุ่มลูกจ้างทั่วไป ที่คัดเลือกจากการเป็นสมาชิกและเป็นลูกจ้างมากกว่า 5 ปีขึ้นไป

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การจัดเวทีระดมความคิดเห็น แบบสัมภาษณ์ รวมถึงแบบบันทึกข้อมูลการจัดเวทีระดมความคิดเห็น ในประเด็นเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการของกลุ่ม ระบบการจัดสวัสดิการของกลุ่มฯ ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ พืชผักสมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพการณ์ในการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานวิสาหกิจชุมชน ปัญหาของการจัดสวัสดิการของกลุ่มฯ และข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาเนื้อหา (Descriptive Analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์ในบริบทที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมและเป็นธรรม

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิจัยแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน มีข้อค้นพบดังนี้

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผักสมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ.2548 เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เดือดร้อนเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ จึงเกิดการรวมตัวกันจนกลายเป็นกลุ่มวิสาหกิจ และปี พ.ศ. 2554 เปลี่ยนเป็นเกษตรแบบอินทรีย์ ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของไทย และผลผลิตลำไยผ่านมาตรฐานออร์แกนิก จนปัจจุบันมีการพัฒนาต่อยอดแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลายโดยการนำมะม่วง สตอเบอร์รี่ ผ่านกระบวนการผลิตแบบเย็น (Freeze Drying) ส่วนหอมแดงนำมาสกัดเป็นยารักษาโรค

ภาพที่ 1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ที่มา : (ปวีณา งามประภาส, 2565)

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์กระเทียมและหอมแดงออร์แกนิก

ที่มา : (ปวีณา งามประภาส, 2566)

ในปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผักสมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นวดแผนไทยแม่บ้านป่าปวย เนื่องจากกลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบส่งให้กับกลุ่มนวดแผนไทยฯ รวมถึงช่วยกันดูแลแปลงพืชสมุนไพรของกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้ทางกลุ่มยังมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่มที่อยู่ภายนอก นั่นคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มะม่วง ตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ในลักษณะของการรับซื้อผลไม้ที่ผ่านการปลูกแบบ เกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งบ้านทองฝ้าย ในลักษณะของการนำน้ำผึ้ง

มาประชาสัมพันธ์และขายผ่านเพจเฟซบุ๊กของกลุ่ม รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะม่วงตำบลศรีเตี้ย รับซื้อมะม่วงมาแปรรูปเป็นมะม่วงฟรีซ ดราย (Freeze Drying) ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“กลุ่มเขาได้หื้อก้านช่วยเหลือกลุ่มชาวบ้านและเกษตรกรทตีปลูกมะม่วงในตำบลศรีเตี้ย โดยเขาฮับซื้อมะม่วงของหมู่เขามาแปรรูป เพื่อจ้วยกระจายผลผลิตตีมักของกลุ่มเป็น และจ้วยสร้างรายได้หื้อกับชาวบ้านตำบลอื่นๆ ตวย” (ชนะ ไชยชนะ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2566)

ภาพที่ 3 โรงเรือนแปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มา : (ปวีณา งามประภาส, 2566)

ตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผักสมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน มีทั้งตลาดภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งกลุ่มมีตลาดภายในสำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่ 1) ร้านค้าของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน 2) ร้านกาแฟภายในชุมชนบ้านป่าปวย 3) บูธภายในเซ็นทรัลบางนา และเซ็นทรัลเวิลด์ 4) จัดจำหน่ายที่ร้านคัสสรร (กรุงเทพมหานคร) 5) จัดจำหน่ายที่ร้าน OTOP ตลาดจริงใจมาร์เก็ต 6) จัดจำหน่ายที่ร้านมีใจ (จังหวัดเชียงใหม่) 7) จัดจำหน่ายที่ร้านกาแฟในเขตอำเภอบ้านโอง ได้แก่ ร้านคาเฟ่ธนาภา ร้านบ้าน คาเฟ่ และร้าน Phor No.8 นอกจากนี้มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ่านช่องทางออนไลน์ ได้แก่ เพจเฟซบุ๊กวิสาหกิจชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผักสมุนไพรและผลไม้ (ชนะ ไชยชนะ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2566)

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่าย ณ ที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ
ที่มา : (ปวีณา งามประภาสม, 2566)

การจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีการแบ่งการจัดสวัสดิการออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะการทำงาน ได้แก่ คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่ม และลูกจ้าง โดยการบริหารจัดการเงินของกลุ่มวิสาหกิจฯ มีการออมเงินจากคณะกรรมการ สมาชิกกลุ่ม และลูกจ้าง ในทุกเดือน เรียกว่า สวัสดิการเงินออม ในอัตราที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาใช้หมุนเวียนและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลนั้น ๆ ในอนาคต นอกเหนือจากเงินปันผลที่ได้รับจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สามารถสรุปการจัดสวัสดิการของกลุ่ม ดังนี้

สวัสดิการสำหรับกลุ่มคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม ได้แก่

- 1) การทำประกันชีวิตกับเงินออม จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งต้องออมเดือนละ 1,000 บาท โดยทางกลุ่มวิสาหกิจฯ จ่ายเข้าประกันชีวิตให้คนละ 500 บาทต่อเดือน และคณะกรรมการจ่ายเองอีกเดือนละ 500 บาท เมื่ออายุครบ 60 ปี จะได้รับเงินคืนจำนวน 100,000 บาทพร้อมดอกเบี้ย หากอายุยังไม่ครบ 60 ปีบริบูรณ์ หากเสียชีวิตได้รับเงิน 100,000 บาท
- 2) หากคณะกรรมการเกิดเจ็บป่วยที่ต้องมีการนอนโรงพยาบาลทางกลุ่ม มีสวัสดิการสำหรับนอนรักษาตัวให้คนละ 1,000 บาทต่อครั้ง
- 3) คณะกรรมการได้รับการตรวจสุขภาพฟรีในทุกปี ปีละ 1 ครั้ง
- 4) คณะกรรมการสามารถกู้ยืมเงินจากกลุ่มวิสาหกิจ ครั้งละไม่เกิน 5,000 บาท และผ่อนจ่ายคืนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 50 สตางค์ หรือสามารถหักจากรายได้จากการทำงานหรือเงินออม วันละ 100-500 บาท หรือขึ้นอยู่กับข้อตกลงของแต่ละคน

5) กรณีที่คณะกรรมการการลาออกจากรุ่น สามารถกลับมากู้เงินได้

6) คณะกรรมการได้รับโอกาสในการถือหุ้นของกลุ่ม ขึ้นต่ำหุ้นละ 100 บาท โดยจะได้รับเงินปันผลรายปี จำนวนร้อยละ 30 ของกำไร

7) คณะกรรมการสามารถมาทำงานเพื่อรับค่าจ้างรายวันเพิ่มเติมได้

8) คณะกรรมการได้รับโอกาสในการศึกษาดูงานในทุกปี ปีละ 1 ครั้ง โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

9) คณะกรรมการได้รับสิทธิในการลา จำนวน 3 ครั้งต่อคนต่อเดือน

ในส่วนของกลุ่มลูกจ้างทั้งแบบเหมาจ่ายและแบบรายวันจะได้รับสวัสดิการ ได้แก่

1) สวัสดิการเงินออม สามารถกู้ยืมได้ไม่เกิน 5,000 บาท และใช้คืนวันละ 300 ถึง 500 บาท แล้วแต่ความสามารถในการจ่ายเงินที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งจะหักออกจากค่าจ้างที่ได้รับ ลูกจ้างทั้ง 2 แบบ ได้รับสิทธิในการลา 3 ครั้งต่อคนต่อเดือน

นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการจัดแบ่งเงินรายได้จากการจำหน่ายสินค้า เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับชุมชน ดังนี้

1) มอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ทุนละ 500 บาท ปีละ 20-30 ทุน ในแต่ละปี

2) มอบเงินเพื่อทำบุญตามประเพณีของชุมชนและพัฒนาฝ่ายของชุมชน เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าอาหาร ค่าไฟ ค่าน้ำ เป็นต้น

2. ปัญหาของการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ ความไม่เท่าเทียมหรือความเหลื่อมล้ำของสวัสดิการที่ได้รับ โดยเฉพาะกลุ่มลูกจ้าง ซึ่งมองว่าได้รับสวัสดิการที่น้อยเกินไปหากเทียบกับกลุ่มสมาชิกและคณะกรรมการ เช่น สมาชิกกลุ่มและลูกจ้างที่ไม่ได้รับเงินทุนการศึกษาเล่าเรียนบุตร และการกำหนดระยะเวลาการลาป่วยที่ไม่ได้พิจารณาถึงอาการหรือความรุนแรงของอาการป่วย รวมถึงการที่ลูกจ้างไม่ได้รับค่ารักษาพยาบาลเท่ากับที่ทางกลุ่มคณะกรรมการและกลุ่มสมาชิกได้รับ อีกทั้ง กลุ่มลูกจ้างมองว่าอัตราการกู้ยืมเงินที่กำหนดมีจำนวนน้อยเกินไป ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“เจ้ามองว่า ถ้ามะใดตีเวลาบ่สบายเกิน 3 เดือนต่อเดือน มันลาบ่ได้หมดสิทธิ์ เรื่องของการไปดูงานก็อยากไปตวยผ้องกับเงินดีที่อู้กู่บางเดือนมันกะน้อยไปหน่อย” (คนที่ไม่ประสงค์ออกนามคนที่ 1, 30 ตุลาคม 2566)

“ปัญหาเรื่องเขาจะบ่ได้อับคาฮักษาพยาบาลเหมือนกรรมการกับสมาชิก และกับได้ทุนการศึกษาที่อู้ลูกเหมือนตางเป็น บางเดือนเฮากะไค้ได้ ถ้าได้มันกะเป็นกำลังใจน้อย” (คนที่ไม่ประสงค์ออกนามคนที่ 2, 30 ตุลาคม 2566)

3. แนวทางการพัฒนาและความต้องการในการจัดสวัสดิการชุมชน ให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของกลุ่มวิสาหกิจ จากการสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2566 ที่ประชุมมีข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการของกลุ่มฯ ได้แก่

- 1) กลุ่มวิสาหกิจฯ ควรมีการขยายสิทธิในการรักษาพยาบาลหรือการดูแลสุขภาพ โดยปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นจำนวนวันลาให้พิจารณาจากอาการหรือความรุนแรงของโรค
- 2) กลุ่มวิสาหกิจฯ ควรมีการเพิ่มสวัสดิการด้านการศึกษาแก่บุตรของลูกจ้าง
- 3) กลุ่มวิสาหกิจฯ ควรมีการเพิ่มสวัสดิการด้านนันทนาการ เช่น การจัดเลี้ยงงานรื่นเริง หรือจัดการประกวดแข่งขัน เพื่อเป็นขวัญ กำลังใจและสร้างความสุขสนุกสนานแก่ผู้ทำงาน
- 4) กลุ่มวิสาหกิจฯ ควรมีการเพิ่มสวัสดิการด้านการพัฒนาอาชีพในทุกระดับ โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สิทธิในการรักษาพยาบาล การพาไปศึกษาดูงานการพัฒนาทักษะ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกวดแข่งขันต่าง ๆ เช่น การประกวดลูกจ้างดีเด่น เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ถือได้ว่าเป็นการจัดสวัสดิการจากฐานงานพัฒนา โดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิม ใช้ผลกำไรมาเป็นสวัสดิการตามแนวคิดของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2560) และมีการระดมทุนในลักษณะของเงินออมเพื่อการจัดสวัสดิการด้านการกักออมเงิน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านการช่วยงานสาธารณะประโยชน์ในชุมชน และด้านการเสียชีวิต ตามลำดับ ซึ่งพิจารณาจากความพร้อมของเงินและปัญหาความต้องการเป็นหลัก โดยเป็นไปในลักษณะของการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานวิสาหกิจชุมชนที่คนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน มีการระดมเงินจากคณะกรรมการ สมาชิก และลูกจ้าง ในแต่ละเดือน เพื่อคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มจะได้นำมาเป็นสวัสดิการเงินออมหลังเกษียณอายุการทำงานเมื่ออายุครบ 60 ปี รวมถึงเพื่อการรักษาพยาบาลของกลุ่มคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม อีกทั้งคณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มและลูกจ้างยังสามารถกู้ยืมเงินจากเงินออมนี้ได้ โดยมีการชำระหนี้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ นอกจากนี้หากคณะกรรมการ สมาชิกหรือลูกจ้างคนใดลาออก และประสบปัญหาความเดือดร้อน สามารถกลับมาขอกู้ยืมเงินจากกลุ่มวิสาหกิจฯ ได้

อย่างไรก็ตามการกู้ยืมเงินช่วยเหลือกันภายใต้ระบบกองทุน การสมทบเงิน และการจ่ายเงินสวัสดิการเป็นเครื่องมือ ในการทำงานตามกฎกติกาที่ตั้งขึ้นและฐานะทางการเงินของเงินออมรวมไปถึงเงินสมทบจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตรและมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่สนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดทำโรงเรียน และการสนับสนุนด้านการตลาด ความรู้ในการพัฒนาขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการบริหารจัดการด้วยตนเองมีฝ่ายจัดทำบัญชีมีระเบียบที่ตั้งขึ้น สอดคล้องตามแนวคิดของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (2560) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะการดำเนินงานของสวัสดิการชุมชน ได้แก่ 1) มีสมาชิกทำงานให้บริการสมาชิกและ/หรือคนอื่น ๆ ในชุมชน ตามที่สมาชิกตกลงร่วมกัน 2) เงินกองทุนมาจากการสมทบของสมาชิก การบริจาคสมทบ จากหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการระดมทุนเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ 3) การบริหารจัดการ สมาชิกจะทำการคัดเลือกคณะกรรมการมาบริหารกองทุน โดยมีระเบียบเกี่ยวกับสมาชิก การสมทบเงิน และการจ่ายเงินสวัสดิการ เป็นเครื่องมือในการทำงาน 4) การช่วยเหลือสมาชิกประเภทสวัสดิการที่จัด จำนวนเงินช่วยเหลือให้เป็นไปตามกฎกติกาที่ตั้งขึ้นร่วมกันและฐานะทางการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน

นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจฯ ยังมีเครือข่ายเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือกันในระดับชุมชน โดยการจัดสรรเงินที่เป็นกำไรมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน เช่น การมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน การมอบเงินร่วมทำบุญตามประเพณี และพัฒนาฝ่ายของชุมชน อีกทั้ง การประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดรายรับ-รายจ่าย และสถานะทางการเงินในทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มและลูกจ้างได้ร่วมกันตรวจสอบ เพื่อรับทราบปัญหาและร่วมกันแก้ไขด้วยกระบวนการของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของยูสนานี สาเล้ง (2554) ที่ได้จำแนกสวัสดิการชุมชนเป็น 9 ลักษณะ โดยต้องมี การเตรียมเครือข่ายและให้การดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในแนวราบ และการตรวจสอบเพื่อให้รับรู้ปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหา รวมถึงสอดคล้องกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน) (2560) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยให้กองทุนสวัสดิการชุมชนประสบความสำเร็จได้นั้นประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ การบริหารจัดการที่โปร่งใส มีระบบบัญชีทางการเงินที่ถูกต้อง มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยภายนอก คือ ต้องมีการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่นกัน

2. ปัญหาของการจัดสวัสดิการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน คือ ความไม่เข้าใจถึงการจัดสวัสดิการให้แก่กลุ่มคนในกลุ่มวิสาหกิจฯ ทำให้เกิดการมองภาพว่าการจัดสวัสดิการแก่กลุ่มคนบางกลุ่มมีความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธงชัย ภูวนาถวิจิตร (ม.ป.ป.) ที่ได้

สะท้อนปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการจัดสวัสดิการชุมชนหนึ่งในนั้นคือปัญหาความเข้าใจที่ผิดหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าระบบการจัดสวัสดิการชุมชนคือต้องครอบคลุมทุกเรื่องทั้งหมด ซึ่งในความเป็นจริงนั้นการจัดสวัสดิการแม้จะมุ่งเน้นความสามารถในการเข้าถึงที่ทั่วถึงและใช้สวัสดิการได้เท่าเทียมกัน แต่ในบางกรณีอาจจะต้องพิจารณาถึงสถานะทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจฯ ด้วย

3. แนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการบนฐานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าบว้ย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน คือ ควรมีการบริหารจัดการที่ควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากกว่านี้ เช่น งบประมาณการศึกษาทุนที่ทั่วถึง ครอบคลุมทั้งกลุ่มคณะกรรมการ สมาชิกและลูกจ้าง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ พันธุ์พักและพายุพ พยอมยนต์ (2561) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน พบว่า พัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนนทบุรี ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ในการพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของการพัฒนากองทุนและปัจจัยด้านภาวะผู้นำของการพัฒนากองทุน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา กาตมณี (2556) ที่ได้วิจัยการจัดสวัสดิการชุมชนโดยภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตคันนายาว พบว่า ลักษณะที่นำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ 1) การสร้างทุนทางสังคม คือ ความไว้วางใจเชื่อใจ และเครือข่ายทางสังคม 2) ภาวะผู้นำที่เกิดจากจิตวิญญาณของผู้นำที่มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ จริงใจ มีจิตสาธารณะ มีวิสัยทัศน์และแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน 3) การมีส่วนร่วม ที่มาจากชุมชนมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) การสร้างเครือข่าย การสร้างการเรียนรู้การรักษาระเบียบวินัยที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้มีการหนุนเสริมจากภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการ คือ การสนับสนุน หนุนเสริม อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาในกิจกรรมต่าง ๆ ของการจัดสวัสดิการชุมชนโดยภาคประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนันท์ รามนันท์ (2564) วิจัยเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่อำเภอบางเกร็ง จังหวัดนนทบุรี พบว่าการจัดการกลุ่มมีปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ (1) ด้านการเงิน การดำเนินงาน และการตัดสินใจในลักษณะที่ทำให้การเติบโตมีความมั่นคง ไม่พึ่งเงินกู้จากแหล่งภายนอก และสมาชิกไม่มีหนี้สิน (2) ด้านการผลิต สามารถลดต้นทุนในการผลิตได้โดยมีการวางแผนการผลิตวางแผนการทำงานของกลุ่ม มีการปรึกษาหารือร่วมกันของคณะกรรมการ โดยพิจารณาจากความต้องการของลูกค้า (3) ด้านการตลาด มีการวางแผนการตลาด สำนักรวบรวมความต้องการของลูกค้า

โดยพิจารณาจากค่านิยมในการบริโภค วัฒนธรรมประเพณีเทศกาลที่จัดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็นสำคัญ (4) ด้านบุคคล มีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละ มุ่งมั่นในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (5) ด้านการบริหารกลุ่ม การบริหารงานผู้บริหารให้ความสำคัญกับผลประโยชน์องค์กร แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การพัฒนาสร้างผลิตภัณฑ์ มาตรฐาน พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย พัฒนาโปรแกรมที่สามารถเชื่อมโยงการผลิตและการจัดจำหน่ายได้ทั้งระบบ สร้างร้านค้าออนไลน์

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัยที่ค้นพบสะท้อนให้ถึงลักษณะของจัดสวัสดิการชุมชนภายใต้วิสาหกิจชุมชนของกลุ่มที่เป็นมุมมองทั้งจากภายในกลุ่มของตนเอง ทั้งมีการขยายและเชื่อมโยงไปถึงการจัดสวัสดิการในระดับชุมชนและตำบลอื่นๆ เนื่องจากการจัดสวัสดิการของกลุ่มฯ มีความพยายามที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม ทั้งในระดับชุมชนและระดับตำบลตามศักยภาพของตนเอง เช่น การมอบทุนการศึกษา การรับซื้อผลผลิตจากคนในชุมชนหรือกลุ่มองค์กรที่อยู่บริหารตำบลใกล้เคียง ซึ่งถือเป็นการปรับตัวต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุกคนมุ่งแต่เอาตัวรอดและผลประโยชน์ส่วนตัว แต่การจัดสวัสดิการของกลุ่มดังกล่าวได้สะท้อนภาพของการช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยวิธีการและลักษณะต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ควรมีการขยายการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมกลุ่มคนทุกกลุ่มอย่างเหมาะสม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหา บริบทพื้นที่ สถานะทางการเงินและความสามารถทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจฯ
2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ควรมีการชี้แจงหรือสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้กับกลุ่มคนทุกกลุ่มให้เข้าใจตรงกัน
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ควรมีการสร้างระบบเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานวิสาหกิจชุมชน ร่วมกันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ที่เป็นเครือข่ายการทำงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4. หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนการจัดสวัสดิการด้านการเริ่มต้นประกอบอาชีพอื่น ๆ รวมถึงด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลให้แก่กลุ่มลูกจ้าง

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทราบถึงสภาพการณ์ในการจัดสวัสดิการ ปัญหาของการจัดสวัสดิการ และสามารถกำหนดแนวทางในการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่ม อีกทั้งชุมชนและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องสามารถเผยแพร่ข้อมูลผลงานวิจัยและสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและยกระดับระบบสวัสดิการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์พืชผัก สมุนไพรและผลไม้ บ้านป่าปวย ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายการจัดสวัสดิการบนฐานวิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดสวัสดิการชุมชนที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). “รายงานสรุปจำนวนวิสาหกิจชุมชน เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามพื้นที่ระดับประเทศ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : smce.doae.go.th สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566.
- ไกรทอง พุเพย. (2566, ตุลาคม 29). รองประธานกลุ่ม. สัมภาษณ์.
- จินตนา กาศมณี. (2556). วิจัยการจัดสวัสดิการชุมชนโดยภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตคันนายาว. วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชนะ ไชยชนะ. (2566, ตุลาคม 29). ประธานกลุ่ม. สัมภาษณ์.
- ธงชัย ภูวนาถวิจิตร. (ม.ป.ป.). “แนวคิดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรชุมชน : ทางเลือกเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืน.” *MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences*. 4(2) : 65-94.
- พรชัย พันธุ์ธาดาพร. (2565, กรกฎาคม, 26). “ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://research.rmutsb.ac.th/fullpaper/2558/2558240240335.pdf> สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566.
- พรพรรณ คำทะนงค์. (2566, ตุลาคม 28). พนักงานบัญชี. สัมภาษณ์.

พัชรัตน์ รามนันท์. (2564). การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ยุสนา สาเล้ง. (2554). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษากองทุนช่วยเหลือผู้เสียชีวิต ชุมชนเมะสือแม อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ศิริภา อ้ายมูล. (2566, ตุลาคม 28). เหมยญญิก. สัมภาษณ์.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2560). “คู่มือการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ปี 2561.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : file:///C:/Users/PRO_10/Desktop/%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0.%B8%AA%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%99.pdf สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2560). “สวัสดิการชุมชน ” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://mahasawat-non.go.th/public/list_upload/backend/list_707/files_151_1.pdf สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566.

เสาวลักษณ์ พันธุ์พัก และพวยัพ พยอมยนต์. (2561). การพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ผลกระทบของการควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อ
จัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย

The Effect of Supply Internal Control on Procurement
Efficiency for Public Higher Education Institutions in Thailand

เฉลิมชัย อุทการ¹
Chalermchai Utakarn¹

Received : November 20, 2024; Revised : May 26, 2025; Accepted : June 19, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวนประชากร 249 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย จำนวน 154 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรทาร์ยามาเน่ จำแนกตามประเภทของสถาบัน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.904 – 0.951 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า การควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพ การจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords) : การควบคุมภายในด้านพัสดุ, ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง, สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

Abstract

This research aimed to study the effect of supply internal control on procurement efficiency for public higher education institutions in Thailand. It was a

¹ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; Mahasarakham Business School, Mahasarakham University; e-mail : chalermchai.u@acc.msu.ac.th

quantitative research with a population of 249 people. The sample group was 154 administrators at public higher education institutions in Thailand. Using the criteria for determining sample size according to Taro Yamane's formula, classified according to affiliated agencies. And used the stratified sampling method. The research instrument is a questionnaire. The reliability of the questionnaire was between 0.904 and 0.951. Statistical techniques were multiple correlation analysis and multiple regression analysis.

The results of the research showed that supply internal control in term purchasing, contract administration, inventory control, and disposal affects overall procurement efficiency with statistical significance at the .05 level.

Keywords : Supply Internal Control, Procurement Efficiency, Public Higher Education Institutions

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญและวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐทุกแห่งต้องมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ การเฝ้าระวัง เพื่อมิให้เกิดการทุจริตประทุพติมิชอบ เพราะการทุจริตมีอยู่ในทุกสังคมทั่วโลกภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน โดยอาจจะมีการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐไปในทางที่ไม่ถูกต้องมีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง หรือการใช้อำนาจสาธารณะในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว และเป็นสิ่งที่ฝังลึกลงไปในการบริหารราชการและสถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการที่ต้องการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณของแผ่นดินที่อาจจะปราศจากความโปร่งใสและความบกพร่องในการเปิดเผยข้อมูลในการจัดซื้อจัดจ้าง มีขั้นตอนมีช่องว่างที่สามารถทำให้เกิดความไม่โปร่งใสของการจัดซื้อจัดจ้างได้ (นลินี จรรยาพัฒนานนท์ และคณะ, 2564) ดังนั้น เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ จึงทำให้เกิดกระบวนการควบคุมภายในด้านพัสดุ เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเกิดความโปร่งใส เกิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วนในหน่วยงาน

การควบคุมภายในด้านพัสดุ เป็นการกำหนดนโยบายและวิธีการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรได้กำหนดขึ้นร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานด้านพัสดุตั้งแต่การกำหนดโครงการ

การกำหนดความต้องการ การจัดทำคำขอตั้งงบประมาณ การดำเนินการจัดหาพัสดุตามวิธีการพัสดุ การควบคุม/บำรุงรักษาและการจำหน่ายออกจากทะเบียนให้ถูกต้องตามระเบียบพัสดุ ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชินเชิง แก้วกำ, 2560) ดังนั้น เพื่อให้ควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารระดับสูงที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและมาตรการการควบคุมของหน่วยงาน จึงควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในให้สอดคล้องและเหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีระบบ ถูกต้องเหมาะสม และอยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังป้องกันโอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดความผิดพลาดในการดำเนินงานขององค์กร (บุญยงษ์ ภูระหงษ์, 2565) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ลดความเสี่ยงในการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง องค์กรต้องมีการควบคุมภายในด้านพัสดุ ดังนี้ ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ (ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พุทธศักราช 2560)

ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นผลลัพธ์ของการบริหารและการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ภายในระยะเวลาที่กำหนด ช่วยลดต้นทุนและเป็นประโยชน์ต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานขององค์กร (พัชรี เมาลี และสายทิพย์ จะโนภาส, 2565) ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรต้องใช้กลยุทธ์หรือวิธีการโดยการจัดหาพัสดุถูกต้องตามความต้องการและมีคุณภาพที่ดีตามที่หน่วยงานต้องการ จัดให้มีพัสดุอย่างเพียงพอ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานได้อย่างต่อเนื่อง มีระบบบันทึกข้อมูลพัสดุที่ดี โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติต้องมีการบันทึกอย่างสม่ำเสมอในการรับการจ่ายพัสดุเพื่อจะเป็นแนวทางในการวางแผนและช่วยในการตัดสินใจเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง (เยาวรักษ์ ฉัตรวิไล, 2560) ตัวชี้วัดที่สำคัญที่จะประเมินความสำเร็จในการจัดซื้อจัดจ้าง ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และด้านการตรวจสอบ (พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พุทธศักราช 2560)

สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทหลักในการผลิตบุคลากรที่มีความรู้และทักษะที่ทันสมัยให้กับตลาดแรงงาน ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ การแพทย์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และอื่น ๆ การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมศักยภาพของประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในยุคที่มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยล้วนมีพันธกิจหลักสำคัญประกอบด้วย การผลิตบัณฑิต การวิจัย

การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยพันธกิจเหล่านี้จะสามารถนำมาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มศักยภาพบนทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด รองรับบริบทของโลกและของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา, 2561) ซึ่งในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้บรรลุพันธกิจต้องมีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ รวมถึงงานบริการอีกด้วย จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการจัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการและโครงการต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยผลกระทบของการควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการควบคุมภายในด้านพัสดุทั้ง 4 ด้าน จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ และครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างทั้ง 4 ด้าน จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านความคุ้มค่าด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และด้านการตรวจสอบ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการควบคุมภายในด้านพัสดุและลดความเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาได้รับทราบถึงระบบการควบคุมภายในด้านพัสดุ และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการควบคุมภายในด้านพัสดุ รวมถึงเป็นการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาให้มีขั้นตอนและการดำเนินงานที่ครบถ้วน สมบูรณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย จำนวน 249 คน (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย จำนวน 154 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยจำแนกตามประเภทของสถาบัน ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย โดยจำแนกตามประเภทของสถาบัน

ประเภทของสถาบัน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ	171	106
2. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	78	48
รวม	249	154

2. เครื่องมือวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง รายได้ต่อเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน และประเภทของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยเกี่ยวกับการควบคุมภายในด้านพัสดุ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่ครอบคลุมเนื้อหาของการควบคุมภายในด้านพัสดุทั้ง 4 ด้าน จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่ครอบคลุมเนื้อหาของประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างทั้ง 4 ด้าน จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และด้านการตรวจสอบ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในด้านพัสดุ และประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง และปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาถึงเนื้อหาให้ครอบคลุมถึงความมุ่งหมาย และครอบคลุมถึงสมมติฐานการวิจัย

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา และครอบคลุมเนื้อหาการวิจัย

3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือต่อไป

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

4.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้เทคนิค Item – total Correlation พบว่า การควบคุมภายในด้านพัสดุ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.644 – 0.826 และประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.737 – 0.872 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nunnally (1978) ได้นำเสนอว่าหากการทดสอบหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อที่มีค่ามากกว่า 0.4 แสดงว่าเป็นค่าที่ยอมรับและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

4.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่า การควบคุมภายในด้านพัสดุมีค่าอยู่ระหว่าง 0.904 – 0.935 และประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.938 – 0.951 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nunnally (1978) ได้นำเสนอว่าหากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่มีค่ามากกว่า 0.7 แสดงว่าเป็นค่าที่ยอมรับและสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตั้งแต่วันที่ 7 สิงหาคม 2567 ไปยังสถาบันอุดมศึกษาของกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม เมื่อครบกำหนดตามระยะเวลา ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีผู้ตอบกลับจำนวน 103 ฉบับ หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงได้สอบถามทางโทรศัพท์ไปยังสถาบันอุดมศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามอีกครั้ง ผู้วิจัยได้รอแบบสอบถาม

ตอบกลับถึงวันที่ 6 ตุลาคม 2567 ปรากฏว่าได้แบบสอบถามเพิ่มอีกจำนวน 51 ฉบับ รวมกับแบบสอบถามเดิมเป็นจำนวน 154 ฉบับ โดยใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 60 วัน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลกระทบของการควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

7.1 การควบคุมภายในด้านพัสดุ (Supply Internal Control) โดยประยุกต์จากระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของกระทรวงการคลัง (2560) ประกอบด้วย

- 1) ด้านการจัดหาพัสดุ (Purchasing)
- 2) ด้านการบริหารสัญญา (Contract Administration)
- 3) ด้านการควบคุมพัสดุ (Inventory Control)
- 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ (Disposal)

7.2. ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Efficiency) โดยการประยุกต์พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของกระทรวงการคลัง (2560) ประกอบด้วย

- 1) ด้านความคุ้มค่า (Worthiness)
- 2) ด้านความโปร่งใส (Transparency)
- 3) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness)
- 4) ด้านการตรวจสอบ (Inspection)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัย เรื่อง ผลกระทบของการควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ของการควบคุมภายในด้านพัสดุกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย

ตัวแปร	PRE	PUR	COA	INC	DIS	VIFs
PRE	1	0.705*	0.776*	0.812**	0.724*	
PUR		1	0.504*	0.557*	0.537*	3.279
COA			1	0.498*	0.388*	2.271
INC				1	0.497*	2.918
DIS					1	2.431

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระในแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบปัญหา Multicollinearity โดยใช้ VIFs ผลปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระในแต่ละด้าน มีค่าระหว่าง 2.271 – 3.279 ซึ่งเป็นค่าที่น้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่ส่งผลให้เกิดความคาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (Black, 2006) และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการควบคุมภายในด้านพัสดุกับตัวแปรตามประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวมมีค่าระหว่าง 0.705 – 0.812 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ และสร้างสมการพยากรณ์การควบคุมภายในด้านพัสดุกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยการควบคุมภายในด้านพัสดุกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย

การควบคุมภายในด้านพัสดุ (SIC)	ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม (PRE)		t	p-value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.567	0.170	3.336	0.001*
ด้านการจัดหาพัสดุ (PUR)	0.198	0.064	1.541	0.025*
ด้านการบริหารสัญญา (COA)	0.350	0.052	6.687	0.000*
ด้านการควบคุมพัสดุ (INC)	0.378	0.058	6.493	0.000*
ด้านการจำหน่ายพัสดุ (DIS)	0.248	0.055	4.541	0.000*
F = 129.051 p = 0.000 Adj R ² = 0.776				

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การควบคุมภายในด้านพัสดุทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $PRE = 0.567 + 0.198PUR + 0.350COA + 0.378INC + 0.248DIS$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดหาพัสดุ เป็นกระบวนการนี้มีบทบาทสำคัญในการทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ควบคุมให้การจัดหาพัสดุดำเนินการไปตามขั้นตอน และเป็นไปตามกฎระเบียบ จึงทำให้การจัดหาพัสดุมีประสิทธิภาพช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นด้วยการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ หรือบริการที่จำเป็น ตรงเวลาและตรงตามความต้องการ ซึ่งช่วยเพิ่มความต่อเนื่องและลดการหยุดชะงักในกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moses et al. (2023) พบว่า การควบคุมภายในการจัดซื้อและการกำหนดมาตรฐานพัสดุและขั้นตอน

การจัดซื้อมีความสัมพันธ์ระหว่างการรวมข้อมูลและประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างอย่างสมบูรณ์ โดยทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีทรัพยากรที่จำเป็นเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อ มีแนวทางปฏิบัติในการบูรณาการข้อมูลภายในการควบคุมภายในของฝ่ายจัดซื้อที่ยอมรับได้และสร้างมาตรฐานด้านพัสดุและขั้นตอนการจัดซื้อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดซื้อด้วยการบูรณาการข้อมูลผ่านการควบคุมภายในของการจัดซื้อจัดจ้างและการกำหนดมาตรฐานของพัสดุและขั้นตอนการจัดซื้อ ทำให้ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรด้านมนุษยธรรมสามารถปรับให้เหมาะสมได้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี เมาลี และสายทิพย์ จะโนภาษ (2565) พบว่า การบริหารงานพัสดุแบบมีอาชีพเชิงรุก ด้านกระบวนการจัดหาพัสดุที่สมบูรณ์ครบวงจร มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง เนื่องจากกระบวนการในการจัดหาพัสดุที่ตอบสนองความต้องการและได้พัสดุที่เหมาะสมต่อการใช้งาน มีความรวดเร็ว ทันต่อการใช้งานจะทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้

การควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารสัญญาเป็นการควบคุมหรือการดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ให้ผู้ขาย ผู้รับจ้าง หรือผู้ให้เข้าปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญา หรือข้อตกลงจึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่างให้ความสำคัญ และมุ่งเน้นให้การบริหารสัญญาดำเนินงานไปตามกรอบระยะเวลา เพื่อเป็นการรักษาสีทธิ์และรักษาประโยชน์ของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ahmed & Jane (2023) พบว่า การบริหารสัญญา การแก้ไขข้อพิพาท สัญญา การจัดการความสัมพันธ์สัญญา การติดตามสัญญา การประเมินสัญญา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง เนื่องจากหน่วยงานได้มีการจัดทำแผนการบริหารสัญญา มีการกำหนดระยะเวลาที่ครอบคลุมตลอดอายุของสัญญา มีการกำหนดรายละเอียดของการส่งมอบพัสดุตามสัญญา รวมถึงมีการคาดการณ์ความเสี่ยงในการบริหารสัญญา เพื่อคำนึงถึงเหตุการณ์ที่อาจจะทำให้เกิดความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงในการบริหารสัญญา ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่า แนวทางการปฏิบัติในการบริหารสัญญานำไปสู่ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดของหน่วยงานที่เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย อุทการ (2567) พบว่า การควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างในด้านการบริหารสัญญา มีผลกระทบกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม เนื่องจากการบริหารสัญญาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการเกี่ยวกับสัญญา รวมถึงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องคำนึงถึงกฎหมายและข้อกำหนดที่ระบุไว้ในสัญญาอย่างเคร่งครัด เพื่อปกป้องสิทธิและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการบริหารสัญญา ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย

จึงให้ความสำคัญในการบริหารสัญญาเพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ เกิดประสิทธิภาพ

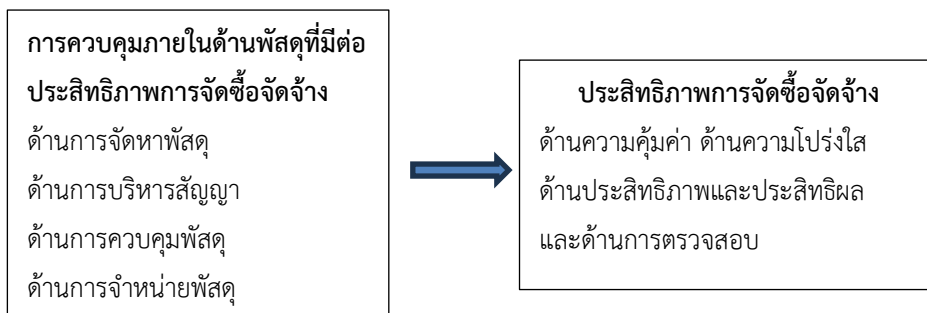
การควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม ทั้งนี้เนื่องจากการควบคุมพัสดุเป็นการควบคุมเพื่อให้ทราบ ถึงจำนวนพัสดุที่หน่วยงานมีไว้ในราชการ โดยการจัดทำบัญชีหรือทะเบียนคุม พร้อมทั้งให้มี หลักฐานการรับจ่ายพัสดุที่ได้บันทึกในบัญชีหรือทะเบียนไว้ประกอบการตรวจสอบ จึงทำให้ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่างให้ความสำคัญการควบคุมพัสดุ เพื่อใช้เป็นข้อมูลทางการบริหาร เกี่ยวกับต้นทุนของหน่วยงาน และเป็นข้อมูลในการบริหารงานด้านพัสดุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของวรวิษุณณ์ ศรีสุวรรณ (2565) กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารพัสดุ มีความสัมพันธ์ เชิงบวกและผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม เนื่องจากมหาวิทยาลัย มหาสารคามมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บ การจดบันทึก และการเบิกจ่ายพัสดุที่มีความ ถูกต้อง มีความรัดกุม รวมถึงมีการควบคุมการตรวจสอบพัสดุให้มีจำนวนพัสดุดังกล่าวตรงตามบัญชี คุมพัสดุ มีการจำหน่ายพัสดุที่ชำรุดหรือไม่จำเป็นต่อการใช้งานออกจากบัญชีคุมพัสดุ และให้ ความสำคัญกับการบริหารพัสดุ เพื่อเป็นการรักษาประโยชน์ของทางราชการ จึงทำให้การบริหาร พสดุของมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเลิศลักษณ์ สุวรรณรัตน์ (2564) พบว่า การควบคุมพัสดุของหน่วยงาน มีการวางระบบการควบคุมภายใน เพื่อป้องกัน หรือลดการเกิดปัญหา และมีการบันทึกหลักฐานการรับเข้า การจ่ายออกจากคลังพัสดุ มีการจัดทำทะเบียนคุมพัสดุที่แสดงถึงที่ตั้งของครุภัณฑ์เพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายพัสดุ ซึ่งทำให้ ผู้บริหารหน่วยงานรับรู้และเป็นข้อมูลการตัดสินใจในการบริหารพัสดุ จึงทำให้การบริหารพัสดุเกิด ความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

การควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวม ทั้งนี้เนื่องจากการจำหน่ายพัสดุเป็นการควบคุมและ ดำเนินการกำจัดความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินในครอบครองให้หมดไปเนื่องจากหมดอายุการใช้งาน เสื่อมสภาพ ชำรุดเสียหายล้าสมัย ไม่เหมาะสมแก่การใช้งาน เพื่อให้เหลือพัสดุในสภาพที่พร้อมใช้งาน และเป็นการลดจำนวนพัสดุที่เกินกับความต้องการ หรือพัสดุเสื่อมสภาพแล้วให้หมดไปจากการ จัดเก็บ และการดูแลบำรุงรักษา จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ดำเนินการและให้ความสำคัญ กับการจำหน่ายพัสดุ เพื่อเป็นการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมบำรุงรักษาและเป็นการกำจัด พสดุที่ชำรุด เสื่อมสภาพ หรือหมดความต้องการต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peter et al. (2021) พบว่า การจำหน่ายพัสดุที่จะประสบผลสำเร็จ และส่งผลต่อจุดเริ่มต้นของการจัดซื้อ

จัดจ้างที่ยั่งยืนนั้น การเลือกวิธีการหรือกลไกของการจำหน่ายพัสดุที่เหมาะสมถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การจำหน่ายพัสดุประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนการบริหารพัสดุ และวางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับการจำหน่ายพัสดุ มีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างที่ยั่งยืน และทำให้การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจน์ สมิดา โสภณนา และธัชชัย จิตรนนท์ (2565) พบว่า การจำหน่ายพัสดุเป็นกระบวนการและมีส่วนสำคัญที่สนับสนุน ส่งเสริมการทำงานของงานพัสดุ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และทำให้การบริหารพัสดุมีความถูกต้องตรงตามระเบียบ

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ผลของการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการควบคุมภายในที่เข้มแข็งและเป็นระบบ ได้แก่ ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยเฉพาะในกระบวนการเกี่ยวกับพัสดุ เช่น การจัดหาพัสดุ การบริหารสัญญา การตรวจรับพัสดุ การจัดเก็บ และการจำหน่ายพัสดุ มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งในด้านความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และด้านการตรวจสอบ ซึ่งการควบคุมภายในด้านพัสดุ จะช่วยให้หน่วยงานมีการประเมินความเสี่ยงในกระบวนการพัสดุ มีระบบการติดตามตรวจสอบภายใน และมีการควบคุมกิจกรรม เช่น การกำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละขั้นตอน สิ่งเหล่านี้ช่วยลดโอกาสของความผิดพลาดและทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างทั้งนี้ ระบบควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยลดข้อผิดพลาดหรือการทุจริตแต่ยังส่งเสริมให้การจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานมีความรวดเร็ว โปร่งใส คุ้มค่า และตอบโจทยความต้องการได้ดียิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 การควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษา พบว่า การควบคุมภายในด้านพัสดุทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ดังนั้น

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ โดยดำเนินการจัดหาพัสดุตามขั้นตอนที่กำหนดเสมอ และตระหนักถึงปัญหา และการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการจัดหาพัสดุด้วยการปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติอย่างรอบคอบและปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง

2. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการบริหารสัญญา โดยให้ความสำคัญกับการเลือกใช้แบบสัญญาที่มีความถูกต้องและแบบสัญญาที่รัดกุม เพื่อให้การบริหารสัญญามีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญกับการควบคุมหรือการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อกำหนดในสัญญา เพื่อเป็นการรักษาสีห์และรักษาประโยชน์ของหน่วยงาน

3. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญการควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ โดยให้ความสำคัญกับความถูกต้องของการมีอยู่จริงของพัสดุ โดยการตรวจสอบพัสดุกงเหลือเปรียบเทียบกับรายงานคงเหลือ เมื่อสิ้นปีงบประมาณของทุกปีและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น โปรแกรมการจัดการด้านพัสดุ หรือโปรแกรมอื่น ๆ มาใช้เพื่อการปรับปรุงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหาและกำกับดูแลพัสดุให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญการควบคุมภายในด้านพัสดุ ด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยตระหนักเสมอว่าวิธีการจำหน่ายพัสดุที่ถูกต้องนั้นจะต้องเป็นไปตามสภาพจริงของพัสดุ โดยการรายงานผลการตรวจสอบ และได้รับการอนุมัติโดยผู้มีอำนาจก่อนการจำหน่ายพัสดุทุกครั้ง และมุ่งเน้นถึงความถูกต้องและความโปร่งใสในการตัดจำหน่ายพัสดุโดยการรายงานผลด้านการจำหน่ายพัสดุให้แก่คณะกรรมการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้รับทราบ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบจากปัจจัยอื่น ๆ ที่มิใช่การควบคุมภายในด้านพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การวางแผนการปฏิบัติงานที่ดี เพื่อศึกษาว่าการวางแผนการปฏิบัติงานที่ดีจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างหรือไม่ อย่างไร

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรตามหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์หรือผลกระทบต่อการควบคุมภายในด้านพัสดุ เช่น ผลการดำเนินงานด้านพัสดุ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการควบคุมภายในด้านพัสดุกับผลการดำเนินงานด้านพัสดุ จะมีความสัมพันธ์หรือผลกระทบต่อกันหรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2567). “รายชื่อสถาบันอุดมศึกษา.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://info.mhesi.go.th/Homestat_academy.php สืบค้น 27 มกราคม 2567.
- กาญจน์สมिता โสภณนา และรัชชัย จิตรนนท์. (2565). “การพัฒนาแนวทางการบริหารงานพัสดุ และสินทรัพย์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด.” **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์**. 6(2) : 381-397.
- เฉลิมชัย อุทการ. (2567). “ผลกระทบของการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย.” **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. 19(67) : 69-79.
- ชินเชิง แก้วเก่า. (2560). การศึกษาประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในด้านพัสดุของ **มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. เลย : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นลินี จรรย์วัฒนนานนท์, บรรพต วิรุณราช และกษพร นรมาศย์. (2564). “การควบคุมและการตรวจสอบภายในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐของเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ของประเทศไทย.” **วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย**. 13(2) : 36-54.
- ปุณยณัฐ ภูระหงษ์. (2565). “ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับการบรรลุเป้าหมายขององค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ของประเทศไทย.” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม**. 12(1) : 162-177.
- “พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560.” (2560, กุมภาพันธ์ 24). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 134 ตอนที่ 24 ก. หน้า 13-54.
- พัชรี เมาลี และสายทิพย์ จะโนภาส. (2565). “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุแบบมืออาชีพเชิงรุกกับประสิทธิผลการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย.” **วารสารรัชต์ภาคย์**. 16(49) : 57-70.

- เยาวรักษ์ ฉัตรวิไล. (2560). **ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- “ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560.”
- (2560, สิงหาคม 23). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 134 ตอนพิเศษ 210 ง. หน้า 1-71.
- เลิศลักษณ์ สุวรรณรัตน์. (2564). “การศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมพัสดุของหน่วยงานบริการวิชาการ.” **วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา.** 33(119) : 111-125.
- วิชฐนันท์ เครือวรรณ. (2565). “ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างกับประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.” **วารสารการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย.** 9(2) : 9-16.
- สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2561). **แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580.** กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Ahmed, J. H., & Jane, Q. O. (2023). “Contract Management and Procurement Performance of State Corporation in Kenya.” **International Journal of Social Science and Humanities Research (IJSSHR).** 1(1) : 47-74.
- Black, K. (2006). **Business statistics for contemporary decision making.** USA : John Wiley & Son.
- Moses, M., et al. (2023). “Information integration, procurement internal controls, material and purchasing procedure standardization and procurement performance in humanitarian organizations.” **Journal of Humanitarian Logistics and Supply Chain Management.** 13(4) : 410-432.
- Nunnally, J. C. (1978). **Psychometric theory.** New York : McGraw-Hill.
- Peter Adoko Obicci, Godfrey Mugurusi and Pross Oluka Nagitta. (2021). “Establishing the connection between successful disposal of public assets and sustainable public procurement practice.” **Sustainable Futures.** 3(2021) : 1-8.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis.** New York : Harper & Row.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

Guidelines for Developing Academic Administration of Educational institutions under the Jurisdiction of Sisaket Municipality

ชวการ จันทรสำโรง¹ ประกาศิต อานุภาพแสนยากร² และ จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์³

Chawakarn Junsamrong¹, Pakasit Arnupharbsaenyakorn²

and Jittimaporn Sihawong³

Received : April 27, 2025; Revised : June 13, 2025; Accepted : June 19, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ 2) เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ เป็น การวิจัยแบบผสมผสานโดยการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำนวน 240 คน เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ รวมทั้งสิ้น 144 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ คือ 0.902 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบ สัมภาษณ์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.897 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาแบบความเรียง

^{1,2,3} ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ; Master of

Education Degree Educational Administration, Sisaket Rajabhat University; e-mail :

stu6530117125@sskru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการการนิเทศภายในและด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ 2) ผลการการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า 1) ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน 2) ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ ควรมีการจัดประชุม ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญ ประโยชน์การปรับทัศนคติครูในการทำวิจัยและเห็นคุณค่าของการทำวิจัย ด้านการนิเทศภายใน ควรมีการจัดสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศจากครูภายในสถานศึกษา จัดให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรมีการกำกับนิเทศ ติดตามตรวจสอบและประเมินผล พร้อมทั้งสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไปด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ควรมีการจัดทำรูปแบบการประเมิน กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินภายในตามตัวชี้วัดและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ชัดเจน

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการพัฒนา, การบริหารงานวิชาการ, การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

Abstract

This research aimed to 1) study academic administration of educational institutions under the Si Sa Ket Municipality, 2) compare academic administration of educational institutions under the Si Sa Ket Municipality classified by position, education level and work experience, and 3) study the guidelines for developing academic administration of educational institutions under the Si Sa Ket Municipality. This research was a mixed-method research using

quantitative research. The population was 240 educational institution administrators and teachers under the Si Sa Ket Municipality. Data were collected from a sample of 144 educational institution administrators and teachers under the Si Sa Ket Municipality, selected by stratified simple random sampling. The data collection tool was a questionnaire with a reliability value of 0.902 for the entire questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. As for the qualitative research, data were collected from key informants, namely the director of the Education Office, educational supervisors and nine educational institution administrators under the Si Sa Ket Municipality, selected by purposive sampling. The data collection tool was an interview. The reliability of the whole version = 0.897. Content analysis of the data in an essay format.

The research results found that 1) Academic administration of educational institutions under the Sisaket Municipality was at the highest level overall. It was found that the teaching and learning management was at the highest level, followed by measurement and evaluation, curriculum development, internal quality assurance system development, internal supervision, and research for learning, respectively. 2) The results of academic administration of educational institutions under the Sisaket Municipality classified by position, education level, and work experience found that 1) different positions had different opinions on academic administration of educational institutions under the Sisaket Municipality overall. 2) different education levels had different opinions on academic administration of educational institutions under the Sisaket Municipality overall, with statistical significance at the 0.01 level. 3) different work experiences had different opinions on academic administration of educational institutions under the Sisaket Municipality overall, with statistical significance at the 0.01 level. 3) Guidelines for developing academic administration of educational institutions under the Sisaket Municipality found that in the curriculum development aspect, it should promote the development of relevant persons to have knowledge and understanding of curriculum development to be up-to-date. In terms of research for learning, there should be a meeting to explain to teachers the importance and benefits of adjusting teachers' attitudes in doing research and to see the value of doing research. In terms of internal supervision, there should be a survey of problems and needs of supervision from teachers in the educational institution, and consultation and

assistance in organizing learning activities. In terms of measurement and evaluation, there should be supervision, monitoring, inspection and evaluation, along with summarizing and preparing a report of the evaluation results for future improvement. In terms of developing the internal quality assurance system, there should be an evaluation format, criteria and methods for internal evaluation should be set according to the indicators and goals of the educational institution's success clearly.

Keywords : Development Management, Academic Affairs Administration, Academic Affairs Administration Development

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งในการทำงานทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปัจจุบันความต้องการทางการศึกษาจากสังคมมีเพิ่มมากขึ้น การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการโน้มนำประเทศไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาที่กล่าวไว้ว่า การบริหารและการจัดการเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายผู้บริหารเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดเพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพทั้งหลายเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการสูงมีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์รอบรู้ เป็นที่พึ่งทางวิชาการให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ มีความสามารถในการจัดโครงสร้างและจัดบุคลากรให้เหมาะกับศักยภาพส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์รอบด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2561)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาของชาติ โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายสู่ความเป็นเลิศในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอเหมาะสมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้นงานวิชาการจึงถือเป็นงานหรือเป็น

ภารกิจหลักของสถานศึกษาโดยการจัดการศึกษาต้องมีความคล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ วัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

สำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองศรีสะเกษ มีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) เช่นเดียวกับสถานศึกษาอื่น ๆ ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์แผนการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษามีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เพื่อทราบกำหนดการระยะเวลาในการทำงานตามนโยบายของต้นสังกัด มีแผนการปฏิบัติงานทุกงานแต่ไม่มีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ ขาดการเชื่อมโยงกับงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการมุ่งตรวจสอบเฉพาะผลงานที่เสร็จทันเวลา โดยไม่มีการตรวจสอบมิติด้านอื่น ๆ ขาดแผนการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานด้านวิชาการ ทั้งด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารทรัพยากร การวัดและประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีการจัดทำโครงการพัฒนาวิชาการในสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการปฏิบัติงานวิชาการไม่สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ ยังไม่สามารถบริหารจัดการให้เป็นระบบที่มีคุณภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาคน งานวิชาการ องค์กรนักเรียนและชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้ (สำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองศรีสะเกษ, 2566)

จากเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นจะเป็นแนวทางที่มีคุณภาพและเป็นทางเลือกในการนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้การบริหารงานวิชาการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development : SBMLD) ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทั้ง 7 แห่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คนและครู จำนวน 233 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 240 คน และกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาล ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทั้ง 7 แห่ง จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทั้ง 7 แห่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คนและครู จำนวน 144 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 151 คน และกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาล ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทั้ง 7 แห่ง จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดังนี้

เชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการนิเทศภายใน 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

เชิงคุณภาพ

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 4) ด้าน

การนิเทศภายใน 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แยกออกเป็น การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา การทดสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป อยู่ระหว่าง 0.60–1.00

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ได้ค่า Try-Out ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.902

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการนิเทศภายใน 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลผล

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตาม วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบอิสระ (t – test Independent) และสถิติทดสอบค่าเอฟ (F – test)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน (n=151)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	007	004.60
ครู	144	095.40
2. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	058	038.40
สูงกว่าปริญญาตรี	093	061.60
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	069	045.70
ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป	082	054.30
รวม	151	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 151 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครู จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 95.40 มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 และมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 54.30

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

ตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.78	0.17	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.84	0.18	มากที่สุด
3. ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้	4.61	0.22	มากที่สุด
4. ด้านการนิเทศภายใน	4.65	0.37	มากที่สุด
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.82	0.17	มากที่สุด
6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	4.67	0.18	มากที่สุด
รวม	4.73	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73 : S.D. = 0.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84 : S.D. = 0.18$) รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.82 : S.D. = 0.17$) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.78 : S.D. = 0.17$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 4.67 : S.D. = 0.18$) ด้านการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.65 : S.D. = 0.37$) และด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.61 : S.D. = 0.22$) ตามลำดับ

3. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		t	P - Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.77	0.11	4.79	0.18	0.394	0.704
2. การจัดการเรียนการสอน	4.95	0.08	4.84	0.18	3.423**	0.008
3. การวิจัยเพื่อการเรียนรู้	4.60	0.09	4.61	0.23	0.412	0.689
4. การนิเทศภายใน	4.62	0.51	4.65	0.37	0.144	0.890
5. การวัดผลและประเมินผล	4.73	0.15	4.82	0.17	1.492	0.181
6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	4.55	0.19	4.67	0.18	1.653	0.145
เฉลี่ย	4.70	0.09	4.73	0.14	0.749	0.476

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า การพัฒนาหลักสูตร วิจัยเพื่อการเรียนรู้ การนิเทศภายใน การวัดผลและประเมินผลและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ไม่แตกต่างกัน ส่วนการจัดการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา

รายการ	ปริญญาดรี		สูงกว่าปริญญาดรี		t	P – Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.89	0.11	4.72	0.17	7.139**	0.000
2. การจัดการเรียนการสอน	4.84	0.14	4.84	0.20	0.224	0.823
3. การวิจัยเพื่อการเรียนรู้	4.70	0.16	4.56	0.23	4.741**	0.000
4. การนิเทศภายใน	4.80	0.21	4.55	0.42	4.836**	0.000
5. การวัดผลและประเมินผล	4.85	0.13	4.80	0.19	1.765	0.081
6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	4.75	0.16	4.62	0.18	4.767**	0.000
เฉลี่ย	4.81	0.09	4.68	0.15	6.614**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อการเรียนรู้การนิเทศภายในและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

รายการ	น้อยกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป		t	P – Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.89	0.11	4.66	0.16	9.773**	0.000
2. การจัดการเรียนการสอน	4.85	0.13	4.83	0.22	0.919	0.360
3. การวิจัยเพื่อการเรียนรู้	4.73	0.16	4.47	0.21	8.281**	0.000
4. การนิเทศภายใน	4.79	0.23	4.48	0.44	5.279**	0.000
5. การวัดผลและประเมินผล	4.86	0.12	4.77	0.21	2.913**	0.004
6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	4.75	0.15	4.58	0.17	6.432**	0.000
เฉลี่ย	4.81	0.08	4.63	0.14	9.510**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ การนิเทศภายใน การวัดผลและประเมินผลและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

ผลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยใช้ข้อคำถามตามแบบสัมภาษณ์ในแต่ละด้านมาเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษซึ่งสามารถสรุปเนื้อหาและประเด็นสำคัญโดยภาพรวมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแก่ครู การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาแก่ครู การร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ให้คำปรึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการนิเทศ แบบเชิงรุกและเป็นกัลยาณมิตร การแจ้งผลการนิเทศการสอนให้ครูทราบเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมี ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง จัดอบรม พัฒนาให้เกิดความรู้ในทิศทางเดียวกันควรให้ความรู้และอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ควรมีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างโรงเรียน ที่มีบริบทคล้าย ๆ กัน

ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจ ร่วมกับครูผู้สอนให้มีการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อศึกษาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจร่วมกับครูผู้สอนให้ควรมีการออกแบบการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษาและผู้เรียน ฝ่ายบริหารมีภาระนิเทศ ติดตาม การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของ ครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ควรมีการจัดสรรบุคลากรให้พอกับจำนวนผู้เรียน ครูควรได้รับการส่งเสริม ให้พัฒนาตนเองที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง กิจกรรมการอบรมอาจเป็นการอบรมด้วยตนเองศึกษาจาก แผนงานหรือใช้การอบรมออนไลน์ จัดปฏิทินการอบรมประจำปีการศึกษาเพื่อวางแผนด้านเวลาล่วงหน้า จัดหาครูเพิ่มให้ตรงกับวิชาที่ขาด อาจมีการรวมกลุ่มโรงเรียนเพื่อจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอแก่การพัฒนา ควรส่งเสริมระบบนิเทศช่วยเหลือการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เช่นการทำ PLC อย่างจริงจัง

ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุม ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญ ประโยชน์การปรับทัศนคติครูในการทำวิจัยและเห็นคุณค่าของการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทำวิจัยแก่ครูอย่างเข้มข้น และให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก่ครูเมื่อครูสงสัยหรือเกิดปัญหา การเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดอบรม เชิงปฏิบัติการเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยการ มีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ชี้แนะแก่ครูเมื่อครูสงสัยหรือเกิดปัญหา การนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ ควรมีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวิจัยและรวบรวมเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ครูได้ทำงาน วิจัยอย่างต่อเนื่องและควรจัดอบรมเรื่องการวิจัยเป็นรายบุคคล สนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนและมีการ ติดตามผล โดยศึกษานิเทศก์อย่างต่อเนื่องและจัดทำคู่มือการวิจัย

ด้านกาณ์เทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศจาก ครูภายในสถานศึกษา จัดให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนของครู เพื่อให้การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนและควรมีการจัดทำแผนการนิเทศและ ปฏิทินการนิเทศ จัดทำเครื่องมือการนิเทศ เพื่อให้คณะครูได้เตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้และจัดการ

ดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรมีการติดตามและประเมินผลหลังจากการนิเทศ เพื่อสะท้อนผลให้ครูผู้สอนได้เห็นผลการจัดการเรียนรู้ของตนและทำผลสะท้อนไปปรับปรุง พัฒนาดำเนินการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผล มีการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา เพื่อแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาโดยนำผลสรุปการนิเทศและติดตามผลมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู

ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาวិเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้ระเบียบวัดผลและการปฏิบัติงานทางด้านงานวัดผลในปีที่ผ่านมา เพื่อวางแผน ชี้แจง กำหนดแบบฟอร์มและระเบียบแนวปฏิบัติ วิธีการวัดผล ประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน อีกทั้งมีการจัดอบรม ให้ความรู้แก่คณะครูในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย จัดทำคู่มือหรือเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนผลการเรียน ให้แก่คณะครูทุกคนและสถานศึกษาควรมีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการนำระเบียบวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนไปใช้ พร้อมทั้งสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไป

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำรูปแบบการประเมิน กำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายความสำเร็จของตัวชี้วัดและมาตรฐาน สำหรับสถานศึกษาให้ชัดเจน กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินภายในตามตัวชี้วัดและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ชัดเจน จัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน แผนพัฒนาคุณภาพและปฏิทินการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดให้มีการอบรมครูบรรจุใหม่ ประชุมชี้แจงร่วมปฏิบัติกับครูพร้อมให้คำแนะนำ ควรมีปฏิทินในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการนิเทศภายในและด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น สถานศึกษาพัฒนา

ห้องสมุดและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และบุคลากรในสถานศึกษามีการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรชา เขียวมณี (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ระดับการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชีระพันธ์ หันทยุง (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมของโรงเรียนนาข้าววิทยาคม พบว่า โรงเรียนมีสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐฤดี ชัยนอก (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า การพัฒนาหลักสูตร วิจัยเพื่อการเรียนรู้ การนิเทศภายใน การวัดผลและประเมินผลและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ไม่มีแตกต่างกัน ส่วนการจัดการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกมลนามทวี (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศอายุ และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรชา เขียวมณี (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขั้นตอนของวงจรคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรชา เขียวมณี (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขั้นตอนของวงจรคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการคือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาสภาพบริบทของชุมชน สภาพปัญหา ความต้องการ รวมถึงวิถีและวัฒนธรรมของคนในชุมชน
- 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรอบรมและส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะการคิดแก้ปัญหา
- 3) ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุม ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญ ประโยชน์การปรับทัศนคติครูในการทำวิจัยและเห็นคุณค่าของการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) ด้านการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศจากครูภายในสถานศึกษา
- 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ
- 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำรูปแบบการประเมิน กำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายความสำเร็จของตัวชี้วัดและมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ตรีสุคนธ์ คุณานอก (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน มีการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อนำสู่การออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมให้ชุมชน หน่วยงานราชการและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ ช่วยดูแลนักเรียน เป็นการลดภาระครูและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก

และชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ อานนท์ คนขยัน (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมุกดาหาร แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมุกดาหาร มีดังนี้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับศักยภาพ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัย ประเมินคุณภาพกำกับติดตาม ตรวจสอบการวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ระเบียบการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับสภาพสังคม สภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐวุฒิ ชัยนอก (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่มีแบบแผนที่มีระบบและขั้นตอนชัดเจน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือ การช่วยเหลือ การแนะนำบุคลากรทางการศึกษา ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและเป้าหมายการศึกษาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาห้องสมุดและห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
2. แนวทางการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องตามหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา มีการวัดและประเมินผลการเรียน ทุกช่วงชั้นและมีแนวปฏิบัติ สำหรับผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
3. การปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกปี เพื่อให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมจัดวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก
4. แนวทางการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ปกครองและชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) โดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชนทุกปี
5. แนวทางการจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศภายในที่ระบุวัน เวลาและประเด็นการนิเทศ ที่ชัดเจนและเลือกใช้วิธีการนิเทศภายในที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบท

6. แนวทางการวางแผน กำกับ นิเทศและติดตามการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง กำหนดนโยบายและแนวทางการนำการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และมีกระบวนการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสังกัดอื่น
2. ควรศึกษาปัจจัยโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสังกัดอื่น
3. ควรศึกษาเชิงลึกปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสังกัดอื่น

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการศึกษานโยบายการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ให้มีคุณภาพที่เป็นหลักในการดำเนินงานเพื่อสร้างคุณภาพของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยการมีส่วนร่วม สนับสนุน คอยช่วยเหลือ ตลอดจนกำกับ ติดตาม ให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในยุคปัจจุบันได้

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมล นามทวี. (2566). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตจอมทอง สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและ พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า พัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ณัฐภูมิ ชัยนอก. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ตรีสุคนธ์ คุณานอก. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองศรีสะเกษ. (2566). ข้อมูลสถิติโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาล เมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : สำนักงานเทศบาลเมืองศรีสะเกษ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2561). แนวคิดและประสบการณ์บริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน. สมุทรสาคร : พิมพ์ดี.
- อรชา เขียวมณี. (2566). การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อานนท์ คนขยัน. (2558). “แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด มุกดาหาร.” วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. 2(1) : 135-151.

การอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ภายใต้การบริหารจัดการ
แบบมีส่วนร่วม ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
Conservation of Huai Nam Tho Community Forest,
Ban Sai Yuan, under participatory management,
Rawai Subdistrict, Mueang Phuket District, Phuket Province

จารุณี คงกุล^{1*} ฤทธิรักษ์ สาลิกา²
ทรงพล ศุภนาม³ ธนาธิป สรรพาวุธ⁴ และ วีระพงษ์ เทียมตัน⁵
Jarunee Khongkun¹ Ritthirak Salika²
Songpon Supanam³ Tanatip Sunpawut⁴ and Teerapong Tiamtan⁵

Received : December 20, 2024; Revised : June 21, 2025; Accepted : June 27, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ และ 2) แนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ประชากร คือ ประชาชนในตำบลราไวย์ จำนวน 3,267 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลราไวย์ จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.842 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำที่เป็นทางการ ผู้นำตามธรรมชาติ และหน่วยงานภาครัฐ ด้วยการสัมภาษณ์โดยการเลือกแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ตนั้น ตัวแทนจากชุมชนซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของคนดั้งเดิม

^{1*} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต; Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University; e-mail : Jarunee.k@pkr.ac.th

^{2,3,5} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต; Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

⁴ นักวิจัยอิสระ; Independent Researcher; e-mail : sunpawut28410@gmail.com

ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ จนเกิดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำฝายชะลอน้ำ การปลูกป่า การปลูกผลไม้ การฟื้นฟูป่า การตัดป้ายชื่อต้นไม้ เป็นต้น 2) แนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ภายใต้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ด้านการดูแลรักษาป่าชุมชน ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน ด้านการศึกษาและถ่ายทอดความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.37

คำสำคัญ (Keywords) : การอนุรักษ์, ป่าชุมชน, ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ, การมีส่วนร่วม

Abstract

This research aimed to : 1) examine public participation in the conservation of the Huai Nam Tho Community Forest, and 2) propose guidelines for its conservation in Ban Saiyuan, Rawai Subdistrict, Mueang Phuket District, Phuket Province. The study population comprised 3,267 residents of Rawai Subdistrict. A sample of 400 residents was selected through accidental sampling. A questionnaire with a reliability coefficient of 0.842 was employed as the research instrument. Quantitative data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. Additionally, 10 key informants, including local sages, formal leaders, informal leaders, and government officials, were selected through purposive sampling and interviewed. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that : 1) Public participation in the conservation of the Huai Nam Tho Community Forest involved representatives from the local community, primarily composed of long-term residents who had come together to form a conservation group. They actively engaged in participatory processes in collaboration with various organizations, leading to activities such as constructing check dams, reforestation, planting fruit trees, forest restoration, and labeling trees with name tags. 2) Guidelines for The conservation efforts under participatory management in Ban Saiyuan comprised four main areas: dissemination and public relations, community forest maintenance, forest rehabilitation and restoration, and education and knowledge transfer. Overall, the implementation level was high, with an average score of 4.37.

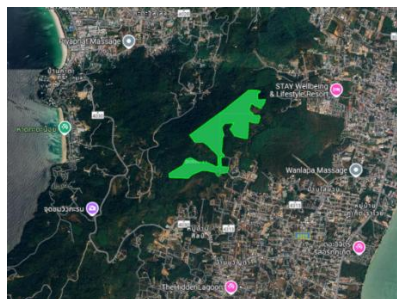
Keywords : Conservation, Community Forest, Huai Nam Tho Community Forest, Participation

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ได้ให้ความหมาย ป่าชุมชน หมายถึง ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์ หรือพื้นที่อื่นของรัฐนอกเขตป่าอนุรักษ์ที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชุมชนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน (พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562, 2562) กล่าวคือ การดำเนินงานป่าชุมชนของแต่ละแห่งย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นหรือความต้องการของชุมชน ที่มุ่งหวังการได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน หากป่าชุมชนไม่สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ให้ชุมชนได้ตามต้องการก็จะไม่บังเกิดความยั่งยืน สำหรับประโยชน์จากป่าชุมชนในประเทศไทยมี 3 ด้าน คือ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานป่าชุมชนในระยะแรก ๆ ต่อเนื่องจนปัจจุบัน เพื่อแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาต่าง ๆ เช่น การเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารอันส่งผลต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร การอุปโภคและการบริโภคในครัวเรือนการเป็นแหล่งป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านไฟป่าที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและทรัพยากรของชุมชนการบรรเทาการกัดเซาะและพังทลายของหน้าดินในบริเวณที่เป็นภูเขาและชายฝั่งทะเล การอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพให้มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น 2) ด้านสังคมเป็นการได้รับผลประโยชน์จากป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ คือ การสร้างความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมจัดการป่าไม้อันเป็นการทำงานเพื่อส่วนรวม ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันในชุมชน ทั้งในด้านศาสนาหรือความเชื่อ การประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ ทั้งส่งผลต่อการพัฒนาอาชีพตามศักยภาพของชุมชน การใช้ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ป่าชุมชนบางแห่งมีการสร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยงความร่วมมือกับหมู่บ้านอื่นหรือร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ด้วย และ 3) ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนได้รับประโยชน์ด้านนี้จากป่าชุมชนไม่สูงเท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดของสถานภาพทางกฎหมายป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนจึงได้รับประโยชน์เพียงการเก็บหาของป่าและสมุนไพรตามที่กฎหมายเอื้ออำนวยให้เพื่อการบริโภคและอุปโภคในครัวเรือน ซึ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายในระดับหนึ่ง ในกรณีที่มีผลผลิตจากป่าชุมชนจำนวนมากอาจมีการรวบรวมผลผลิตมาแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นการสร้างรายได้ให้คนในชุมชนอีกทางหนึ่ง สำหรับป่าชุมชนที่อยู่ในที่ดินบางประเภทสามารถตัดฟันไม้ยืนต้นที่มีอยู่จำหน่ายได้ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้เป็นอย่างดี (ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC), 2562) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าป่าชุมชนเป็นพื้นที่ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่คนในชุมชน และคนในชุมชนมีวิธีการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้เพื่อประโยชน์ของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในส่วนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมและจัดสรรพื้นที่ให้แก่คนในชุมชนเพื่อการใช้ประโยชน์ของส่วนรวม ทำให้สามารถแบ่งประเภทของป่าชุมชนออกได้เป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย ป่าชุมชนแบบดั้งเดิม คือ ป่าชุมชนที่คนในชุมชนได้รักษาตั้งแต่เดิมตาม

วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น และป่าชุมชนแบบพัฒนา คือ ป่าชุมชนที่คนในชุมชนได้ส่งเสริมให้จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ตามนโยบายของรัฐบาล (ณัฐนันท์ จิรกิจนิ昧, 2566 : 247-248)

จังหวัดภูเก็ตมีพื้นที่ป่าไม้ 68,924.17 ไร่ หรือร้อยละ 20.17 ของพื้นที่จังหวัด (สำนักงานจัดการที่ดินป่าไม้, 2566) โดยมีป่าชุมชนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนหลายพื้นที่ ได้แก่ ป่าชุมชนบ้านป่าคลอก ป่าชุมชนเขาเก็ดหนี ป่าชุมชนบ้านไสยวน ป่าชุมชนบ้านนาถก ป่าชุมชนน้ำตกกะทู้ ป่าชุมชนบ้านกะตะ บริเวณผาหินดำ ลานหินขาว จุดชมวิว และป่าชุมชนบ้านบางลา คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 2,382 ไร่ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2564) สำหรับป่าชุมชนบ้านไสยวน หรือที่คนในชุมชนเรียกว่า ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่ที่ 7 บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต บริเวณเขตเขานาคเกิดที่มาของคำว่า “ห้วยน้ำท้อ” เนื่องจากในอดีตชาวบ้านในพื้นที่ได้นำไม้ไผ่ลำใหญ่มาผ่าทำเป็นท่อน้ำหรือรางน้ำเพื่อนำน้ำมาใช้ทำนา ทำไร่ปลูกผัก และใช้ในครัวเรือน ชาวบ้านจึงได้เรียกห้วยน้ำท้อติดปากมาจนถึงทุกวันนี้ ป่าห้วยน้ำท้อเกิดจากตาน้ำจากภูเขาไหลลงมายังลำห้วย 3 สาย ได้แก่ ห้วยน้ำท้อ ห้วยน้ำควนคา และห้วยกรอกสุปี่มาบรรจบกันและไหลผ่านชุมชน ทำให้ชาวบ้านขุดบ่อน้ำตื้นขึ้นเพื่อใช้ในการเกษตรและใช้ในครัวเรือน ในอดีตห้วยน้ำท้อมีถนนตัดผ่าน จนกระทั่ง พ.ศ. 2527 มีผู้บริจาคที่ดินเพื่อตัดถนนผ่าน และเป็นเส้นทางในการเดินขึ้นไปยังห้วยน้ำท้อ ใน พ.ศ. 2547 ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อพบการถูกบุกรุกจากกลุ่มนายทุน การต่อสู้เพื่อปกป้องป่าชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับคนในชุมชนจึงได้ดำเนินการป้องกันการบุกรุกดังกล่าวเรื่อยมา จนในที่สุด พ.ศ. 2560 ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชนบ้านไสยวน ประเภทป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเทือกเขานาคเกิดจังหวัดภูเก็ตระบุเนื้อที่ 253 ไร่ เลขที่หนังสืออนุมัติโครงการที่ ทส.1604.47/13287 ทั้งยังได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ป่าชุมชน โดยมีนายผาด หมดโหมง เป็นประธาน ป่าชุมชน ทั้งเป็นปราชญ์ชุมชนของหมู่ที่ 7 บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต (ส่วนภาคีเครือข่ายชุมชน, 2560 ; ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2564)

ภาพที่ 1 แสดงอาณาเขตป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ

ที่มา : ดัดแปลงจาก (Google Map และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2564)

การอนุรักษ์ป่าชุมชนเป็นการดำเนินกิจกรรมหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อดูแล รักษา ป่าชุมชนและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการจัดการ การเฝ้าระวัง และการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้ป่าชุมชนยังคงความสมบูรณ์ และสามารถเกื้อหนุนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง (เครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง, ม.ป.ป.) ซึ่งในคู่มือประชาชนเพื่อการจัดการป่าชุมชนได้เสนอการจัดการพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ไว้ 4 รูปแบบ ได้แก่ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ด้านการดูแลรักษาด้านการบำรุงและฟื้นฟู และด้านการศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ (พิชัย เอกศิริพงษ์, 2561 : 17-25) จากงานวิจัยของ อำนวย สังข์ช่วย (2563) ในการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้าภูกระแต อำเภอเวียงชัย จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยด้านการป้องกัน ด้านการแก้ไขและฟื้นฟู ด้านการอนุรักษ์ ด้านการใช้ทรัพยากร ด้านการกักเก็บ ด้านการรักษา ด้านการพัฒนา และด้านการแบ่งเขต เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ดวงแสนพุด (2564) พบว่า รูปแบบการจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมอุปอบ บ้านวังน้ำมอก ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคายมี 7 รูปแบบ ได้แก่ การเก็บกัก การรักษาและซ่อมแซม การแก้ไขและฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขต

จากที่มาและความสำคัญข้างต้น ประกอบกับผู้วิจัยเป็นบุคคลในพื้นที่จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน จึงนำมาสู่การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวนตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในบ้านไสยวนได้มีโอกาสวิเคราะห์อย่างมีส่วนร่วมซึ่งจะนำมาสู่การอนุรักษ์ป่าชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ตจำนวน 3,267 คน เนื่องจากทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจึงสามารถกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2557 : 48-49) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คนเพื่อป้องกันความผิดพลาด ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้ปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน โดยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) มาใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่มีคุณสมบัติเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ปรากฏชาวบ้าน ผู้นำที่เป็นทางการ ผู้นำตามธรรมชาติ และหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ซึ่งใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ในลักษณะแบบข้อคำถามปลายเปิด (Open-ended questions) และแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวนตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ในลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางของพิชัย เอกศิริพงษ์ (2561 : 17-25) จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ด้านการดูแลรักษาป่าชุมชน ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน และด้านการศึกษาและถ่ายทอดความรู้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้อง ด้านการใช้ภาษา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามผ่านเกณฑ์ (วิระยุทธ พรพจน์ธนาศ, 2565) โดยผลจากการทำ IOC รวมทั้งหมดของทุกตอนมีค่าระหว่าง 0.66 – 1 ดังนั้นเครื่องมือของผู้วิจัยจึงสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้นำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.842 สรุปว่าเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการสรุปประเด็นเชิงเนื้อหาในภาพรวมโดยการนำมาจัดหมวดหมู่เชื่อมโยงประเด็นในการศึกษา เพื่อให้เป็นเรื่องเดียวกันและนำมาเปรียบเทียบ ซึ่งครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

2. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytics) โดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของธานินทร์ ศิลป์จารุ (2557 : 77) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ก่อนที่จะได้รับการประกาศเป็นป่าชุมชนบ้านไสยวนหรือที่ชาวบ้านในพื้นที่เรียก ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ ในอดีตคนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากห้วยน้ำท้อเป็นแหล่งน้ำในการทำเกษตร การดำรงชีพ ต่อมาได้มีผู้บริจาคที่ดินเพื่อทำเส้นทางไปยังห้วยน้ำท้อ จึงทำให้คนในชุมชนและหน่วยงานระดับท้องถิ่น ร่วมกันประชุมเพื่อสร้างเส้นทางจากชุมชนไปยังห้วยน้ำท้อ เมื่อชุมชนพบสภาพลำห้วยน้ำท้อมีสภาพตื้นเขิน และพบพื้นที่ป่าบางส่วนถูกทำลาย จึงได้จัดหาอาสาสมัครทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในการวางแผนและร่วมกันดำเนินการสร้างฝายกั้นน้ำเป็นระยะ ๆ ใช้ทดน้ำ เก็บกักน้ำ และปลูกป่าเพิ่มเติมเพื่อการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าหน่วยงานระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ และชุมชนได้ร่วมกันสร้างกิจกรรมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเช่น การทำโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ 5 ธันวาคมหาราช การกำหนดแนวเขตลำห้วย การติดป้ายห้ามรุกร้าแนวเขตป่าไว้อย่างชัดเจน เป็นต้น ใน พ.ศ. 2560 ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชนบ้านไสยวน ประเภทป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเทือกเขาภาคเกิด จังหวัดภูเก็ต ระบุเนื้อที่ 253 ไร่ และเป็นช่วงเดียวกับที่คนในชุมชนได้จัดตั้งกลุ่มเรียนรู้ป่าต้นน้ำ หมู่ที่ 7 บ้านไสยวน (ห้วยน้ำท้อ) ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ เพื่อการ

อนุรักษ์การปลูกป่าทดแทน การติดป้ายชื่อต้นไม้ การปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น รวมทั้งกิจกรรมการปลูกฝังด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้และต้นน้ำให้แก่ผู้ที่เข้ามาร่วมกิจกรรม ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...ตัวแทนในชุมชนเคยมีส่วนร่วมให้คำแนะนำและเข้าร่วมประชุมในการวางแผนการป้องกัน การลักลอบตัดต้นไม้ทำลายป่าไม้ โดยเสนอให้มีการจัดตั้งกลุ่มและมีทีมงานป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการตัดไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ...” (ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 1, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2567)

“...คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ เช่น การทำฝายชะลอน้ำ ปลูกป่าเพิ่ม และการติดป้ายชื่อต้นไม้ต่าง ๆ เพื่อไว้ศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ...” (ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 3 สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2567)

“...ตัวแทนชุมชนเคยเข้าร่วมการประชุมและร่วมตัดสินใจการประชุมอยู่บ่อยครั้งเกี่ยวกับการจัดหน่วยลาดตระเวนตามแนวเขตของพื้นที่ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ...” (ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 4, สัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2567)

“...คนในชุมชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมได้ศึกษาความรู้และช่วยกันทำฝายกันน้ำเพื่อชะลอน้ำในพื้นที่ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ...” (ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 6, สัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2567)

“...คนในชุมชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมปลูกต้นไม้โครงการส่งเสริมป่าปลูกต้นไม้วันแม่เพื่อถวายพระพันปีหลวงและร่วมกับผู้มาศึกษาดูงาน 17 ประเทศ (เครือข่ายเพื่อการจัดการและการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนแห่งเอเชียและแปซิฟิก หรือ APFnet) ในพื้นที่ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ...” (ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 1, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2567; ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 5, สัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2567 และ ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 8, สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2567)

“...คนในชุมชนได้รับประโยชน์และผลผลิตเป็นผลไม้ต่าง ๆ และได้บรรยากาศที่ดี รวมถึงได้ความสดชื่นความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าในพื้นที่ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ...” (ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 6, สัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2567)

“...คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากผลผลิต เช่น การเก็บสละ หน่อไม้ และสมุนไพรต่าง ๆ เช่น ใบชะพลู รวมถึง ถั่วฝักยาว พืชผักต่าง ๆ เพื่อมาบริโภค เป็นพืชผักที่ได้ปลูกไว้ในพื้นที่ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ โดยไม่ต้องซื้อทำให้ช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือนไปได้...” (ผู้ให้การสัมภาษณ์รายที่ 7, สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2567)

ภาพที่ 2 กิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ที่มา : (จารุณี คงกุล และคณะ, ถ่ายภาพ, 16 กรกฎาคม 2566)

ภาพที่ 3 กลุ่มเรียนรู้ป่าต้นน้ำ หมู่ที่ 7 บ้านไสยวน (ห้วยน้ำท้อ)

ที่มา : (จารุณี คงกุล และคณะ, ถ่ายภาพ, 21 กรกฎาคม 2567)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ตนั้น มีตัวแทนชุมชนซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของคนดั้งเดิมในกระบวนการการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ จนเกิดเป็นกิจกรรมการอนุรักษ์ต่าง ๆ เช่น การทำฝายชะลอน้ำ การปลูกป่า การปลูกพืชประเภทยืนต้น การฟื้นฟูป่า การตัดป่าซื้อต้นไม้ เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ป่าชุมชนไม่ถูกทำลายและคงอยู่ต่อไป ทั้งยังคาดหวังให้ประชาชนในพื้นที่ทั้งคนดั้งเดิมและคนที่ย้ายมาจากพื้นที่อื่นได้มีโอกาสในการทำกิจกรรมการอนุรักษ์ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

2. ผลการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นประชากรในตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 มีช่วงอายุ 21-40 ปีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 และการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และผู้มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน 1-3 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75 และอาศัยอยู่ในชุมชน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักป่าชุมชน จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 73.50 และเคยเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.75

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	205	51.25
หญิง	195	48.75
รวม	400	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	116	29.00
21 – 40 ปี	180	45.00
41 – 60 ปี	81	20.25
60 ปี ขึ้นไป	23	5.75
รวม	400	100.00
การศึกษา		
ประถมศึกษา	46	11.50
มัธยมศึกษา / เทียบเท่า	186	46.50
ปวส. / เทียบเท่า	46	11.50
ปริญญาตรี	104	26.00
ปริญญาโท	13	3.25
ปริญญาเอก	4	1.00
อื่น ๆ	1	0.25
รวม	400	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร	26	6.50
รับจ้าง	125	31.25
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	48	12.00
พนักงานโรงแรม / บริษัท	37	9.25
ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	32	8.00
นักเรียน / นักศึกษา	130	32.50
อื่น ๆ	2	0.50
รวม	400	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
1 - 3 ปี	159	39.75
4 - 6 ปี	76	19.00
7 - 9 ปี	49	12.25
10 ปี ขึ้นไป	116	29.00
รวม	400	100.00
6. ท่านรู้จักป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ		
รู้จัก	294	73.50
ไม่รู้จัก	106	26.50
รวม	400	100.00
7. ท่านเคยเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
เคยเข้าร่วม	223	55.75
ไม่เคยเข้าร่วม	177	44.25
รวม	400	100.00

ผลการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ค่าเฉลี่ยของแนวทางการอนุรักษ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านการศึกษาและถ่ายทอดความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) และด้านการดูแลรักษาป่าชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมของระดับแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชน

แนวทางการอนุรักษ์ในแต่ละด้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	4.35	0.77	มาก
ด้านการดูแลรักษาป่าชุมชน	4.31	0.82	มาก
ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน	4.38	0.80	มาก
ด้านการศึกษาและถ่ายทอดความรู้	4.42	0.73	มาก
รวม	4.37	0.78	มาก

เมื่อพิจารณาแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชน รายละเอียดมีดังนี้

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการอนุรักษ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จัดทำป้ายป่าชุมชนในเขตพื้นที่ ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา จัดทำสื่อให้สมาชิกและผู้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.33$) และการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

ด้านการดูแลรักษาป่าชุมชน พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการอนุรักษ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาในรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ป้องกันรักษาป่าชุมชน ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมา สร้างแนวกันไฟรอบเขตป่าชุมชน ($\bar{X} = 4.31$) และจัดชุดลาดตระเวนรอบเขตป่าชุมชน ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการอนุรักษ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาในรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จัดทำฝายชะลอน้ำเพื่อให้ความชุ่มชื้นกับป่าชุมชน ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา การฟื้นฟูภูมิทัศน์ป่าชุมชน ($\bar{X} = 4.39$) และการสร้างแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

ด้านการศึกษาและถ่ายทอดความรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการอนุรักษ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) โดยพิจารณาในรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้เรื่องป่าชุมชนจากผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา จัดทำป้ายชื่อและบอกความหมายพันธุ์ไม้ ($\bar{X} = 4.42$) และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชน ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ภายใต้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยอภิปรายผลตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของประชาชน เริ่มต้นจากคนในชุมชนที่ได้รับประโยชน์จากห้วยน้ำท้อ รวมกลุ่มกันเพื่อร่วมกันดูแลรักษาห้วยซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสืบไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งอรุณ หน่อคำ และคณะ (2562) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการอยู่ร่วมกันของชุมชนกับป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งได้สรุปว่า การอยู่ร่วมกันของชุมชนกับป่าในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรของชาติได้อย่างอยู่อย่างยั่งยืนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ต้องมีการบริหารการพัฒนา การอยู่ร่วมกันของชุมชนกับป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล และพระสมุห์อุทัย อุทัยเมธี (2563) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และการจัดการป่าชุมชน ซึ่งได้เสนอรูปแบบกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และการจัดการป่าชุมชนของชุมชนบ้านวังหม้อ ตำบลบ่อ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ออกแบบกระบวนการการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และการจัดการป่าของชุมชน 2) ประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อยกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำทางศาสนา และประชาชน 3) ดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดการป่าชุมชน 4) ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของการอนุรักษ์และการจัดการป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การร่วมกันจัดตั้งทำร่างธรรมนูญศีลธรรม

2. แนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ภาพรวมของแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้ออยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ด้านการดูแลรักษาป่าชุมชน ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน และด้านการศึกษาและถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย สังข์ช่วย (2563) ศึกษาการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้าภูกระแต อำเภอเวียงชัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการป้องกัน ด้านการแก้ไขและฟื้นฟู ด้านการอนุรักษ์ ด้านการใช้ทรัพยากร ด้านการกักเก็บ ด้านการรักษา ด้านการพัฒนา และด้านการแบ่งเขต และสอดคล้องกับ สุวัฒน์ ดวงแสนพุด (2564) ศึกษาการจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาป่าชุมชนภูบ่อ บ้านวังน้ำมอก ตำบลพระพุทธบาท

อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย พบว่า รูปแบบการจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมอุปอบ บ้านวังน้ำมอก ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย มี 7 รูปแบบ ได้แก่ การเก็บกัก การรักษา และซ่อมแซม การแก้ไขและฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขต นอกจากนี้ ประลองดำรงไทย (บรรณธิการ) (2557 : 29-31) ได้กล่าวถึง หลักการดำเนินงานด้านป่าชุมชนของกรมป่าไม้ โดยมีกระบวนการดำเนินงาน คือ 1) การส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนโดยประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นรวมถึงคณะกรรมการหมู่บ้าน 2) จัดฝึกอบรมตัวแทนหรือผู้นำชุมชน เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนและสามารถนำไปถ่ายทอดต่อไป 3) การสำรวจและรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมาย โดยทำการสำรวจสภาพพื้นที่ป่า รวมถึงข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเป้าหมาย 4) การจัดทำโครงการป่าชุมชน เพื่อขออนุมัติจัดตั้งป่าชุมชน และ 5) เมื่อได้รับการอนุมัติป่าชุมชน กรมป่าไม้จะพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อการบริหารจัดการป่าและการพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

การอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อเป็นการดำเนินการที่มีเป้าหมายในการรักษาและฟื้นฟูระบบนิเวศของป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ เพื่อให้ชุมชนและธรรมชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ป่าชุมชนจึงจำเป็นต้องมีการร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรป่าไม้ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการฟื้นฟูป่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างความตระหนักรู้ในชุมชน โดยผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางที่สำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชนดังกล่าวอย่างมีส่วนร่วมได้ ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักรู้และการศึกษา การอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อจะสำเร็จได้เมื่อชุมชนมีความรู้และความเข้าใจในความสำคัญของการอนุรักษ์ ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมการศึกษาผ่านการอบรมและสัมมนา การเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของป่าและผลกระทบจากการทำลายป่า การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่า

2. การมีส่วนร่วมของชุมชน การอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อควรเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการดูแลรักษาป่า ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดตั้งกลุ่มหรือคณะกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนในพื้นที่ การให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการอนุรักษ์

3. การพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก การสร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น การร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นและภาครัฐในการจัดการป่า การร่วมมือกับองค์กรอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำโครงการอนุรักษ์ การหาทุนสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและดำเนินการโครงการอนุรักษ์ เป็นต้น

4. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ป่าชุมชนต้องคำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการกำหนดพื้นที่ห้ามตัดไม้หรือใช้ประโยชน์จากป่าในช่วงเวลาที่เหมาะสม ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม การมีระบบตรวจสอบและติดตามการใช้ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน

5. การบำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน การฟื้นฟูป่าชุมชนที่ถูกทำลายหรือเสื่อมสภาพไปแล้วเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญในการอนุรักษ์ โดยอาจทำได้ด้วยการปลูกป่าทดแทนเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่ถูกตัดไม้ทำลาย การปลูกต้นไม้ท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ การปลูกต้นไม้ผลไม้เพื่อเพิ่ม ความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดทำฝายชะลอน้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นกับป่าชุมชน

6. การใช้เทคโนโลยีในการอนุรักษ์ การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการอนุรักษ์ป่า เช่น การใช้ระบบ GPS หรือโดรนในการสำรวจและติดตามสภาพป่า การใช้แอปพลิเคชัน (Application) เพื่อช่วยในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการอบรมในชุมชน เป็นต้น

7. การสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ การสนับสนุนให้การปลูกต้นไม้ผลไม้ นอกจากจะเป็นการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพให้ป่าชุมชน ยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้จากทรัพยากรป่าชุมชนในรูปแบบที่ยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเกิดความตระหนักและหวงแหนทรัพยากรป่าชุมชน

8. การติดตามและประเมินผล การติดตามผลการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วงน้ำท่เป็นสิ่งสำคัญในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยสามารถใช้การสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ การประเมินผลกระทบจากกิจกรรมอนุรักษ์ในระยะยาว การปรับปรุงแนวทางการอนุรักษ์ให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

ภาพที่ 4 องค์ความรู้แนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม
ที่มา : (จารุณี คงกุล และคณะ, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดูแลรักษาป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญการดูแลรักษาป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
3. ควรสนับสนุนให้มีเครือข่ายในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน และเพิ่มทักษะการดูแลป่าชุมชน เพื่อให้ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
3. ควรสร้างกลไกการจัดการป่าชุมชนในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
2. ควรมีการศึกษาการอนุรักษ์พันธุ์พืชในป่าชุมชนห้วยน้ำท้อ บ้านไสยวน ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

เอกสารอ้างอิง (References)

- เครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง. (ม.ป.ป.). “ทำความเข้าใจจักป่าชุมชน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://thaicfnet.org/intro> สืบค้น 19 มิถุนายน 2568.
- ณัฐนันท์ จิรกิจนิมิต. (2566). “ป่าชุมชนกับคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนบ้านต้นตอง ตำบลพิชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง.” *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*. 7(4) : 233-249.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย Spss และ Amos. พิมพ์ครั้งที่ 15. นนทบุรี : เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ธีรทัศน์ โรจนกิจจากุล และพระสมุห์อุทัย อุทัยเมธิ. (2563). “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และการจัดการป่าชุมชน.” *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 5(3) : 239-254.
- ประลอง ดำรงไทย (บรรณาธิการ). (2557). *ป่าชุมชน รูปแบบการพัฒนาและบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้.
- “พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562.” (2562, พฤษภาคม 29). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 71 ก. หน้า 71-103.
- พิชัย เอกศิริพงษ์. (2561). *คู่มือประชาชนเพื่อการจัดการป่าชุมชน*. กรุงเทพฯ : ส.มณฑลการพิมพ์.
- รุ่งอรุณ หน่อคำ, ศศิณา ขุนทองวงศ์ และปาณิษตรา บุญส่ง. (2562). “แนวทางการพัฒนาการอยู่ร่วมกันของชุมชนกับป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์.” *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 7(2) : 1-20.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2565). “การศึกษาเปรียบเทียบการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยด้วยเทคนิค IOC, CVR และ CVI.” *รังสิตสารสนเทศ*. 28(1) : 169-192.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2564). “สรุปการจัดตั้งโครงการป่าชุมชน รายจังหวัด.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://forestinfo.forest.go.th/fCom_area.aspx สืบค้น 31 ตุลาคม 2567.

- ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC). (2562). “ประโยชน์จากป่าชุมชน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.recoftc.org/thailand/projects/cf-net/stories/ประโยชน์จากป่าชุมชน> สืบค้น 4 กันยายน 2567.
- ส่วนภาคีเครือข่ายชุมชน. (2560). “ป่าชุมชนต้นแบบ วิถีคน วิถีป่า จังหวัด: ภูเก็ต.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.forest.go.th/ppd/network63/> สืบค้น 9 พฤศจิกายน 2567.
- สุวัฒน์ ดวงแสนพุด. (2564). “การจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาป่าชุมชนภูบอบ บ้านวังน้ำมอก ตำบลพระพุทธบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย.” *วารสารรัฐสารักษ์*. 60(3) : 93-107.
- สำนักจัดการที่ดินป่าไม้. (2566). *โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- อำนวย สังข์ช่วย. (2563). “การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำภูกระแต อำเภอเวียงชัย จังหวัดขอนแก่น.” *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. 18(1) : 36-48.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities.” *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.

การบูรณาการ AI เพื่อการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบวิพากษ์ในรายวิชา ภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาผ่าน ChatGPT Integration of Artificial Intelligence to Enhance Critical Learning in Thai Geography Courses for Social Studies Students through ChatGPT

วนมพร พาหะนิษฐ์¹ และ สุพัตรา วะยะลุน²
Wanomporn Phahanit¹ and Suphtra Wayalun²

Received : May 30, 2025; Revised : June 26, 2025; Accepted : June 27, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

จุดประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ChatGPT เพื่อปรับปรุงการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ในรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาความสามารถของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ ChatGPT ในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และ 3) เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเมื่อใช้ ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2568 และมีเครื่องมือประกอบการวิจัยได้แก่ 1) การประเมินความสามารถในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์วิจารณ์ 2) แบบสอบถามความคิดเห็น และ 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จาก 1.98 เป็น 3.66 คะแนน, $p < .01$) การตั้งคำถามเชิงตีความเพิ่มขึ้น 1.15 คะแนน และการตั้งคำถามเชิงข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้น 0.42 คะแนน นอกจากนี้ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการใช้ ChatGPT อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.52) โดยเฉพาะด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.62$, S.D.= 0.49) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมโดยใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถส่งเสริมความสามารถในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : bc2011com@gmail.com

² คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Industrial Technology, Surindra Rajabhat University; e-mail : suphatra@srur.ac.th

คำสำคัญ (Keywords) : ChatGPT, การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์, ภูมิศาสตร์ประเทศไทย, AI เพื่อการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบวิพากษ์

Abstract

The goals of this study are to 1) create learning activities that use ChatGPT to help Thai geography students come up with better critical questions, 2) look at how well the students can use ChatGPT to come up with critical questions, and 3) find out what the students think about using ChatGPT in the learning process. This study uses both qualitative and quantitative methods and has a sample group of 30 first-year social studies students from the second semester of the 2025 academic year. The research tools include 1) a test of the capacity to ask important questions, 2) a survey of attitudes, and 3) a semi-structured interview. The study's results showed that students' ability to ask critical questions went up a lot (from 1.98 to 3.66 points, $p < .01$). Their ability to ask interpretive questions went up by 1.15 points, and their ability to ask factual questions went up by 0.42 points. Also, students had extremely positive things to say about utilizing ChatGPT ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.52), notably about the benefits they got from it ($\bar{X} = 4.62$, S.D.=0.49). The study shows that using ChatGPT as a collaborative learning tool can help people get better at coming up with important questions.

Keywords : ChatGPT, Critical Questioning, Thailand Geography, AI for Critical Learning

บทนำ (Introduction)

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรตามเกณฑ์การประเมินแบบ AUNQA ได้มุ่งให้หลักสูตร มุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาโดยเน้นให้ในรายวิชาเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยประสบการณ์การเป็นผู้สอนในรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทยเป็นเวลา มากกว่า 10 ปี ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักศึกษาสาขาสังคมศึกษา มักตั้งคำถามแบบผิวเผิน เช่น “ภูเขาที่สูงที่สุดในไทยคือภูเขาอะไร?” แต่ไม่ค่อยถามในเชิง “เหตุใดการกระจายตัวของภูเขาจึงส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค?” ซึ่งคำถามเหล่านี้ สามารถนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมการเมือง และเศรษฐกิจได้อย่างลึกซึ้งได้ (Facione, 2011; OECD, 2018) ดังนั้นการ

ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ จึงเป็นทักษะหลักที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมิน วิเคราะห์ และตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล แต่จากการศึกษาของ Paul & Elder (2014) พบว่า นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการตั้งคำถามเชิงรุก หรือกระตุ้นการวิเคราะห์ และในยุคปัญญาประดิษฐ์ที่มีการใช้ ChatGPT เป็นสื่อเพื่อช่วยให้สามารถตอบคำถามเชิงลึกได้มากกว่า Google จึงทำให้ ผู้ใช้งานมีการเรียนรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยงานวิจัยของ Arcinas (2024) พบว่า การใช้ AI ในการศึกษา สามารถเพิ่มการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ ($d = 0.70$) แต่ไม่มีแนวทางในการประยุกต์ใช้ การเรียนวิชาสังคมศึกษา

จากการประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในปีการศึกษา 2566 พบว่า นักศึกษาปีที่ 1 จำนวน 78% มีแนวโน้มตั้งคำถามเชิงข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว (เช่น ภูเขาที่สูงที่สุดในไทยคือภูเขาอะไร?) โดยมีเพียง 15% เท่านั้นที่สามารถตั้งคำถามเชิงตีความ และเพียง 7% ที่สามารถตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ได้ จากการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนและการสัมภาษณ์นักศึกษาแบบไม่เป็นทางการพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ลังเลในการตั้งคำถามที่ท้าทายหรือแสดงความคิดเห็นส่วนตัว เช่น นโยบายรัฐบาล หรือ ปัญหาสังคม การขาดทักษะการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์นี้ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถวิเคราะห์ความ เชื่อมโยงระหว่างปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์กับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองได้ อย่างลึกซึ้ง ในฐานะผู้สอนรายวิชานี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการหาแนวทางพัฒนาทักษะ ดังกล่าว ดังนั้น ChatGPT จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาดังกล่าว เนื่องจากสามารถให้ ข้อมูลย้อนกลับแบบไม่มีการตัดสิน และกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าสำรวจคำถามในมิติต่าง ๆ ได้อย่าง ปลอดภัย

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาแนวทางการใช้ ChatGPT ในการส่งเสริมการ ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์สำหรับนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยผสมผสาน (Mixed Methods) เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ AI ในการพัฒนาทักษะ การคิดเชิงวิพากษ์ ผลการวิจัยนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อวงวิชาการในการพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนที่บูรณาการ AI และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ChatGPT เพื่อปรับปรุงการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ในรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาความสามารถของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ ChatGPT ในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

3. เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเมื่อใช้ ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

จากการค้นคว้างานวิจัยย้อนหลัง ระหว่างปี 2020-2024 ที่ผ่านมา มีการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแต่ส่วนใหญ่ยังเน้นไปที่การใช้ AI ในสาขาวิทยาศาสตร์มากกว่าสังคมศึกษา ในฐานข้อมูล Scopus, Web of Science และ Google Scholar จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 45 เรื่อง ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ 3 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในการศึกษา สิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจในงานของ Paul & Elder (2014) นั่นคือการทำที่พวกเขาไม่ได้มองการคิดเชิงวิพากษ์เป็นเรื่องนามธรรม แต่แยกออกเป็นส่วนๆ ที่สอนได้จริง โดยเฉพาะองค์ประกอบเรื่อง “คำถาม” ที่พวกเขานับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการคิดทุกอย่าง ซึ่งตรงกับปัญหาที่ผู้วิจัยพบในห้องเรียน ได้แก่ จุดประสงค์ คำถาม ข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน การสรุป การอธิบาย และการควบคุมตนเอง ซึ่งการตั้งคำถามเป็นองค์ประกอบหลักที่ขับเคลื่อนการคิดระดับสูง ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ Facione (2011)

2. การประยุกต์ใช้ AI ในการศึกษา Arcinas (2024) ศึกษาการใช้ AI ในการศึกษา สันติภาพ พบว่าการบูรณาการ AI สามารถเพิ่มการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ ($d = 0.70$) Mayasari et al. (2024) ศึกษาในบริบทอินโดนีเซีย พบว่า การใช้เครื่องมือ AI ร่วมกับหลักสูตรที่ปรับแต่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การใช้ ChatGPT ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา Irfan et al. (2023) ศึกษากรณีการใช้ ChatGPT ในการสอนระดับอุดมศึกษา พบว่าช่วยพัฒนาทักษะการให้เหตุผลเชิงวิพากษ์ และการเขียนได้ดี แต่ต้องมีการพัฒนาความรู้เท่าทันด้าน AI ควบคู่กันไป

ช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gap) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษา AI เพื่อตั้งคำถามในวิชาคณิตศาสตร์หรือภาษาอังกฤษ โดยน้อยมากที่จะพบในวิชาสังคมศึกษาที่ใช้ ChatGPT เพื่อฝึกทักษะการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์รวมทั้งยังไม่มีการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ในบริบทภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศไทย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

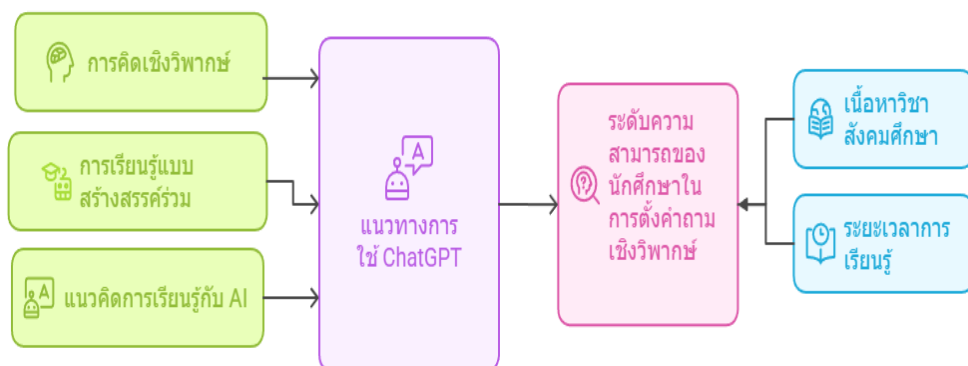
Arcinas (2024) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาสันติภาพที่เสริมการเรียนรู้ด้วย AI ซึ่งพบว่า เมื่อนำ AI มาบูรณาการในรายวิชา ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้เชิงวิพากษ์อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาขนาดผลกระทบที่สำคัญ ($d = 0.70$) ส่งผลต่อการคิดเชิงวิพากษ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการเรียนรู้ส่วนบุคคล สามารถเป็นตัวแปรเพื่อทำนายผลการศึกษาที่ดีขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Mayasari et al, (2024) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการใช้เครื่องมือการเรียนรู้ปัญญาประดิษฐ์และหลักสูตรที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนในอินโดนีเซียพบว่า เมื่อนำ AI มาบูรณาการร่วมกับหลักสูตรที่กำหนดเองอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์เชิงบวก ทำให้นักเรียนในอินโดนีเซียมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น และช่วยแนะนำการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ได้

Irfan et al, (2023) ได้นำ ChatGPT3 ซึ่งเป็น AI มาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนวารสารศาสตร์ สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ระดับปริญญาตรี เพื่อฝึกการสอนและการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ สามารถส่งเสริมและพัฒนาทักษะ ให้ผู้เรียนเกิดการให้เหตุผลเชิงวิพากษ์และ สามารถเสริมการวิเคราะห์เชิงลึกในการเรียนวารสารศาสตร์ ซึ่ง AI สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดี

การบูรณาการทฤษฎี ได้ผนวก 3 ทฤษฎีหลักข้างต้น เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือกระตุ้นการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย 1) ทฤษฎีการคิดเชิงวิพากษ์ของ Paul & Elder (2006) 2) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ร่วมของ Vygotsky (1978) และ 3) แนวคิดการเรียนรู้ร่วมกับ AI (OpenAI, 2023)

จากทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อจำกัดการวิจัย (Research Limitations)

การวิจัยมีขอบเขตการศึกษาเฉพาะนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 30 คน อาจมีข้อจำกัดในการสรุปผลสำหรับประชากรที่ใหญ่กว่า อาจไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสาขาอื่นได้โดยตรง รวมทั้งมีเวลาเก็บข้อมูลเพียงแค่ 3 สัปดาห์ ซึ่งอาจไม่เพียงพอในการประเมินระยะยาว รวมทั้ง และการใช้ AI อาจสร้างปัญหาได้ หากสถานที่ใช้ในการทดสอบ ไม่มีระบบเครือข่ายที่เสถียร หรือ Wifi Speed ช้า

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. **วิธีการวิจัย** งานวิจัยนี้เป็นแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ 1) ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และออกแบบแนวทางการใช้ ChatGPT 2) ทดลองใช้แนวทางกับกลุ่มนักศึกษา และ 3) ประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล

2. **ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย** ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2/2567 จำนวน 58 คน (2 ห้องเรียน)

3. **กลุ่มเป้าหมาย** คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2/2567 ห้อง 1 จำนวน 30 คน ที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย และมีผลการเรียนรายวิชาพื้นฐานในระดับปานกลางถึงดี เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

4. **ตัวแปรในการวิจัย** ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ แนวทางการใช้ ChatGPT เพื่อส่งเสริมการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ตัวแปรตาม คือ ระดับความสามารถของนักศึกษาในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และตัวแปรควบคุม คือ เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา และระยะเวลาการเรียนรู้

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนเรียน จำนวน 5 กิจกรรม เพื่อสำรวจความรู้ ความคิด หรือระดับการตั้งคำถาม ณ จุดเริ่มต้น ซึ่งมีกิจกรรมที่เป็นพื้นฐาน มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน และกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียน จำนวน 5 กิจกรรม ที่มุ่งต่อยอดการคิดเชิงวิพากษ์ โดยใช้คำถามที่ลึกซึ้ง ซับซ้อนมากขึ้น และสะท้อนมิติทางสังคม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้ก่อนเรียน

กิจกรรมที่	คำถามกระตุ้น	การใช้ ChatGPT	การสะท้อนผล
1 : สำรวจลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย	ภูมิประเทศลักษณะใดพบมากที่สุดในประเทศไทย และมีผลต่อการดำรงชีวิตอย่างไร?	ให้ ChatGPT อธิบายลักษณะภูมิประเทศแต่ละแบบในประเทศไทย และยกตัวอย่างพื้นที่	เขียนสิ่งที่คุณเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ และตั้งคำถามที่ยังสงสัย
2 : การกระจายของประชากรในประเทศไทย	เหตุใดบางภูมิภาคของไทยจึงมีประชากรหนาแน่นกว่าภูมิภาคอื่น?	ใช้ ChatGPT วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายตัวของประชากร	อธิบายสิ่งที่คุณเข้าใจและเสนอแนวทางในการกระจายประชากรอย่างสมดุล
3 : ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ	คุณคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของไทยคืออะไร? และเราใช้มันอย่างไร?	สอบถาม ChatGPT ถึงแหล่งทรัพยากรหลักของประเทศไทยและการจัดการที่ยั่งยืน	สรุปแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์และตั้งคำถามที่อยากศึกษาต่อ
4 : ภัยธรรมชาติในประเทศไทย	แต่ละภูมิภาคของไทยมีเศรษฐกิจแบบใด และเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างไร?	ใช้ ChatGPT วิเคราะห์เศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ภาคเหนือ/ใต้	วิเคราะห์ผลกระทบของเศรษฐกิจต่อพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ
5 : ประชากรสูงวัยกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	ภัยธรรมชาติแบบใดเกิดบ่อยในไทย? ส่งผลต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมอย่างไร?	ขอให้ ChatGPT ยกตัวอย่างภัยธรรมชาติหลักในไทย เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม	เขียนบทเรียนที่ได้และคำถามที่คุณอยากรหาคำตอบเพิ่มเติม

ตารางที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียน

กิจกรรมที่	คำถามกระตุ้น	การใช้ ChatGPT	การสะท้อนผล
1 : สำรวจลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย	หากคุณเป็นนักวางแผนเมือง คุณจะออกแบบโครงสร้างพื้นฐานอย่างไรให้เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศ?	ให้ ChatGPT เสนอแนวทางการใช้ภูมิประเทศเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	ออกแบบแนวคิดหรือภาพจำลอง และตั้งคำถามต่อยอดจากแนวคิดดังกล่าว

ตารางที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียน (ต่อ)

กิจกรรมที่	คำถามกระตุ้น	การใช้ ChatGPT	การสะท้อนผล
2 : นโยบายของประเทศไทย	นโยบายใดสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านพื้นที่อยู่อาศัยในไทย?	สอบถามนโยบายต่างประเทศที่จัดการความหนาแน่นของประชากร	เขียนบทเปรียบเทียบและตั้งคำถามเชิงนโยบายต่อระบบไทย
3 : ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย	คุณจะทำแบบกิจกรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนได้อย่างไร?	ใช้ ChatGPT สร้างไอเดียกิจกรรมอนุรักษ์ในท้องถิ่น เช่น ป่า น้ำ ดิน	สรุปแผนกิจกรรม พร้อมตั้งคำถามเรื่องผลลัพธ์ระยะยาว
4 : ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ	คุณจะทำแบบเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร?	ให้ ChatGPT วิเคราะห์ตัวอย่างธุรกิจสีเขียวในพื้นที่ชนบท	เขียนแผนธุรกิจย่อ ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5 : ภัยธรรมชาติในประเทศไทย	คุณคิดว่าเราควรเตรียมรับมือภัยธรรมชาติอย่างไรในระดับครัวเรือนและชุมชน?	ใช้ ChatGPT สร้างคู่มือเบื้องต้นหรือแผนฉุกเฉินในระดับพื้นที่	สรุปคู่มือที่ได้ และตั้งคำถามเชิงนโยบายหรือความยั่งยืน

5.2 แบบวัดความสามารถในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เป็นแบบประเมินคำถาม ซึ่งสามารถจำแนกระดับคำถามเป็น 3 ระดับ

5.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ (Likert scale) ประกอบด้วย ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับ ChatGPT ความน่าสนใจ ความเข้าใจและประโยชน์ที่ได้รับ

5.4 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อสะท้อนผลเชิงลึกให้เข้าใจทัศนคติและข้อเสนอแนะ

5.5 ChatGPT Version 4.0

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวิจัย (ข้อ 4.1 และ 4.2) ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) > 0.67 ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และด้านสังคมศึกษาหรือที่เกี่ยวข้องมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป หลังจากนั้นนำเครื่องมือวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขหลังจากนั้น นำเครื่องมือไปทดลอง (Pretest) กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ห้อง 2 ที่

ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่า 0.98 หลังจากนั้นดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางการใช้ ChatGPT โดยใช้เวลาวันศุกร์ในคาบเรียนครั้งละ 4 ชั่วโมง เวลา 8.00 - 11.00 น. เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์หลังจากนั้นทำการเก็บข้อมูลหลังทดลอง (Post-test) หลังจากเสร็จแล้วให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความคิดเห็นและสัมภาษณ์ ตัวแทนนักศึกษา จำนวน 5 คน

7. เกณฑ์ในการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

7.1 เกณฑ์การประเมินชุดการเรียนรู้แบบ Rubric (Elder & Paul, 2014) โดยพิจารณาจาก 3 ด้าน

ตารางที่ 3 หลักเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับประเมินคำถามของนักศึกษา

ระดับคำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ตัวชี้วัด	คะแนน (เต็ม 3)
ระดับ 1 ข้อเท็จจริง	คำถามมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริง หรือนิยามต่าง ๆ	คำถามมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริง หรือ นิยาม ต่าง ๆ	1
ระดับ 2 ตีความ	คำถามที่แสวงหาความหมาย ความสัมพันธ์หรือการเปรียบเทียบ คำถามเชิงความหมาย สัมพันธภาพ หรือการเปรียบเทียบ	ใช้สำหรับถามในเชิงวิเคราะห์หรือ อธิบาย เช่น “การเพิ่มขึ้นของ ประชากรมีผลกระทบต่อ ทรัพยากรอย่างไรบ้าง”	2
ระดับ 3 วิพากษ์	คำกระตุ้นความคิด ทบทวนความ เป็นไปได้ต่าง ๆ หรือแสดงให้เห็นถึง ค่านิยม	ใช้เพื่อถามในลักษณะเปรียบเทียบ คุณธรรม ความยุติธรรม หรือผลที่ เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น “ใครได้รับ ผลดีจากนโยบายควบคุม”	3

ที่มา : (Elder & Paul, 2014)

จากตารางที่ 3 ผู้ประเมินจะพิจารณาจากคำถามที่นักศึกษาตั้งขึ้นในแต่ละกิจกรรม โดยระบุว่าคำถามนั้นอยู่ระดับใดที่ตรงกับเกณฑ์นี้ หากมีหลายคำถามในหนึ่งข้อจะนับคะแนนเฉลี่ยหลังจากนั้นจะบันทึกคะแนน

7.2 เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ของ Best (1977) สำหรับแบบสอบถาม Likert Scale 5 ระดับ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.51 – 5.00	ระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับมาก
2.51 – 3.50	ระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับน้อย
1.00 – 1.50	ระดับน้อยที่สุด

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

8.2 สถิติเชิงอนุมาน ใช้ t-test แบบ Dependent Sample เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ระหว่าง “ก่อนเรียน” และ “หลังเรียน” ภายในกลุ่มเดียวกัน

8.3 การวิเคราะห์เนื้อหา ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยใช้วิธีการจัดกลุ่มข้อมูล (Coding) และการหาธีม (Thematic Analysis)

ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย และขอแจ้งให้ทราบว่า การวิจัยนี้ได้ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ช่วยในการสร้างภาพประกอบ (ภาพที่ 1) แปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจัดรูปแบบเอกสารอ้างอิงแต่การตีความผลการศึกษา และข้อสรุปทั้งหมดเป็นของผู้วิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ 3 ด้าน ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแนวทางการใช้ ChatGPT เพื่อปรับปรุงการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ในรายวิชามิติศาสตร์ประเทศไทย “การออกแบบกิจกรรม 10 กิจกรรมนี้ทำให้ผู้วิจัยปวดหัวอยู่หลายคืน เพราะต้องคิดว่าจะให้ให้นักศึกษาเริ่มต้นยังไงดี ในตอนแรกคิดจะให้เริ่มด้วยคำถามยาก แต่หลังจากทดลองกับนักศึกษากลุ่มเล็กพบว่า นักศึกษากลัวจึงต้องปรับเป็นคำถามง่าย ๆ ก่อน แล้วค่อย ๆ เพิ่มความซับซ้อนทีละนิด” ซึ่งสามารถบูรณาการใช้ ChatGPT โดยในแต่ละกิจกรรมใช้คำถามกระตุ้นแนวทางการสนทนากับ ChatGPT และการสะท้อนผลที่ลึกซึ้งในช่วงหลังเรียน ในหัวข้อ การกระจายประชากรกับภูมิศาสตร์เชิงนโยบาย การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และการเตรียมรับมือภัยธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2. ผลการศึกษาความสามารถของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ ChatGPT ในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ผลการวิเคราะห์จากนักศึกษาจำนวน 30 คน มีรายละเอียดดังอธิบายในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ก่อนและหลังเรียน

ประเภทคำถาม	ก่อนเรียน (ค่าเฉลี่ย)	หลังเรียน (ค่าเฉลี่ย)	ความแตกต่าง	t	p
ข้อเท็จจริง	2.81	3.23	+0.42	-9.227	0.000**
ตีความ	2.50	3.65	+1.15	-21.833	0.000**
วิพากษ์	1.98	3.66	+1.68	-29.563	0.000**

**p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่าคะแนนเฉลี่ยในทุกระดับของการตั้งคำถามเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ChatGPT ช่วยให้นักศึกษา เข้าใจข้อมูลพื้นฐานได้แม่นยำ สามารถวิเคราะห์ความหมายและเหตุผลจากเนื้อหาได้ดี และสามารถตั้งคำถามสะท้อนการประเมินคุณค่า การวิจารณ์ และเสนอแนวทางได้ดีขึ้น ดังนั้นการเรียนรู้จากสถานการณ์และข้อมูลที่หลากหลายนี้ พร้อมกระตุ้นให้พวกเขาเชื่อมโยงข้อมูลกับบริบททางภูมิศาสตร์ได้ดีขึ้น

3. ผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเมื่อใช้ ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ ChatGPT ในการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย

(N = 30)

ประเด็นที่วัด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความน่าสนใจของกิจกรรม	4.52	0.51	มากที่สุด
ความเข้าใจต่อเนื้อหา	4.38	0.59	มาก
การกระตุ้นความคิด	4.57	0.50	มากที่สุด
ความเหมาะสมของ ChatGPT	4.45	0.51	มาก
ประโยชน์ที่ได้รับ	4.62	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.51	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 โดยภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51 (S.D. 0.52) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประโยชน์ที่ได้รับมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.62 (S.D. 0.49) รองลงมาคือ การกระตุ้นความคิด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.57 (S.D. 0.50) และน้อยที่สุดคือ ความเข้าใจต่อเนื้อหา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.38 (S.D. 0.5) จากผลการวิเคราะห์นี้ ทำให้เห็นว่า ChatGPT ทำหน้าที่เหมือนเป็นผู้ร่วมสนทนาในการเรียนรู้ที่ช่วยเปิดประเด็นคำถามแล้วจึงเสนอแนวทางใหม่อย่างเป็นระบบ เช่น “ครั้งแรกที่รู้สึกว่าการตั้งคำถามทำให้เราเป็นคนฉลาดขึ้น” หรือ “ChatGPT ไม่เคยทำให้เราเหนื่อย แม้จะถามคำถามง่าย ๆ”

4. ผลประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้
ผลจากการศึกษาพบว่า ChatGPT ทำให้กล้าคิดและกล้าถามมากขึ้น การสนทนากับ AI ทำให้เข้าใจภูมิศาสตร์เศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ และ นักศึกษาบางคนเสนอให้มีการเรียนรู้ด้วย ChatGPT ในวิชาอื่นเพิ่มเติม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยได้ลำดับการอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ChatGPT ในวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักศึกษาสังคมศึกษา ผู้วิจัยพบว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน คล้ายกับที่ Vygotsky (1978) พูดถึงเรื่อง Zone of Proximal Development มาก เพราะทำหน้าที่เหมือน “พี่เลี้ยง” ที่ช่วยยกระดับความคิดของนักศึกษา แต่ไม่ได้ให้คำตอบสำเร็จรูป ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ร่วม โดย ChatGPT ทำหน้าที่เป็น “ผู้ร่วมสนทนา” ที่ช่วยขยายขอบเขตการคิดของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมแบบขั้นตอน (การตั้งคำถาม → การโต้ตอบกับ AI → การสะท้อนผล → การปรับแต่งคำถาม) สอดคล้องกับหลักการ Scaffolding ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การใช้บริบทเนื้อหาภูมิศาสตร์ประเทศไทยทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับความเป็นจริงในท้องถิ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mayasari et al. (2024) ที่เน้นการปรับแต่งหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

2. ความสามารถในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญในทุกระดับของการตั้งคำถาม โดยเฉพาะการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ที่เพิ่มขึ้นถึง 1.68 คะแนน (จาก 1.98 เป็น 3.66, $p < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Paul & Elder (2014) ที่

เสนอว่าการคิดเชิงวิพากษ์สามารถพัฒนาได้ผ่านกระบวนการตั้งคำถามที่มีคุณภาพ การที่คะแนนคำถามเชิงตีความเพิ่มขึ้น 1.15 คะแนนนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าไม่ใช่แค่ตัวเลข แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดที่สำคัญเพราะเห็นนักศึกษาเริ่มถามคำถามแบบ 'ทำไมการกระจายตัวของประชากรถึงไม่เท่ากัน' แทนที่จะถามแค่ 'ประชากรมากที่สุดอยู่ที่ไหน' ซึ่งแสดงว่าพวกเขาเริ่มเห็นความเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการศึกษาสังคมศึกษา การที่คะแนนข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นเพียง 0.42 คะแนนแสดงให้เห็นว่า ChatGPT ช่วยให้ผู้เรียนเลื่อนระดับจากการถามข้อเท็จจริงไปสู่การถามเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับขนาดผลกระทบ ($d = 0.70$) ที่ Arcinas (2024) พบในการศึกษาลักษณะ

3. ความคิดเห็นของนักศึกษา ผลการประเมินความคิดเห็นที่แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) โดยเฉพาะด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.62$) และการกระตุ้นความคิด ($\bar{X} = 4.57$) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่านักศึกษารู้สึก "กล้าคิดและกล้าถามมากขึ้น" เนื่องจาก ChatGPT "ไม่ตัดสิน แต่ช่วยกระตุ้นให้คิด" ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการสร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัยทางจิตวิทยา ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การที่ความเข้าใจต่อเนื้อหาหามีคะแนนต่ำสุด ($\bar{X} = 4.38$) อาจเป็นเพราะผู้เรียนยังต้องปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Irfan et al. (2023) เกี่ยวกับความจำเป็นในการพัฒนาความรู้เท่าทัน AI

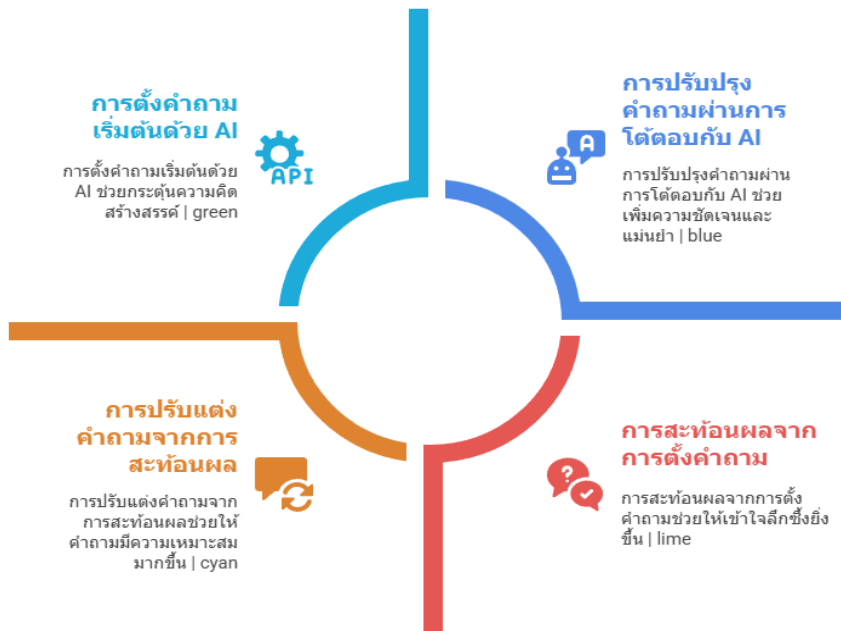
องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการศึกษาสามารถระบุองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กรอบแนวทางการใช้ ChatGPT แบบขั้นตอนเพื่อพัฒนาการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ โดยผลการวิจัยที่พบว่าคะแนนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (เพิ่มขึ้น 1.68 คะแนน, $p < .01$) แสดงให้เห็นว่ากรอบการเรียนรู้ คือ

"การตั้งคำถาม → การโต้ตอบกับ AI → การสะท้อนผล → การปรับแต่งคำถาม"

สามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ยังไม่เคยมีการศึกษาในบริบทของการศึกษาสังคมศึกษาในประเทศไทยมาก่อน โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ในรายวิชารัฐศาสตร์ โดยสามารถแสดงดังภาพที่ 2

แนวทางการใช้ ChatGPT แบบขั้นตอนเพื่อพัฒนาการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ครูสามารถนำแนวทางการใช้ ChatGPT ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย หรือวิทยาศาสตร์ โดยปรับบริบทเนื้อหาให้เหมาะสม
2. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับอาจารย์เรื่อง “การใช้ AI เป็นเครื่องมือพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์” โดยใช้รูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นแนวทาง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาอื่น ๆ หรือหลักสูตรอื่น โดยมีการนำ AI ไปใช้ร่วมกับการศึกษาเชิงวิพากษ์เพื่อฝึกทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์
2. พัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการร่วมกับการใช้ AI เพื่อพัฒนาทักษะการตั้งคำถามในเชิงวิพากษ์ในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- Arcinas, M. M. (2024). "AI-enhanced peace education: AI's impact on student learning practices in higher education." In **Impacts of AI on students and teachers in education 5.0**. F. Mobo Ed. pp. 125–154. IGI Global.
- Best, J. W. (1977). **Research in education**. 3rd ed. Prentice-Hall.
- Brookfield, S. D. (2012). **Teaching for critical thinking : Tools and techniques to help students question their assumptions**. Jossey-Bass.
- Facione, P. A. (2011). **Critical thinking: What it is and why it counts**. Insight Assessment.
- Irfan, M., Murray, L. A., & Ali, S. (2023). "Integration of artificial intelligence in Academia : A case study of critical teaching and learning in higher education." **Global Social Sciences Review**. 8(1) : 352–364.
- Mayasari, N et al. (2024). "Effectiveness of using artificial intelligence learning tools and customized curriculum on improving students' critical thinking skills in Indonesia." **The Eastasouth Journal of Learning and Educations**. 2(2) : 111–118.
- OECD. (2018). **The future of education and skills : Education 2030**. OECD Publishing.
- OpenAI. (2023). "ChatGPT : Optimizing language models for dialogue." [Online]. Available : <https://openai.com/research> Retrieved February 20, 2025.
- Paul, R., & Elder, L. (2006). "Critical thinking : The nature of critical and creative thought." **Journal of Developmental Education**. 30(2) : 34-35.
- Paul, R. & Elder, L. (2014). **The miniature guide to critical thinking concepts and Tools**. 7th ed. Foundation for Critical Thinking.
- Vygotsky, L. S. (1978). **Mind in society : The development of higher psychology processes**. Harvard University Press.
- Zhai, X. (2022). "ChatGPT in education : Prospects and challenges." **AI and Education Journal**. 3(4) : 45–52.

บทบาทของการออกแบบและการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมในมุมมอง
ของนักท่องเที่ยว : การวิเคราะห์เชิงคุณค่าด้วยวิธีการประเมินมูลค่า
ตามสถานการณ์ (CVM)

The Role of Landscape and Management in the Perspective of
Tourists : A Value Analysis Using the Contingent Valuation Method

ธงชัย ทองมา¹ ธีระ กุลสวัสดิ์² พรทิพย์ จตุพรมงคลชัย³ ปวีณา สปิเลอร์⁴
และ ธัญพิชชา สามารถ⁵

Thongchai Thongmar¹ Teera Kulsawat² Pornthip Jatupornmongkolchai³
Pawina Spiller⁴ and Thanpitcha Sarmart⁵

Received : June 1, 2025; Revised : June 26, 2025; Accepted : June 27, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของการออกแบบและการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นันทนาการว่ามีผลต่อประสบการณ์และความเต็มใจจ่าย (Willingness to Pay – WTP) ของนักท่องเที่ยวต่อการปรับปรุงและการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นันทนาการอย่างไร โดยใช้Contingent Valuation Method (CVM) เป็นกรอบการประเมินค่า เพื่อนำมาระบุและวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภูมิสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างภายในโครงการ ซึ่งส่งผลต่อกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการดำเนินงาน โดยข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์หมา

¹ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; Faculty of Engineering and Industrial Technology, Suan Sunandha Rajabhat University; email : thongchai.th@ssru.ac.th

^{2,5} คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; Faculty of Political Science and Law, Burapha University; email : teera@buu.ac.th (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ); (Corresponding author), thanpitcha.sa@buu.ac.th

³ นักวิชาการอิสระด้านบัญชีและการเงิน; Independent Accounting and Finance Specialist; email : japornthip@gmail.com

⁴ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น; Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan Khon Kaen; email : pawina.sp@rmuti.ac.th

จากเอกสารรายงานความเป็นไปได้(Feasibility Study Report) และแบบสอบถามภาคสนามจากกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 250 คน ที่เกี่ยวข้องกับโครงการท่องเที่ยวในอนาคตแห่งหนึ่ง

ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมี WTP เฉลี่ยอยู่ที่ 89.40 บาท หากมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น เพิ่มแสงไฟตกแต่ง พื้นที่พักผ่อน และจุดถ่ายภาพที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะในกิจกรรมลานชมดาวและสวนสัตว์ขนาดเล็ก ซึ่งได้รับความสนใจมากที่สุด งานวิจัยนี้ยังเสนอแนวทางการวางแผนพื้นที่นันทนาการที่ตอบโจทย์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และสนับสนุนความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของโครงการ รวมถึงแสดงให้เห็นว่าการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมไม่ใช่เพียงเพิ่มความสวยงาม แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นการใช้จ่ายและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการภูมิสถาปัตยกรรม, พื้นที่นันทนาการ, กิจกรรมสร้างรายได้, วิธีการประเมินมูลค่าตามสถานการณ์ (CVM), ความเต็มใจจ่าย (WTP)

Abstract

This research aims to investigate and analyze the role of landscape architectural design and management in recreational areas, particularly how these factors influence tourists' experiences and their willingness to pay (WTP) for improvements and management of the landscape architecture within such areas. The study employs the Contingent Valuation Method (CVM) as a framework for value assessment, in order to identify and analyze business opportunities related to the development of landscape architecture and structures within the project, ultimately informing appropriate operational strategies. The primary data used in the analysis are derived from a feasibility study report and field surveys collected from 250 tourists associated with a future tourism project.

The findings reveal that tourists have an average WTP of 89.40 Thai Baht per visit if improvements such as enhanced lighting, rest areas, and additional photo spots are implemented, particularly in activities such as the stargazing deck and small animal garden, which received the highest interest. This study also proposes strategic spatial planning approaches that align with tourist behavior and support the project's economic sustainability. It highlights that landscape architecture is not merely about visual enhancement but serves as a key mechanism to stimulate spending and ensure continuous revenue generation

Keywords : Landscape Architecture Management, Recreational Area, Revenue-Generating Activities, Contingent Valuation Method (CVM), Willingness to Pay (WTP)

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวเชิงนันทนาการในปัจจุบันมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยซึ่งมีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Kasemsap, 2017) การออกแบบและการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ส่งเสริมประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้มาเยือน แต่ยังถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับโครงการ ทั้งจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ และโอกาสทางธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริการอาหาร เครื่องดื่ม กิจกรรมกลางแจ้ง หรือร้านค้าที่ระลึก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณีการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมมักถูกมองเพียงในแง่ของสวยงามและการใช้งาน มากกว่าจะคำนึงถึงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนของการดำเนินงาน (Thavisouk & Manosroi, 2019) ทั้งนี้หลักการสร้างถิ่นที่ (Placemaking) ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ โดยนำอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและรูปแบบศิลปะที่เหมาะสมกับพื้นที่มาใช้ รวมถึงการสร้างประสบการณ์ร่วมกันของคนในชุมชน (Suphatida and Pondech, 2019) สิ่งนี้นำไปสู่ช่องว่างทางการวิจัย (Research Gap) ที่สำคัญ ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของการขาดสมมติฐานรายได้-รายจ่ายที่ชัดเจน การบันทึกทางบัญชีที่ไม่ครบถ้วน และการวางแผนกลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพจริงของพื้นที่ ทำให้หลายโครงการไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง หรือไม่สามารถสร้างผลตอบแทนที่เหมาะสมได้

การวิจัยเกี่ยวกับภูมิสถาปัตยกรรมสำหรับการสร้างรายได้ในพื้นที่นันทนาการเกี่ยวข้องกับแนวทางที่หลากหลาย ซึ่งรวมการออกแบบ การวิเคราะห์ทางการเงิน และโอกาสทางธุรกิจเชิงกลยุทธ์ (Fitriani et al., 2023) การออกแบบและการจัดวางองค์ประกอบภูมิสถาปัตยกรรมมีความสำคัญในการสร้างกิจกรรมที่ขับเคลื่อนรายได้ตัวอย่างเช่น โครงการแม่น้ำ Bolango เน้นการเปลี่ยนแปลงพื้นที่อยู่อาศัยให้กลายเป็นริมน้ำเชิงพาณิชย์และนันทนาการ สร้างประโยชน์ต่อนักลงทุน รัฐบาล และชุมชน โดยการใช้ประโยชน์จากลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (Fitriani et al, 2023) ในทำนองเดียวกัน พื้นที่ Nová Duchonka ในสโลวาเกีย เน้นการปรับตัวของศักยภาพทางธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการด้านนันทนาการในปัจจุบัน โดยเน้นความหลากหลายทางชีวภาพและความดึงดูดนักท่องเที่ยว (Kuczman & Paganová, n.d.) โดยหลักการของการคิดเชิงออกแบบหรือที่เรียกว่า “Design Thinking” เป็นการใช้เครื่องมือที่สามารถแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดการกระตุ้นความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ หลักการของการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) ประกอบด้วยหลัก 8 ประการ ได้แก่ 1) พอดีกับร่างกาย 2) ความสะดวกสบาย 3) ความตระหนัก 4) ความเข้าใจ 5) สุขภาพ 6) บุรณาการทางสังคม 7) ส่วนบุคคล 8) ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Steinfeld, E, 2012) ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของภูมิสถาปัตยกรรมในฐานะเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่ควรได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด

การเงินและการทำความเข้าใจสมมติฐานรายได้และค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการบัญชีและการประเมินมูลค่าทางการเงินที่ถูกต้อง (Mochalov, 2024) ทั้งนี้จากการศึกษาเศรษฐศาสตร์ของการก่อสร้างภูมิทัศน์โรงแรมและรีสอร์ทในรัสเซียได้มีการให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดงบประมาณที่ใช้สำหรับการจัดสวน โดยเน้นถึงผลกระทบด้านต้นทุนที่สำคัญและความจำเป็นในการศึกษาความเป็นไปได้ (Mochalov, 2024) นอกจากนี้ การรวบรวมการวิเคราะห์และการวางแผนภูมิทัศน์ ดังที่กล่าวถึงในบริบทของนันทนาการของนักท่องเที่ยว เน้นย้ำถึงความสำคัญของการหาปริมาณความต้องการของผู้เข้าชมและลักษณะภูมิทัศน์เพื่อแจ้งกลยุทธ์การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว (Aranzabal et al., 2009) ข้อมูลเหล่านี้เป็นฐานสำคัญสำหรับการกำหนดสมมติฐานทางการเงินที่สอดคล้องกับการลงทุนในด้านการออกแบบและจัดการภูมิสถาปัตยกรรมทั้งนี้การระบุโอกาสทางธุรกิจเกี่ยวข้องกับการตระหนักถึงศักยภาพของทรัพยากรภูมิทัศน์-นันทนาการ และเชื้อชาติ-เศรษฐกิจ ดังที่เห็นในภูมิภาคภูเขาของดาเกสถานและอัลไต ซึ่งมีการใช้วิธีการสหสาขาวิชาชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเทคโนโลยีทางสังคมและรับประกันความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อม (Magomedkhanov et al., 2024) นอกจากนี้ การพัฒนาคอมเพล็กซ์การท่องเที่ยวและนันทนาการในภูมิภาคอัลมาตีของคาซัคสถานแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนพื้นที่ระดับภูมิภาคและการจำแนกทรัพยากรนันทนาการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยว Kerimbayev et al, 2024) โดยรวมแล้ว แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินการโครงการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการควรพิจารณาแง่มุมที่หลากหลายเหล่านี้ เพื่อใช้ประโยชน์จากศักยภาพทางเศรษฐกิจของภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นันทนาการอย่างเต็มประสิทธิภาพ

บทความนี้มุ่งเน้นการใช้ CVM เพื่อประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นันทนาการ ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งในการประเมินมูลค่าของทรัพยากรหรือบริการที่ไม่มีราคาตลาดโดยตรง เช่น ความสะอาดของพื้นที่ ความสวยงามของทัศนียภาพ หรือความสะดวกในการใช้งาน (Carson, 2012) โดย CVM ใช้การสำรวจเพื่อถามนักท่องเที่ยวว่า “พวกเขาพร้อมจะจ่ายเงินเท่าไร” เพื่อแลกกับการได้ใช้พื้นที่ที่มีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาโครงการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาความคาดหวังของผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลางของการออกแบบ การวิจัยนี้มีความสำคัญเนื่องจากนำเสนอแนวทางการวิเคราะห์บทบาทของการออกแบบและการจัดวางองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นันทนาการที่ส่งผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมกับมิติทางเศรษฐกิจ ผ่านการใช้ CVM ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถวัดค่าของประสบการณ์และบริการสาธารณะที่ไม่สามารถสะท้อนผ่านราคากลางตลาดได้โดยตรง (Bateman et al, 2002) ช่วยให้เข้าใจว่า นักท่องเที่ยวให้ค่ากับการออกแบบภูมิทัศน์อย่างไร และการลงทุนในด้านภูมิสถาปัตยกรรมมีความคุ้มค่าหรือไม่ ภายใต้บริบทของโครงการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งบนพื้นที่ 36 ไร่

ที่มีการพัฒนาภายใต้แนวคิด “การสร้างประสบการณ์ผ่านการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม” ซึ่งรวมถึงกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเข้าชมสถานที่ การขับรถ ATV การชมดาว สวนสัตว์ขนาดเล็ก ซึ่งชาวสวรรค์ลานกางเต็นท์ และร้านขายของที่ระลึก การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เห็นภาพของความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมกับมูลค่าที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ตลอดจนการเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวต่อการปรับปรุงและการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นันทนาการ รวมถึงบทบาทของภูมิสถาปัตยกรรมในการกระตุ้นการใช้จ่ายและส่งเสริมการบริโภคซึ่งจะเป็นการส่งเสริมกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการดำเนินงานและการพัฒนาภูมิสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างภายในโครงการ งานวิจัยนี้จึงมีความหมายต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว นักออกแบบ ผู้บริหารโครงการ นักวิจัย หรือแม้กระทั่งชุมชนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Thavisouk & Manosroi, 2019) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมความยั่งยืน ช่วยให้ชุมชนมีบทบาทในการตัดสินใจเชิงนโยบายการออกแบบพื้นที่ และการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเป็นธรรม (Abdulaali et al., 2023) โดยการใช้ CVM เป็นเครื่องมือประเมินค่าที่สามารถนำไปสู่การวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่มีประสิทธิภาพทั้งในเชิงประสบการณ์ของผู้ใช้บริการและเชิงเศรษฐกิจของโครงการ (Carson, 2012) งานวิจัยนี้จึงมีศักยภาพในการเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาโครงการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวและสนับสนุนการจัดการอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของการออกแบบและการจัดวางองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นันทนาการที่ส่งผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อประเมินความเต็มใจจ่าย (Willingness to Pay – WTP) ของนักท่องเที่ยวต่อการปรับปรุงและการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นันทนาการ โดยใช้ วิธีการประเมินมูลค่าตามสถานการณ์ (Contingent Valuation Method (CVM))
3. เพื่อระบุและวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภูมิสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างภายในโครงการ ซึ่งส่งผลต่อกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้กรณีศึกษาโครงการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการแห่งหนึ่งเป็นฐานหลักในการวิเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของภูมิสถาปัตยกรรมในการสร้างกิจกรรมและขับเคลื่อนรายได้ รวมถึงประเมินความเต็มใจจ่ายของ

นักท่องเที่ยวผ่านการวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจแบบไม่ประเมินมูลค่าตลาดโดยตรง (Non-market Valuation) โดยใช้วิธี Contingent Valuation Method (CVM) เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนถึงมูลค่าทางประสพการณ์จากสายตาของนักท่องเที่ยว (Kasemsap, 2017; Thavisouk & Manosroi, 2019)

ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยมาจากเอกสารรายงานความเป็นไปได้ (Feasibility Study Report) ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดโครงการและแบบแปลนการออกแบบ ข้อมูลรายได้และต้นทุนของแต่ละกิจกรรม เช่น ATV, ลานชมดาว, สวนสัตว์ขนาดเล็ก, ซิงช้าสวรรค์, ลานกางเต็นท์, ร้านขายของที่ระลึก, ลักษณะงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและบำรุงรักษาพื้นที่ และข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างและใช้ประโยชน์ที่ดิน

การวิจัยดำเนินการผ่านกระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและการสำรวจภาคสนาม ซึ่งรวมถึงการแจกแบบสอบถาม CVM ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 250 คน เพื่อประเมินความเต็มใจจ่าย (Willingness to Pay – WTP) ภายใต้สถานการณ์สมมติฐาน เช่น “หากพื้นที่นันทนาการแห่งนี้ได้รับการปรับปรุงให้มีแสงไฟตกแต่ง พื้นที่พักผ่อน และจุดถ่ายภาพที่หลากหลายมากขึ้น คุณพร้อมจะจ่ายค่าเข้าชมเพิ่มเท่าไร?” (Fitriani et al, 2023; Kuczman & Paganová, n.d.) ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์การออกแบบและการจัดวางองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรม โดยใช้ข้อมูลจากรายงาน Feasibility Study และแบบแปลนโครงการ เพื่อวิเคราะห์ว่าแต่ละองค์ประกอบ เช่น ลานชมดาว, สวนสาธารณะ, ลานกิจกรรมกลางแจ้ง มีบทบาทอย่างไรในการกระตุ้นพฤติกรรมและความสนใจของนักท่องเที่ยว (Magomedkhanov et al, 2024)

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเต็มใจจ่าย (WTP) ด้วย CVM ใช้แบบสอบถาม Close-ended ในการเก็บข้อมูล WTP จากนักท่องเที่ยวแล้วนำมาคำนวณค่าเฉลี่ย WTP และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยวกับระดับ WTP โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และ Chi-Square Test

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ เป็นการประยุกต์ใช้ SWOT Analysis เพื่อระบุโอกาสทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภูมิสถาปัตยกรรม รวมถึงการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับโครงการอื่น ๆ เพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Kerimbayev et al., 2024) รวมถึงการตรวจสอบผลกระทบจากกฎหมายควบคุมอาคาร ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และเทศบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ว่าข้อกำหนดทางกายภาพ เช่น สีหลังคา, ระยะเวลา, วัสดุก่อสร้าง ส่งผลต่อการออกแบบและดำเนินงานของโครงการอย่างไร (Mochalov, 2024)

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ถูกนำไปใช้ในการเสนอแนะแนวทางการวางแผนและออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมที่สนับสนุนความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของโครงการ รวมถึงสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการลงทุน การบริหารจัดการและการบันทึกทางบัญชีในอนาคต โดยเฉพาะในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในประเทศไทย (Aranzabal et al, 2009)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภูมิสถาปัตยกรรมและกิจกรรมสร้างรายได้ในโครงการท่องเที่ยวกรณีศึกษา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การออกแบบและการจัดวางองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการสร้างกิจกรรมและรายได้ในพื้นที่นั้นชนทางการ กิจกรรมและองค์ประกอบทางกายภาพที่เหลืออยู่ในโครงการ มีความสำคัญต่อการสร้างรายได้โดยตรงผ่านประสบการณ์เชิงปฏิสัมพันธ์และความสวยงามของพื้นที่ โดยแต่ละกิจกรรมมีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายในหลายช่องทาง และแนวคิดการออกแบบและการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว: การปรับปรุงพื้นที่กิจกรรม 6 ประเภท ตามตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 4

ตารางที่ 1 ความสำคัญทางภูมิสถาปัตยกรรมจากกิจกรรมเพื่อแสดงสมมติฐานรายได้และต้นทุนดำเนินงาน

กิจกรรม	รายได้เฉลี่ย ต่อปี (ล้านบาท)	ต้นทุน ดำเนินงาน (ล้านบาท)	กำไร (ล้านบาท)	สัดส่วน กำไร (%)	ความสำคัญทาง ภูมิสถาปัตยกรรม	ความสำคัญด้าน การออกแบบ	ความสำคัญต่อ ประสบการณ์ นักท่องเที่ยว
ลานขับรถ ATV	0.94	0.56	0.38	40.10	การวางผังเส้นทาง ให้ปลอดภัยและ สวยงาม	เส้นทางที่ ปลอดภัยและ สวยงาม	เหมาะกับกลุ่ม วัยรุ่นและคนชอบ กิจกรรมผจญภัย
ลานกางเต็นท์	5.43	2.06	3.37	62.00	การจัดโซนที่ เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม	โซนเงียบสงบ พร้อมวิวธรรมชาติ	บรรยากาศที่ น่าจดจำ
การเข้าชม สถานที่	49.75	23.71	26.03	52.33	พื้นที่ปฏิสัมพันธ์ และจุดถ่ายภาพ สวนสัตว์ขนาดเล็ก (แกะ/อาปาก้า)	พื้นที่ปฏิสัมพันธ์ และจุดถ่ายภาพ	เหมาะกับ ครอบครัว และเด็ก

ตารางที่ 1 ความสำคัญทางภูมิสถาปัตยกรรมจากกิจกรรมแสดงสมมติฐานรายได้และต้นทุนดำเนินงาน (ต่อ)

กิจกรรม	รายได้เฉลี่ย ต่อปี (ล้านบาท)	ต้นทุน ดำเนินงาน (ล้านบาท)	กำไร (ล้านบาท)	สัดส่วน กำไร (%)	ความสำคัญทาง ภูมิสถาปัตยกรรม	ความสำคัญ ด้านการ ออกแบบ	ความสำคัญต่อ ประสบการณ์ นักท่องเที่ยว
หอดูดาว / Sky Viewing Tower	2.81	0.38	2.44	86.66	การวางตำแหน่งที่ มองเห็นวิว 360°	โครงสร้าง แข็งแรงและ ตำแหน่งสูง	สร้าง ประสบการณ์ดู ดาวและชมวิว กลางคืน
ชิงช้าสวรรค์	11.81	0.38	11.43	96.82	เป็นแลนด์มาร์ก และจุดชมวิวหลัก	การออกแบบให้ เข้ากับภูมิ ประเทศ	เป็นแลนด์มาร์กที่ โดดเด่น
ร้านขายของ ที่ระลึก (15 ร้าน)	91.54	45.77	45.77	50.00	การกระจายตัว ตามจุดสำคัญ	การกระจายตัว ตามจุดสำคัญ	กระตุ้นให้ใช้จ่าย เพิ่มเติม

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมกับรายได้ของกิจกรรม

กิจกรรม	ลักษณะการออกแบบ	ผลต่อรายได้
ลานขับรถ ATV	จัดเส้นทางให้ปลอดภัยและมีทัศนียภาพสวยงาม	เพิ่มความน่าสนใจและลดความเสี่ยง
ลานกางเต็นท์	แบ่งโซนชัดเจน มีไฟฟ้าและห้องน้ำใกล้เคียง	ดึงดูดกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน
สวนสัตว์ขนาดเล็ก	สร้างพื้นที่ปฏิสัมพันธ์และจุดถ่ายภาพ	ดึงดูดกลุ่มครอบครัวและคนรักสัตว์
หอดูดาว	วางตำแหน่งสูง โครงสร้างแข็งแรง	สร้างประสบการณ์พิเศษและกระตุ้นการแชร์
ชิงช้าสวรรค์	ออกแบบให้เป็นแลนด์มาร์กและชมวิวได้รอบด้าน	ดึงดูดผู้มาเยือนจำนวนมาก
ร้านขายของที่ระลึก	กระจายตัวตามจุดสำคัญ เช่น ทางออก, จุด ถ่ายภาพ	กระตุ้นให้ใช้จ่ายเพิ่มเติม

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 3 แนวทางการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อสนับสนุนรายได้

หลักการออกแบบ	ตัวอย่างการนำไปใช้	ผลลัพธ์
การวางผังพื้นที่ (Zoning)	แยกโซนกิจกรรมชัดเจน เช่น โซนกิจกรรม, โซนพักผ่อน, โซนค้าขาย	ลดการรบกวนกันระหว่างกิจกรรม และเพิ่มโอกาสในการใช้จ่ายหลายช่องทาง
การสร้างจุดถ่ายภาพ (Photo Spot)	จัดจุดถ่ายภาพในสวนสัตว์, หอดูดาว, ชิงช้าสวรรค์	กระตุ้นการแชร์บนโซเชียลมีเดียเพื่อเพิ่มการรับรู้
การใช้แสงและสี	ใช้โทนอบอุ่นและธรรมชาติ และไฟตกแต่งตอนกลางคืน	สร้างบรรยากาศและความประทับใจ
การใช้วัสดุท้องถิ่น	ใช้ไม้จริง, หิน, วัสดุธรรมชาติ	สร้างความรู้สึกรักถิ่นและสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น
การจัด Flow การเคลื่อนที่	จากสวนสัตว์ ไปที่ร้านขายของ และหอดูดาว จนถึงชิงช้าสวรรค์	สร้าง Flow ที่ไหลลื่น เพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายต่อเนื่อง

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 4 แนวคิดการออกแบบและจัดการภูมิสถาปัตยกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรม	ก่อน	หลัง
1) กิจกรรมขับรถ ATV	พื้นที่โล่ง ขรุขระ ไม่มีเส้นทางชัดเจน ขาดภูมิทัศน์ที่น่าสนใจ	- แนวคิด: สร้างเส้นทางผจญภัยที่ทำหายแต่ปลอดภัย พร้อมภูมิทัศน์ที่หลากหลาย - แบบแปลน: ออกแบบเส้นทางคดเคี้ยวที่มีการปรับระดับความสูง-ต่ำ สร้างเนินดิน บ่อน้ำตื้น และทราย เพื่อเพิ่มอุปสรรค จัดปลูกต้นไม้พุ่มและต้นไม้ขนาดกลางรอบเส้นทางเพื่อสร้างความร่มรื่นและแบ่งโซน เพิ่มจุดพักรถ พร้อมที่นั่งและป้ายบอกทางที่ชัดเจน
2) ลานชมดาว	พื้นที่โล่ง, ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก สว่างรบกวน	- แนวคิด: สร้างพื้นที่สงบและมืดสนิทสำหรับการชมดาวโดยเฉพาะ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น - แบบแปลน: เลือกพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งกำเนิดแสงรบกวน ปรับพื้นที่เรียบและลาดเอียงเล็กน้อยเพื่อการมองเห็นที่ดี จัดวางเก้าอี้เอนนอนหรือเบาะรองนั่งที่ออกแบบมาเพื่อการชมดาวโดยเฉพาะ ปลูกต้นไม้สูงรอบพื้นที่เพื่อกันแสงและเสียงรบกวนจากภายนอก สร้างจุดติดตั้งกล้องดูดาวพร้อมปลั๊กไฟและที่เก็บอุปกรณ์

ตารางที่ 4 แนวคิดการออกแบบและจัดการภูมิสถาปัตยกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว (ต่อ)

กิจกรรม	ก่อน	หลัง
3) สวนสัตว์ขนาดเล็ก	กรงสัตว์แบบเดิม ๆ ไม่มีพื้นที่สีเขียวขาดปฏิสัมพันธ์	- แนวคิด: สร้างสภาพแวดล้อมที่จำลองธรรมชาติให้มากที่สุด เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของสัตว์และประสบการณ์ใกล้ชิดสำหรับนักท่องเที่ยว - แบบแปลน: ออกแบบกรงสัตว์แบบเปิด (Open Enclosure) ที่มีรั้วกันต่ำและเป็นธรรมชาติ เช่น ไม้หรือหิน สร้างแหล่งน้ำจำลอง โขดหิน และปลูกต้นไม้พุ่มหนาแน่นภายในกรงเพื่อให้สัตว์ได้ใช้ชีวิตตามธรรมชาติ จัดทำทางเดินลอยฟ้า (Walkway) หรือสะพานที่ทอดผ่านบริเวณกรง เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ชมสัตว์ในมุมสูง และจัดโซนให้อาหารสัตว์พร้อมเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิด
4) ชิงช้าสวรรค์	ชิงช้าสวรรค์ตั้งอยู่โดดเดี่ยว, ไม่มีภูมิทัศน์รอบข้างที่น่าสนใจ	- แนวคิด: สร้างจุดเด่นรอบชิงช้าสวรรค์ให้เป็นแลนด์มาร์คที่น่าดึงดูดใจ พร้อมทัศนียภาพที่สวยงามทั้งกลางวันและกลางคืน - แบบแปลน: จัดวางชิงช้าสวรรค์บนเนินสูงเล็กน้อยเพื่อเพิ่มมุมมอง, ออกแบบสวนดอกไม้ตามฤดูกาลล้อมรอบฐานชิงช้าสวรรค์, ติดตั้งไฟประดับ LED ที่สามารถเปลี่ยนสีได้เพื่อสร้างบรรยากาศในยามค่ำคืน สร้างพื้นที่สำหรับถ่ายภาพ (Photo Booth) ที่มีฉากหลังเป็นชิงช้าสวรรค์ และจัดทำทางเดินที่เชื่อมโยงไปยังกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง
5) ลานกางเต็นท์	พื้นที่โล่ง, ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก, ขาดความเป็นส่วนตัว	- แนวคิด: สร้างลานกางเต็นท์ที่สะดวกสบาย, ปลอดภัย และมีความเป็นส่วนตัวสูง พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน - แบบแปลน: แบ่งโซนลานกางเต็นท์เป็นแปลงย่อย ๆ โดยใช้พุ่มไม้หรือแนวต้นไม้เตี้ยกันเพื่อเพิ่มความเป็นส่วนตัว จัดให้มีจุดบริการน้ำ-ไฟสำหรับแต่ละแปลง สร้างห้องน้ำและห้องอาบน้ำรวมที่สะอาดและได้มาตรฐาน จัดทำพื้นที่สำหรับก่อกองไฟรวม (Campfire Pit) พร้อมที่นั่ง และมีป้ายบอกทางและกฎระเบียบที่ชัดเจน
6) ร้านขายของที่ระลึก	ร้านค้าแบบง่าย ๆ ไม่มีธีมการจัดแสดงสินค้าไม่น่าสนใจ	- แนวคิด: ออกแบบร้านค้าให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือธีมของสถานที่ พร้อมการจัดแสดงสินค้าที่น่าดึงดูดใจ - แบบแปลน: ออกแบบอาคารร้านค้าที่มีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น เช่น ไม้หรือวัสดุธรรมชาติในงานออกแบบ สร้างทางเข้าที่เปิดโล่งและเชิญชวน จัดแสดงสินค้าในรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น จัดเป็นมุมตามหมวดหมู่สินค้า หรือจัดแสดงสินค้าไฮไลท์ เพิ่มพื้นที่นั่งเล่นหรือมุมกาแฟเล็ก ๆ ภายในร้าน และจัดสวนหย่อมเล็ก ๆ ด้านหน้าร้านเพื่อสร้างบรรยากาศ

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

จากตารางที่ 1 – 4 เป็นการแสดงการออกแบบและการจัดวางองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่นั้นๆ และการออกแบบและจัดการภูมิสถาปัตยกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญในการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 1 – 4 พบว่า การออกแบบที่คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายและกิจกรรมเฉพาะ ส่งผลโดยตรงต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น ลานจอดรถ ATV ซึ่งออกแบบเส้นทางให้ปลอดภัยและมีทัศนียภาพสวยงาม ช่วยดึงดูดกลุ่มวัยรุ่นและผู้ชื่นชอบกิจกรรมผจญภัย สร้างรายได้เฉลี่ยต่อปี 0.94 ล้านบาท และมีกำไรเฉลี่ย 0.38 ล้านบาท คิดเป็นกำไรร้อยละ 40.10 ขณะเดียวกันลานกางเต็นท์ที่แบ่งโซนชัดเจนพร้อมระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้าและห้องน้ำ กลับสร้างบรรยากาศน่าพึงพอใจสำหรับกลุ่มครอบครัวและเพื่อนฝูง ส่งผลให้มีรายได้เฉลี่ย 5.43 ล้านบาทต่อปี และมีกำไรเฉลี่ย 3.37 ล้านบาท คิดเป็นกำไรร้อยละ 62.00 แสดงให้เห็นว่า การแบ่งพื้นที่ใช้งาน (Zoning) ไม่เพียงลดความขัดแย้งระหว่างกิจกรรม แต่ยังเพิ่มโอกาสในการใช้จ่ายหลายช่องทาง

ในขณะที่การออกแบบเชิงประสบการณ์ (Experiential Design) ยังเป็นปัจจัยหลักที่กระตุ้นการใช้จ่าย ที่เด่นชัดคือ สวนสัตว์ขนาดเล็ก ที่จัดพื้นที่ปฏิสัมพันธ์และจุดถ่ายภาพกับสัตว์ เช่น เกะ และอัลปาก้า ซึ่งดึงดูดครอบครัวและเด็ก สร้างรายได้จากค่าธรรมเนียมเข้าชมและกิจกรรมเสริม เช่น การให้อาหารสัตว์ ส่วน หอดูดาว หรือ Sky Viewing Tower ที่ออกแบบให้มีโครงสร้างแข็งแรงและตั้งอยู่ในตำแหน่งสูงมองเห็นวิว 360 องศา สร้างประสบการณ์ "ดูดาวกลางคืน" ที่แปลกใหม่ กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวแชร์ภาพบนช่องทางโซเชียลมีเดีย ส่งผลต่อการเพิ่มการรับรู้และดึงดูดผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้น

สำหรับการสร้างรายได้ทางอ้อม การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมยังช่วยสนับสนุนผ่านการจัดวางร้านค้า และจุดขายของที่ระลึก ตามเส้นทางท่องเที่ยว เช่น ร้านขายของที่ระลึก 15 ร้าน ที่กระจายตัวใกล้จุดถ่ายภาพหลักหรือทางออก ทำให้เกิดการใช้จ่ายเพิ่มเติมโดยไม่ตั้งใจ โดยมีรายได้เฉลี่ย 91.54 ล้านบาทต่อปี และมีกำไรเฉลี่ย 45.77 ล้านบาท คิดเป็นกำไรร้อยละ 50.00 ซึ่งสะท้อนความสำเร็จของหลักการการจัด Flow การเคลื่อนที่ ที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยในมุมมองการออกแบบ การใช้แสงสีและวัสดุท้องถิ่น เช่น ไม้และหินธรรมชาติ ไม่เพียงสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นเอกลักษณ์ แต่ยังเสริมภาพลักษณ์ "พรีเมียม" ให้พื้นที่ ช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ ขณะที่ การสร้างแลนด์มาร์ก เช่น ชิงช้าสวรรค์ที่ออกแบบให้กลมกลืนกับภูมิทัศน์ กลับทำหน้าที่เป็นจุดดึงดูดหลัก สร้างรายได้เฉลี่ย 11.81 ล้านบาทต่อปี และมีกำไรเฉลี่ย 11.43 ล้านบาท คิดเป็นกำไรร้อยละ 96.82 และกลายเป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งข้อมูลทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าภูมิสถาปัตยกรรมคือเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ ที่เชื่อมโยงการออกแบบเชิงสุนทรียะกับเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการผสมผสานองค์ประกอบทางกายภาพเข้ากับความต้องการของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ ที่ไม่เพียงแค่แสวงหาความสวยงาม แต่ต้องการประสบการณ์ที่ลงตัว

กับตัวตนและไลฟ์สไตล์ ซึ่งแนวทางนี้ไม่เพียงเพิ่มรายได้ในระยะสั้น แต่ยังสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจจากการดึงดูดผู้เยี่ยมชมซ้ำและส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางดิจิทัลอีกด้วย

2. การประเมินความเต็มใจจ่าย (WTP) ด้วย CVM เพื่อวัดมูลค่าทางเศรษฐกิจของประสบการณ์และบริการที่ไม่มีราคาตลาดโดยตรง เช่น ความสวยงามของสวนสาธารณะ บรรยากาศในการชมดาว ความปลอดภัยของเส้นทางเดิน ความสะดวกสบายของลานกิจกรรม เป็นต้น และงานวิจัยนี้ใช้ CVM เพื่อประเมินว่า “นักท่องเที่ยวพร้อมจะจ่ายเงินเพิ่มเท่าไร” หากในอนาคตโครงการมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น เพิ่มแสงไฟตกแต่ง ปรับปรุงพื้นที่ให้สะอาดมากขึ้น สร้างจุดถ่ายภาพใหม่ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และหากตั้งคำถาม “หากพื้นที่นันทนาการแห่งนี้ได้รับการปรับปรุงให้มีแสงไฟตกแต่ง พื้นที่พักผ่อน และจุดถ่ายภาพที่หลากหลายมากขึ้น คุณพร้อมจะจ่ายค่าเข้าชมเพิ่มเท่าไร” ผลการวิจัย ดังตารางที่ 5 ถึง 6

ตารางที่ 5 ค่า WTP และจำนวนนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม

ช่วง WTP (บาท)	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ค่า WTP รวม	ค่า WTP เฉลี่ย
0	15	0	$WTP \text{ เฉลี่ย} = \frac{\sum (\text{ค่า WTP ในแต่ละระดับ} \times \text{จำนวนคน})}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}$ $WTP \text{ เฉลี่ย} = \frac{22,350}{250} = 89.40 \text{ บาทต่อคน}$
20	30	600	
50	75	3750	
100	60	6000	
150	40	6000	
200	30	6000	
รวม	250	22350	

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 6 ข้อมูลจากการวิเคราะห์ผลการสำรวจ WTP

ประเภทกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวอยากให้ปรับปรุงมากที่สุด		ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์กับ WTP		
กิจกรรม	% ของนักท่องเที่ยวที่เลือก	ระดับความประทับใจ	จำนวนคน	WTP เฉลี่ย
ลานชมดาว	65%	ดีมาก	100 คน	120 บาท
การเข้าชมสถานที่	50%	ดี	80 คน	90 บาท
ชิงช้าสวรรค์	45%	พอใช้	50 คน	60 บาท
ลานกางเต็นท์	35%	ไม่พอใจ	20 คน	0 บาท
ATV	25%			

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 6 ข้อมูลจากการวิเคราะห์ผลการสำรวจ WTP

การเปรียบเทียบระดับ WTP ของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่าง ๆ					
ลำดับ	กลุ่มนักท่องเที่ยว	ระดับ WTP เฉลี่ย (บาท)	สัดส่วนของนักท่องเที่ยวในกลุ่ม (%)	ความสำคัญทางการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม	ผลกระทบต่อยาได้
1	กลุ่มครอบครัว	110	40	พื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก, จุดถ่ายภาพ, กิจกรรมเชิงปฏิสัมพันธ์	สูง
2	กลุ่มโซเชี่ยลมีเดีย	100	30	จุดถ่ายภาพที่สวยงาม, บรรยากาศเฉพาะตัว	สูง
3	กลุ่มวัยรุ่น	85	20	กิจกรรมผจญภัย, พื้นที่กิจกรรมกลางแจ้ง	ปานกลาง
4	กลุ่มผู้สูงอายุ	60	10	พื้นที่พักผ่อน, ความสะดวกสบาย, ไม่มีความเสี่ยง	ต่ำ

ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ WTP จาก CVM		
ระดับความประทับใจ	จำนวนคน	WTP เฉลี่ย
ดีมาก	100 คน	120 บาท
ดี	80 คน	90 บาท
พอใช้	50 คน	60 บาท
ไม่พอใจ	20 คน	0 บาท

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5 และ 6 พบว่า การประเมินความเต็มใจจ่าย (Willingness to Pay – WTP) ของนักท่องเที่ยวผ่านวิธี CVM (Contingent Valuation Method) ในพื้นที่นันทนาการ ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมกับมูลค่าทางเศรษฐกิจที่นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายเพิ่มเพื่อรับประสบการณ์ที่ดีขึ้น โดยจากตารางที่ 5 พบว่า นักท่องเที่ยว 250 คน มีค่า WTP เฉลี่ยอยู่ที่ 89.40 บาทต่อคน โดยกลุ่มที่พร้อมจ่ายสูงสุดอยู่ในช่วง 100-200 บาท (60-30 คน) สะท้อนว่า การลงทุนปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น การเพิ่มแสงไฟตกแต่ง จุดถ่ายภาพใหม่ และสิ่งอำนวยความสะดวก จะสร้างมูลค่าเพิ่มได้จริง และเมื่อวิเคราะห์เชิงลึกจากตารางที่ 5 พบว่ากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ลานชมดาว (65%) ตามด้วยสวนสัตว์ขนาดเล็ก (50%) และชิงช้าสวรรค์ (45%) โดยกลุ่มที่ประทับใจระดับ "ดีมาก" (100 คน) มีค่า WTP เฉลี่ยสูงถึง 120 บาท ขณะที่กลุ่ม "พอใช้" (50 คน) จ่ายเฉลี่ยเพียง 60 บาท แสดงว่า ประสบการณ์ที่โดดเด่นและน่าประทับใจส่งผลโดยตรงต่อความเต็มใจจ่าย และเมื่อแยกตามกลุ่มนักท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มครอบครัว (40%) มี WTP เฉลี่ย 110 บาท เน้นความสำคัญที่พื้นที่

ปลอดภัยสำหรับเด็ก และจุดถ่ายภาพ ต่อมากลุ่มโซเซียลมีเดีย (30%) WTP เฉลี่ย 100 บาท ให้ความสำคัญกับจุดถ่ายภาพสวยงามและบรรยากาศเฉพาะตัว และกลุ่มวัยรุ่น (20%) WTP เฉลี่ย 85 บาท ต้องการกิจกรรมผจญภัยและพื้นที่กลางแจ้ง ยังรวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุ (10%) WTP เฉลี่ย 60 บาท มุ่งเน้นความสะดวกสบายและพื้นที่พักผ่อน ซึ่งข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่า การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมต้องตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายหลัก เช่น การสร้างแลนด์มาร์กถ่ายภาพ และปรับปรุงลานชมดาว เพื่อดึงดูดกลุ่มโซเซียลมีเดียและครอบครัว การพัฒนาพื้นที่กิจกรรมผจญภัยสำหรับกลุ่มวัยรุ่น และการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกและทางเดินปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังพบว่าระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกันยังสะท้อนว่าการลงทุนปรับปรุงต้องมุ่งเน้นกิจกรรมที่มีผลตอบแทนสูง เช่น ลานชมดาวและสวนสัตว์ ซึ่งมีสัดส่วนผู้ประทับใจสูงและ WTP สูงกว่าเฉลี่ย ขณะเดียวกันควรลดการลงทุนในกิจกรรมที่ได้รับความสนใจน้อย เช่น ลานขับรถ ATV ที่มีเพียงร้อยละ 25 ของนักท่องเที่ยวต้องการปรับปรุง

3. ผลการวิเคราะห์ Chi-Square Test of Independence เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง “กิจกรรมที่ต้องการปรับปรุง” กับ “ระดับความพึงพอใจ” ซึ่งการทดสอบ Chi-Square Test ระหว่าง “กิจกรรมที่ต้องการปรับปรุง” กับ “ระดับความพึงพอใจ” ซึ่งกำหนดสมมติฐาน คือ

H_0 : ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง “กิจกรรมที่ต้องการปรับปรุง” กับ “ระดับความพึงพอใจ”

H_1 : มีความสัมพันธ์ระหว่าง “กิจกรรมที่ต้องการปรับปรุง” กับ “ระดับความพึงพอใจ”

พิจารณาผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 7 – 10 ดังนี้

ตารางที่ 7 ข้อมูล (Observed Frequency – O_{ij})

กิจกรรมที่ต้องการปรับปรุง	ดีมาก (100 คน)	ดี (80 คน)	พอใช้ (50 คน)	ไม่พอใจ (20 คน)	Total
ลานชมดาว	65	15	5	5	90
สวนสัตว์	30	15	10	5	60
ชิงช้าสวรรค์	25	20	10	5	60
ATV	10	10	15	5	40
Total	130	60	40	20	250

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 8 คำนวณ Expected Frequency (E_{ij}) จากสูตร $E_{ij} = \frac{(\text{Row Total} \times \text{Column Total})}{\text{Grand Total}}$

กิจกรรมที่ต้องการปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่พอใจ
ลานชมดาว	46.8	21.6	14.4	7.2
สวนสัตว์	31.2	14.4	9.6	4.8
ชิงช้าสวรรค์	31.2	14.4	9.6	4.8
ATV	20.8	9.6	6.4	3.2

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 9 คำนวณ Chi-Square จากสูตร $X^2 = \sum \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$

กิจกรรม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่พอใจ	Total
ลานชมดาว	7.08	1.99	6.06	0.67	15.8
สวนสัตว์	0.046	0.25	0.017	0.083	0.396
ชิงช้าสวรรค์	1.2	2.18	0.017	0.083	3.48
ATV	5.59	0.016	11.52	1.01	18.14
รวม					37.82
Chi-Square	ค่าสถิติ		ค่าที่ได้		เท่ากับ
	χ^2		37.82		
	df (degree of freedom)		(rows - 1) (columns - 1) = (4-1) (4-1) = 9		
	Critical Value (α = 0.05)		16.919		
	p-value (ประมาณการ)		< 0.001		
เนื่องจาก $\chi^2 = 37.82 > 16.919$ และ p-value < 0.05 ปฏิเสธ H_0 แสดงว่ากิจกรรมที่ต้องการปรับปรุงมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว					

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

4. การระบุและวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจจากภูมิสถาปัตยกรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษาโครงการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ พบว่า การออกแบบและการจัดวางองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรม มีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสทางธุรกิจหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดรายได้จากกิจกรรมเฉพาะ การเข้าพื้นที่สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยไปจนถึงการเพิ่มคุณค่าของพื้นที่ผ่านการบริหารจัดการภูมิทัศน์อย่างเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ Content Analysis ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 โอกาสทางธุรกิจ การเชื่อมโยงระหว่างภูมิสถาปัตยกรรมกับกลยุทธ์การดำเนินงานข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์

โอกาสทางธุรกิจหลักจากภูมิสถาปัตยกรรม	การเชื่อมโยงระหว่างภูมิสถาปัตยกรรมกับกลยุทธ์การดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์
1. ลานทางเดินที่ พื้นที่เรียบสทพร้อมทิวทัศน์แม่น้ำโขง เป็นโอกาสทางธุรกิจที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน ซึ่งสามารถขยายรายได้ผ่านการขายแพ็คเกจรวมอาหาร, เตาบาร์บีคิว และอุปกรณ์แคมป์ปิ้ง 2. สวนสัตว์ขนาดเล็ก (แกะ/อาปาก้า) สร้างประสบการณ์ปฏิสัมพันธ์และความประทับใจให้กับเด็กและเยาวชน ทำหน้าที่เป็น “จุดถ่ายภาพ” ที่มีความนิยมมาก และสามารถผสมผสานกับธุรกิจเสริม เช่น การขายอาหารสัตว์, การให้บริการถ่ายภาพมีมืออาชีพ 3. ซิงช้าสวรรค์ เป็นแลนด์มาร์กของโครงการที่มองเห็นวิว 360° สร้างประสบการณ์พิเศษที่ไม่มีในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมพิเศษ เช่น ชมพระอาทิตย์ตก, ดินเนอร์กลางอากาศ เพื่อเพิ่มรายได้จากบริการระดับพรีเมียม 4. ลานซิปรถ ATV แม้จะมีรายได้เฉลี่ยไม่สูงเมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่น ๆ แต่ยังคงมีศักยภาพในการปรับปรุงเป็นกิจกรรมเชิงประสบการณ์ที่ตอบโจทย์กลุ่มนักท่องเที่ยวสายผจญภัย โดยการปรับเส้นทางและเพิ่มจุดถ่ายภาพอาจช่วยเพิ่ม WTP ได้อย่างมีนัยสำคัญ 5. ร้านขายของที่ระลึก กระจายตัวตามจุดสำคัญของพื้นที่ ช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายซ้ำและสร้างรายได้ประจำที่สูงที่สุดในโครงการ การออกแบบร้านค้าให้มีเอกลักษณ์และสอดคล้องกับบรรยากาศของพื้นที่ ช่วยเพิ่มโอกาสในการบอกต่อผ่านโซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นเครื่องมือโปรโมตที่มีประสิทธิภาพ	การลงทุนในด้านภูมิสถาปัตยกรรมไม่เพียงแต่เป็นการลงทุนเพื่อความสวยงาม แต่ยังเป็นกลไกทางเศรษฐกิจที่ช่วยขับเคลื่อนรายได้ของโครงการได้อย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การจัดวางซิงช้าสวรรค์ในตำแหน่งที่มองเห็นวิวแม่น้ำโขง ไม่เพียงแต่สร้างประสบการณ์เฉพาะตัว แต่ยังเป็นจุดสนใจหลักที่กระตุ้นการแชร์บนโซเชียลมีเดีย ซึ่งเพิ่มการรับรู้ของสาธารณะโดยไม่ต้องลงทุนโฆษณาเพิ่มเติม นอกจากนี้ การวางแผนพื้นที่อย่างมีระบบ เช่น การแยกโซนกิจกรรมออกจากพื้นที่พักผ่อน ช่วยลดการรบกวนระหว่างกิจกรรม และเพิ่มความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการใช้บริการซ้ำและระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่นานขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อรายได้โดยรวม	1. เพิ่มจุดถ่ายภาพและแลนด์มาร์กใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นการแชร์บนโซเชียลมีเดีย 2. ออกแบบร้านค้าและพื้นที่ให้เข้าตามจุดสำคัญ ของ Flow การเคลื่อนที่ของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มโอกาสในการใช้จ่าย 3. จัดทำ Maintenance Plan สำหรับบำรุงรักษาสภาพ แวดล้อม และสิ่งปลูกสร้างอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาคุณภาพการให้บริการ 4. ประเมินความเสี่ยงและผลกระทบทางกายภาพ ของกิจกรรมเชิงผจญภัย เช่น ATV เพื่อลดอุบัติเหตุและเพิ่มความมั่นใจของผู้ใช้บริการ 5. พัฒนากิจกรรมตามฤดูกาล เช่น กิจกรรมชมดอกไม้หน้าหนาวหรือกิจกรรมกลางคืนในช่วงเทศกาล เพื่อเพิ่มจำนวนผู้มาเยือนในช่วง Low season

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในภูมิสถาปัตยกรรมไม่ใช่เพียงการตกแต่งพื้นที่ แต่เป็นกลยุทธ์ทางธุรกิจที่สำคัญที่สามารถสร้างรายได้โดยตรงผ่านกิจกรรมนันทนาการ รวมถึงกระตุ้นการใช้จ่ายเพิ่มเติมผ่านประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยว การจัดการและบำรุงรักษาภูมิทัศน์อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความยั่งยืนของรายได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การออกแบบและการจัดวางองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นพฤติกรรมและความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่นันทนาการ ซึ่งมีการออกแบบเพื่อรองรับกิจกรรมหลากหลาย เช่น ลานชมดาว, สวนสัตว์ขนาดเล็ก, ลานขับรถ ATV และชิงช้าสวรรค์ การวางผังพื้นที่ที่เหมาะสมสามารถเพิ่มระยะเวลาการใช้งานของนักท่องเที่ยวและกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายหลายช่องทาง เช่น การซื้ออาหาร หรือของที่ระลึกหลังทำกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “ภูมิสถาปัตยกรรมไม่ใช่เพียงการตกแต่ง แต่เป็นกลไกทางเศรษฐกิจ” (Fitriani et al, 2023; Kasemsap, 2017)

การประเมินความเต็มใจจ่าย (WTP) ด้วย Contingent Valuation Method (CVM) เป็นเครื่องมือที่แพร่หลายในการประเมินค่าของทรัพยากรธรรมชาติและบริการสาธารณะที่ไม่มีราคาตลาดโดยตรง เช่น ความสวยงามของภูมิทัศน์ บรรยากาศของพื้นที่นันทนาการ หรือประสบการณ์เฉพาะตัวจากสถานที่ท่องเที่ยว โดย CVM มีบทบาทสำคัญในการวัด ความเต็มใจจ่าย (Willingness to Pay – WTP) ของผู้ใช้งาน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนทางเศรษฐกิจและการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Jaewon et al., 2024) ยังแสดงให้เห็นว่า CVM สามารถประเมินค่า “Non-use value” ของการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรได้รับการพิจารณาในกระบวนการวางแผนโครงสร้างพื้นฐาน (Bamber & Khoury, 1999) และในบริบทของภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอินโดนีเซีย CVM ได้รับการประยุกต์ใช้ในการประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ช่วยให้เกิดสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ (Cahyanti & Agus, 2017) ผลลัพธ์นี้สะท้อนความสำคัญของภูมิสถาปัตยกรรมในฐานะ “คุณค่าเชิงประสบการณ์” ที่สามารถเปลี่ยนเป็นรายได้โดยตรงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เสนอว่า CVM เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินมูลค่าของบริการสาธารณะหรือทรัพยากรที่ไม่มีราคาตลาด (Carson, 2012; Jaewon et al, 2024)

อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ SWOT และ Chi-Square Test ระหว่าง “กิจกรรมที่ต้องการปรับปรุง” กับ “ระดับความพึงพอใจ” พบว่า มีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ($\chi^2 = 37.82, p < 0.05$) โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความพึงพอใจระดับ “ดีมาก” ซึ่งมีแนวโน้มที่จะจ่ายเงินเพิ่มเพื่อแลกกับสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวและเซเลบมีเดียให้ความสำคัญกับจุดถ่ายภาพและบรรยากาศมากกว่ากิจกรรมที่เน้นความเร้าใจ เช่น ATV ซึ่งอาจสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในยุคใหม่ที่มองหาประสบการณ์เฉพาะตัวที่สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ของตนเอง (Ye & Tussyadiah, 2016) ดังนั้นการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก รวมถึงสร้าง Flow การเคลื่อนไหวที่ไหลลื่นระหว่างกิจกรรม เพื่อเพิ่มโอกาสในการใช้จ่ายซ้ำ

นอกจากนี้การวางแผนจัดการภูมิทัศน์อย่างยั่งยืนยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความต่อเนื่องของกิจกรรมและรายได้ของโครงการ โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวคาดหวังประสบการณ์ที่ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม (Thavisouk & Manosroi, 2019) รายงาน Feasibility Study ของโครงการระบุว่า การบำรุงรักษาพื้นที่และสิ่งปลูกสร้างอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาคุณภาพของพื้นที่และลดผลกระทบจากการใช้งานหนาแน่น ในขณะเดียวกันการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เช่น IoT Sensors และระบบตรวจสอบระยะไกล ยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการพื้นที่และลดต้นทุนในระยะยาว (Elghonaimy & Moosa, 2024) แนวทางเหล่านี้ควรได้รับการพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของแผนการบำรุงรักษา (Maintenance Plan) เพื่อสนับสนุนความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของโครงการประเภทนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมไม่เพียงแต่เสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยว แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นพฤติกรรมการใช้จ่าย โดยเฉพาะกิจกรรมลานชมดาว สวนสัตว์ขนาดเล็ก และชิงช้าสวรรค์ ที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากกลุ่มนักท่องเที่ยวครอบครัวและกลุ่มโซเซียลมีเดีย การลงทุนในด้านภูมิทัศน์ เช่น การปรับปรุงสวนสาธารณะ การเพิ่มจุดถ่ายภาพ และการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม ควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงต่อ WTP ของผู้ให้บริการ รายงาน Feasibility Study ของโครงการระบุไว้อย่างชัดเจนว่าหากปรับปรุงพื้นที่ให้มีแสงไฟตกแต่งและระบบเสียงธรรมชาติ จะสามารถเพิ่มรายได้เฉลี่ยต่อคนได้กว่า 89.4 บาท ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพในการสร้างรายได้เพิ่มเติม หากได้รับการลงทุนในระยะยาว นอกจากนี้ กลุ่มครอบครัวและโซเซียลมีเดียมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายซ้ำและแชร์ประสบการณ์บนโซเซียลมีเดีย ทำให้การตลาดผ่านภูมิสถาปัตยกรรมกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายฐานนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

งานวิจัยนี้มีความสำคัญในเชิงวิชาการเนื่องจากนำเสนอแนวทางใหม่ในการผสมผสานระหว่าง การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมกับการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยใช้วิธี CVM เป็นกรอบการประเมินมูลค่าประสบการณ์ที่ไม่สามารถวัดได้ผ่านราคากลางตลาดโดยตรง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการอื่น ๆ ได้ อีกทั้งการวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ SWOT และ Chi-Square Test ระหว่าง WTP กับกลุ่มเป้าหมาย ยังสามารถใช้เป็นฐานในการวางแผนพื้นที่นันทนาการเชิงกลยุทธ์ที่ตอบโจทย์ทั้งความคาดหวังของนักท่องเที่ยวและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของโครงการ นักวิจัยในอนาคตอาจนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เปรียบเทียบกับกรณีศึกษาอื่น ๆ เพื่อหาแนวทาง

ปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) ในการออกแบบพื้นที่นันทนาการสำหรับการสร้างรายได้ โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่มีทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น การเพิ่มแสงไฟ ตกแต่ง พื้นที่พักผ่อน และจุดถ่ายภาพใหม่ ๆ ส่งผลโดยตรงต่อระดับความพึงพอใจและความเต็มใจจ่าย (WTP) ของนักท่องเที่ยวในการเข้าใช้บริการในอนาคต ดังนั้นควรมีการศึกษาประเด็น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม ให้ละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อหาแนวทางการออกแบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการกระตุ้นพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง (References)

- Aranzabal, I. de, Schmitz, M. F., & Pineda, F. D. (2009). "Integrating Landscape Analysis and Planning : A Multi-Scale Approach for Oriented Management of Tourist Recreation." **Environmental Management**. 44(5) : 938-951.
- Aranzabal, M., Crespo, R., & del Saz, J. L. (2009). "The role of landscape design in recreational tourism planning." **Journal of Tourism Studies**. 10(1) : 45-60.
- Abdulaali, M. R., Al-Azzawi, R., & Lafta, S. H. (2023). "Exploring the role of community participation in sustainable urban development : Evidence from Iraq." **Journal of Urban Management**. 12(2) : 129-140.
- Bamber, B. R., & Khoury, G. A. (1999). "Contingent valuation of landscape." **Proceedings of the Institution of Civil Engineers-Transport**. 135(4) : 185-194.
- Bateman, I. J., et al. (2002). **Economic valuation with stated preference techniques : A handbook**. Edward Elgar Publishing.
- Carson, R. T. (2012). "Contingent valuation : A practical alternative when prices aren't available." **Journal of Economic Surveys**. 26(1) : 85-106.
- Cahyanti, P. A. B., & Agus, C. (2017). "Development of Landscape Architecture through Geo-eco-tourism in Tropical Karst Area to Avoid Extractive Cement Industry for Dignified and Sustainable Environment and Life." **Earth and Environmental Science**. 83 : 1-6
- Elghonaimy, I., & Moosa, S. (2024). Optimizing Sustainable Landscape Maintenance Techniques with Digital Tools and Data Analytics. **OMAINTEC Journal**. 5(6) : 1-18

- Fitriani, H., Pratama, I., & Yulianto, D. (2023). "Evaluating the economic value of recreational landscapes: A case study of Bolango River area development." **Urban and Rural Planning Journal**. 12(3) : 112–128.
- Jaewon, K., Park, S., & Lee, H. (2024). "Willingness to pay for enhanced recreational landscapes: Application of CVM in urban parks." **Landscape and Urban Planning**. 243 : 104012.
- Kasemsap, K. (2017). "Tourism development and sustainable environmental management in Thailand. " **International Journal of Environmental Science and Development**. 8(10) : 701–707.
- Kerimbayev, A., Bekmukhambetova, G., & Nurgazina, Z. (2024). "Strategic land-use planning for recreational tourism development in Almaty region." **Central Asian Journal of Tourism Research**. 5(2) : 102–115.
- Kasemsap, K. (2017). Promoting sustainable tourism through advanced information technologies. In **Strategic handbook of information technology and electronic commerce management (pp. 1–15)**. Springer.
- Kuczman, G., & Paganová, V. (n.d.). **Landscape-architectural design in the recreation area nová duchonka**. Nitra : SPU - FZKI.
- Kuczman, T., & Paganová, M. (n.d.). "Natural potential and biodiversity in recreational landscape planning : The case of Nová Duchonka." **Slovak Institute of Tourism Research**.
- Mochalov, A. (2024). "Budgeting for landscape architecture in Russian resort projects." **Journal of Landscape Economics**. 7(1) : 33–49.
- Magomedkhanov, A., Abubakirov, I., & Aslanov, E. (2024). "Interdisciplinary approaches to recreational infrastructure development in mountainous regions." **Mountain Economy and Sustainable Development Journal**. 11(2) : 89–105.
- Steinfeld, E., Maisel, J. (2012). **Universal Design : Creating Inclusive Environments**. Ukraine : Wiley.
- Suphatida S and Pondech C. (2019, September - December). "Community development to be friendly to walking and cycling by creating a place." **Journal of Constructive Environment**. 18(3).

- Thavisouk, P., & Manosroi, W. (2019). "The role of landscape architecture in promoting ecotourism : A case study of Thailand." **Environment and Natural Resources Journal**. 17(1) : 1–10.
- Ye, Q., & Tussyadiah, I. (2016). Understanding the determinants of social media use in tourism marketing. **Journal of Travel Research**. 55(7) : 887–903.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
Academic Leadership of School Administrators in Digital Age
under the Secondary Educational Service Area Office
Sisaket Yasothon

สถิตย์ บุญตา¹ พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง² และ สุรศักดิ์ ศรีกระจำง³
Sathit Boonta¹ Phongsak Thongphanchang² and Surasak Srikrachang³

Received : April 24, 2025; Revised : June 30, 2025; Accepted : June 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน 3) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 3,469 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวน 346 คน กำหนดจำนวนเป็นสัดส่วนตามขนาดโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.863 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ส่วนวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

^{1,2,3} ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ;

Master of Education, Degree Educational Administration, Sisaket Rajabhat University;

e-mail : stu6530117109@sskru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ได้แก่ (1) ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์โดยมุ่งเน้นการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี สร้างระบบการเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ตลอดเวลา (2) ควรนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารวิชาการ การจัดเก็บ ประมวลผลและการแสดงผลข้อมูล (3) สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบันและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (4) สนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัลร่วมกับการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมทางการศึกษา (5) ส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมและจัดการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียน

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคดิจิทัล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

Abstract

The Purposes of this study were 1) Study the level of Instructional leadership of school administrators in the digital era under the Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon. 2) A Comparison of the Levels of Instructional Leadership of School Administrators in the Digital Era, Classified by Position, Work Experience, and School Size. 3) Study the approaches to promoting and developing the Instructional leadership of school administrators in the digital era. It is a mixed methods research that combines quantitative and qualitative approaches. by quantitative research The population consisted of school administrators and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon, totaling 3,469 individuals. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, resulting in a total of 346 participants. The sample size was determined proportionally according to the school size, and the samples were randomly selected using stratified sampling. The data collection instrument was a questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.863. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. The qualitative research data were collected from five target participants, including administrators from the Educational Service Area Office and school administrators. Purposive sampling was used. The data collection instrument was an interview form, and the data were analyzed using content analysis.

The research findings were as follows. 1) Study the level of Academic Leadership of School Administrators in Digital Age under the Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon. was overall at a high level. 2) Compare the levels of Academic Leadership of School Administrators in Digital Age classified by position, experience, it was found that there were statistically significant differences at the 0.01 level and school size, statistically significant differences were found at the 0.05 level. 3) Guidelines for promoting and developing the academic leadership of school administrators in the digital era revealed that (1) Executives should establish a vision focused on adapting to technology and creating a learning system that is accessible at all times. (2) Technology should be utilized to support academic administration, including data collection, processing, and presentation. (3) Support the development of school curricula to be up-to-date and responsive to changes in the digital age. (4) Support the use of digital media in conjunction with driving educational innovation. (5) Encourage teachers to develop innovations and organize training and knowledge-sharing sessions for both teachers and students.

Keywords : Academic Leadership, School Director, Digital Era, the Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วกระแสการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก กัดดันให้ทุกภาคส่วนต้องปรับตัว เปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน การอุปโภคและบริโภค ทุกวันนี้ดิจิทัลได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ทำให้สังคมเปลี่ยนรูปแบบในเชิงดิจิทัลมากขึ้น ทุกคนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น สะดวกในการติดต่อสื่อสาร รวมถึงการส่งข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว นานาประเทศต่างมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ แต่การที่จะพัฒนาสถานศึกษาไปสู่สังคมดังกล่าวได้นั้น ต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2560 : 216)

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของมนุษย์ การที่มนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพจะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคดังกล่าว กล่าวได้ว่าจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะในยุคดิจิทัล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 9 มาตรา 63 ถึง 69 ได้ระบุไว้ว่ารัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น สนับสนุนให้มีการผลิตเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พัฒนาบุคลากรและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อให้

มีความรู้ ความสามารถ รวมถึงผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 18 -19) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อการศึกษา พ.ศ.2566 -2567 ของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อย่อยอดแนวทางการพัฒนาดิจิทัลเพื่อการศึกษาจากแผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อการศึกษาฉบับเดิม (ตรีนุช เทียนทอง, 2566 : 1-2)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และมีหัวใจรักและศรัทธาในอาชีพการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพปัญหาของประเทศอย่างแท้จริงโดยยึดหลักการว่า หัวใจแห่งการบริหารสถานศึกษา คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างผู้เรียนให้มีความสามารถ เพื่อตอบสนองความจำเป็นของสังคมได้อย่างเหมาะสม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2560 : 11) โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของสถานศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องมีทักษะและประสบการณ์ทำงานทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ (สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2560 : 52)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำที่สามารถใช้เป็นหนึ่งในเงื่อนไขของปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนมีความคาดหวังสูงต่อผลสำเร็จและการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล มีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยผู้ทำหน้าที่บริหารงานภายในสถานศึกษามีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงมีความสำคัญต่อการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจ และประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553 : 190)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการส่งเสริมและผลักดันให้สถานศึกษาในสังกัด บริหารและจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐาน พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องศึกษาและพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อการเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษา ด้วยการบูรณาการนำระบบเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล มาช่วยในการบริหารวิชาการ พัฒนาครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เชื่อมโยงนโยบายด้านดิจิทัลของกระทรวงศึกษาธิการ และด้านปัญญาประดิษฐ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, 2567)

จากที่มาและความสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อทราบถึงระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับใด มีความแตกต่างกันหรือไม่ และมีแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลควรมีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล นำไปสู่การบริหารสถานศึกษาร่วมกับการทำงานของครูผู้สอนให้มีคุณภาพก้าวสู่ยุคดิจิทัล อย่างมีความสุข และยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

เชิงปริมาณ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จาก 83 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 3,469 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 83 คน และครูผู้สอนจำนวน 3,386 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 346 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 70 คน และครูผู้สอนจำนวน 276 คน ใช้จำนวนโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม กำหนดจำนวนเป็นสัดส่วนตามขนาดโรงเรียนและสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random Sampling)

เชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำนวน 5 คน มีเกณฑ์คัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบงานนโยบายด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 1 คน 2) เป็นนักวิชาการระดับผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานด้านวิชาการและการนิเทศติดตามการจัดการศึกษา 1 คน 3) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC award) ด้านวิชาการหรือด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ฉบับ ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงปริมาณ

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการงาน (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ 2) ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ 3) ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษาและ 5) ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา รวม 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103) โดยถือเกณฑ์แปลผล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. เครื่องมือเชิงคุณภาพ

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง สังกัด ประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ

2) ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ 3) ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษาและ 5) ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สร้างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และนำมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้อคำถาม (IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.60 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.863

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหา ร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้สถิติการทดสอบทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test)
4. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) กรณีพบความแตกต่างผู้วิจัยจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีเชฟเฟ (Scheffé's Method)
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	70	20.20
1.2 ครูผู้สอน	276	79.80
รวม	346	100.00
2. ประสบการณ์ทำงาน		
2.1 น้อยกว่า 5 ปี	83	24.00
2.2 5 - 10 ปี	93	26.90

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
2.3 มากกว่า 10 ปี	170	49.10
รวม	346	100.00
3.ขนาดโรงเรียน		
3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	13	3.80
3.2 โรงเรียนขนาดกลาง	145	41.90
3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	188	54.30
รวม	346	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 346 คน จำแนกตามตำแหน่ง โดยส่วนมากเป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 79.80 รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.20 ประสบการณ์ทำงาน โดยส่วนมากมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.10 รองลงมาคือ 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.90 และ น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.00 ตามลำดับ ขนาดโรงเรียนโดยส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 54.30 โรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 41.90 และโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 3.80 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**ตารางที่ 2** แสดงผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ	4.55	0.38	มากที่สุด
2. ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ	4.59	0.39	มากที่สุด
3. ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.23	0.37	มาก
4. ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.72	0.35	มากที่สุด
5. ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา	4.21	0.41	มาก
เฉลี่ย	4.46	0.27	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก โดยเรียง

ตามลำดับ คือ ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.35) ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.39) ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านนวัตกรรมทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.41)

3. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้สถิติการทดสอบทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ	4.62	0.31	4.53	0.40	2.204*	0.029
2. ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ	4.77	0.32	4.54	0.40	5.099**	0.000
3. ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.36	0.52	4.20	0.32	2.531*	0.013
4. ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.79	0.32	4.71	0.36	1.762	0.079
5. ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา	4.56	0.49	4.13	0.33	6.898**	0.000
เฉลี่ย	4.62	0.33	4.42	0.24	4.811**	0.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่แตกต่าง

4. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.579	2	0.789	5.561**	0.004
	ภายในกลุ่ม	48.694	343	0.142		
	รวม	50.272	345			
2. ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2.182	2	1.091	7.363**	0.001
	ภายในกลุ่ม	50.828	343	0.148		
	รวม	53.010	345			
3. ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	0.313	2	0.157	1.126	0.325
	ภายในกลุ่ม	47.669	343	0.139		
	รวม	47.982	345			
4. ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.568	2	0.284	2.343	0.098
	ภายในกลุ่ม	41.562	343	0.121		
	รวม	42.130	345			
5. ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.359	2	2.180	14.123**	0.000
	ภายในกลุ่ม	52.937	343	0.154		
	รวม	57.296	345			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	1.446	2	0.723	10.375**	0.000
	ภายในกลุ่ม	23.897	343	0.070		
	รวม	25.343	345			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2.781	2	1.390	10.042**	0.000
	ภายในกลุ่ม	47.492	343	0.138		
	รวม	50.272	345			
2. ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.291	2	0.645	4.280*	0.015
	ภายในกลุ่ม	51.719	343	0.151		
	รวม	53.010	345			
3. ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	2.678	2	1.339	10.136**	0.000
	ภายในกลุ่ม	45.304	343	0.132		
	รวม	47.982	345			
4. ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.941	2	0.471	3.920*	0.021
	ภายในกลุ่ม	41.189	343	0.120		
	รวม	42.130	345			
5. ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.127	2	2.063	13.311**	0.000
	ภายในกลุ่ม	53.170	343	0.155		
	รวม	57.296	345			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	0.436	2	0.218	3.002*	0.050
	ภายในกลุ่ม	24.907	343	0.073		
	รวม	25.343	345			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์โดยส่วนมากที่ตอบเนื้อหาตรงกันหรือใกล้เคียงกันมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

1. ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมวางแผน ในการกำหนดวิสัยทัศน์ทางวิชาการ โดยการวิเคราะห์บริบทและแนวโน้ม ปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพวิชาการ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีและความต้องการใหม่ของสังคมและความต้องการของผู้เรียน เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวของวิสัยทัศน์ และสร้างเป้าหมายที่วัดผลได้ เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลสำเร็จได้อย่างชัดเจน

2. ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูลการแสดงผลข้อมูลในการปฏิบัติงานวิชาการ ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรวมถึงสร้างความตระหนักร่วมกันในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัล มาช่วยในกระบวนการสอนโดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

3. ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง ควรประชุมเพื่อวิเคราะห์บริบท ความต้องการทั้งภายในและภายนอก รวมถึงแนวโน้มในอนาคต ประเมินปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามความสนใจของผู้เรียน

4. ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล ปรับปรุงระบบอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ เพื่อรองรับการใช้งานที่หลากหลาย รวมถึงการอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันตามการเปลี่ยนแปลง หรือสนับสนุนการนำสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

5. ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรขับเคลื่อนงานวิชาการด้วยรูปแบบนวัตกรรมทางการศึกษา โดยนวัตกรรมนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติเดียวกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนานวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้เป็นของตนเองโดยกำหนดเป็นนโยบาย หรือโครงการในการขับเคลื่อนนวัตกรรมทางการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบันหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับมีนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำเทคโนโลยีมาดัดแปลงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริม ให้ครูและบุคลากร มีความรู้ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ก้าวสู่สังคมดิจิทัล ประกอบกับ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วผ่านช่องทางที่ทันสมัย ผลักดันและอบรม พัฒนาครูด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศอยู่เสมอ ดังผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565: 74-79) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการส่งเสริม บรรยายกาทางการเรียนการสอน และด้านการกำหนดพันธกิจ และสอดคล้องกับแนวคิดของพรชัย เจดามา น (2560: 2-3) กล่าวว่า ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ภายใต้การเปลี่ยนแปลงขององค์กร เป็นการสนับสนุน ทรัพยากร ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการฝึกอบรมสามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่มีความคล่องตัวมีประสิทธิภาพทางวิชาการ มีการวางแผนร่วมกันในการจัดการและการฝึกอบรมที่สนองตอบความ ต้องการและความสนใจของบุคลากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของถาวร เสงี่ยมยศ (2550: 150) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการคือ ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการ ให้เกิดประโยชน์กับคณะครู และนักเรียน

2. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและ ขนาดโรงเรียน ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนก ตามตำแหน่ง จากผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา คือผู้นำสูงสุดใน สถานศึกษาและเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัล มีอำนาจในการ ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานวิชาการ และมีมุมมองต่องานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษากับครูผู้สอนมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของลักษณะเฉพาะของงานหรือมุมมองส่วนบุคคลที่มี

ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลีรัตน์ มุ่งรวยกลาง (2563 : 72-79) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา แสงจันทร์นวล (2563 : 123-133) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประสบการณ์ทำงาน มีผลต่อความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ต้องมีวิสัยทัศน์ทางวิชาการกว้างไกลมองถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ไปตามสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการที่รวดเร็ว เป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรศักดิ์ สารสมักร (2563 : 101-110) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์สุขสำราญ (2565 : 74 -79) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของชียนต์ เพาพานต์ (2559: 311-312) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้เชิงทฤษฎี ความสามารถ มีทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลกยุคใหม่

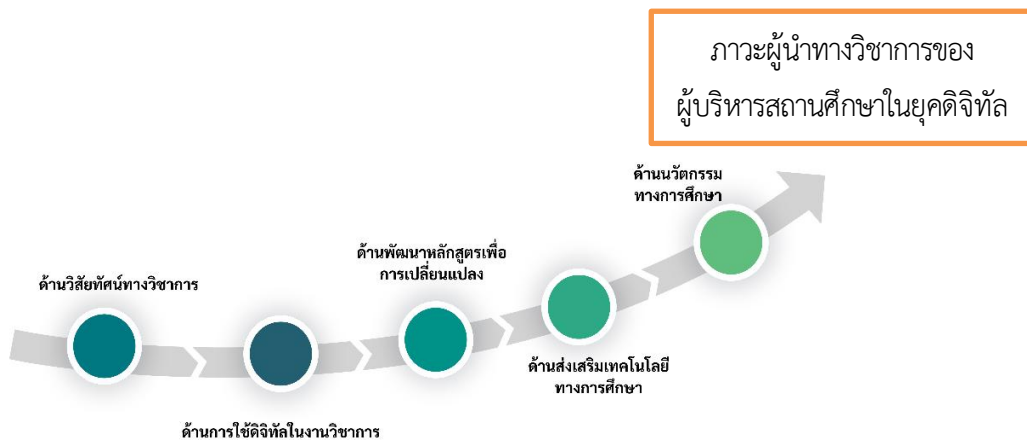
2.3 การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขนาดของโรงเรียนที่มีความแตกต่างทางด้านจำนวนนักเรียนทำให้เกิดความแตกต่าง ทั้งด้านบริบท งบประมาณ และจำนวนบุคลากรที่น้อยกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ จันทพล (2560 : 70-84) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครนายก พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ องครักษ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวสิรัตน์ มุ่งรวยกลาง (2563 : 72-79) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร คือ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์โดยมุ่งเน้นการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี สร้างระบบการเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ตลอดเวลา นำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารวิชาการ การจัดเก็บ ประมวลผลและการแสดงผลข้อมูล พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล สนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัลร่วมกับการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมทางการศึกษา ส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมและจัดการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร แก้ววิชัย (2562 : 99 - 113) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ควรสนับสนุนให้ครูมีความรู้และให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การพัฒนาหลักสูตรควรมีการสร้างปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ท้องถิ่น ความต้องการของผู้เรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว เป็นระบบและมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและสอดคล้องกับแนวคิดของถาวร เสงี่ยม (2550 : 150) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการคือ ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการ ให้เกิดประโยชน์กับคณะครูและนักเรียนและสอดคล้องกับแนวคิดของพรชัย เจตมา (2560 : 2-3) กล่าวว่า ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ภายใต้การเปลี่ยนแปลงขององค์กร เป็นการสนับสนุนทรัพยากร ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการฝึกอบรมสามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่มีความ

คล่องตัวมีเสรีภาพทางวิชาการ มีการวางแผนร่วมกันในการจัดการและการฝึกอบรมที่สนองตอบความต้องการและความสนใจของบุคลากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการ มีมุมมองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีและความต้องการใหม่ๆ ของสังคมและผู้เรียน 2) ด้านการใช้ดิจิทัลในงานวิชาการ การพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล ประมวลผลที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน 3) ด้านพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง ปรับสูตรที่มีความยืดหยุ่น ทันสมัย ตามความสนใจของผู้เรียน 4) ด้านส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล อบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ และ 5) ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา ต้องขับเคลื่อนงานวิชาการด้วยรูปแบบนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งองค์ความรู้ใหม่นี้ผู้บริหารสามารถนำไปปรับใช้ได้โดยตรง ในการพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้น สรุปเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรส่งเสริมและอบรมพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา รวมถึงตระหนักและให้ความสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างและพัฒนาหลักสูตรให้

ทันสมัย และพัฒนาหรือนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้อำนวยความสะดวกในการแก้ปัญหาทางวิชาการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2. แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ต้องมุ่งเน้นการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและแนวโน้มใหม่ ๆ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน สร้างระบบและกระบวนการในการปฏิบัติงานวิชาการโดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานวิชาการ ผลักดันการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงและตรงตามความต้องการในยุคดิจิทัล ปรับปรุงระบบการเรียนรู้ การสอน ให้มีประสิทธิภาพ เข้าถึงได้รวดเร็ว และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัลในทุกเขตพื้นที่การศึกษา

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาในทุกเขตพื้นที่การศึกษา

3. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) 2553. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอ

ปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. กาฬสินธุ์ :

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

ตรีนุช เทียนทอง. (2566). “แผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อการศึกษา พ.ศ.2566-2567 ของ

กระทรวงศึกษาธิการ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://itdept.ipst.ac.th/wp-content/uploads/2023/04/MOE-DIGITAL-66-70.pdf> สืบค้น 18 สิงหาคม 2567.

ถาวร เล็งเอียด. (2550). ภาวะผู้นำทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ธีรศักดิ์ สารสมัคร. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา

4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- นwor แก้ววิชัย. (2562). การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผยาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรชัย เจตามาน. (2560). การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชรภรณ์ จันทพล. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2560). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลีรัตน์ มุ่งรยกลาง. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : เอส.พี.เอ็น.การพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. (2566). “แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566-2570.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.Secondarysskyst.go.th/?page_id=9285 สืบค้น 22 มีนาคม 2567.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณา แสงจันทร์นวล. (2563). การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2560). การบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่มีประสิทธิภาพ. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์ อินเตอร์กรุป.
- Krejcie, Robert V. and M. Morgan. (1970). “Determining sample size for research activities.” *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607 - 610.

การพัฒนาการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีน
สำหรับงานบริการทางด้านการบินโดยใช้เกม
The Development of Chinese Vocabulary Memory
for Aviation Services by Using Games

ณัฐจิตา โพขสาลี¹
Nattida Podasalee¹

Received : September 12, 2024; Revised : June 30, 2025; Accepted : June 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลการใช้เกมในการพัฒนาการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบินของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และ 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ใช้เกมในการช่วยจดจำคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบิน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่ศึกษารายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบิน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยการเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบทดสอบการเขียนก่อนและหลังการเล่นเกมเพื่อจดจำคำศัพท์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินโดยใช้เกมเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ 3) แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมโดยใช้เกม โดยสถิติเชิงปริมาณในการวิจัยครั้งนี้คือ การหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที (T-Test dependent)

ผลการวิจัย พบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนในบทเรียนที่ 6 ใคร่ไปก่อน มากที่สุด ($M = 5.37$, $SD = 3.25$) และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนในบทเรียนที่ 8 เก้าอี้ดนตรี มากที่สุด ($M = 9.79$, $SD = 0.71$) 2) คะแนนหลังเรียนมากกว่าคะแนนก่อนเรียนในทุกบทเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ; Faculty of Humanities and Social Sciences, Puket Rajabhat University; e-mail: nattida.p@pkru.ac.th

ที่ระดับ .05 และ 3) ทศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้เกม พบว่า การใช้เกมช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ใหม่ประจำบทได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเกิดแรงกระตุ้น และสร้างความสนุกสนานแก่ผู้เรียน

คำสำคัญ (Keywords) : การจดจำคำศัพท์ภาษาจีน, งานบริการทางด้านการบิน, การใช้เกม

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the results of using games in developing the memory of Chinese vocabulary for aviation services among third-year students at Phuket Rajabhat University and 2) study the attitudes of third-year students who use games to help memorize vocabulary in the Chinese language course for aviation services. The sample group was 19 people from third-year students in Chinese for Communication major at Phuket Rajabhat University who studied the Chinese for Aviation Services course, semester 2, academic year 2023 by Purposive sampling. The research tools used were: 1) A writing test before and after playing the game to memorize vocabulary 2) A lesson plan for the Chinese language course for aviation services using games to develop vocabulary memory and 3) An interview to study the attitudes of third-year students towards organizing activities using games. Statistics used in the analysis include Frequency, Mean, Standard Deviation, and T-test Dependent.

This research found that 1) The average score before studying in Lesson 6 “Who Was the fastest” is the highest ($M=5.37$, $SD=3.25$) and the average score after studying in Lesson 8 “Musical Chairs” is the highest ($M=9.79$, $SD=0.71$) 2) Score After studying, the scores after studying in every lesson were significantly high at the level of 0.05. and 3) The attitude of third-year students towards using games found that using games helps students memorize regular new vocabulary. Even more chapters have been added. It also creates motivation and generates fun for students.

Keywords : Chinese Vocabulary Memory, Aviation Services, Using Games

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันประเทศจีนเป็นประเทศที่มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจโลกเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในประเทศไทย และนอกจากจะเข้ามาลงทุนแล้วนั้น ยังมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จากผลการสำรวจพบว่าในปี 2565 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยมากถึง 258,586 คน (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ซึ่งนักท่องเที่ยวจีนส่วนใหญ่ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้นโดยส่วนมากจะใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร รวมไปถึงนักท่องเที่ยวบางส่วนจากหลากหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ก็เป็นอีกกลุ่มประเทศหนึ่งที่มีการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารด้วย ส่งผลให้ผู้ที่มีทักษะการสื่อสารทางภาษาจีนเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จึงส่งผลให้การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อตอบสนองความต้องการในตลาดแรงงานนั้นเป็นเป้าหมายสำคัญที่สถาบันการศึกษาและครูสอนต้องตระหนักถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยจะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะครบทั้ง 4 ด้าน ทั้งทางด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน ทั้งนี้พื้นฐานที่สำคัญของการเริ่มต้นการเรียนภาษาจีน คือ คำศัพท์ ซึ่งผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์อย่างง่ายในการพูดสื่อสารได้ และเพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้ภาษาผู้เรียนจะต้องจดจำคำศัพท์โดยการจดจำอักษรจีนพร้อมทั้งเรียนรู้ความหมายและการอ่านออกเสียงไปด้วยกันทั้ง 3 ส่วน ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนพบว่าในระยะเวลาอันสั้นผู้เรียนโดยส่วนมากสามารถจดจำคำศัพท์ได้น้อย เนื่องจากอักษรจีนเป็นอักษรภาพมีลักษณะเป็นเส้นขีดหลายเส้นมาผสมกันจนเกิดเป็นตัวอักษรซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ในการบันทึก เริ่มต้นตั้งแต่อักษรกระดองเต่าพัฒนามาจนถึงอักษรที่เรียกว่า “楷书” (พรณทิพย์ เดชตระกูลวงศ์, 2566) เมื่อตัวอักษรหนึ่งคำต้องจำถึงสามองค์ประกอบ ส่งผลให้ผู้เรียนจำคำศัพท์ได้น้อยและช้า ดังนั้น การจัดการรูปแบบการสอนที่เหมาะสมจึงจะส่งผลให้มีผู้เรียนสามารถจำคำศัพท์ได้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของปิยธิดา สังสีแก้ว (2564) กล่าวว่า ผู้สอนสามารถจัดรูปแบบการสอนได้หลากหลาย โดยพิจารณาจากผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการเรียนเรียนรู้ และสามารถจัดรูปแบบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากพฤติกรรมของมนุษย์นั้นมักชอบความสนุก ตื่นเต้น ไม่เครียดและกดดัน

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีแนวคิดจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและอยากมีส่วนร่วมในการเรียนให้มากยิ่งขึ้น การเรียนการสอนในรูปแบบของเกมที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบ Game-Based Learning (GBL) เป็นการเรียนสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ที่ชอบความสนุกสนาน ไม่กดดัน สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเรียนรู้คำศัพท์และช่วย

กระตุ้นการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินให้สามารถจดจำคำศัพท์ได้เร็วและมากขึ้นสอดคล้องกับวราลี รุ่งบานจิต และวราหา รุ่งบานจิต (2564) กล่าวว่า การใช้เกมในการช่วยจดจำคำศัพท์นั้นผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการเรียนผ่านเกมยังสร้างความผ่อนคลายในการเรียนให้ผู้เรียนอีกด้วย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงนำเกมใช้ในการพัฒนาการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยมุ่งศึกษาผลการใช้เกมในการพัฒนาการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รวมถึงทัศนคติของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาผลการใช้เกมในการพัฒนาการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ใช้เกมในการช่วยจดจำคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบิน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 19 คน
2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ศึกษารายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบิน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คำศัพท์จำนวน 4 ชุด มีขั้นตอนการคัดเลือกดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเนื้อหาของรายวิชา แนวคิด ทฤษฎีและหลักการสอนที่ส่งเสริมทักษะการจดจำ
 - 1.2 คัดเลือกคำศัพท์ประจำบทที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาภาษาจีนสำหรับการบริการทางการบิน
- บทละ 10 คำ 4 บท รวม 40 คำ

1.3 นำคำศัพท์ที่นำมาใช้ในการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและประเมินค่าความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) โดยพิจารณาเนื้อหาของบทเรียนและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน ได้ค่าสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 –1.00

1.4 นำคำศัพท์ที่ได้รับการตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินโดยใช้เกมเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ จำนวน 4 บท โดยแบ่งเป็นบทละ 2 ชั่วโมง รวมเป็น 8 ชั่วโมง ดังนี้

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินโดยใช้เกมเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์

ลำดับที่	หัวข้อ	จำนวน ชั่วโมง	ชุดเกม การสอน	วิธีการดำเนินกิจกรรม
1	ยินดีต้อนรับทุกท่านสู่เที่ยวบินนี้	2	เปิดไฟฟา (เนื้อ)คู่	1. แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 3-4 คน 2. แจกไฟคำศัพท์ภาษาจีนและความหมายภาษาไทยละกันคนละ 6 ใบ 3. เปิดไฟฟาใบจากส่วนที่เหลือ สมาชิกคนใดมีไฟที่ตรงกับคำศัพท์ที่เปิดไว้จะเป็นผู้ชนะ เช่น 登机口=ประตูขึ้นเครื่อง และสามารถวางไฟ ต่อได้ โดยจะวางไฟคำศัพท์ภาษาจีนหรือไทยก็ได้ 4. เล่นวนไปจนกว่าไฟจะหมด ผู้เล่นคนใดจับคู่คำศัพท์ได้เยอะที่สุดเป็นผู้ชนะ
2	ยินดีต้อนรับทุกท่านสู่เที่ยวบินนี้	2	ใครไวไปก่อน	1. เตรียมบัตรคำศัพท์ภาษาจีนและบัตรคำศัพท์ความหมายภาษาไทย จำนวน 3 ชุด 2. ผู้เล่นจะต้องแข่งกันจับคู่คำศัพท์ภาษาจีนและภาษาไทย ผู้เล่นคนใดจับคู่ได้เร็วที่สุดและถูกต้องทั้งหมด เป็นผู้ชนะ

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินโดยใช้เกมเพื่อ
พัฒนาการจดจำคำศัพท์ (ต่อ)

ลำดับที่	หัวข้อ	จำนวน ชั่วโมง	ชุดเกม การสอน	วิธีการดำเนินการกิจกรรม
3	กรรณานำสัมภาระเก็บ ในช่องวางสัมภาระ	2	ถ้าฉันไปเธอ จะตอบถูก ปะ	1. ผู้เล่นสุ่มหยิบคำศัพท์คนละ 1 คำ 2. ผู้เล่นใบคำศัพท์ที่มีให้เพื่อน ๆ ในห้องฟัง 3. เพื่อน ๆ ที่ทายถูกว่าเป็นคำใดจะเป็นผู้ ชนะในรอบนั้น ๆ 4. ผู้เล่นสลับกับใบคำศัพท์จนครบ คนที่ทาย คำศัพท์ถูกต้องเยอะที่สุดเป็นผู้ชนะในเกม นั้น
4	ขณะนี้เครื่องบินกำลัง ลดระดับลง	2	เก้าอี้ดนตรี	1. วางเก้าอี้เป็นวงกลม 2. ติดป้ายคำศัพท์บนเก้าอี้ 3. แบ่งผู้เล่นครั้งละ 5 คน โดยให้ผู้เล่นเต้น ภายในวงกลมตามจังหวะเพลง 4. เมื่อเพลงหยุดและได้ยินเสียงคำศัพท์ให้ผู้ เล่นแย่งกันนั่งบนเก้าอี้ที่คำศัพท์คำดังกล่าว ติดอยู่ 5. ผู้เล่นที่สามารถนั่งบนเก้าอี้ได้ก่อนเป็นผู้ ชนะ

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินโดยใช้เกม เพื่อ
พัฒนาการจดจำคำศัพท์ จำนวน 4 บท ผู้วิจัยได้นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณา
ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของ
รายวิชา ความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
สร้างสรรค์และความเป็นไปได้ รวมถึงรูปแบบและความครบถ้วนของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้
ค่าสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3. แบบประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินโดยใช้เกม เพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์จำนวน 4 บท บทละ 1 ชุด มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 นำคำศัพท์ที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิมาสร้างแบบทดสอบการเขียน ก่อนและหลังการเล่นเกมนเพื่อทดสอบการจดจำคำศัพท์ เป็นแบบทดสอบอัตนัยเขียนความหมายของ คำศัพท์ภาษาจีนจำนวน 4 ชุด ๆ ละ 10 คำ

3.2 กำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมิน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ตอบได้ถูกต้องทั้งหมด ได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือเว้นว่างไม่ได้เขียนคำตอบ ได้ 0 คะแนน

3.3 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์คำนวณหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) แล้ว คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง .50-.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .28 ขึ้นไป

3.4 นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกัน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นได้ ค่าเท่ากับ 0.87 แสดงว่าแบบทดสอบนี้มีค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 89

4. แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษารายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบินที่มีต่อการจัดกิจกรรมโดยการใช้เกมเพื่อช่วย ในการจดจำคำศัพท์แบบเจาะจงรายบุคคล ผู้วิจัยได้นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความ ตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้อคำถามได้ IOC (Index of item-Objective Congruence) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 มาใช้ ถือว่า ข้อคำถามมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ค่าความยากง่ายค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบการเขียนโดยให้ผู้เรียนเขียนตามคำบอกคำศัพท์ประจำ บทจำนวน 10 คำ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนคำศัพท์ใหม่ประจำบท โดยการสอนการออกเสียง ความหมายและวิธีการใช้คำศัพท์

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการให้ผู้เรียนเล่นเกมพัฒนาการจดจำคำศัพท์ประจำบท

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยใช้คำศัพท์เดิมจากขั้นตอนที่ 1 ให้ผู้เรียนเขียนตามคำบอกหลังจาก จบการดำเนินการเล่นเกม

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้เกมพัฒนาการจดจำคำศัพท์ครบทั้ง 4 บทเรียน ได้สอบถามความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เรียนทุกคนที่มีต่อเกมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้ง 4 เกม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาดำเนินการโดยการวิเคราะห์ผล อธิบายคุณลักษณะ จัดเป็นหมวดหมู่ และประเภทของข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน และแปลความหมายข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลที่เป็นรูปธรรม และบรรยายในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย

1. คะแนนผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาจดจำคำศัพท์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ T-Test dependent
3. ทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ใช้เกมในการช่วยจดจำคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบิน โดยใช้การสรุปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการใช้เกมในการพัฒนาการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบินของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

1.1 คะแนนผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

ผู้วิจัยทดสอบทักษะการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบินของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 19 คน คะแนนเต็มในแต่ละบท ประกอบด้วย คะแนนก่อนเรียน 10 คะแนน และคะแนนหลังเรียน 10 คะแนน ซึ่งได้คะแนนผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนในการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำนักงานบริการทางด้านการบินของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ดังนี้

จากตารางที่ 2 ผลคะแนนการทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบินทั้ง 19 คน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนรวมได้ 34.53 คะแนนจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 86.32 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบิน

1.2 สถิติพื้นฐานคะแนนก่อนและคะแนนหลังเรียนของนักศึกษาจำแนกตามบทเรียน การทดสอบครั้งนี้จำแนกตามบทเรียน ได้แก่ บทเรียนที่ 5 ปิดไฟหา (เนื้อ) คู่ บทเรียนที่ 6 ใครไวก่อน บทเรียนที่ 7 ถ้าฉันไปเธอจะตอบถูกปะ และบทเรียนที่ 8 แก้อีตันตรี ผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนในบทเรียนที่ 6 ใครไวก่อน มากที่สุด ($M = 5.37$, $SD = 3.25$) และบทเรียนที่ 7 ถ้าฉันไปเธอจะตอบถูกปะ น้อยที่สุด ($M = 4.05$, $SD = 2.72$) นอกจากนี้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนในบทเรียนที่ 8 แก้อีตันตรี มากที่สุด ($M = 9.79$, $SD = 0.71$) และบทเรียนที่ 7 ถ้าฉันไปเธอจะตอบถูกปะ น้อยที่สุด ($M = 7.68$, $SD = 2.69$) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนของนักศึกษาพบว่า คะแนนหลังเรียนมากกว่าคะแนนก่อนเรียนในทุกบทเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น บทเรียนที่ 5 ปิดไฟหา (เนื้อ) คู่ ($t = 6.977$, $p\text{-value} < .001$) บทเรียนที่ 6 ใครไวก่อน ($t = 4.656$, $p\text{-value} < .001$) บทเรียนที่ 7 ถ้าฉันไปเธอจะตอบถูกปะ ($t = 7.785$, $p\text{-value} < .001$) และบทเรียนที่ 8 แก้อีตันตรี ($t = 10.729$, $p\text{-value} < .001$) รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 3 สถิติพื้นฐานคะแนนก่อนและคะแนนหลังเรียนของนักศึกษาจำแนกตามบทเรียน (ต่อ)

เกมในแต่ละบทเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนน				T	df	sig
		ก่อนเรียน		หลังเรียน				
		M	SD	M	SD			
บทเรียนที่ 5 ปิดไฟฟ้า (เนื้อ) คู่	10	4.42	2.59	8.68	1.63	6.977	18	.001
บทเรียนที่ 6 ใครไวก่อน	10	5.37	3.25	8.37	1.95	4.656	18	.001
บทเรียนที่ 7 ถ้าฉันไปเธอจะตอบถูกปะ	10	4.05	2.72	7.68	2.69	7.785	18	.001
บทเรียนที่ 8 แก้อัฒตริ	10	4.26	2.40	9.79	0.71	10.729	18	.001

2. ทักษะคตินักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ใช้เกมในการช่วยจดจำคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบิน

จากการสัมภาษณ์ทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 19 คนที่มีต่อการใช้เกมในการช่วยจดจำคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบิน ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นสะท้อนการเรียนรู้ผ่านเกมไว้ดังนี้

2.1 การใช้เกมเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ใหม่ประจำบทได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการได้เจอคำศัพท์ซ้ำ ๆ ทั้งในกระบวนการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่และขั้นตอนการเล่นเกมนั้น อีกทั้งยังเกิดแรงกระตุ้นในการจดจำคำศัพท์เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการแข่งขันเกมคำศัพท์ร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน

2.2 กระบวนการจัดการการเรียนรู้ผ่านเกมที่เกิดภายในชั้นเรียนส่งผลให้ผู้เรียนได้ยินคำศัพท์หรือเห็นตัวคำศัพท์หลายครั้งในขณะที่เรียนและเล่นเกม จึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ได้รวดเร็วกว่าปกติ และไม่เกิดความเบื่อหน่ายกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเดิม

3.3 การนำเกมมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นตัวช่วยในการจดจำคำศัพท์ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบผ่อนคลาย ไม่กดดัน การเล่นเกมต่อให้เกิดความสนุกแก่ผู้เล่น ถึงแม้ว่าการจดจำคำศัพท์จะเป็นเรื่องยากและเป็นเรื่องที่ยากสำหรับผู้เรียนไม่คอยให้ความสนใจมากนัก แต่เมื่อต้องการชนะในเกมนั้น ๆ ผู้เรียนรู้สึกว่าจะตั้งใจที่จะจดจำคำศัพท์เพื่อที่จะเอาชนะคู่ต่อสู้หรือเพื่อให้ได้คะแนนในเกมนั้น ๆ ไปได้ อีกทั้งการจัดกิจกรรมโดยใช้เกมยังช่วยให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายหรือวังวนในคาบเรียนยามบ่ายได้อีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

คะแนนความสามารถในการจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบินของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกม ช่วยทำให้การจดจำคำศัพท์รายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบินของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของพิมพร วัฒนาภมุล และมนรัตน์ สมคะเนย์ (2564) พบว่า คะแนนหลังเรียนภายหลังการใช้เกมผ่านแอปพลิเคชันสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าใช้งาน เพื่อต้องการทบทวนคำศัพท์ในแต่ละบท ทำให้มีผลความก้าวหน้าทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับอัสม่า เป็ลยีนอาร์ และนารรัตน์ หงส์สามสิบแก้ว (2566) ซึ่งพบว่า การพัฒนาความสามารถในการจดจำคำศัพท์ภาษาจีน

ของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 33-46 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.5 ส่วนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81-82 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาความสามารถในการจดจำคำศัพท์ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 42 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างอิสระ กล้าคิดกล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียน มีผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความกระตือรือร้นและสนใจมากขึ้น มีทักษะในการจำคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น สามารถจดจำคำศัพท์ในแต่ละบทเรียนได้นานขึ้น และเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้นอย่างชัดเจน

โดยนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เกมในการช่วยจดจำคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางการบิน เนื่องจาก การใช้เกมสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสามารถจดจำคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง รวมถึงเกิดความสนุกสนานผ่อนคลายจากการเล่นเกม ซึ่งเกมนั้นช่วยสร้างแรงเสริมทางบวก (Positive Reinforcement) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ พฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์ (Skinner, 1974) ทั้งคะแนน หรือความสำเร็จจากการเล่นเกม ส่งผลให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ได้แม่นยำขึ้น เพราะได้รับการเสริมแรงซ้ำ ๆ การใช้เกมยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของพุทธรินิยม (Cognitivism) เกมช่วยให้ผู้เรียน จัดระบบความรู้ (Information Processing) ได้ดีขึ้น เกมที่ใช้ภาพ เสียง หรือบริบท ช่วยให้ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างคำศัพท์กับสถานการณ์ใช้งานจริง (Ausubel, 1962) การเรียนรู้โดยใช้เกม (Game-Based Learning Theory) สนับสนุนว่าเกมสามารถเป็นเครื่องมือเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริม การมีส่วนร่วม (Engagement) และ ความสนุก (Fun) ซึ่งส่งผลให้เกิด การจดจำระยะยาว (Long-term Retention) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanism) การใช้เกมช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย ไม่ถูกกดดัน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง สนับสนุนให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณค่า กล้าคิด กล้าแสดงออก (Rogers, 1959) และในแง่มุมของการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ (Experiential Learning) การเล่นเกมเป็น การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Kolb, 1984) นักศึกษาได้ทดลอง ลงมือ ทำซ้ำ และสะท้อนผลลัพธ์จากเกม ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของศุภาพิชญ์ สิงห์ลอ (2565) ที่กล่าวว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนชอบการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์อาจเป็นเพราะผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการเล่นเกม ซึ่งมีความสนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด และผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการนำคำศัพท์ที่เรียนไปใช้ในการทำกิจกรรมเกมที่ครูผู้สอนเตรียมไว้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่รู้สึกว่าคุณถูกกดดันให้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีกับการเรียนรายวิชา

ภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษมีความหลากหลายและเข้าใจง่าย เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษมีความเหมาะสมกับวัยของความรู้ของผู้เรียน และเกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษมีความน่าสนใจและสนุกสนาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ในการนำเกมมาใช้เพื่อช่วยจดจำคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบิน ผู้สอนควรคำนึงถึงพื้นฐาน และลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน
2. ผู้สอนควรมีการอธิบายกติกา วัตถุประสงค์ ให้ชัดเจนก่อนการเล่นเกมทุกครั้ง
3. ผู้สอนควรสังเกตทักษะการจดจำคำศัพท์ของผู้เรียนเพื่อพัฒนาต่อยอดทักษะของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในบทเรียนอื่น ๆ ในรายวิชาภาษาจีนสำหรับงานบริการทางด้านการบิน
2. ควรมีการใช้วิธีการสอน หรือกิจกรรมเกมในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการใช้เกมผ่านแอปพลิเคชัน
3. ควรมีการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ สำหรับการทบทวนบทเรียนควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). “สถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2565 (จำนวนยอดสะสม เบื้องต้น).” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.mots.go.th สืบค้น 30 พฤศจิกายน 2566.
- ปิยธิดา สังข์แก้ว. (2564). “แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการจำคำศัพท์ภาษาจีน สำหรับผู้เรียนชาวไทย.” วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า. 8(3) : 119-127.
- พรณทิพย์ เดชตระกูลวงศ์. (2566). “ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน.” วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. 5(1) : 14-19.

- พิมพร วัฒนากมลกุล และมโนรัตน์ สมคะเนย์. (2564). “การพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนโดยใช้เกมผ่านแอปพลิเคชัน.” **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. 13(1) : 98-109.
- วรลือ รุ่งบานจิต และวรทา รุ่งบานจิต. (2564). “การใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์และการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.” ใน **รายงานเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติการศึกษาเพื่อการเรียนรู้**. หน้า 106–116. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ศุภาพิชญ์ สิงห์ลอ. (2565). **การใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดแหลมพระธาตุ จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัสมา เปลี่ยนอรุณ และนารีรัตน์ หงษ์สามสิบเก้า. (2566). “การพัฒนาความจำด้านคำศัพท์ภาษาจีนโดยใช้เกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดคลองโพธิ์.” **วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ**. 10(1) : 63-71.
- Ausubel, D.P. (1962). A Subsumption Theory of Meaningful Verbal Learning and Retention. **The Journal of General Psychology**. 66 : 213-22.
- Kolb, D. A. (1984). **Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Ministry of Tourism and Sport. (2023). “Statistics of foreign tourists traveling to Thailand in 2022.” [Online]. Available : www.mots.go.th.
- Pimporn W. (2021). “Chinese Vocabulary Skill by Using Games with Application.” **Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University**. 13(1) : 98-109.
- Piyathida S. (2021). “The Guidelines to Improve the Skill of Memorizing Chinese Vocabulary for Thai Learners. ” **ARU Research Journal**. 8(3) : 119-127.
- Puntip D. (2023). “The Relation of Chinese Characters and Chinese Words.” **RMUTK Journal of Liberal Arts**. 5(1) : 14-19.

- Rogers, C. (1959). "A theory of therapy, personality and interpersonal relationships as developed in the client-centered framework." In **Psychology : A study of a science. Vol. 3: Formulations of the person and the social context.** S. Koch, (ed.). New York : McGraw Hill.
- Skinner, B.F. (1974). **About Behaviorism.** New York : The Free Press.
- Suphaphit S. (2022). **Using Vocabulary Games to develop English vocabulary learning of grade 3 students at Watlhamphrathat school,Phitsanulok Provide.** Master's thesis Naresuan University.
- Waralee R. (2021). "Using Word Games for development of Chinese vocabulary learning and pronunciation of grade 11 students at Thamavityamulniti School,Sateng Sub-district,Mueang District,Yala Province." In **The national conference on Education for learning development 2021.** pp 106-116. Bangkok : Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University.

แนวความคิดที่ทำให้รัฐรับรองผลผูกพันของสัญญาที่เอกชนทำขึ้น

Theoretical concepts for the state's recognition of the binding effect of private contracts.

อิสริย์ ดำรงค์สุนทรชัย¹ ณภัค วุฒิวรรณศา² และ ภาคภูมิ ไตรศิริวานิชย์³

Issari Damrongsoontorntai¹ Napark Wootvatansa² and Pakphum Traisiriwanich³

Received : April 26, 2025; Revised : June 17, 2025; Accepted : June 27, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

“สัญญา” เป็นเครื่องมือที่รัฐให้แก่บุคคลสำหรับใช้ในการก่อนิติสัมพันธ์ระหว่างกัน ปัจจุบันบุคคลในสังคมมีการทำสัญญาระหว่างกันเกิดขึ้นมากมายและหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุกวันนี้เป็นโลกแห่งเทคโนโลยี สัญญามีแต่จะทวีเกิดมากขึ้นและเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ววกว่าเมื่อก่อน เช่น การซื้อขายสินค้าออนไลน์ การจองห้องพักออนไลน์ หรือการทำสัญญาโดยการคลิก “ตกลง (Agree)” หรือ “ยอมรับ (Accept)” ข้อตกลงและเงื่อนไข (Terms and Conditions) ในการเข้าใช้แอปพลิเคชันมือถือหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ เป็นต้น บุคคลทั่วไปล้วนทราบดีว่าเมื่อสัญญาได้เกิดขึ้นแล้วคู่สัญญามีหน้าที่หรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามนั้นและหากไม่ปฏิบัติตามก็จะเป็นการผิดสัญญา โดยในทางกฎหมายหากมีการผิดสัญญาเกิดขึ้น เจ้าหนี้ก็มีสิทธิที่จะร้องขอต่อศาลซึ่งเป็นองค์กรของรัฐให้บังคับชำระหนี้ได้ การที่สามารถฟ้องร้องต่อศาลของรัฐได้กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการที่รัฐได้รับรองการมีผลผูกพันของสัญญาที่บุคคลทำขึ้นนั่นเอง

บทความนี้เป็นการนำเสนอถึงแนวความคิดเบื้องต้นที่ทำให้รัฐรับรองการมีผลผูกพันของสัญญาที่เอกชนได้ทำขึ้นโดยพิจารณาจากแนวความคิดทางนิติปรัชญา แนวความคิดทางนิติศาสตร์ และแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดอันเป็นรากฐานในเรื่องนี้อย่างลึกซึ้งผ่านทางมุมมองที่หลากหลาย ในด้านนิติปรัชญาแนวความคิดที่สนับสนุนหลักการนี้ปรากฏอยู่ในเรื่องกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) และทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) ส่วนแนวความคิดทางนิติศาสตร์พิจารณาได้จากหลักอิสระในทางแพ่ง (Private Autonomy) และหลักเสรีภาพในการทำสัญญา

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : issari.dstt5@gmail.com, peeraya.envi@gmail.com, pakphum_trai@hotmail.com

(Freedom of Contract) สำหรับแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์สามารถพิจารณาจากจัดสรรทรัพยากรตามแนวความคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโดยหลักแล้วเมื่อบุคคลได้ทำสัญญาขึ้นรัฐจะรับรองการมีผลผูกพันของสัญญานั้น แต่ทว่าหลักการนี้ก็ต้องอยู่ภายในกรอบหรือขอบเขตที่สมควรด้วย

คำสำคัญ (Keywords) : สัญญา, การบังคับใช้สัญญา, ผลผูกพันของสัญญา

Abstract

“Contracts” serve as a tool provided by the state to individuals for creating legal relationships among themselves. Members of society engage in numerous contracts in diverse forms. Particularly in today’s technology-driven world, contracts are not only increasing in number but are also being formed at a significantly faster pace than in the past. Examples include online purchase agreements, online hotel reservations, and contracts formed through a simple click of an “Agree” or “Accept” button to indicate consent to the terms and conditions of mobile applications or computer software, and so on. It is commonly understood that once a contract is formed, the contracting parties are legally obligated to perform their respective duties under such agreement, and any failure to do so constitutes a breach of contract. From a legal perspective, when such a breach occurs, the aggrieved party (the creditor) is entitled to seek judicial enforcement through the courts, which are state-authorized institutions. The right to bring an action before a state court inherently reflects the state’s recognition of the binding nature of contracts voluntarily entered into by individuals.

This article presents the underlying concepts that justify the state’s recognition of the binding force of contracts entered into by private individuals, drawing upon perspectives from philosophy of law, legal concepts and economic concepts to gain a deeper understanding of this matter through various perspectives. From the philosophy of law perspective, the theoretical concepts supporting this principle are rooted in the doctrines of Natural Law and the Social Contract Theory. In terms of legal theory, the principle is reflected in the doctrines of Private Autonomy and the Freedom of Contract. From an economic perspective, the principle may be justified through the allocation of resources based on the theory of Utilitarianism. However, although it is generally accepted that the state recognizes the binding

nature of contracts entered into by individuals, this principle must nonetheless operate within reasonable and appropriate boundaries.

Keywords : contract, contract enforcement, binding effect of contract

บทนำ (Introduction)

สัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งหนึ่งอย่างหนึ่ง ทุกวันนี้มีโดยมากที่เกิดขึ้น เป็นหน้าที่เกิดจากสัญญา สัญญา คืออะไรนั้น ปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้บัญญัตินิยามเอาไว้ชัดเจน ดังนั้นความหมายของสัญญาจึงสามารถศึกษาได้จากการที่นักกฎหมายได้ให้คำอธิบายเอาไว้ อาทิ

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ได้ทรงให้ความหมายว่า “สัญญา นั้นแปลว่า ความยินยอมของทั้งสองฝ่ายในการที่จะทำหรือละเว้นทำอย่างใดอย่างหนึ่ง” (สรุพล ไตรเวทย์, 2554 : 16)

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสณีย์ ปราโมช (2559 : 305) ได้ให้ความหมายว่า “สัญญา หมายถึง การที่บุคคลสองฝ่ายแสดงเจตนาทำนิติกรรม คำเสนอสนองรับมีความประสงค์ตรงกัน และร่วมใจกันในอันที่จะก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น”

ศาสตราจารย์ศักดิ์ สมองชาติ (2557 : 339) ได้ให้ความหมายว่า “สัญญา คือ นิติกรรม หลายฝ่าย ซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป จะต้องมีการแสดงเจตนา อันเป็นคำเสนอคำสนองของทั้งสองฝ่ายถูกต้องตรงกันจึงจะเกิดผลเป็นสัญญาหรือนิติกรรม หลายฝ่าย”

ศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ภรณ์ (จำปี) โสทธิพันธุ์ (2555 : 283) ได้ให้ความหมายว่า “สัญญา หมายถึง นิติกรรมสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายที่เกิดจากการแสดงเจตนาเสนอ สอนง ต้องตรงกัน ของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปซึ่งมุ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือระงับนิติสัมพันธ์”

เมื่อได้พิจารณานิยามของคำว่าสัญญาตามที่ได้นักกฎหมายหลายท่านข้างต้นได้ให้ไว้ อาจกล่าวได้ว่า สัญญาเป็นนิติกรรมสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย เกิดขึ้นได้โดยการแสดงเจตนาสอดคล้องต้องกันของบุคคล ตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป โดยมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เสนอและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สนองรับ เมื่อคำเสนอกับคำสนอง สอดคล้องต้องกันก็เกิดเป็นสัญญาขึ้น และเมื่อสัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลผูกพันในทางกฎหมายหรือเกิดความเคลื่อนไหวแห่งสิทธิตามเจตนาของคู่สัญญา สำหรับสิทธิที่จะเกิดความเคลื่อนไหว โดยการทำนิติกรรมนี้อาจจะเป็นบุคคลสิทธิ ทรัพย์สินสิทธิ หรือสิทธิอย่างอื่นในทางแพ่ง เช่น สิทธิในกฎหมาย ลักษณะครอบครัว ก็ได้

ปัจจุบันในวิถีชีวิตของคนเรา ผู้เขียนเชื่อว่าทุกคนล้วนแล้วแต่ต้องเคยทำสัญญากันมาแล้ว คงยากที่จะมีคนที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมสามารถพูดได้ด้วยความสัตย์จริงว่าตั้งแต่เกิดมาตนยังไม่เคยทำสัญญาเลย หากเราพิจารณาวิถีชีวิตของบุคคลทั่วไป เมื่อครั้งยังเป็นผู้เยาว์อย่างน้อย ๆ ก็คงมีประสบการณ์ในการซื้ออุปกรณ์เครื่องเขียน ซื้ออาหารที่มารับประทานที่ร้านอาหาร เช่าหนังสือการ์ตูนมาอ่าน หรือยืมดินสอเพื่อนมาใช้กันบ้าง และเมื่อเติบโตขึ้นกว่านั้นสัญญาที่ทำก็จะมากขึ้นและหลากหลายขึ้นตามวิถีแห่งชีวิตตนไปด้วย ยิ่งทุกวันนี้เป็นโลกแห่งเทคโนโลยี สัญญาไม่ว่าจะทวีเกิดมากขึ้นและเกิดขึ้นได้รวดเร็วกว่าเดิมมาก เช่น การซื้อขายสินค้าออนไลน์ หรือการที่เราคลิก “ตกลง (Agree)” หรือ “ยอมรับ (Accept)” ข้อตกลงและเงื่อนไข (terms and conditions) ในการเข้าใช้แอปพลิเคชันมือถือหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ นั่นก็คือการทำสัญญาแล้ว

มีสุภาษิตกฎหมายที่ว่าสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda) สัญญาถูกสร้างขึ้นเพื่อที่จะได้รับการปฏิบัติตาม การที่บุคคลได้ทำสัญญาขึ้นระหว่างกันก็ด้วยมุ่งหวังว่าสัญญาจะได้รับการปฏิบัติตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกันเอาไว้ (Mckendrick, 2007 : 385) บุคคลทั่วไปล้วนทราบดีว่าเมื่อสัญญาได้ทำขึ้นแล้วคู่สัญญามีหน้าที่หรือหนี้ที่จะต้องปฏิบัติตามนั้นและหากไม่ปฏิบัติตามก็จะเป็นการผิดสัญญา โดยในทางกฎหมายหากมีการผิดสัญญาเกิดขึ้น เจ้าหนี้ก็มีสิทธิที่จะร้องขอต่อศาลซึ่งเป็นองค์กรของรัฐให้บังคับชำระหนี้ได้ การที่สามารถฟ้องร้องต่อศาลของรัฐหรือสามารถขออาศัยยามีศาลเป็นที่พึ่งได้นี้กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการที่รัฐได้รับรองการมีผลผูกพันของสัญญาที่บุคคลทำขึ้นนั่นเอง

บทความนี้เป็นการนำเสนอถึงแนวความคิดเบื้องหลังที่ทำให้รัฐรับรองการมีผลผูกพันของสัญญาที่เอกชนได้ทำขึ้นระหว่างกัน วิเคราะห์ให้เห็นว่าเหตุใดรัฐจึงยอมรับและบังคับให้ตามสัญญาดังกล่าวอย่างปรากฏในทุกวันนี้ ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงเหตุผลในหลายมิติทั้งแนวความคิดทางนิติปรัชญา แนวความคิดทางนิติศาสตร์ ตลอดจนแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ และสุดท้ายผู้เขียนจะนำเสนอถึงขอบเขตของการที่รัฐรับรองการมีผลผูกพันของสัญญาระหว่างเอกชนตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน

เนื้อหา (Content)

กฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) และทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory)

มีสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “ที่ใดมีสังคม ที่นั่นมีกฎหมาย (Ubi Societas, Ibi Jus)” สุภาษิตนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เคียงคู่กันระหว่างกฎหมายและสังคม เนื่องจากโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์จะมีการรวมตัวอยู่กันเป็นสังคม และเมื่อมนุษย์มีการรวมตัวกันเป็นสังคมเช่นนี้ ก็ย่อมเป็นธรรมดาอยู่แน่นอนที่อาจจะมีความขัดแย้งกระทบกระทั่งกันเกิดขึ้นได้ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องมีกฎเกณฑ์

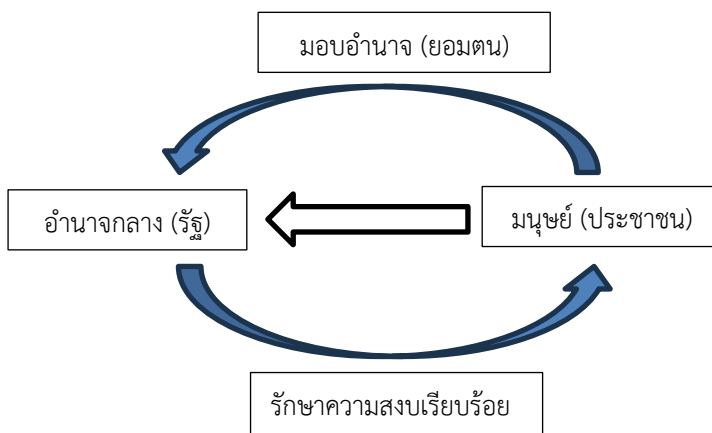
ระเบียบแบบแผนความประพฤติสำหรับยึดถือปฏิบัติร่วมกันเพื่อที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยและความผาสุกของสังคมส่วนรวม

แนวความคิดทางนิติปรัชญาเรื่องกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) เป็นผลผลิตทางความคิดของนักปราชญ์ในสำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law School) อันเลื่องชื่อและเก่าแก่ตั้งแต่สมัยกรีก นักปราชญ์ในสำนักนี้มีแนวคิดร่วมกันว่ากฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) คือ กฎเกณฑ์ที่กำหนดแบบแผนความประพฤติของมนุษย์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ไม่ได้เกิดจากเจตจำนงหรืออำเภอใจของผู้ใด มนุษย์เราเพียงแต่ใช้สติปัญญาไปค้นพบมันเท่านั้น ดังนั้นเมื่อกฎหมายธรรมชาติดีอยู่แล้วตามธรรมชาติ กฎหมายธรรมชาติจึงมีลักษณะเหมือนกันในทุกที่และทุกเวลา (เป็นนิรันดร์) ดังที่ซีเซโร (Cicero) ได้เขียนอธิบายกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) ไว้ว่า “กฎหมายที่แท้จริงคือเหตุผลที่ถูกต้อง กลมกลืนสอดคล้องกับธรรมชาติ แผ่ซ่านในทุกสิ่งทุกอย่าง สม่าเสมอ นิรันดร์ เป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดหน้าที่โดยคำสั่งให้กระทำและงดเว้นจากความชั่วโดยข้อห้ามของกฎหมาย เป็นหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่จะไม่พยายามบัญญัติกฎหมายให้ขัดแย้งกับกฎหมายนี้ เป็นสิ่งที่ไม่อาจยกเลิกหรือทำให้เสื่อมคลายลง อันที่จริงแล้วไม่ว่าจะเป็นวุฒิสภาหรือประชาชนก็ตาม หากอาจหลุดพ้นจากกฎหมายนี้ได้ไม่ และไม่จำเป็นใด ๆ ที่จะต้องพึงพาสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นนอกจากตัวเราที่จะเป็นผู้แสดงออกหรือตีความกฎหมาย กฎหมายนี้ไม่ใช่อะไรอย่างหนึ่งที่กรุงโรมหรือเป็นอีกอย่างหนึ่งที่เอเธนส์ ไม่ใช่อะไรอย่างหนึ่งในขณะนี้หรืออีกอย่างหนึ่งในเวลาต่อมา แต่เป็นกฎหมายอย่างเดียวที่เป็นนิรันดร์ ไม่เปลี่ยนแปลง และมีผลผูกพันทุกชาติทุกภาษา ทุกยุคทุกสมัยตลอดกาล” (สมยศ เชื้อไทย, 2561 : 95-96)

การรักษาสัญญาที่บุคคลได้ทำขึ้นกับผู้อื่นก็เป็นหนึ่งในกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) เช่นกัน เนื่องจากมนุษย์ทุกคนไม่ว่าในสถานที่ใดหรือห้วงเวลาใดย่อมสามารถรับรู้ได้โดยใช้สติปัญญาของตนว่า หากตนได้ทำสัญญาไว้กับใคร ตนก็มีหน้าที่ผูกพันที่จะต้องรักษาสัญญานั้น และหากมีการผิดสัญญาเกิดขึ้นเพื่อที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวมและเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายธรรมชาติ ผู้ปกครองสังคมก็มีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นแก่คู่กรณี

อย่างไรก็ตาม ในสมัยโรมัน ชาวโรมันจะทำสัญญาที่มีผลทางกฎหมายได้ก็เฉพาะแต่สัญญาที่รัฐกำหนดรูปแบบไว้โดยเฉพาะเท่านั้น และนอกจากนี้แล้วรัฐยังได้กำหนดลักษณะของบุคคลที่สามารถทำสัญญาทางกฎหมายเอาไว้อีกด้วย คือ บุคคลที่จะทำสัญญาได้ต้องเป็นคนอิสระ (ไม่ใช่ทาส) มีสถานะความเป็นพลเมืองโรมัน (ไม่ใช่คนต่างด้าว) และมีสถานะในครอบครัวเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือ Paterfamilias เพราะหัวหน้าครอบครัวถือเป็นบุคคลตามกฎหมายเพียงคนเดียวในครอบครัว (ศันนท์กรณ (จำปี) โสติพันธุ์, 2555 : 286)

ต่อมาช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุคกฎหมายธรรมชาติสมัยใหม่ ในยุคนี้ได้มีแนวความคิดเรื่องปัจเจกชนนิยม (Individualism) เกิดขึ้น แนวความคิดนี้มีความเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนเป็นหน่วยๆ หนึ่งที่มีคุณค่า มีความสำคัญ และสามารถอยู่ได้โดยลำพังด้วยตัวเอง ไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างที่เป็นสมัยกรีกเชื่อกัน (ปริดี เกษมทรัพย์, 2552 : 192-193) ดังนั้นนักปราชญ์ในยุคนี้จึงต้องขบคิดหาทางอธิบายว่าเมื่อมนุษย์แต่ละคนต่างเป็นอิสระในตัวเองไม่ได้ไร้สังคม แล้วสังคมจะเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยนำเสนอในรูปแบบของทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) ซึ่งนักปราชญ์แต่ละท่านก็จะอธิบายแตกต่างกันออกไปตามแต่ทรรศนะมุมมองของตน แต่ก็สามารถวิเคราะห์ถึงจุดร่วมกันได้ว่าสังคมเกิดขึ้นจากเจตจำนงอิสระของมนุษย์ที่ยอมตนหรือตัดสินใจเข้ามาอยู่ร่วมกันและก่อตั้งอำนาจกลางขึ้นด้วยเหตุผลบางประการ ทั้งนี้เพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัย

ภาพที่ 1 ลักษณะของสัญญาประชาคม (Social Contract)

อำนาจกลางหรือรัฐที่ก่อตั้งขึ้นตามสัญญาประชาคม (Social Contract) มีหน้าที่หลักคือการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม การที่รัฐรับรองความผูกพันของสัญญาที่บุคคลทำขึ้นระหว่างกันก็เป็นหนึ่งในวิธีแห่งการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมนี้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) มีความหลากหลาย ดังนั้นข้อจำกัดหรือขอบเขตของการรับรองผลผูกพันของสัญญาระหว่างบุคคลจึงอาจมีความแตกต่างได้ตามแต่ละทฤษฎี

หนึ่งในทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) ที่มีชื่อเสียง คือ ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) ของจอห์น ล็อก (John Locke) นักปราชญ์ชาวอังกฤษ โดยจอห์น ล็อก (John Locke) ได้อธิบายสภาวะตามธรรมชาติของมนุษย์ไว้ว่ามนุษย์มีธรรมชาติที่ดี มีเหตุผล สภาวะตามธรรมชาติของมนุษย์จึงเป็นสภาวะที่มนุษย์มีเสรีภาพโดยสมบูรณ์ไม่มีข้อจำกัด และด้วยธรรมชาติที่มีเหตุผล

มนุษย์จึงเข้าใจกฎหมายธรรมชาติได้ อันทำให้มนุษย์เข้าใจรู้จักเคารพความเสมอภาคและเสรีภาพซึ่งกันและกัน แต่ทว่าในสภาวะตามธรรมชาติเช่นนี้ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น มนุษย์แต่ละคนมีอำนาจที่จะบังคับให้เป็นไปตามสิทธิและลงโทษผู้กระทำผิดด้วยกำลังของตนเอง ดังนั้นสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ตามธรรมชาติจึงขาดความแน่นอนและไม่มีหลักประกัน ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงได้ตกลงทำสัญญาเข้าอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่เรียกว่าสัญญาประชาคม (Social Contract) (สมยศ เชื้อไทย, 2561 : 115) โดยสัญญาประชาคมที่เกิดขึ้นนี้จะก่อตั้งอำนาจกลางขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานตามธรรมชาติของประชาชนใน 3 ประการ คือ สิทธิในชีวิต สิทธิเสรีภาพ และสิทธิในทรัพย์สิน จะเห็นได้ว่าทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เกื้อหนุนต่อการที่รัฐรับรองผลผูกพันของสัญญาที่บุคคลทำขึ้นระหว่างกันให้มีผลในทางกฎหมายอย่างมาก เนื่องจากรัฐต้องเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนซึ่งรวมถึงสิทธิในการทำสัญญาก่อนนิติสัมพันธ์ต่างๆ ของบุคคลด้วย ยิ่งไปกว่านั้นการที่รัฐรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนยังส่งผลให้เมื่อมีการผิดสัญญาเกิดขึ้น บุคคลจะไม่ต้องรับผิดชอบในลักษณะที่กระทบไปถึงสิทธิในชีวิตหรือเสรีภาพของเขาด้วย เช่น รัฐจะนำตัวผู้ผิดสัญญาไปประหารชีวิตหรือจำคุกไม่ได้

สำหรับทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) ที่มีมุมมองต่อธรรมชาติของมนุษย์ตรงกันข้ามกับจอห์น ล็อก (John Locke) อย่างทฤษฎีของโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ก็จะมีมุมมองว่ามนุษย์โดยธรรมชาติแล้วมีลักษณะที่โดดเดี่ยว ยากแค้น น่ารังเกียจ ป่าเถื่อน และมีชีวิตแสนสั้น (ในเจส วอร์เบอร์ตัน, 2561 : 84) ดังนั้นมนุษย์จึงได้ยอมตนมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ทำสัญญาประชาคม (Social Contract) ยอมสละสิทธิทั้งปวงที่ตนมีอยู่ตามธรรมชาติยกให้แก่อำนาจกลางหรือรัฐเพื่อประโยชน์ด้านความปลอดภัย ให้รัฐมีอำนาจเด็ดขาดสำหรับคอยควบคุมดูแลประชาชนเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตามทฤษฎีของโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) รัฐมีอำนาจเบ็ดเสร็จเหนือประชาชน สามารถก้าวล่วงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ ดังนั้นจึงอยู่ที่ประชาชนสามารถรับรู้ถึงกฎหมายธรรมชาติได้โดยอาศัยสติปัญญาในความเป็นมนุษย์ แต่มันสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่บุคคลทำขึ้นระหว่างกันก็ไม่สามารถคาดหวังการรับรองจากรัฐได้อย่างเต็มที่ภายใต้ทฤษฎีนี้

หลักอิสระในทางแพ่ง (Private Autonomy) และหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract)

หลักอิสระในทางแพ่ง (Private Autonomy) และหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) เป็นหลักการทางนิติศาสตร์ที่ถือเป็นรากฐานสำคัญของกฎหมายสัญญาในระบบกฎหมายต่าง ๆ ทั้งระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) และคอมมอนลอว์ (Common Law)

หลักอิสระในทางแพ่ง (Private Autonomy) หมายถึง อำนาจของเอกชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตทางกฎหมายของตนเองด้วยตนเองทั้งในทางส่วนตัวและในทางทรัพย์สิน (ศนันท์กรณ (จำปี)

โสทธิพันธุ์, 2555 : 25) ดังนั้นจากหลักการนี้ทำให้กฎหมายต้องเคารพความเป็นอิสระหรือเสรีภาพของบุคคลและให้พื้นที่แก่บุคคลในการที่จะทำนิติสัมพันธ์กำหนดวิถีชีวิตของตัวเองตามความต้องการของเขา ทั้งด้านความสัมพันธ์ในทางส่วนตัวและการจัดการผลประโยชน์ในทางทรัพย์สิน และเมื่อบุคคลใช้อิสระหรือเสรีภาพเช่นว่านี้แล้ว กฎหมายก็จะมารับรองให้สิ่งที่บุคคลทำนั้นบังเกิดผลในทางกฎหมาย (ศันันท์กรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์, 2555 : 26)

หลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) เป็นหลักการทางนิติศาสตร์ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากหลักอิสระในทางแพ่ง (Private Autonomy) โดยมีพื้นฐานมาจากแนวความคิดทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire) ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ที่เน้นเป็นหลักว่าบุคคลจะต้องมีเสรีภาพ เว้นแต่ในบางกรณีเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมที่รัฐจำเป็นต้องจำกัดเสรีภาพของประชาชน ดังที่อดัม สมิธ (Adam Smith) นักเศรษฐศาสตร์ชาวสกอตแลนด์ในสมัยนั้นได้เขียนไว้ในหนังสือ The Wealth of Nations ว่า “บุคคลทุกคนควรที่จะมีเสรีภาพในการจัดการผลประโยชน์ของตนเองด้วยวิถีทางของตนเอง ตราบใดที่ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือความยุติธรรม” (Vernon Smith, 2017) ซึ่งหมายความว่าบุคคลควรมีเสรีภาพในการจัดการผลประโยชน์ของตนเอง รัฐควรจำกัดบทบาททางเศรษฐกิจให้น้อยที่สุด รัฐควรปล่อยให้การค้าและเศรษฐกิจดำเนินไปโดยเสรี ไม่ใช่ว่าพยายามแทรกแซงหรือควบคุม หน้าที่หลักของรัฐมีเพียงคอยอำนวยความสะดวก และรักษาความสงบเรียบร้อยเท่านั้น

หลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) มีอยู่ 2 ความหมายด้วยกัน (ศันันท์กรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์, 2555 : 285) กล่าวคือ ความหมายแรก เป็นเสรีภาพที่จะเข้ามาตกลงทำสัญญา ซึ่งหมายถึง เสรีภาพในการเริ่มต้นก่อสัญญา การดำเนินต่อไปของกระบวนการในการก่อให้เกิดสัญญา หรือ การระงับกระบวนการในการก่อให้เกิดสัญญา

ส่วนความหมายที่สอง เป็นเสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงเมื่อสัญญาเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งหมายถึง เสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐเมื่อสัญญาได้เกิดขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะรัฐได้รับรองเสรีภาพที่บุคคลมีตั้งแต่ขั้นตอนก่อนที่จะเกิดสัญญาแล้ว ดังนั้นเมื่อสัญญาได้เกิดขึ้น รัฐก็ต้องรับรองให้เป็นไปตามเจตนาของบุคคล รัฐจะเข้าไปแทรกแซงเพื่อให้สิ่งที่คู่สัญญาได้กำหนดไว้โดยหลักเสรีภาพเปลี่ยนแปลงไปเป็นประการอื่นไม่ได้ เนื่องจากหากปล่อยให้ทำเช่นนั้นได้ เสรีภาพของบุคคลก็จะถูกทำลายไป

หลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการทำสัญญา ซึ่งรวมอยู่กับหลักอิสระในทางแพ่ง (Private Autonomy) (ศันันท์กรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์, 2555 : 27) หลักการนี้มีบทบาทในหลายส่วนของการทำสัญญา ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพในการกำหนดแบบของสัญญา เสรีภาพในการกำหนดวัตถุประสงค์ของสัญญา เสรีภาพในการกำหนดเนื้อหาของสัญญา เป็นต้น

สำหรับกฎหมายไทยนั้น หลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) ปรากฏชัดเจนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 151 ซึ่งบัญญัติว่า “การใดเป็นการอันแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ” บทบัญญัติมาตรานี้หมายความว่า บุคคลมีเสรีภาพในการทำนิติกรรม สามารถทำนิติกรรมที่แตกต่างจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้และนิติกรรมที่สร้างขึ้นก็ยังคงมีผลสมบูรณ์ไม่ได้ตกเป็นโมฆะ แต่หากนิติกรรมที่บุคคลสร้างขึ้นทำแตกต่างจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้นนิติกรรมนั้นก็จะไม่สมบูรณ์ คือตกเป็นโมฆะไป

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องนี้ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 566/2556 การที่โจทก์และจำเลยตกลงแบ่งสินสมรสระหว่างกัน มีผลให้แต่ละฝ่ายได้รับทรัพย์สินและมีภาระหนี้ต้องชำระหนี้สินซึ่งเป็นหนี้รวมมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งผิดแผกแตกต่างจากที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 และมาตรา 1535 ได้บัญญัติไว้ แต่กฎหมายดังกล่าวมิใช่บทบัญญัติอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 151 ดังนั้นข้อตกลงดังกล่าวย่อมมีผลบังคับและไม่ตกเป็นโมฆะ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3698/2561 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 มิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตาม ดังนั้นข้อตกลงที่แตกต่างไปจากผลของการเลิกสัญญาตามมาตราดังกล่าวจึงมีผลใช้บังคับได้ระหว่างโจทก์และจำเลย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะมีเสรีภาพในการทำสัญญาและรัฐได้รับรองและบังคับให้ตามสัญญาที่บุคคลได้ทำขึ้นระหว่างกันดังกล่าวมาก็ตาม แต่เสรีภาพดังกล่าวก็ต้องอยู่ภายในกรอบหรือขอบเขตที่สมควรด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นการใช้หลักเสรีภาพในการทำสัญญาไปก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสาธารณชนหรือสังคมส่วนรวม ตามหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่า “ความปลอดภัยของประชาชนเป็นกฎหมายสูงสุด (Salus Populi Est Suprema Lex) (พวงผูกบุญโสภาคย์ และ ประสาน บุญโสภาคย์, 2553 : 16-17)

อนึ่ง ในกรณีของสัญญาทางปกครองนั้น เนื่องจากอำนาจของฝ่ายปกครองเป็นอำนาจที่ได้รับมอบมาจากกฎหมาย ดังนั้นการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ด้วยเหตุนี้เสรีภาพในการทำสัญญาจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้เหมือนอย่างสัญญาในแดนแห่งกฎหมายเอกชน

แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์

นอกจากแนวความคิดทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire) ที่สนับสนุนให้เกิดหลักกฎหมายเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) แล้ว แนวความคิดเรื่องอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ก็เป็นอีกหนึ่งแนวความคิดที่สนับสนุนให้รัฐรับรองการมีผลผูกพันของสัญญาที่เอกชนได้

ทำขึ้นระหว่างกันด้วย ทั้งนี้โดยเชื่อว่าการที่รัฐรับรองให้สัญญามีผลผูกพันทางกฎหมายนั้น จะทำให้เศรษฐกิจของรัฐมีความมั่นคงและเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น

ก่อนจะกล่าวถึงแนวความคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ผู้เขียนเห็นสมควรกล่าวเป็นเบื้องต้นเกี่ยวกับความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ก่อน ซึ่งวิชาเศรษฐศาสตร์คืออะไรนั้นได้มีนักวิชาการหลายท่านให้นิยามเอาไว้ โดยสุदारตัน พิมลรัตนกานต์ (2557 : 12) ได้ยกตัวอย่างนิยามไว้ดังนี้

ไลโอเนล รอบบินส์ (Lionel Robbins) ได้ให้นิยามไว้ว่า “เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาถึงการเลือกหนทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่มีมากมายไม่จำกัด”

พอล เอ แซมมวลสัน (Paul A. Samuelson) ได้ให้นิยามไว้ว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีที่มนุษย์และสังคมจะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดเพื่อผลิตสินค้าและบริการ และจำแนกแจกจ่ายสินค้าและบริการเหล่านั้นไปยังผู้บริโภคหรือประชาชน เพื่อการบริโภคทั้งปัจจุบันและอนาคต”

ปัจจัย บุณนาถ และ สมคิด แก้วสนธิ ได้ให้นิยามไว้ว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการนำเอาทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดมาผลิตสินค้าและบริการ เพื่อจำแนกแจกจ่ายไปบำบัดความต้องการของมนุษย์ในสังคม”

จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้น จึงอาจพอสรุปได้ว่าเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงวิธีการและการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด

แนวความคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) เป็นแนวความคิดที่ถือกำเนิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยนักคิดชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียง 2 ท่าน คือ เจเรมี เบนแธม (Jeremy Bentham) และ จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) อรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) มีแนวความคิดว่า ความสุข คือ จุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต ซึ่งความสุขในที่นี้ไม่ได้หมายถึงความสุขของบุคคลเพียงคนเดียว หากแต่ต้องเป็นประโยชน์ และเป็นความสุขต่อคนหมู่มาก (The greatest happiness of the greatest number) (จริญ โฆษณานันท์, 2552 : 210)

โดยนัยนี้เมื่อนำแนวความคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) มาตอบคำถามสำคัญทางเศรษฐศาสตร์ว่าควรจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างไรเพื่อให้มนุษย์ในสังคมเกิดความพึงพอใจอย่างสูงที่สุด ก็จะได้คำตอบว่าจะต้องจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดความสุขหรือเกิดประโยชน์สูงสุดให้แก่คนจำนวนมากที่สุดนั่นเอง ซึ่งการที่รัฐรับรองให้สัญญาที่เอกชนทำขึ้นระหว่างกันมีผลผูกพันทางกฎหมายก็ถือเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่จะจัดสรรทรัพยากรให้เกิดพึงพอใจสูงสุดตามแนวทางนี้

ตัวอย่างเช่น ในการซื้อขายสินค้าหากพิจารณาประโยชน์ในด้านราคาที่แต่ละฝ่ายต้องการแล้ว จะพบว่าผู้ขายก็อยากขายสินค้าให้ได้ราคาสูงที่สุด ส่วนผู้ซื้อเองก็อยากจ่ายเงินซื้อสินค้าในราคาที่น้อยที่สุดเช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนี้สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) ก็คือการต่อรองราคาเพื่อให้ได้ราคาที่พึงพอใจกันทั้งสองฝ่าย สุดท้ายเมื่อสัญญาซื้อขายได้เกิดขึ้นแล้ว รัฐก็รับรองให้สัญญานั้นมีผลผูกพันในทางกฎหมาย คู่สัญญาก็เกิดความเชื่อมั่นว่าสิ่งที่ได้ตกลงกันไปจะได้รับการผูกมัดให้ต้องปฏิบัติตาม จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าสัญญาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ทุกฝ่ายต่างเกิดความพึงพอใจ กล่าวคือ ผู้ขายก็ได้ขายสินค้าไปในราคาที่ตนพึงพอใจที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนผู้ซื้อก็ได้ซื้อสินค้าไปในราคาที่ตนเองพึงพอใจที่สุดเท่าที่จะทำได้เช่นกัน ผลจากที่บุคคลมีความมั่นใจในการที่รัฐรับรองว่าสัญญาที่บุคคลทำขึ้นระหว่างกันมีผลผูกพันในทางกฎหมายจะส่งผลให้การซื้อขายในลักษณะเช่นนี้ถูกกระทำซ้ำไปเรื่อย ๆ เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ในระบบของตลาด ซึ่งผลที่ตามมา ก็คือการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของรัฐให้เจริญเติบโต

ในเว็บไซต์ของธนาคารเพื่อการบูรณะและพัฒนาระหว่างประเทศ (International Bank for Reconstruction and Development) หรือธนาคารโลกเรื่อง Enforcing Contracts (World Bank, n.d.) ได้ระบุว่าการบังคับใช้สัญญาอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการเติบโตอย่างยั่งยืน ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมจะไม่อาจบรรลุผลได้หากขาดการเคารพในหลักนิติธรรม และการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ซึ่งทั้งสองอย่างนี้ต้องอาศัยระบบศาลภายในของรัฐที่มีประสิทธิภาพ รัฐที่มีระบบศาลที่มีประสิทธิภาพจะสามารถบังคับใช้สัญญาที่บุคคลทำขึ้นระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีตลาดสินเชื่อที่พัฒนาแล้วมากขึ้น และมีระดับการพัฒนาของรัฐโดยรวมที่สูงขึ้น เช่น มีรายงานการศึกษาว่าในประเทศอาร์เจนตินาและบราซิล บริษัทที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีศาลที่มีประสิทธิภาพมากกว่าจะสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ดีกว่าบริษัทที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีศาลที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่า

ขอบเขตการที่รัฐรับรองการมีผลผูกพันของสัญญาระหว่างเอกชนตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน

แม้ว่าโดยหลักการแล้วรัฐรับรองการมีผลผูกพันของสัญญาที่เอกชนทำขึ้นระหว่างกันด้วยเหตุผลรากฐานในหลากหลายมิติดังกล่าวนั้น แต่อย่างไรก็ตามการรับรองนี้ก็มิได้เกิดขึ้นในทุกกรณีหรือเป็นไปโดยปราศจากขอบเขตแต่อย่างใด กล่าวคือ การรับรองการมีผลผูกพันของสัญญายังต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย

สำหรับประเทศไทยนั้นขอบเขตของการบังคับใช้สัญญาระหว่างเอกชนปรากฏชัดเจนในกฎหมายหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บทบัญญัติที่วางขอบเขตของการบังคับใช้สัญญาที่บุคคลได้กระทำให้ขึ้นปรากฏอย่างชัดเจนในมาตรา 150 มาตรา 151 และมาตรา 152

มาตรา 150 บัญญัติว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา 151 บัญญัติว่า “การใดเป็นการอันแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ”

มาตรา 152 บัญญัติว่า “การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ การนั้นเป็นโมฆะ”

จากบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตรา 150 เป็นการวางขอบเขตจำกัดในเรื่องวัตถุประสงค์ของสัญญาว่าสัญญาที่จะใช้บังคับได้ในทางกฎหมาย กล่าวคือมีผลสมบูรณ์ ไม่ตกเป็นโมฆะ วัตถุประสงค์ของสัญญานั้นจะต้องไม่เข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 3 ข้อที่กฎหมายกำหนด คือ ไม่ต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพนันวิสัย หรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สำหรับบทบัญญัติมาตรา 151 นั้น มาตรานี้เรียกได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่รับรองถึงการมีอยู่ของหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) และเป็นข้อจำกัดของหลักนี้อยู่ในตัวด้วย กล่าวคือ กฎหมายยืนยันว่าบุคคลมีเสรีภาพในการทำสัญญา แต่หากสัญญาที่บุคคลทำขึ้นทำแตกต่างจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนี้สัญญานั้นก็จะใช้บังคับไม่ได้ คือตกเป็นโมฆะไป และสุดท้ายมาตรา 152 บทบัญญัตินี้เป็นการที่กฎหมายวางขอบเขตจำกัดในเรื่องแบบของสัญญา โดยที่การทำสัญญาใดหากกฎหมายกำหนดแบบเอาไว้ บุคคลผู้ทำสัญญาต้องปฏิบัติตามแบบที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัดจะทำตามอำเภอใจไม่ได้ มิเช่นนั้นสัญญานั้นก็จะใช้บังคับไม่ได้ ตกเป็นโมฆะ

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องนี้ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4727/2559 สัญญาฝากเข้าทำงานระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 เป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ที่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7333/2558 ข้อตกลงระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 ที่ว่า หากจำเลยที่ 2 ทำงานไม่ครบ 1 ปี ยินดีให้โจทก์ยืมเงินประกัน เป็นข้อตกลงที่แตกต่างกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 151

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 120/2559 สัญญาขายฝากเป็นสัญญาซื้อขายประเภทหนึ่งจึงต้องนำบทบัญญัติเรื่องซื้อขายมาใช้บังคับด้วย ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 วรรคหนึ่ง

กำหนดว่าการซื้อขายสังหาริมทรัพย์ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ ดังนั้นเมื่อการขายฝากบ้านทั้งสองหลังไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จึงตกเป็นโมฆะ

นอกจากนี้แล้ว เรื่องหลักฐานเป็นหนังสือก็เป็นอีกหนึ่งหลักการทางกฎหมายที่ถือเป็นขอบเขตหรือข้อจำกัดของการบังคับใช้สัญญาที่บุคคลทำขึ้นด้วย เช่นตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคหนึ่งว่า “การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่” กล่าวคือหากกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไป ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ก็จะไม่ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ เนื่องจากขาดหลักฐานแห่งการฟ้องร้องนั่นเอง

อนึ่ง ทุกวันนี้เป็นโลกแห่งเทคโนโลยี ประเทศไทยเองการติดต่อสื่อสารในรูปแบบเดิมที่ต้องใช้กระดาษมีแนวโน้มถูกแทนที่ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ขึ้น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เทียบเท่าการทำธุรกรรมในรูปแบบปกติ โดยมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า “ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์”

สำหรับในเรื่องของการทำเป็นหนังสือและการมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น เนื่องจากเป็นลักษณะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ได้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรบนแผ่นกระดาษเหมือนเช่นในรูปแบบปกติกฎหมายจึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นพิเศษ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 จึงได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้ในบทบัญญัติมาตรา 8 วรรคหนึ่งว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา 9 ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดง หรือกำหนดผลทางกฎหมายกรณีไม่ทำเป็นหนังสือ ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือไม่มีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดงตามที่กฎหมายกำหนด”

นอกจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 แล้ว ขอบเขตของการบังคับใช้สัญญาที่บุคคลได้กระทำขึ้นยังได้ปรากฏในพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ด้วย โดยกฎหมายฉบับนี้ได้เข้ามามีบทบาทจำกัดเสรีภาพของคู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่าหรือคู่สัญญาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ในทางอาชีพเหนือกว่าและได้ใช้สิ่งเหล่านี้กำหนดเนื้อหาของสัญญาในลักษณะที่เอา

เปรียบฝ่ายหนึ่งซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจน้อยกว่าอย่างมาก ซึ่งการกระทำเช่นนี้ส่งผลทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคม ดังนั้นเพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขดังกล่าว รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ขึ้น โดยกำหนดแนวทางให้แก่ศาลเพื่อใช้ในการพิจารณาว่าข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดที่ไม่เป็นธรรมและให้อำนาจแก่ศาลที่จะสั่งให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมนั้นมีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี

ลักษณะของสัญญาที่ไม่เป็นธรรมภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มีดังนี้

(1) ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ ที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายเกินสมควร (มาตรา 4 วรรค 1)

(2) ข้อตกลงในสัญญาสำเร็จรูปที่ทำให้ผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายเกินสมควร (มาตรา 4 วรรค 1)

(3) ข้อตกลงในสัญญาขายฝากทำให้ผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายเกินสมควร (มาตรา 4 วรรค 1)

(4) ข้อตกลงจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพการงาน หรือนิติกรรมที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพที่ไม่เป็นโมฆะแต่เป็นข้อตกลงที่ทำให้ผู้ถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพต้องรับภาระมากกว่าที่จะพึงคาดหมายได้ตามปกติ (มาตรา 5 วรรค 1)

(5) สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพที่มีการชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้บริโภค จะมีข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพเพื่อความชำรุดบกพร่องหรือเพื่อการรอนสิทธิไม่ได้ เว้นแต่ผู้บริโภคได้รู้ถึงความชำรุดบกพร่องหรือเหตุแห่งการรอนสิทธิอยู่แล้วในขณะทำสัญญา (มาตรา 6 วรรค 1)

(6) สัญญาที่มีการให้สิ่งใดไว้เป็นมัดจำ และมัดจำนั้นสูงเกินส่วน (มาตรา 7)

(7) ข้อตกลง ประกาศ หรือคำแจ้งความที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดหรือผิดสัญญาในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยของผู้อื่น อันเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ตกลง ผู้ประกาศ ผู้แจ้งความ หรือของบุคคลอื่น (มาตรา 8 วรรค 1)

(8) ความตกลงหรือความยินยอมของผู้เสียหายสำหรับการกระทำที่ต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในกรณีละเมิด (มาตรา 9)

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 เป็นลักษณะของการที่ศาลในฐานะผู้ใช้อำนาจรัฐในด้านความยุติธรรมได้เข้ามาแทรกแซงเสรีภาพในการทำสัญญาของคู่สัญญา โดยการจำกัดขอบเขตของการบังคับใช้สัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นมา อย่างไรก็ตาม

พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มิได้ใช้กับสัญญาทุกประเภท หากแต่จำกัดเพียงสัญญาที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดใน 8 ประการเท่านั้น และไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลังด้วย (มาตรา 12)

ในการคุ้มครองคู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่าในทางเศรษฐกิจนั้น นอกจากพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นการจำกัดเสรีภาพในการทำสัญญาโดยกำหนดขอบเขตของการบังคับใช้สัญญาภายหลังจากที่สัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว ประเทศไทยยังได้มีกฎหมายที่จำกัดหลักเสรีภาพในการทำสัญญาโดยมุ่งเน้นเป็นการคุ้มครองคู่สัญญาก่อนที่สัญญาจะเกิดสำหรับธุรกิจบางประเภทด้วย ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยมาตรา 35 ทวิของพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ได้วางบทบัญญัติกำหนดประเภทของธุรกิจที่จะต้องถูกควบคุมสัญญาและกำหนดลักษณะของสัญญาที่ผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวจะต้องทำกับผู้บริโภคเอาไว้ ดังนี้

มาตรา 35 ทวิ บัญญัติว่า “ในการประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้

ในการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญา สัญญาที่ผู้ประกอบการทำกับผู้บริโภคจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ใช้ข้อสัญญาที่จำเป็นซึ่งหากมิได้ใช้ข้อสัญญาเช่นนั้น จะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบผู้ประกอบการธุรกิจเกินสมควร

(2) ห้ามใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และรายละเอียดที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนด และเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาจะให้ผู้ประกอบการจัดทำสัญญาตามแบบที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดก็ได้

การกำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา”

นอกเหนือจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งได้วางบทบัญญัติอย่างชัดเจนในการจำกัดเสรีภาพในการทำสัญญาหรือ

กำหนดขอบเขตการบังคับใช้สัญญาที่บุคคลได้กระทำขึ้นแล้ว ยังมีหลักกฎหมายที่ส่งผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการทำสัญญาเช่นเดียวกันนั้นคือหลักที่เรียกว่า Clausula Rebus Sic Stantibus

หลัก Clausula Rebus Sic Stantibus หมายถึง ความผูกพันตามสัญญาโดยอ้อมตั้งอยู่บนฐานแห่งพฤติการณ์แวดล้อมที่ดำรงอยู่ในขณะทำสัญญานั้น (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2554 : 115-116) กล่าวคือ สัญญาจะมีความผูกพันคู่สัญญาหากพฤติการณ์อันเป็นรากฐานสำคัญแห่งสัญญาไม่เปลี่ยนแปลง แต่หากว่าพฤติการณ์อันเป็นรากฐานสำคัญแห่งสัญญามีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ความผูกพันของสัญญาที่มีต่อคู่สัญญาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย

หลัก Clausula Rebus Sic Stantibus เป็นที่ยอมรับทั้งในระบบกฎหมายภายในของรัฐและในกฎหมายระหว่างประเทศ ในกฎหมายระหว่างประเทศหลักนี้ปรากฏอย่างชัดเจนในมาตรา 62 (1) แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ซึ่งวางหลักว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างมากแห่งพฤติการณ์ย่อมไม่อาจยกขึ้นเป็นเหตุเพื่อยกเลิกหรือถอนตัวจากสนธิสัญญาได้ เว้นแต่การมีอยู่ของพฤติการณ์นั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของการให้ความยินยอมของรัฐภาคีเพื่อผูกพันตามสนธิสัญญา และผลของการเปลี่ยนแปลงนั้นก่อให้เกิดการแปรเปลี่ยนรูปแบบอย่างมากของเนื้อหาแห่งพันธกรณีซึ่งยังคงต้องปฏิบัติตามต่อไปตามสนธิสัญญา (จุมพต สายสุนทร, 2554 : 185)

ในระบบกฎหมายภายในของรัฐ หลัก Clausula Rebus Sic Stantibus ได้รับการยอมรับในกฎหมายของหลายประเทศ เช่น ในมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ในมาตรา 1467 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งอิตาลี ในเรื่องการชำระหนี้ที่กลายเป็นภาระที่หนักมากเกินไป หรือหลัก Frustration ตามกฎหมายอังกฤษ เป็นต้น การที่ประเทศต่างๆ ยอมรับหลัก Clausula Rebus Sic Stantibus นี้ ก็เนื่องด้วยเหตุผลด้านความยุติธรรม เนื่องจากหากพฤติการณ์อันเป็นรากฐานสำคัญแห่งสัญญามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การยึดถือหลักสัญญาต้องเป็นสัญญาอย่างเคร่งครัดย่อมไม่เป็นธรรมแก่คู่สัญญา (ปารวี พิสิฐเสนากุล, 2553 : 10)

สำหรับในกฎหมายไทย มีผู้ให้ความเห็นว่าหลัก Clausula Rebus Sic Stantibus ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว เช่น ในเรื่องของหลักสุจริต และหลักในการตีความสัญญา (ปารวี พิสิฐเสนากุล, 2553 : 12) ด้วยความเคารพ ผู้เขียนเห็นว่าหลักสุจริตและหลักในการตีความสัญญาสามารถนำมาปรับใช้ในเรื่องนี้ได้ แต่ยังไม่ถือว่าเป็นการปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนของหลัก Clausula Rebus Sic Stantibus ในกฎหมายไทย อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายไทยจะยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายอย่างชัดเจนในเรื่องนี้ แต่ก็ทำได้ปิดกั้นการอำนวยความสะดวกโดยอาศัยหลักนี้ของศาลไทยไม่ ทั้งนี้หากพิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกาในการเรื่องการชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัย จะพบว่าคำพิพากษาศาลฎีกาที่ยอมรับว่าการหากการชำระหนี้ตามสัญญาจะก่อภาระ

แก่ลูกหนี้เกินควรคาดหมาย หรือก่อภาระแก่ลูกหนี้จนเกินส่วนของประโยชน์ที่จะได้รับการชำระหนี้ไปมาก หรือเป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ หรือไม่เป็นไปตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ ก็อนุโลมให้ถือเป็นการพ้นวิสัยได้ด้วย เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10514 - 10515/2558 สัญญาเช่าระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 มีข้อตกลงว่า ให้มีการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างเดิมและก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใหม่ตามแบบแปลนท้ายสัญญาเช่า โดยมีการกำหนดเวลาเริ่มลงมือก่อสร้างและเวลาก่อสร้างให้แล้วเสร็จไว้ การที่โจทก์ไม่สามารถเริ่มลงมือก่อสร้างได้สืบเนื่องมาจากพื้นที่เช่าได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากรให้เป็นโบราณสถานภายหลังการทำสัญญาเช่าแล้ว การรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างเดิมและก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใหม่ของโจทก์เพื่อให้เป็นไปตามสัญญาเช่า ย่อมเป็นไปไม่ได้ ถือได้ว่าการชำระหนี้โดยการปฏิบัติตามสัญญากลายเป็นพ้นวิสัยเพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นภายหลังที่ได้ก่อหนี้และซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ ลูกหนี้เป็นอันหลุดพ้นจากการชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 219 วรรคหนึ่ง

บทสรุป (Conclusion)

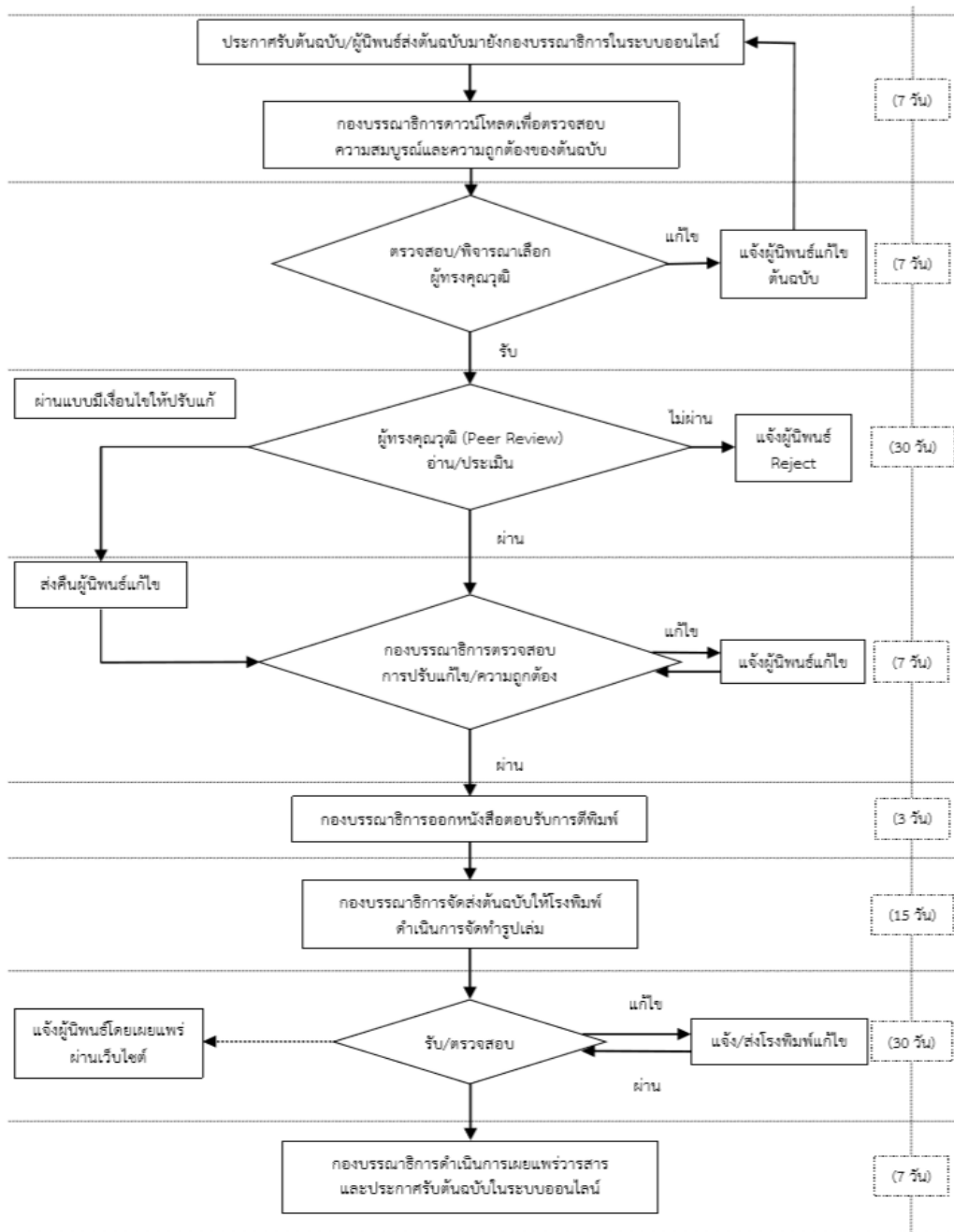
แนวความคิดที่ทำให้รัฐรับรองการมีผลผูกพันของสัญญาที่เอกชนได้ทำขึ้นระหว่างกัน สามารถพิจารณาได้จากหลายมิติไม่ว่าจะเป็นแนวความคิดทางนิติปรัชญา แนวความคิดทางนิติศาสตร์ หรือแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ ในด้านนิติปรัชญาแนวความคิดที่สนับสนุนหลักการนี้ปรากฏอยู่ในเรื่องกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) และทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) ส่วนแนวความคิดทางนิติศาสตร์พิจารณาได้จากหลักอิสระในทางแพ่ง (Private Autonomy) และหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) สำหรับแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์สามารถพิจารณาจากจัดสรรทรัพยากรตามแนวความคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

การที่รัฐคุ้มครองและบังคับการให้เป็นไปตามสัญญาที่บุคคลทำขึ้น ไม่เพียงแต่คู่สัญญาเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากสัญญาตามเจตนาของเขา หากแต่ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในสังคมและเศรษฐกิจในภาพรวมอีกด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโดยหลักแล้วเมื่อบุคคลได้ทำสัญญาขึ้นรัฐจะรับรองการมีผลผูกพันของสัญญานั้นก็ตาม แต่ทว่าหลักการนี้ก็ต้องอยู่ภายในกรอบหรือขอบเขตที่เหมาะสมด้วยเพื่อมิให้สัญญาที่สร้างขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสาธารณชนหรือสังคมส่วนรวม สำหรับประเทศไทยกรอบหรือขอบเขตของการบังคับใช้สัญญาที่บุคคลได้กระทำขึ้นปรากฏชัดเจนในกฎหมายหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2554). **หลักสุจริตและเหตุเหนือความคาดหมายในการชำระหนี้**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- จรัญ โฆษณานนท์. (2552). **นิติปรัชญา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุมพต สายสุนทร. (2554). **กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ไนเจล วอร์เบอร์ตัน. (2561). **ปรัชญา : ประวัติศาสตร์สายธารแห่งปัญญา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุ๊คสเคป.
- ปารวี พิสิฐเสนากุล. (2553). **หลัก clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางปกครอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2552). **นิติปรัชญา**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- พวงผกา บุญโสภาคย์ และประสาน บุญโสภาคย์. (2553). **กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศักดิ์ สอนงชาติ. (2557). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นิติกรรมสัญญา**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ.
- ศันท์กรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์. (2555). **คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สุदारตัน พิมพ์รัตนกานต์. (2557). **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมยศ เชื้อไทย. (2561). **นิติปรัชญาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- เสนีย์ ปราโมช. (2559). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 3 (ปรับปรุงแก้ไขโดย มุนินทร์ พงศาปาน). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สุรพล ไตรเวทย์. (2554). **หลักการทำสัญญาและตัวอย่างสัญญาต่าง ๆ เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- Mckendrick, E. (2007). **Contract Law**. New York : Palgrave Macmillan.
- Vernon Smith. (2017). "Adam Smith's concept of justice." [Online]. Available : <https://fee.org/articles/adam-smiths-concept-of-justice/> Retrieved March 28, 2025.
- World Bank. (n.d.). "Enforcing Contracts." [Online]. Available : <https://subnational.doingbusiness.org/en/data/exploretopics/enforcing-contracts/why-matters> Retrieved March 28, 2025.

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

E-mail : jhssru@srnu.ac.th โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38 186 หมู่ที่ 1
ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@srur.ac.th,
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
ISSN 3027 – 8724 (Print) ISSN 3027 - 8732 (Online)

Office

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences Surindra Rajabhat
University Dean Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat
University Building 38 1st Floor, 186 Moo 1, Surin – Prasat Rd., Nok Mueang,
Muang Surin, Surin, Thailand 32000 Tel./Fax. (+66) 044-513369, 082-7553460,
E-mail : jhssrru@srur.ac.th, <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
ISSN 1905-551X (Print) ISSN 2672-9849 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และ
ผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์
การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ การพัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอ
ทางออกของปัญหาให้แก่สังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN 1905-551X (Print)
ตั้งแต่ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554 และได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN 2672-9849
(Online) ตั้งแต่ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562-2566 วารสารได้ขอยกเลิกเลข 1905-551X (Print)

และ ISSN 2672-9849 (Online) จากสำนักหอสมุดแห่งชาติ เนื่องจากให้ชื่อวารสารเป็นไปตามมาตรฐานสากลประจำวารสาร และได้ขอเลขใหม่โดยได้รับอนุมัติ เลข ISSN 3027-8724 (Print) และ ISSN 3027-8732 (Online) เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2567 และให้ใช้ในฉบับที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 เป็นต้นไป

โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้น ทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสารและคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกับทุกฉบับ

Scope and Publication Policies

The journal has a policy to promote and support faculty, academicians, students, and the general public to have the opportunity to publish academic works and research results in the humanities and social sciences that relates fields of study, including political science, public administration, law, management, sociology, economics, social development and education. As well as analysis, it offers solutions to problems for society. There has been published in print format ISSN 1905-551X (Print) since year 13, issue 1, 2011 and it has begun to produce electronic format ISSN 2672-9849 (Online) since year 21, issue. 1, 2019 – 2023. The journal has requested to cancel numbers 1905-551X (Print) and ISSN 2672-9849 (Online) from the National Library of Thailand. Because of the name of the journal, it is in accordance with international standards for journals and is requested a new number with approval of ISSN 3027-8724 (Print) (check) and ISSN 3027-8732 (Online) (check) on 14 May 2024 and to use in the printed version from 2024 onwards.

The journal is scheduled to publish two regular issues per year, namely Issue 1 (January - June) and Issue 2 (July - December). For special issues, the journal publishes articles using regular issue of the journal as scheduled but there is special because it is published on important occasions which is the publication of themes or specific topics as determined by the university or faculty. In this regard, the journal will be scheduled to publish supplemental issues that publish articles in an issue other than the regular issue as scheduled. It is the publication of academic articles according to the policy of the university or faculty on various occasions as appropriate one issue per year that has the same rigorous process for considering the quality of the articles according to the criteria for consideration of the journal and the journal article peer review in very edition.

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับทางกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ตาราง ภาพ หรือแผนภูมิของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ จะต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน ดังนี้

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้นิพนธ์บทความ

1. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น

2. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัย เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

3. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแต่ง แก่ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน

4. ผู้นิพนธ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือ ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงานด้วยโปรแกรม Copycatch ในเว็บ Thajjo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับไม่เกิน 30%

5. ผู้นิพนธ์ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที

6. ผู้นิพนธ์จะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที

7. ผู้นิพนธ์จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิงหรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้

8. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร

9. ผู้นิพนธ์ควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) ในบทความผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

10. ผู้นิพนธ์ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้น เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ในเอกสารอ้างอิงด้วยว่าเป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้นิพนธ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม Copyscatch ในเว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับไม่เกิน 30% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง (บรรณาธิการ หรือกองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอก ผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เช่น โปรแกรม Copyscatch ในเว็บ Thaijo ในระดับไม่เกิน 30% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น

เกินตามที่กำหนดไว้จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์บทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมินโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบหรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้นิพนธ์ปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นิพนธ์ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และความเหมาะสมงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพ การอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความ ในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page Charge หรือ Processing Fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page Charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อ สาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์บทความไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวเลข และไม่ควรพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

หมายเหตุ : แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org> และประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/ จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

Publication Ethics

The author should be aware of the importance of preparing the article correctly according to the article's format as the journal determines. In addition, there must be a validation check and proofreading before submitting the article to the editorial boards. However, the preparation of the article correctly according to the requirements of the journal will make the publication faster. In this regard, the editorial boards reserve the right not to consider the article until correcting the requirements of the journal. The original article that has been printed must never be published in any journal or publication before or not in the process of considering proposals for publication in journals or other publications. If using tables, images or charts of other authors that appear in other publications, the author must first ask permission of the copyright owner. The official letter must be presented with the

consent of the editorial boards before the article is published. must follow the guidelines for Publication Ethics as follows :

Ethical Standards of Authors

1. The author of the article must be responsible and certify that articles submitted for publication in the Journal of Humanities and Social Sciences must not have been previously published or under peer review for publication in another journal.

2. The author of the article must follow the guidelines for submitting academic or research articles to be published strictly in Humanities and Social Science Journal including the reference system must follow the journal's guidelines.

3. The author must adjust editing the article to be correct according to the journal's format on the title "Guidelines for submitting articles and recommendations for authors for publication in Humanities and Social Science Journal," especially the topic of an article format and printing of article content of manuscript preparation. This will lead to articles having the same standard publishing format.

4. Authors must consider research ethics, that is, they must not infringe or copy the work of others as their own. The journal has determined the duplication of work using the Copycatch program on the Thaijo website. The journal has set the value at a level not exceeding 30%.

5. The author whose name appears in the article must have participated in the preparation of the article or participated in the research. This point is reserved for those who were not involved in the preparation of the article. Their names will not be allowed. If it is found that there are people who were not involved in the preparation of this article, the journal will immediately withdraw the article.

6. Authors must be responsible for citing content in their work, images, or tables if they are used in their own articles by specifying the "origin" to prevent copyright infringement. (If there is a lawsuit, it will be the sole responsibility of the author. The journal will not be held responsible in any way) and will immediately withdraw the article from publication in the journal.

7. Authors must check the accuracy of the list of references both in terms of format and content and academic documents that have not been read should not be cited or included in the bibliography and should refer to documents as necessary and appropriate, should not refer to too many documents. You must also refer to the citation format of the article. The references must be in accordance with the format specified by the journal.

8. The author must adjust the article according to the evaluation results from the article evaluators and the editorial team. To be completed within the specified time. If it is not as specified, publication must be postponed or may be removed from the journal.

9. Authors should specify the name of the funding source supporting the research (if any) and should indicate any conflicts of interest (if any). In the article, authors must not report information that is inaccurate. Whether it is creating false information or forgery, distortion, including decoration or choose to display only information that is consistent with the conclusions.

10. Authors should not refer to documents that have been withdrawn except for the message you want to support. It is a message related to the removal process and must also be specified in the reference document as the document that has been withdrawn.

Ethical Standards of Editors

1. The editor must supervise, monitor the operation of the journal and adhere to policy and objectives in accordance with ethics according to the announcement of the Thai Journal Citation Index Center (TCI) regarding the evaluation of ethics of Thai academic journals in the TCI database on June 24, 2019.

2. The editor must supervise and monitor and take appropriate action against authors or articles found to have committed ethical/ethical violations, such as violating or copying the work of others as their own. The journal has determined the duplication of work using the Copycatch program on the Thaijo website. The journal has set the value at a level not exceeding 30%, etc.

3. Editors must significantly supervise and monitor, for example, the publication of their own articles (editors or editorial staff) or there is no quality checking of the article before publication by experts who have no interest in the article, etc.

4. The editor is responsible for supervising and considering the quality of the article for publication in journals and articles must be selected for publication after going through the article evaluation process. Considering clarity and the consistency of the content with the journal's policies is important. Moreover, there must be knowledge that reflects the perspective. Theoretical concepts gained from experience synthesizing documents or research emphasis is placed on presenting new theoretical concepts and conceptual models that helps enhance understanding which will lead to research on important academic topics.

5. Editors must not disclose information about the author and evaluators of articles to other persons who are not involved at the time of article evaluation which the journal has determined in a manner that conceals the names (Double blind peer-reviewed).

6. Editors must not publish articles that have been previously published elsewhere. There must be a serious check for plagiarism of others' work and use of reliable programs such as the Copyscape program on the Thaijo website at a level not exceeding 30% to ensure that articles published in journals no copying of other people's work. If plagiarism of others' work is detected beyond the specified limit, the evaluation process must be stopped and contact the main author of the article immediately to ask for clarification to "accept" or "reject" the publication of that article.

7. The editor must have absolutely no conflicts of interest with the authors and evaluators in order to strictly maintain good governance in operations.

8. Editors must not use part or all of the information in the article as their own work.

9. Editors have a duty to consider and publish research works that have correct research methods and provide reliable results by using the results of the research as a guideline that should it be published or not?

10. If the editor finds that the article is illegally plagiarized or contains falsified information which deserves to be removed but the author refused to retract the article. The editor can retract an article without the consent of the author. This is the editor's right and responsibility for the article.

11. The editor is responsible for considering the abilities of the editorial team and work should be assigned to match each person's abilities.

12. Editors must supervise and monitor both by myself and the working group regarding quantity and quality Journal citations that deviate from reality, for example, by directing and requesting citations of articles in journals either in secret or openly and references are used that are incorrect and consistent with the content.

13. Editors must supervise and monitor the collection of Page Charges or Processing Fees, that is, they must be carried out in a transparent manner, such as requiring a clear announcement of the collection process or specify the price or conditions for collecting Page Charges as specified and strictly announced.

Ethical Standards of Reviewers

1. Article reviewers should have ethics, that is, they must evaluate articles in which they have aptitude or qualifications or expertise in the subject or article being evaluated. Article reviewers should evaluate articles in their area of expertise considering the importance of the content of the article to that field of study. The quality of the analysis and the intensity of the work or identify important research are results and be consistent with the article being evaluated but the author of the article does not refer to it in the evaluation of the article. Reviewers should not use personal opinions that are not supported by data as a criterion in judging the article and should reject articles that they are not good enough.

2. Article reviewers should have ethics, that is, recommend their own academic opinions into the evaluation form or content of the article in a fair, unbiased,

straightforward, impartial, and punctual manner as determined by the journal in the evaluation.

3. Article reviewers should have a code of conduct, that is, they must maintain confidentiality and not disclose information about articles submitted for consideration to unrelated persons during the period of article evaluation including after considering and evaluating the article.

4. After receiving the article from the journal editor and article reviewers are aware, they may have a conflict of interest with the author that prevents you from freely giving your opinions and suggestions. Article reviewers should notify the journal editor and reject the evaluation of the article.

5. Article reviewers' consideration should be given to considering the topic title. If it is an academic article, the title can be considered edited. But if it is a research article only spelling errors should be considered and did not consider changing the title of the research article.

6. Article reviewers must not use a part or all of the information in the article as their own work.

7. When the article reviewers finds what parts of the articles are similar or duplicates with other works, the article reviewers must notify the editor ready to show evident evidence.

Note: Translated and updated from <https://publicationethics.org> and the announcement of the Thai Journal Citation Index Center (TCI) regarding the ethical evaluation/code of conduct of Thai academic journals in the TCI database on June 24, 2019.

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับการประเมินคุณภาพของบทความและพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน โดยการพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้นิพนธ์บทความ ผู้ประเมิน และตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง (Double Blind Review) ทั้งนี้วารสารจะดำเนินงานตามกรอบจริยธรรมการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด

Consideration and selection of articles

An article will be evaluated for quality and considered by the journal article peer review and 3 experts with expertise in the relevant fields of study. Double blind review of the names of both the article's authors, evaluators, and all those involved are considered. The journal will strictly operate according to the publication ethics framework.

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีย่อประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่น่าสนใจ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้พิมพ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

3. บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ

บทความที่ทบทวนและรวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือใหม่ วารสารใหม่ และการแนะนำเครื่องมือใหม่ที่น่าสนใจหรือจากผลงานประสบการณ์ของผู้พิมพ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์เปรียบเทียบในบทความ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาที่จะนำไปสู่การนำเสนอเนื้อหาสาระของบทความ

3.2 เนื้อหา (Content) แยกตามประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ครอบคลุม พร้อมการอ้างอิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3 บทสรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดอย่างชัดเจนและกระชับ

3.4 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้พิมพ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru> และสำเนาหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียม ดังนี้

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@srur.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข1 เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และ อีเมลของผู้นิพนธ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข 1 กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้

ควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อ โดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 12-18 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้นทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์ ค้นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author./Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	20	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ (ต่อ)

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 12-18 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสต์ศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงข้างต้นภายใต้หัวข้อ Translated Thai References และให้วงเล็บคำว่า [In Thai] ไว้ท้ายเอกสารอ้างอิงด้วย และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

จิรายุ ทรัพย์สิน. (2560). **ทฤษฎีการเมือง**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
วันชัย สุขตาม. (2560). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์**. สุรินทร์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york : John wiley & sons.

Translated Thai References

Supsin, J. (2017). **Political Theory**. Surin : Surin Rajabhat University.
[In Thai]

Suktam, W. (2017). **Introduction to Political Sciences**. Surin :
Surin Rajabhat University. [In Thai]

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//
เมืองที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place
Of Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

กฤษณา วงษาสันต์. (2542). **วิธีไทย**. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress
Analysis**. New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//เมืองที่พิมพ์.//หน่วยงาน
ที่เผยแพร่.

Author.//(Year of Publication).//Title.//Edition of Book.//Place of
Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

อัคราพร สุขทอง. (2558). **การพัฒนาเทคนิคการสอน "เรื้อมอันเร" จาก
ภูมิปัญญาชาวบ้านสุรินทร์**. สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for
Quality Improvement Chiang Mai Thailand**. Chiang Mai :
Chiang Mai University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/
(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

คณินนิตย์ ไสยโสภณ. (2554). **คุณค่าและความเชื่อตำนานนาครที่มีอิทธิพลต่อ
วิถีประชากรกลุ่มชนลุ่มน้ำแม่โขงในเขตวัฒนธรรมศรีโคตรบูร.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา
ภูมิภาค (กลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์.

Kaewnimitchai, N. (1996). **An Analysis of College Student Culture
in Thai Higher Education Institutions.** Doctoral Dissertation
Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).// "ชื่อบทความ."// ใน ชื่อรายงานการประชุม.//
วันเดือนปีที่จัด.// เลขหน้า.// สถานที่.// สำนักพิมพ์.

Author.// (Year of Publication).// "Title of Article."// In Title.// Date of
Publication.// page.// Place of Publication.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

วิสูตร อยู่คง (2537). "การฟื้นตัวของป่าชุมชนดงใหญ่." ใน การบรรยายเรื่อง
การฟื้นฟูป่าโดยช่วยต้นไม้ให้สืบพันธุ์ตามธรรมชาติ. วันที่ 11 เมษายน
2537. หน้า 10-11. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชน.

Sinlarat, P. (1995). "Success and Failure of Faculty Development
in Thai University." In **Preparing Teachers for all the
World's Children : An Era of Transformation Proceedings
of International Conference, Bangkok.** pp. 217-233.
Bangkok : UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, เดือน/วันที่พิมพ์).// "ชื่อบทความ."// ชื่อวารสาร./
ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์).// เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// "Title of Article."// Name of
Journal.// Year(Volume).// page.

ตัวอย่าง

สารทิ วรรณตรง. (2559, มกราคม-มิถุนายน). "ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ ภาคพิสดาร." **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**. 18(1) : 129-134.

Cooray, V. (1992, July-August). "Horizontal Fields Generated by Return Strokes." **Radio Science**. 27(9) : 529-537.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//

ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//Name of Newspaper.//page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). "เกียรติอันภาคภูมิใจ." **กรุงเทพธุรกิจ**. หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). "Silent Aircraft' Spreads its Wings." **Bangkok Post**. p. B5.

3.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่.//(ปี).//ชื่อบทความ.//[ประเภทสื่อที่เข้าถึง].//เข้าถึงได้จาก:/แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์/สืบค้น/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”// [Online].//

Available:/Name of website.//Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์." [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.moc.go.th/thai/dbecoco/e-com3.htm> สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548.

Costello, M. (2002). "Sick of Stocks? Here Are 7 Alternatives. W."

[Online]. Available : http://momey.cnn.com/2002/07/09/pf/investing/q_alternatives/index.htm

Retrieved July 11, 2002.

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. //(ปี,/เดือน/วันที่). //ตำแหน่ง(ถ้ามี). //สัมภาษณ์.

Name of Interview. //(Date of Publication). //position. //Interview.

ตัวอย่าง

เกษม จันทรแก้ว. (2554, สิงหาคม 1). นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สัมภาษณ์.

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin University. Interview.

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อและการสมัครเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

E-mail : jhssrru@srru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

ค่าใช้จ่ายการตีพิมพ์เผยแพร่

บทความภาษาไทย 3,000 บาท

บทความภาษาอังกฤษ 4,500 บาท

อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 250 บาท ไม่รวมค่าส่ง

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 450 บาท

แบบฟอร์ม

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....

2. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....

3. สถานภาพผู้นิพนธ์

☐ อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน)

โปรแกรม.....คณะ.....

☐ บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน)

4. ขอส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) ได้แก่

☐ บทความวิจัย เรื่อง☐ บทความวิชาการ เรื่อง.....☐ บทความปริทรรศน์ เรื่อง.....☐ บทวิจารณ์หนังสือ เรื่อง

5. ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม (ถ้ามี).....

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์มือถือ.....โทรศัพท์/โทรสาร.....

E-mail.....

7. สิ่งส่งมาด้วย ☐ แผ่น CD ข้อมูลต้นฉบับ ☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางอีเมล jhssrru@srur.ac.th☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

ชื่อแฟ้มข้อมูล.....

หมายเหตุ

- กรณีส่งเอกสารต้นฉบับด้วยตัวเอง มีแผ่นซีดีต้นฉบับ 1 ชุด และเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 2 ชุด

- กรณีส่งเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ ส่งไฟล์ทางอีเมลทางออนไลน์ มีแบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์วารสาร และไฟล์ต้นฉบับ

☐ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้นิพนธ์

(.....)

วันที่...../...../.....

ใบตอบรับการเป็นสมาชิก
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ-นามสกุล.....

ที่อยู่ (สามารถติดต่อได้).....

.....

.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

มีความประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

☐ สมาชิกประเภทรายปี 1 ปี 2 ฉบับ ราคา 450 บาท

☐ จัดซื้อวารสาร เล่มละ 250 บาท ปีที่.....ฉบับที่.....จำนวน.....เล่ม

รวมเป็นเงิน.....บาท

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ชำระโดย

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ชื่อบัญชี วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เลขที่บัญชี 644-0-48200-5 ประเภทบัญชี สะสมทรัพย์

โปรดนำส่งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินและใบสมัคร

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

E-mail : jhssrru@srru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

หลวงพ่อดี (หลวงพ่อดี) พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์
วัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
E-mail : jhssrru@srru.ac.th

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University
Dean's Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University
1st floor 38 building, Surindra Rajabhat University,
186 moo 1 Surin-Prasart Rd. Nork Muang Sub-District, Muang District,
Surin Province 32000, Thailand.
Tel./Fax. (+66) 44-513369, (+66) 82-7553460
Website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
E-mail : jhssrru@srru.ac.th

